

VENCESLAV
BELE:

ROZE
MARIJINE

Venceslav Belè

Marijine rože

Majniška knjiga

Num. 664/34

IMPRIMATUR!

Ab ordinariatu pr. archiepiscopali.

Goritiae, die 23 martii 1934.

SIROTTI, adm. ap.

909

10.390/54N

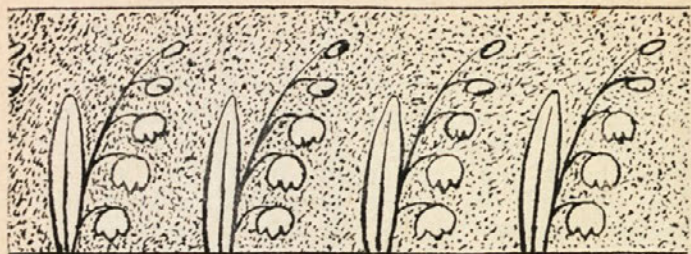
1934

MARIJINE ROŽE so majniška knjiga, posvečena *MAJNIŠKI KRALJICI*. Po svoji vsebini in svojem obsegu niso to običajne »Šmarnice«, temveč »Majniško berilo«. Za cerkveno majniško branje se bo zdela knjiga temu preobširna, drugemu bo v njej preveč cvetja, tretjemu preveč narodnega petja, četrtemu preveč pobožne legende. Komur je kaj predolgo, lahko okrajša, komur kaj preveč, lahko izpusti.

MARIJINE ROŽE so namenjene vsem pristrčno čuvstvujočim Marijinim častilcem in med temi v prvi vrsti Marijinim družbam. Naj bi se priljubile pri družbenih shodih in v družinskem življenju in naj bi pouspeševale pristrčno češčenje in otroškovdano ljubezen do prelepe in presladke *MAJNIŠKE KRALJICE ROŽE MARIJE*.

1.

Zaprt vrt.

»Zaprt vrt si, sestranes
vesta moja, zaprt vrt.«

(Visoka pesem, 4, 12.)

Gospod Bog je zasadil od začetka raj veselja in je postavil vanj človeka, katerega je bil naredil.

Nepokvarjen človek silno ljubi vrt in se zelo rad v njem mudi. Skoraj si ne moremo misliti prave domačije brez vrta. Človek tako ljubi vrt pač zato, ker je iz rajskega vrta doma in je bil vrt človekov prvi dom. Še dandanes mu je vrt kakor kosček najbolj pristrčne domačije in kakor ljub spomin in drag ostanek iz raja. Zato človek zelo skrbi, da mu je vrt lepo negovan in zasajen z najlepšim cvetjem, rastlinjem in drevjem; skrbi pa tudi, da mu je zavarovan in zagrajen prav varno pred škodljivci in tatovi.

Če je že človeku trpinu v skromnem pozemeljskem vrtu tako prijetno, kako lepó in ljubó je moralo biti šele prvemu, presrečnemu človeku v rajskem vrtu! In kakó neznosno hudó mu je bilo, ko je moral iz cvetnega raja izgnan v žalostno solzno dolino med trnje in osat!

Angleški pesnik Milton je napisal veličastno pesnitev »Izgubljeni raj«, ki jo ves izobraženi svet občuduje zaradi pretresljive sile in moči, s katero je naslikal strašno tragiko prvega človeka. Če bi bil Adam sam napisal svoj »Izgubljeni raj« in nam v njem podal vse tisto grozno in strašno, kar sta z Evo občutila ob svojem prognanstvu, kako nedosegljivo pretresljiva bi bila šele ta pesnitev, ki bi podajala samo najžalostnejšo resnico. Kolikokrat se je s solznim očesom oziral nazaj proti preblaženemu rajskemu vrtu in zdihoval:

*»Zgubljen je, oh, zgubljen moj raj,
ne smem, ne morem vanj nazaj,
zaklenéna so vrata.
proč, proč je doba zlata!«*

(S. Gregorčič.)

Raj je zaprt in izgubljen vrt. Nihče več ga na tem svetu ni in ne bo nikdar našel in videl. Božja volja je bila, da bi bil moral ostati raj zaprt vrt, in sicer grehu zaprt. Človeka je postavil vanj kot varuha in stražnika. Sveto pismo nam priča tako-le: »Gospod Bog je vzel človeka in ga postavil v vrt veselja, da bi ga obdeloval in varoval.« (I. Moj. 2, 16.) Človek naj bi raj varoval pred satanom in grehom; toda on je pustil, da se je priplazil satan v raj in je na stežaj odprl vrata grehu. Ker pa v rajju ni prostora ne za satana ne za greh in ne za grešnika, je moral človek, potem ko je po zapeljevanju satanovem s svojo prosto voljo v greh privolil in tako grešnik postal, ven iz raja v prognanstvo. »Adama je Bog izgnal in je postavil pred vrt veselja kerubina z ognjenim in švigajočim mečem v varstvo.« (I. Moj. 3, 24.) Za njim je raj zaprt, »zaklenjena so vrata«.

Pesnik Dante nam v 7. in 8. spevu »Vic«, svoje Božanske komedije, popisuje sledeči prizor: Pred seboj gleda travnik, ki je zagrajen in skrit med pečevjem in poln čudežnega cvetja, katero z ble-

skom svojih barv presega zlató in srebró, škrlat in najsnežnejšo belino ter najglobokejšo višnjino in blesteče smaragde. In najslajše dišave duhtijo iz tega cvetja. Duše, ki so v življenju zanemarjale zaradi drugih opravil skrb za svojo dušo, bivajo na tem od skalovja ograjenem cvetnem vrtu in prepevajo presladko pesem: »Salve Regina — Pozdravljena, Kraljica!« Večerí se že. Na nebu vidi pesnik tri svetle zvezde, simbole treh božjih čednosti, vere, upanja in ljubezni. Tam med dušami gleda eno, ki prepeva prelepo večerno molitev. Tedaj priplavata z višine dva zelena angela. Spremljevalec pove pesniku, da prihajata naravnost od Marije branit to vrtno dolinico pred kačo, ki se približuje. Tam, kjer je bilo nezavarovano, odprto sedlo dolinice, se je priplazila skozi med travo in cvetjem kača, podobna oni, ki je bila ponudila Evi prebridki sad. Angela sta se takoj obrnila proti njej; toda komaj je kača zaslišala šum njihovih perotnic, je izginila, kakor bi trenil.

Ta lepa pesniška slika nam podaja prelep in resničen nauk: Po Mariji naša pomoč in rešitev pred satanom.

Krajevni, prostorni, pozemeljski raj je več kot zaprt, zgubljen je in zapravljen. Namesto tega raja, ki bi ga zaman iskali tu na zemlji, hoče Bog drug raj, oseben raj, ki ni izven nas, temveč v nas samih. Kakor pravi Kristus: »Kraljestvo božje je v vas samih!« (Luk. 7, 21), tako je v nas samih naš pravi raj tu na zemlji. In iz tega našega notranjega raja, ki je raj naše duše in našega srca, nam mora dozoreti kakor sad zaslužnja nebeški raj večne blaženosti.

Pravzor in predpodobo tega notranjega kraljestva božjega, tega osebnega raja v nas nam je Bog dal v Mariji, naši drugi, duhovni materi, drugi, boljši Evi. Ko je Eva, naša prva, telesna mati z grehom oskrunila raj, prvo svetišče božje na zemlji, in ga s tem zaklenila in na veke izgubila za nas

vse, je Bog hotel nadomestiti ta zunanji, pozemeljski raj z notranjim, osebnim, ustvariti je hotel novo, neoskrunjeno in brezmadežno svetišče v osebi preblazene Device Marije, ki jo je takoj v raju napovedal in obljubil kot tisto veliko in silno ženo, ki bo peklenski kači glavo strla.

Ta novi, sveti raj, ki je imel postati vir sreče in blaženosti za ves človeški rod, je moral ostati zaprt vrt, zaprt satanu in grehu; zaprt in neoskrunjen, brezmadežen in brezgrešen in neskončno lep: ves cveteč in duhteč v kreposti in čednosti, svetosti in milosti; in neskončno rodoviten, da je pogonjal prebogate sadove dobrih del in zasluženj in da je rodil najdragocenejši, najslajši in najsvetejši sad, blagoslovljeni sad telesa Marijinega, Jezusa, Zveličarja svetá. Zato je moral biti ta rajski vrt zaprt in neoskrunjen.

*O Marija, vrtec ti,
polna si vse milosti...
Vrtec lépo ograjèn,
z dišéčim cvetjem obsajèn,
O Marijal«*

(Štr. 4925.)

Sveta Jedert je na rožnico, praznik Marijinega vnebovzvetja, ko je opravljala svojo pobožnost, videla prekrasen, z največjo umetnostjo negovan vrt, v katerem je vsakovrstno lepo dišeče cvetje. Sredi tega cvetja je gledala Marijo, ki je ležala kakor umirajoča; toda njen radostni obraz je pričal, da je vseh milosti polna. Jedert je zagledala v tem vrtu tudi rože brez trnja, snežnobeke lilije, ljubko duhteče vijolice in vseh vrst cvetlice, toda brez vsakega plevela. Te cvetlice so blestele v čudovito živih barvah in duhtele v najslajših vonjavah. Ves ta blagoduhteči vonj je Marija vdihavala váse in ga potem zopet izdihavala v odprto srce svojega Božjega sina. Krog umirajoče Device je videla veliko množico angelov, ki so stregli svoji Kraljici in Boga slavili. Ob vzglavju presvete Device je

videla svetega Janeza, ki je pobožno molil. Kakor cvetlični vonj, tako je Marija vdihavala tudi njegove molitve. Ker je Jedert ta prikazen silno vzradostila, je začela premišljevat, kaj vse to pomeni. O tem jo je Gospod poučil tako-le: Vrt pomeni prečisto telo brezmadežne in preblažene Device. Cvetlice so njene raznovrstne čednosti. Rože pomenijo ljubezen do Boga in do bližnjega. Snežnobele lilije so simbol angelske čistosti, ki blestí iz vsega življenje preblažene Device. Vijolice so znamenje globoke ponižnosti nje, ki se je imenovala dekla Gospodova . . . Tudi je spoznala Jedert nadalje, da pomeni ta vrt, v katerem se je nahajala preljuba Gospa, vse njene čednosti, v katere je zaobjeta njena duša in katerih se silno raduje in jih vse Bogu pripisuje, kot njihovemu prvotnemu izvoru. Ko so po procesiji prepevali potem v koru: »Zdrava vseh nebes Kraljica!« je videla Jedert, kako so se vrgli pred Božjo materjo na tla vsi svetniki in jo počastili kot mater Odrešenikovo. Pri besedah: »Zdrava vseh devic Devica!« je Marija iztegnila svojo roko in podarila vsaki izmed devic, ki so bile v koru, snežnobelo lilijo, in vse pozvala, naj ji sledijo v čistosti in nedolžnosti skozi vse življenje. Ko so peli: »Po tebi prišlo je rešenje!« je videla Marijo tako prevzeto notranje ganjenosti vsled prevelikega veselja, da se ni mogla premagovati in se je ljubeznivo oprla na svojega Sina. Pri vzkliku: »Danes je šla Marija v nebesa!« je videla preblaženo Devico v zarji nebeške slave, vso poveličano in povišano v najvišja nebesa, v rokah njenega Sina in v družbi nebeških zborov, ki so jo poveličevali z radostnimi slavospevi.

Tako se je — po videnju svete Jedert — Marija, ta brezmadežni raj človeški, za večno presešla v raj nebeški in njegovo neskončno blaženost.

Marija, ta zaprti vrt, mora biti nam vzor in predpodoba. Tudi mi moramo skrbno gojiti in ču-

vati svoj osebni, notranji, duhovni vrt. Lep mora biti in bogat, poln cvetja krščanskih čednosti in sadov dobrih del zasluženja. In zastražen in zavarovan mora biti proti vsaki nevarnosti, proti vsakemu škodljivcu. Kakor je poslala Marija dva angela v Dantejeve »Vice«, da sta tam varovala cvetno dolinico, ko se je priplazila kača vanjo, tako pošilja tudi nam v to solzno dolino dva taka angela: *čuječnost* in *molitev*. Pošilja nam ta dva angela Marija, mati učlovečene Besede božje po svojem sinu Jezusu, po njegovi besedi: »Čujte in molite, da v skušnjavo ne padete!« (Mat. 26, 41.) Ta dva angela, *čuječnost* in *molitev*, nam obranita in ohranita naš notranji raj, vrt naše duše, v katerega sili toliko sovražnikov in škodljivcev.

Dekle, tvoja duša je cvetni vrt:

*»Lilija, vrtnica, mila ti šmarnica...
Zala ko rožica, srca ponižnega...
Kakor vijolce cvet, razveseljuje svet...
Lepo ko angeli v cvetu nedolžnosti...*

Taka ostani, preljubo deklè! O zapoj, zapoj velikokrat in prav iz srca prelepo deklinško popevko:

*»Tudi jaz sem rožica, v božjem vrtu vsajena;
skrivam se zdaj tu, zdaj tam, trgati se pa ne dam!«*

Koliko je takih, ki bi radi potrgali in pomandrali cvetje tvojega vrta, vijolico ponižnosti in šmarnico pobožnosti in rožo čiste, poštene ljubezni in lilijo deklinške nedolžnosti in vse druge cvetke lepih kreposti! Le skrbno varuj vrtec svoje duše in prav glasno prepevaj: »Trgati se pa ne dam!«

Naj ne bo tvoja duša kakor vrt, ki ima na stežaj odprta vrata ali polomljeno ograjo, da se lahko priplazi vanj vsa golazen, ki je potem ni več moč odgnati. Čuječnost in molitev naj ti bosta dva an-

gela tvojega vrta in vrtnarica naj ti bo Marija. In kakor so duše v Dantejevem spevu prepevale svojo sladko pesem: »Pozdravljena, Kraljica!« tako naj neprestano zveni in duhti iz tvojega vrta pobožno češčenje Marijino.

Dekleta s prav posebno ljubeznijo negujejo in varujejo svoje vrtičke, ki jim ravno ponoči preti največ nevarnosti. Noč ima svojo moč! Tudi vrtec tvoje duše je ravno v temnih nočnih urah v največji nevarnosti! Zato čuj in moli, moli in čuj!

Poznaš tisto tako žalostno in žalibog tako pogosto zgodbo o *izgubljenem cvetu*?

*Sinoči je pela ko slavček ljubó,
zakaj pa je danes rosnó nje okó?
Sinoči cvetoča, rudeča ko kri,
zakaj pa ji danes obrazek bleđi?
Imela je vrtec, oj vrtec krasán,
ko davi je vstala, bil cvet je obrán.
Oh, cvetje je rahlo, čez noč se ospè;
a žal je še meni po njem, o deklè!
Tja dolí po polji pa stopa nekdó,
on cvet je potrgal, zdaj — uka glasnó!«*

(S.*Gregorčič.)

Dekle, ki posebno ljubi svoj vrt in ki jo prav posebno boli škoda v vrtu, naj bo simbol naše duše, duše vsakega izmed nas! *Vsakdo naj skrbi za vrt svoje duše*, da bo lep in bogat, da bo zavarovan in zaprt grehu in vsemu hudemu in slabemu. Skrbi naj ne samo dekle, temveč tudi žena in mož in tudi fant. In prav za fante še poseben zgled:

V kraški vasi divaški se je dne 9. januarja leta 1897. rodil kmečki deček Ernest Mlakar. Bil je vedno najvzornejši deček. V letu 1909. je domači misijon dal njegovemu življenju odločilno smer. Prišel je v šole, najprej v Maribor, pozneje je bil l. 1911. sprejet v ljubljanski dom Misijonske družbe. Kmalu je dozorel njegov sklep: »Misijonar postanem!« To je bil odslej cilj njegovega življenja.

V zavodu in v šoli, kakor tudi o počitnicah doma, se je odlikoval po posebni pridnosti, gorečnosti za vse dobro in po svoji globokoverni pobožnosti. V maju leta 1915. je bil v zavodu prvi sprejem v novo dijaško Marijino družbo. Ernest Mlakar je bil izvoljen za prvega prednika. Izbruhnila pa je svetovna vojna; sredi junija v vojake potrjen je moral dne 15. oktobra l. 1915. odriniti k vojakom. Za slovo je zapisal v dnevnik — bil je zares star 18 let: »Fantič sem star šele osemnajst let, cesar me hoče k vojakom imet . . . No, če me hoče, naj me pa ima! Dosedaj sem se bojeval v sveti, odslej se bom pa v sveti in svetovni vojski . . .« Bil je namreč tudi odločen bojevnik proti alkoholizmu. Kot enoletni prostovoljec-vojak je nosil očito na čepici Marijin znak in kadarkoli in kjerkoli je mogel, je šel k sveti maši in prejel sveto obhajilo. Sredi vsega gnoja vojne razuzdanosti je ostal vedno čist in pošten. Nikdar se ni bal ali sramoval, pokazati svoje versko prepričanje z odločno in odkrito besedo. Polagoma si je s svojim značajem priboril splošno spoštovanje med vojaštvom. Njegovo življenje je popisano v posebni knjižici, ki nosi naslov: »Rožica s Krasa«. V tej knjižici beremo njegovo nalogo, ki jo je bil napisal v majniku l. 1914. v IV. gimnazijskem razredu. Glasi se tako:

V vrtu Majnikove kraljice.

Oh, kako lepe sanje sem imel nocoj! Spal sem, kar se dotakne mojega čela nežna roka: pred mano stoji lep mladenič v beli obleki in mi zašepeče: »Pojdi z mano! Kraljica me je poslala k tebi, da te peljem v njen vrt.«

Vstal sem, se hitro odpravil in stopal za mladeničem. Pot je bila dolga. V začetku je bila še lepa; brez težave sem hodil. A kmalu se je zožila in ostro trnje mi je oviralo hojo. Vedno bolj je bila pot zaraščena, z vedno hujšim trnjem je bila

posejana. Noge sem imel že vse krvave. Vedno težje sem hodil in že sem mislil, da ne bom mogel naprej. Tedaj mi mladenič, ki je pred mano stopal, poda svojo roko, in z njegovo pomočjo sem lažje hodil. »Kmalu bova na koncu poti,« mi je rekel v tolažbo. Tedaj se je trnje neverjetno množilo in strupene kače so mi zastavljale pot in sikale srdito proti meni. Ali z mladeničevo pomočjo sem se ognil vsakemu strupenemu piku. Izmučen sem dospel do konca poti...

Z visokim zidom obdan vrt je stal pred mano. Mladenič me je peljal k vratom, jih odprl in me peljal za roko noter. Nikdar še nisem videl tako lepega vrta. Najprijetnejši vonj mi je zadišal nasproti — vonj najkrasnejših cvetlic. Na obeh straneh poti so se razprostirale gredice z najrazličnejšimi cvetkami. Na prvi so cvetele vijolice; oh, koliko lepše so bile tiste od navadnih vijolic! Na drugi so bile plemenite vrtnice, rdeče, bele, pisane; in tako na vsaki gredici posebne cvetlice.

Vse gredice sem si bil z mladeničem že ogledal; le ene še ne. Še k tisti me je končno peljal. Stala je sredi vrta. Kako lep pogled je bil na to gredico, kako prijeten vonj cvetlic na njej — belih lilij! Stopil sem bliže: na sredi gredice sem zapazil belo oblečeno Gospo, ki je negovala lilije in se veselila sredi med njimi. Ko sem se približal, je obrnila svoje mile oči name in se mi sladko, nebeško nasmejala. Prosil sem jo, da bi smel ostati vedno v tem lepem vrtu. Odkimala je in rekla: »Ni še čas, a kmalu bo prišel. Za sedaj pojdi še nazaj v solzno dolino, bodi stanoviten!« Pri teh besedah me je miloproseče pogledala. Razumel sem jo. Z njenim dovoljenjem sem še utrgal na vsaki gredici po eno cvetko in potem zapustil vrt.

Zopet sem bil med trnjem, zopet so mi strupene kače zastavljale pot; hujše in groznejše so sikale proti meni. Ali cvetlice iz vrta Majnikove kraljice so imele to moč, da mi ni mogla nobena kača storiti

kaj hudega. In vesel, miren, brez strahu sem stopal med kačami po trnju, spominjajoč se besedi: »Ni še čas, a kmalu bo prišel!« — — —

Bilo je dobri dve leti po teh sanjah, dobro leto potem, ko je Ernest prišel kot vojak v strelski jarek v bližini goriškega mesta, dan po rožnici, dne 16. avgusta leta 1916. Jarki so bili ljuto obstreljevani. Toda Ernesta to ni motilo. Na rob strelskega jarka je postavil podobico svoje nebeške Vrtnarice in sedel: nekaj časa je pisal, potem pa bral iz molitvenika. V tem svetem stanju prihrumi granata in ga zadene v polno. O tem poroča njegov tovariš sledeče: »Njegova smrt je bila trenutna. Sovražna granata mu je prestrigla življenje. Bil je razmesarjen na več delov. Bil je ravno v Boga zamišljen, ko se mu je to zgodilo. Pobožno je opravljal molitev iz mašne knjižice. Njegovi zbrani ostanki, kolikor jih je bilo skupaj, so pokopani v Rožni dolini blizu goriškega mesta. Kje počiva njegovo truplo, ne morem natančno določiti. Lahka mu bodi domača zemljica, Vam pa tudi potolažena žalost saj je pri svojem Očetu v nebesih.«

Da! Pri Očetu in pri Materi doma! Izpolnila se je njegova sanjska prikazen iz četrte šole: odhitel je v vrt Brezmadežne. Njegovo srce se je zatopilo v morje rajske sreče! Marijin vrt mu je bil odprt!

Naj bi tu doli v tej solzni dolini svetá bila vsakemu izmed nas duša kakor zaprt vrt, zaprt satanu in grehu!

Naj bi tam gori v nebeškem kraljestvu bil nekoč vsakemu izmed nas raj — odprt vrt, odprt po Jezusu in njegovi preblaženi materi Mariji.

Ko potrkamo nekoč na rajska vrata, jo lepó, lepó zaprosimo:

*»Nebeški kras, o božji vrt, Marija,
ti bodi vedno nam odprt, Marija!
Daj da pridemo domú,
k Jezusu preljubemu!«*

(Venec, 886.)

Drevo življenja.

»Gospod Bog je dal iz zemlje rasti mnogo drevja, lepo za pogled in sladko za jed; tudi drevo življenja sredi raja in drevo spoznanja dobrega in zlega.«

(1. Moz., 2, 9.)

Mozes nam pripoveduje v svoji prvi knjigi o stvarjenju in o raj in o dvojnem drevesu sredi raja, o *drevesu življenja* in drevesu spoznanja dobrega in zlega. Iz mogočnega studenca, ki si ga moramo misliti v bližini teh dveh dreves, se je razlivala reka, ki je namakala raj in se delila v štiri glavne reke.

Kakor učijo mnogi razlagavci svetega pisma, bi imel človek od sadu drevesa življenja ohranitev telesnega življenja in njega neumrljivost ter posemeljsko srečo in zadovoljnost; sad drevesa spoznanja pa mu je prinesel smrt in nesrečo.

Kakor srečamo v raj in dve posebni drevesi, tako srečamo tu tudi dve izredni ženi. Prva je Eva, ki živi osebno pred nami tu v raj in, druga je Marija, ki zaživi v besedi obljube božje, ko spregovori o močni ženi, ki bo kači glavo strla. Ti dve drevesi sta lepa simbola teh dveh žen. Sveti Bazilij imenuje Marijo drevo življenja. Simbol Eve je pa drevo

spoznanja dobrega in zlega. Kača je zaveljala Evo z besedami: »Kateri dan bosta jedla od drevesa spoznanja, odpró se vama oči in bosta kakor bogova in spoznata dobro in zló.« Četudi je Eva »mati vseh živih« in je ona prenesla od Boga na rod človeški telesno življenje, je vendar ona tista, ki je s prepovedanim sadom drevesa spoznanja prinesla telesno smrt na svet. Ona je mati smrti! Ona je prinesla ne-~~le~~ telesno smrt, temveč po izvirnem grehu tudi smrt duše! Tako je ona ne-~~le~~ mati časne, temveč tudi mati večne smrti!

Marija pa nam je, kot drevo življenja, prinesla blagoslovljeni sad svojega telesa — Jezusa, Zveličarja, po katerem imamo večno življenje in posvečujočo milost, ki je nadnaravno življenje naše duše. Kot tako nam jo slika tudi sveta Cerkev z besedami svetega pisma: »Pridite k meni, ki me poželite in nasitite se mojega sadu.« (Sir. 24, 26.) »Kdor mene najde, najde življenje in prejme zveličanje od Gospoda.« (Preg. 8, 35.) Sveti Janez Evangelist gleda v Skrivnem razodetju v rajú reko žive vode in ob njej drevje življenja. (Raz. 22, 2.) On sliši glas angela, ki pravi: »Kdor zmaga, mu bom dal jesti od drevesa življenja, ki je v rajú božjem.« (Raz. 2, 7.)

Drevo življenja, ki je bilo nekđaj v pozemeljskem rajú, si moremo misliti preneseno in pomnoženo v nebeškem rajú, kjer je vse lepše in veličastnejše in rodi neminljiv sad in vse polno blagrov, ki so jih deležni zveličani v nebesih. To drevo je podoba večnega zveličanja in dozorelo nam je to zveličanje po Mariji, zato jo po vsej pravici prispodabljamó z drevesom življenja.

Studeneć in živa voda, ob kateri raste to drevo, je podoba milosti božje. Kakor usahne drevo brez vode, tako duša brez milosti. *Marija, to milostipolno drevo življenja*, raste v neposredni bližini najglobljega vira žive vode večnega življenja. Ona je mati njega, kateremu kliče Psalmist: »Pri

tebi je vir življenja.« (Ps. 35, 10.) in kateri kliče nam po preroku Jeremiji: »Zapustili so mene, studenec žive vode.« (2, 13.) Marija je mati tistega, ki je rekel Samarijanki pri Jakobovem vodnjaku: »Kdorkoli bo pil od vode, ki mu jo bom jaz dal, ne bo nikdar žejen, marveč mu bo voda, ki mu jo bom dal, postala v njem studenec vode, tekoče v večno življenje. (Jan. 4, 14.) In v Skrivnem razodetju sliši Janez besede: »Jagnje, ki je pred prestolom, jih bo paslo ter jih vodilo k virom živih vodá.« (7, 17.) »Jaz bom žejnemu dal zastonj iz studenca žive vode.« (21, 6.)

Tako je naravno, da imamo za Marijo ne le prisposodbo drevesa življenja, ki raste ob studencu žive vode, iz katerega zajema svoje življenje, temveč, da se Marija prisposodablja tudi sama studencu; ona ima kot »milostipolna« toliko množino in obilico milosti v sebi, da izvira po njej ta milost tudi nam kakor iz dragocenega studenca božjega. Zato obrača Cerkev nanjo besedo iz Visoke pesmi: »Zapečaten studenec«. (4, 12.) Kakor jo primerja zaprtemu vrtu, tako tudi zapečatenemu studencu, kar pomeni skrbno zavarovan studenec. Kralj Salomon si je napravil nedaleč od Betlehema prelepe vrtove; blizu ondi je v zemlji dober studenec, ki se imenuje »zapečateni studenec«; s tem Salomonovim studencem se primerja Marija.

Ta tesna zveza med drevesom življenja in studencem žive vode, kot simboli Marijinimi, se nam jasno kaže v zgodovini mnogih Marijinih božjih poti. Marsikje vidimo prikazanje Marijino v zvezi s kakim drevesom, in marsikje zopet vidimo v zvezi z njenim prikazanjem kak studenec, ki ima čudežno zdravilno življenjsko moč. Tako lahko na Marijo obračamo besede Psalmista, ki jih poučarja o pravičnem, v božji ljubezni in milosti živ večem človeku, ko pravi: »Je kakor drevo, ki je zasajeno ob potokih in daja svoj sad o pravem času in njegovo listje ne odpade.« (Ps. I, 3.)

V La Salette¹⁾ na Francoskem se je prikazala preblažena Devica Marija dne 19. septembra leta 1846. enajstletnemu pastirčku Maksiminu in petnajstletni pastirici Melaniji. Blizu kraja prikazni je bil studenec, ki je tekel le ob deževnem vremenu ali ko se je tajal sneg, sicer je bil vedno suh. Od časa prikazni dalje izvira neprestano voda iz tega studenca. Kmalu je zaslovela La Salette kot znamenita božja pot. V prvih treh in pol letih obstoja te božje poti so zaznamovali že nad 250 ozdravljenj čudežnega značaja; vsa ta ozdravljenja so se zgodila po zaupnem klicanju Matere božje ali po vporabi vode iz čudežnega studenca.

Dne 8. decembra — na praznik Brezmadežne — leta 1933. je bila za svetnico proglašena Bernardka, kateri se je v letu 1858. v Lurdu prikazala Brezmadežna osemnajstkrat. Tudi Bernardka je bila še malo pred prikaznijo pastirica. Dovolj je poznan in slaven lurški studenec, ki je začel izvirati tam na kraju prikazni dne 25. februarja ob devetem Bernardkinem videnju. Tudi ta je studenec čudežne, zares žive vode, ki je že premnogim bolnikom prinesel zdravje in ohranil že umirajočim življenje.

Dne 13. maja leta 1917. so pasli trije otroci iz duhovnije Fátima na Portugalskem svoje črede v pustem in samotnem kraju. Lucija je imela deset let, njen bratranec Francek devet in njegova sestra Hijacinta šest. V vejevju malega hrastovega drevesa se jim je prikazala preblažena Devica in pozneje so jo še petkrat videli. Tisoči ljudi, ki jih je privabila sem vest o teh prikazovanjih, so videli nekak ognjen steber, ki je liki dim od kadila obdajal ta drev med videnjem otrok. Tudi tu je začel izvirati nov studenček sredi kamenitega sveta. Danes nosi naslov »fonte miraculosa«

¹⁾ La Salet.

= čudežni studenec, pri katerem zadobivajo bolniki zdravje. Hrast, na katerem se je bila Marija prikazala sicer ne stoji več, a dviga se na tistem mestu velikansko svetišče Marijino in studenček izvira naprej. Danes je Fátima po številu obiskovalcev in po obsežnosti zgradb daleč preseгла Lurd.

Na Barbani vidiš za glavnim oltarjem v okviru pod steklom shranjen košček lesa. Povedó ti, da je ta košček lesa še od tistega drevesa, na katerem so našli v starodavnih časih kip Marijin. Ne koč je bil ta otok določen za kvarantensko postajo, na kateri so se morali ustavljati ladje, ki so priplule iz tujine. V letu 582. po Kristusu je bajè strahovit vihar vse porušil. Ko je pa vihar ponehal, so ribiči v vejevju drevesa, ki je rastlo na otoku, našli kip Marijin. S časom je otok zaslovel kot Marijina božja pot, ki je še dandanes močno obiskovana.

Na mnogih krajih so se na podoben način razvila Marijina svetišča na mestu, kjer so našli kak kip ali podobo Marijino na drevju ali v votlih drevesnih štorih. Legende vedo povedatii veliko tudi o suhih drevesih, ki so ozelenela po Marijini moči.

Že ljudska pesem pozna taka drevesa. Z grahovske okolice tolminske:

*»Tam stoji en hrib strmán,
na vrhu je lepa raván.
Tam stoji vsahnjen drev,
že sedem let ni zelenel.
Marija prišla pod ta drev,
ta drev je hitro zelenel.
Tam stoji hladna senčica,
Marija ziblje Jezusa...*

(Štr. 433.)

Druge pesmi pojejo o Mariji, ki pošlje skesanega grešnika pod suho drevce molit toliko časa da drevce ozeleni in so mu grehi odpuščeni.

Blizu Cremona je slavno Marijino svetišče Caravaggio. Tu se je bajè v maju leta 1432. Marija prikazala pobožni ženi Johani. Blizu mesta, kjer je stala prikazen, je začel izvirati svež studenček, ki ga nikdar prej tam ni bilo. Med množico ljudi, ki so se zbrali na kraju prikazni, je bil tudi neveren zabavljaj, ki je zasadil palico v zemljo in zaklical: »Če se je zares Mati božja prikazala, pa naj naredi, da ta suha palica ozeleni!« In, glej čudež! Palica je ozelenela pred očmi navzočih in se kmalu razrastla v sveže drevesce. Tako legenda.

Na severnem Češkem je znamenita Marijina božja pot imenovana »Maria-Sorg«. Ljubka Marijina cerkev je obdana od lipovega drevja. Dokler bo stala ta cerkev, jo bodo lipe obsenčevale. Na te lipe je navezana lepa legenda. V Češkem lesu je svoj čas živel mladenič, ki je bil edini sin svoje matere in zaročen z mladenko Marijo. Odsel je na vojsko. Ker se šest let ni povrnil, so ga smatrali za mrtvega. Še eno leto ga je nevesta počakala; ker ga ni bilo, se je poročila z drugim. Čez sedem let pride mladenič domov in ko izvé, kaj se je zgodilo, si odreže z lipovega drevesa pred Marijinim domom popotno palico in — ne da bi videl svojo nekdanjo nevesto — odide z doma in hoče živeti tam gori v gorovju pri nekem puščavniku samotno življenje daleč proč od sveta. Med potjo najde oropanega in na smrt ranjenega trgovca, kateremu hoče nuditi zadnjo pomoč. Najdejo ga, ko trgovec ravno umrje, in ga po krivem obsodijo na smrt, češ da je on morivec. Pod vislicami zakliče še enkrat: »Nedolžen sem! Boga prosim, naj izpriča mojo nedolžnost na tej palici!« Pri teh besedah zasadi svojo popotno palico v zemljo. V tistem hipu ga že potegnejo na vislice. Palica pod vislicami je ozelenela v dokaz njegove nedolžnosti.

Ko je pobožni puščavnik izvedel o tem dogodku, je previdno izruval mlado lipo in jo pre-

sadil k svoji kapelici. Tam stoji sedaj svetišče »Maria=Sorg«, ki je še vedno obdano od lip. Tudi iz te legende nam blesti lepa misel na Marijo, drevo življenja.

Zanimivo je dejstvo, da so v teku devetnajstih let nastale tri Marijine božje poti na Nižjem Avstrijskem in da imajo vse tri zelo podobno zgodovino svojega postanka.

L. 1633. je neki Pachmann¹⁾ gnal svojo živino na pašo iz vasi Krumnussbaum v gozd. Tu vidi suh hrast in ga hoče posekati za drva. Toda sekira mu odskoči z vso silo; pri drugem poskusu ga celo rani v nogo. Ko se čez tri tedne ozdravljen zopet vrne, vidi, da je ta prej popolnoma suhi hrast lepo ozelenel. Bilo je enajst let pozneje (1642.), ko je neki bolni Aleksander Schinnagl²⁾ kupil podobo žalostne Matere božje. Ponoči se mu zdi, da razločno sliši klic: »Aleksander, ako hočeš ozdraviti, nesi podobo žalostne Matere božje na Taferlberg k hrastu!« Storil je tako in popolnoma ozdravel in je živel še devetnajst let. To je začetek božje poti, imenovane »Maria=Taferl«.

L. 1656. je že več let bolni Matija Weinberger³⁾ iz Horna tudi v snu dobil opomin, naj nese neko podobo žalostne Matere božje, ki je bila njegova last, na Molderberg, in sicer tja, kjer bo videl iz korenin v tri debla razraščeni hrast. Po nasvetu spovednikovem je storil tako. Od vseh strani so začeli ljudje romati h tej podobi, kjer se je izpolnilo več uslišanj zaupnih prošenj in molitev. To je začetek božje poti »Maria=Dreieichen«⁴⁾, kar bi se po naše povedalo: Marija v Trihrastju. Mnogi so bili temu novemu romarskemu gibanju nasprotni in tak nasprotnik je morda ute-

1) Pahman.

2) Sinnagl.

3) Vajnberger.

4) Drajjajhen.

gnil ta trohrast požgati. Toda požgani hrast je nanovo ozelenel in pognal, kar je še bolj utrdilo zaupanje pobožnih romarjev, ki so verovali, da si je Marija sama izbrala ta hrast.

L. 1661. se je sedemkrat prikazala v snú preblažena Devica Sebastjanu Schlager¹⁾ v trgu Gutenstein in mu naročila, naj dá naslikati njeno podobo in naj jo nese na goro Buschbach²⁾. Po tolikih opominih je dal v Mariazell naslikati podobo Marijino, kakor jo je videl v sanjah. Posvetoval se je še s svojim spovednikom in naposled odnesel sliko na omenjeno goro, ki se danes imenuje »Mariahilfberg« ali gora Marije Pomočnice, kjer se je tekom časa razvilo znamenito Marijino svetišče.

Na severnem Češkem je v Malem Švadovicu Marijino svetišče in zraven posebna kapelica, nazvana »Marijin studenec«. V tej kapelici je obzidan studenec, ki se razliva v sedmerih curkih.

Ozadje kapelice je umetniško okrašeno s kamnitimi mozaiki v blestečih barvah. V sredini je veliko drevo in sredi njega slika švadoviškega milostnega kipa Marijinega, ki stoji na oltarju v cerkvi; v višini svoda nad drevesom je bel golobček in krog njega napis svetopisemskih besed: »In Duh božji se je razprostiral nad vodom.« (I. Moz. 1, 2.) Krog vse slike nad sedmerim studenčkom pa se blesti zlat napis: »Povišana sem kakor platana pri vodi poleg potov.« (Sir. 24, 19.) Ta Marijin studenček je nekaj silno lepega. Zgodovina njegova pa je sledeča:

V začetku XVIII. stoletja je bil studenec s hišo in nekoliko zemljiščem zraven last nekega Vencelna Schreiber³⁾, ki je bil poseben častilec preblažene Device. Dal je napraviti lep Marijin kip,

1) Šlager.

2) Bušbah.

3) Šrajber.

ki ga je postavil nad vhod pri hiši, koder so morali po vodo do studenca. Mislil si je, da se pač marsikdo, ki pojde po vodo, ozre s pobožnim pozdravom na kip Marijin. Ljudem je kip zelo ugažjal in so mu prigovarjali, naj bi ga kar k studencu postavil. Proti koncu leta 1715. se je vdal tej prošnji in je postavil Marijin kip na staro, že pred šestimi leti usahlo črešnjevo drevo, ki je stalo ravno nad sedmimi studenčki. Prav ta dan se je že dogodil prvi čudež. Neki revež, ki je bil hrom na rokah in nogah in si je mogel samo z veliko težavo po berglah naprej pomagati, je imel že večkrat sanje, v katerih se je videl pod usehlim drevesom, na katerem je bil kip preblazene Device. In slišal je glas, ki mu je zapovedal, naj iz studenca, ki je tam izviral, pije in se z zaupanjem v njem umije. Prav tisti dan, ko so postavili kip na drevo, je bil ta bolnik v samokolnici sem pripeljan in je tam hipoma ozdravljen pustil samokolnico in bergle. Ta dogodek je bil natančno preiskan in v spominsko knjigo zapisan. Pozneje se je zgodilo še več čudežnih ozdravljenj ob tem studencu.

Kip Marijin, ki je dobil svoj prestol v usehlem drevesu, je imel tudi drevesu samemu biti v blagoslov. Prišla je prihodnja pomlad in že skozi sedem let suhi drev, ki je bil zmrznil v silnem zimskem mrazu leta 1709., je začel na praznik svetega Janeza Krstnika na sedmih krajih zopet poganjati in je še tisto jesen obrodil sveže, dasi nekoliko zapoznele črešnje. Veliko in veselo presečnečenje je zbudil ta dogodek. In sedaj so se spomnili zanimivih dejstev od prej. Ta suhi drev je bil že v ogenj obsojen, ker ga je bil lastnik pred časom daroval nekemu revnemu vaščanu za drva. Večkrat se je ta mož pripravil na delo, da bi suhi drev posekal in odpeljal, toda vselej ga ja zadržala neka nerazumljiva bojazen.

Ker se je zbiralo k temu kipu vedno več ljudi,

so s časom zgradili zraven malo leseno kapelo in postavili vanjo kip; studenec so pa prekrili; drev je ostal na svojem mestu. Danes ga ni več videti, ker je v obzidju, ki obdaja studenec. Na zadnji steni za studencem sedmerih curkov je naslikano sedaj drevo s podobo kipa na sredi, kakor smo prej omenili. Na mestu prvotne lesene kapele stoji sedaj lepa cerkev, ki nosi naslov: »Marija sedmerih radosti«; to pa iz sledečih razlogov: Omenjeno črešnjevo drevo je ozelenelo in vzcvetelo v sedmem mesecu sedmega leta na sedmerih vejah. Voda se razliva v vodnjak v sedmerih curkih in bolniki so zadobili ozdravljenje navadno po sedmem umivanju s to vodo.

Sličnih legend bi iz zgodovine raznih božjih poti še veliko navedli. Vse nam odsevajo prelepo misel: *Marija je drevo življenja in nam nudi sad milosti in zveličanja, blagoslovljeni sad svojega telesa — Jezusa.*

V življenju bl. Henrika Suza beremo, kako je on, v raj zamaknjen, med drugim vzklikal: »Prokleta je bila prva Eva, ki je prepovedani sad jedla; blažena je druga Eva, ki nam je sladki, nebeški sad prinesla. Nihče naj ne toži, da je bil zgubljen raj? Zgubili smo en raj, dobili smo pa dva raja. Marija je raj, v katerem je dozorel sad živega drevesa, kateri ima v sebi vso radost in veselje. In raj nad vse raje pa je ravno ta sad, v katerem mrtvi oživijo, ako ga okusijo. Iz njegovih rok, iz njegovih nog in iz njegove strani tečejo živi studenci, ki to zemljo napajajo — studenci neusahljivega usmiljenja, neskončne modrosti, pristrčne ljubezni in studenci večnega življenja. Zares, o Gospod, kdor ta sad okusi, kdor iz tega studenca pije, on ve, da ta dva raja pozemeljski raj visoko presežeta.«

Živo drevo pa moramo biti tudi mi; ne samo živo, temveč tudi rodovitno drevo. Živo drevo je pravični človek, ki v strahu božjem in v milosti

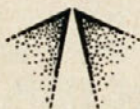
božji živi in postavo božjo premišljuje in jo izpolnjuje. »Kakor drevo, ki je zasajeno ob potokih, ki svoj sad daja ob pravem času in njegovo listje ne odpade.« (Ps. 1, 3.) »Srečen človek, kateri zaupa v Gospoda in je Gospod njegovo upanje: On bo kakor drevo, ki je k vodam presajeno in v močvirnosti poganja svoje korenine in se ne boji, ko pride vročina. Njegovo listje je zeleno in ob suši ga ne skrbi; tudi nikoli ne preneha sadu roditi!« tako pravi prerok Jeremija (17, 7—8.). In prav ta prerok zopet poudarja neposredno pred temi besedami: »Preklet človek, kateri zaupa v človeka in njegovo srce odstopi od Gospoda; zakaj on bo kakor tamariska v puščavi in ne bo gledal dobrega, kadar pride, temveč bo prebival v suhoti, v puščavi, kjer nihče ne more prebivati.« (17, 5—6.)

Bodimo drevesa, živa v milosti in rodovitna v dobrih delih, kajti žalosten konec čaka vsako suho in nerodovitno drevo: »Že je sekira nastavljena drevesom na korenino; vsako drevo torej, katero ne obrodi dobrega sadu, se bo posekalo in vrglo v ogenj!« (Mat. 3, 10.) In ni to samo beseda Janeza, predhodnika Gospodovega, temveč je beseda Gospoda samega, ki nam kliče: »Vsako dobro drevo rodi dober sad, slabo drevo pa rodi slab sad. Ne more dobro drevo roditi slabega sadu in ne slabo drevo roditi dobrega sadu. Vsako drevo, ki ne rodi dobrega sadu, se poseka in vrže v ogenj!« (Mat. 7, 17—19.)

Pohitimo k Mariji, temu dobremu, rodovitnemu drevesu življenja! Napijmo se iz studenca ob vznožju tega drevesa žive vode milosti, naužijmo se od njenega blagoslovljenega sadu zveličanja! Poslušajmo njen glas, ki nam kliče: »Pridite k meni, ki me poželite in nasitite se mojega sadu! — Kdor mene najde, najde življenje in prejme zveličanje od Gospoda!« (Sir. 24, 26. — Preg. 8, 35.)

Obračajmo se k Mariji z otroškovdano in
zaupno prošnjo:

*»O Marija, čudežno drevo življenja,
sad blagoslovljeni si nam ti rodila;
da bi vredno uživali tvoj sad nebeški
to izprosi nam dobrotno, Mati mila!«*

Šmarnica

O Marija, ti cvetlica,
šmarnica si majnika,
lepa vseh cvetlic Kraljica,
kar jih celi svet ima.

(Venec, 347.)

Šmarnica, ta lepa majniška cvetka, je po svoji naravi in *po svojem imenu lep simbol Marijin*. Rastlinsko je v sorodu z lilijo in jo zato Nemci imenujejo ne samo »majniški zvonček«, temveč tudi »majniško lilijo«. Snežno bela barva nas spominja Marijine čistosti in brezmadežnosti, sladka blagodišečnost in lepa vrstica belih cvetkov na šmarničnem stebelcu nas spominja premnogih čednosti Marijinih. Zvončasta oblika teh belih cvetov, ki trepetajo, kakor bi pozvanjali, nas spominja pobožnosti Marijine, ki je donela iz njene duše in odmevala v njeni molitvi. In kakor je lepa in blagodišeča in vsa sladka ta majniška cvetka prav kot Marija, je kakor Marija tudi vsa skrita in ponižna; v tej svoji ponižnosti sklanja svojo glavo k tlom in tako lepo opravlja svoje cvetno bogoslužje Stvarniku, ki ji je dal življenje, in presveti Materi njegovi, kateri na čast in slavo je ustvarjena, da v Marijinem mesecu dehti in cvetí in nas k Marijinemu češčenju vabi in kliče, kakor nas va-

bijo in kličejo majniški zvonovi. Prav zato, se zdi, ji je Stvarnik dal obliko lepo nanizanih zvončkov.

Tudi po svojem imenu je vsa Marijina. *Šmarnica je Marijina cvetka*, prav tako kakor je Šmarna gora Marijina gora in so Šmarje Marijina vas in je Šmaren Marijini praznik. To sorodnost z imenom Marijinim nam lepo poudarjajo cerkvene pesmi:

»Pognala je šmarnica zala,
na cvet pa Marija pisála
je svoje presladko ime.«

(Venec, 838.)

»Šmarnice tebi so svete, o Mati,
v njih je zapisano tvoje ime.«

(Venec, 417.)

Od šmarnice, te majniške Marijine cvetke, ki je pri nas iz starodavnih časov nosila ime Marijino, so v novejšem času dobile svoje ime tudi naše majniške Marijine pobožnosti, ki jih prav po teh majniških cvetkah imenujemo tudi »šmarnice«. *Šmarnice* so nam sedaj lepe *majniške cvetke Marijine* in lepe *majniške pobožnosti Marijine*.

Že leta 1842. je izdal Davorin Trstenjak posebno knjigo za majniško pobožnost in jo naslovil: »Mesec Marije ali češčenje presv. Device Marije skozi eden celi mesec z vsakdanjimi premissljevanji in izgledi iz življenja svetnikov«. Kot vsakdanja skupna cerkvena pobožnost so se pri našem ljudstvu udomačile šmarnice v maju šele po letu 1850. Prvič so imeli šmarnice v ljubljanskem bogoslovnem semenišču leta 1851; naslednjega leta so jih vpeljali tudi že v deškem semenišču. Leta 1865. so jih imeli že skoraj po vseh ljubljanskih cerkvah in polagoma so se povsod razširile. Tej majniški pobožnosti pa je vzdal ime »šmarnice« nabožni pisatelj Janez Volčič, ki je leta 1855. napisal knjižico: »*Šmarnice Mariji, naši Materi da*

rovane ali počesčevanje Matere božje v mesecu velikem travnu«. Poklonil je to svojo knjigo majniški Kraljici z besedami:

*»Šmarnice, one so moje cvetlice,
teh si bom v šopek prelepi nabral.
Ne zase! — K časti Marije Device.
Njena podoba so, njej jih bom dal.«*

Ta pesem lepo poudarja šmarnico kot simbol Marijin: »Njena podoba so«.

Od Volčiča vpeljano ime »šmarnice« se je tako priljubilo narodu, da se je takoj razširilo in nepretrgano ohranilo. In ponosno lahko rečemo, da noben drug narod nima tako cvetnoduhtečega in lep pozvenečega in tako prisrčno Marijinega imena za majniško pobožnost, kot je naše ime »šmarnice«. In od tedaj ne duhtijo šmarnice le z majniških oltarjev, temveč zvenijo tudi iz majniških pesmi:

*»Ko šmarnice prelepi cvet
iz tal zemlje priklje,
h Kraljici zbiramo se spet;
to mesec je Marije.
Marija, belih šmarnic dar
smo v šopke ti povili
in bomo jih na tvoj oltar
hvaležno položili.«*

*»Že prišla je pomlad vesela,
cvetlica se je razcvetela,
ki vsak jo srčno rad ima:
prelepa bela šmarnica.«*

*»Mi šmarnice obhajamo,
Mariji jih darujemo.
Naj šmarnica in lil'ja v dar,
Marija, bo ti na oltar.«*

(Venec, 334, 343, 823.)

Kot majniška pobožnost šmarnice niso pognale še le na naših domačih tleh, temveč so bile k nam prinesene od drugod.

Stari poganski Rimljani so praznovali v mesecu maju tako zvane »ludi florales«, cvetlične veselice, s katerimi so proslavljali nanovo oživiljeno naravo in častili nekatera božanstva. Prirejali so ob tem času javne ljudske igre in zabave, s katerimi so pa bile združene vsakovrstne razuzdanosti, prepletene s plesom, pojedinami in pijančevanjem. Slične pomladanske veselice so praznovali tudi Germani. Stari Slovani so ob tem času z rajanjem, petjem in cvetjem častili boginje Živo, Vesno in Lado.

Med romanskimi narodi so bile razuzdane pomladanske in majniške veselice in zabave tako močno ukoreninjene tudi v poznejših časih, da jih niti krščanstvo ni moglo zlahka zatreti. Poleg mladine so tudi starejši ljudje pri teh veselicah mnogo grešili in pri tem tudi službo božjo zelo zanemarjali. Zaradi tega si je Cerkev resno prizadevala, da bi te globoko ukoreninjene in zastarane poganske šege in običaje izpodrinila s krščanskim praznovanjem in jih nadomestila s cerkvenimi slovesnostmi.

Posamezne pojave pomladanskih in majniških pobožnosti srečamo že v starih časih. Tako je že Alfonz Modri, kralj kastiljski († 1284) napisal knjižico, v kateri opominja, da v krasni pomladanski dobi ne moremo storiti boljšega, kakor če pristrčno častimo Marijo, ta krasni zemeljski raj, to najlepšo duhovno pomlad. Sto let za njim je pobožni dominikanec Henrik Suzo († 1356.) celo pomlad posvečeval »najlepši izmed žen«. Že od mladosti je imel navado, da je s prvimi cvetkami pozdravil rožnato Kraljico nebeško. Ko je začel svojo spomladansko pobožnost, je natrgal najlepših cvetlic, jih zvil v venec in ga položil na glavo Mariji s pobožno željo: »Ti si najlepša cvetlica in spomladansko veselje mojega srca; ne zavrzi prvih cvetlic, ki

ti jih poklanja tvoj služabnik!« Pred Marijino pobožno dobo je molil pobožne molitve, prepeval svete pesmi, donašal ji redno najlepših cvetlic in jo milo prosil: »Daj tudi meni majniški venec milosti in nove luči!«

Sv. Karel Boromejski je na milanskem cerkvenem zboru l. 1579. resno prosil duhovščino, naj išče primernih pomočkov, da bi se zatrle pregrešne pomladanske šege, ki so se vzdržale izza poganskih časov. Te šege, ki so bile prvotno samo češčenje poganskih božanstev in so se šele polagoma izprevrgele v slabo, nam pričajo, da so narodi čutili nekako naravno srčno potrebo, častiti božanstva ob pogledu na oživljajočo se naravo in prerajajoče se življenje. Pričajo nam, kako se v tem letnem času nekako sama od sebe poraja v našem srcu pobožnost. Pričajo nam pa tudi, kako kmalu in kako lahko zablodi ubogo človeško srce od dobrega v slabo. To naravno nagnenje človeškega srca, ki je pa tako zmotno in slabotno, je hotela Cerkev obrniti v pravo smer in mu je zato pokazala pot k presladkemu in vse ljubezni polnemu srcu njegove nebeške matere Marije. Po gorečem preddelovanju pobožnih mož in velikih častilcev Marijinih je postavila Cerkev majniško slavje na krščansko podlago in nekdanje češčenje poganskih malikov in proslavljanje pomladanske narave je dalo temelj za majniško češčenje nebeške Kraljice.

Sveti Filip Neri, velik častilec Marijin, ki je umrl v Marijinem mesecu maju leta 1595, je bil prav poseben prijatelj mladine, zato je z žalostjo gledal, koliko nežnih cvetk nedolžnosti je za vedno ovenelo v razuzdanih majniških zabavah. V tistem času, ko poganja v naravi najlepše cvetje, je ginilo najlepše cvetje nedolžnih duš. Da bi rešil te duše in cvetje njihovih čednosti, je vodil in vabil v mesecu maju mladino pred oltar Marijin.

Šmarnice kot vsakdanja celomesečna pobožnost, s katero posvetimo ves mesec maj češčenju Mari-

jinemu, so se započele in razširile po letu 1700. Spočetka so bile najbolj razširjene po cerkvah rimskega mesta, polagoma pa so jih začeli vpeljavati tudi drugje po Italiji. Ko je papež Pij VII. s pismom 21. marca leta 1815. podelil za vsak dan majniške pobožnosti 300 dni odpustka in enkrat v mesecu popolni odpustek tistim, ki bi opravljali to pobožnost vsak dan in prejeli vsaj enkrat svete zakramente, so se začele šmarnice izredno hitro širiti po vsem svetu. Kmalu so se udomačile po Francoskem in Španskem, po Belgiji in Nemčiji, po avstrijskih deželah in po naših krajih, kakor smo že slišali.

Že omenjeni Marijin častilec Janez Volčič nam v svoji veliki knjigi »Življenje Marije« poroča takole: »Ker se je ta lepa pobožnost v svetem mestu pričela, naj nekoliko omenim, kako pobožni Rimljani nebeško Kraljico ta mesec častijo, kar sem nekdam sam videl ob svojem potovanju v Rim leta 1877. V Rimu je v začetku Marijinega meseca tako toplo, da so dišeče cvetlice v najlepšem cvetju. Rimljani znajo kaj lepo svoje prelepe marmornate oltarje krasiti. Velike svilnate preproge razpnejo od vrha oltarja po celi cerkvi na obeh straneh, katere z raznimi cvetkami ozaljšajo; razpostavijo in poobesijo mnogo prezalih svečnikov, na katerih gori toliko sveč, da jih skoraj ni mogoče prešteti. Oltar Matere božje je ves v lučicah. — Ko vse v lučicah mrgoli, molijo najprej sveti rožni venec, potem je kratko premišljevanje ali pridiga, katero ima vse dni celega meseca eden in ravnoisti mašnik. Po nauku priporoči pridigar obilni množici Marijinih častilcev kako čednost ali duhovno vajo za tisti dan posebej, kar imenujejo »fioletto«, to je cvetlica, darovana preblaženi Devici Mariji. Sledi prisrčno izročilo Materi božji in slednjič še kratek vzdihljaj, katerega naj Marijini otroci večkrat čez dan ponavljajo. Zdaj molijo še nekaj Zdravamarij za spreobrnjenje trdovratnih grešnikov in krivo-

vercev. Potem pride škof tiste cerkve ali njegov namestnik z drugo duhovščino ter izpostavi pre-sveto Rešnje Telo in vse ljudstvo poje po latinsko litanije Matere božje. Služba božja konča z blagoslovom, ko vsa množica odpoje 'Tantum ergo'.«

Tako poroča ta vneti častilec Marijin, ki ima posebne zasluge za razširjanje šmarnic med našim ljudstvom. Nadalje piše v že omenjeni knjigi »Življenje Marije«:

»Sedanje dni vsi pobožni kristjani po širokem svetu nebeško Kraljico ta njej posvečeni mesec, ki ga radi 'Marijin mesec' imenujemo, posebno pri-srčno častijo; da se res lepo izpolnjuje prerokovanje Gospodove Dekle, katero je izrekla v svoji veličastni pesmi, ko je obiskala svojo teto Elizabeto: 'Glej, blagrovali me bodo odslej vsi rodovi.' (Luk. 1, 48.)

O, koliko je pa še tudi pobožnih hiš, v katerih napravijo mali oltarček z Marijino podobo, katero nedolžni otroci in tudi odraščeni častilci Marijini lepo okrasijo, pred njo domače vsak večer zbirajo in tako obhajajo domače 'Marijine šmarnice'. O blagor taki hiši! Marija, nebeška Kraljica bo vse obilno poplačala.«

Nikakor se ne smemo zadovoljiti samo s simbolično lepoto šmarničnega imena za majniško pobožnost, temveč moramo skrbeti za to, da bo mesec maj za nas kakor kitica, povita iz belih šmarnic, in da bo vsaka majniška pobožnost posebej vrstica lepih duhovnih trenutkov, kakor je vsaka šmarnica sestavljena iz vrstice lepih belih cvetov, ki jih veže na svojem stebelcu v blagoduhtečo lepoto. Da bodo naše duhovne šmarnice podobne cvetnim šmarnicam, morajo biti zares lepe po svoji zunanji slovesnosti in blagodišeče po duhu notranje pristne pobožnosti. Kakor je v mesecu maju lepo okrašen Marijin oltar v cerkvi, tako naj bo lepo okrašen v tem mesecu tudi domači Marijin oltarček. In kakor se v maju razlega veselosl-

vesna Marijina pesem pri cerkvenih pobožnostih, tako naj radostno odmeva tudi pri vsakdanjem delu doma in na polju:

*»Dajte, hribje in doline,
gozdi, travniki, planine,
vsi Devico počastite,
ki je lepše nima svet.*

*Vsi potočki žuboreči,
ljubi tički žvrgoleči,
premogočni vseh Kraljici
pojte hvalo, pojte čast!«*

(Venec, 333.)

Pridružimo se v tem mesecu prelepi pomladanski naravi, ki hoče z duhtečim cvetjem in sladkim petjem proslaviti Kraljico majnika. Zato pa naša pobožnost do Marije ne sme biti v tem mesecu omejena samo na cerkve, temveč mora prevzeti vse naše domove in mora duhteti celó iz občestnih znamenj in kapelic, ki naj bi bile vedno sveže ovenčane in lepo okrašene. In ta naša pobožnost ne sme biti samo zunanja, temveč mora prevzeti našo dušo in naše srce, vse naše mišljenje in čuvstvovanje. Mesec majnik naj bo ves in cel Marijin in mi v tem mesecu vsi in popolnoma njeni.

Ako izpuliš iz lepo povezane cvetlične kite nekaj cvetja ali pa če odtrgaš posamezni šmarnici nekaj tistih lepih, belih cvetnih solzic, bo kita, bo cvetka sicer še lepa, a popolna ne bo več. Tako je tudi s šmarnično pobožnostjo: če včasih to pobožnost opustiš in zanemariš, že ni več popolna. Kakor tebi ne more biti povsem dopadljiva oskubljena cvetna kita ali šmarnični cvet, tako tudi Mariji ne more biti povsem dopadljiva nepopolna in zanemarjena šmarnična pobožnost. Zato se

resno potrudi, da jo boš opravljal vsak dan redno in pobožno. Ako bi te stanovska opravila ali kakí važni posli včasih zadržali, da ne bi mogel k šmarnični pobožnosti v cerkev, jo lahko doma opraviš. Odmoli v ta namen rožni venec ali vsaj litanije Matere božje in nekaj molitvic k preblaženi Devici. Obudi v svojem srcu nekaj pobožnih misli na Marijo in napravi iz ljubezni do nje kak dober sklep. Posebno se potrudi njej na ljubo odložiti kako napako in se vaditi v kaki čednosti. Tudi stari in bolehní lahko opravljajo doma svoje šmarnice. Oltarček Marijin je prav kmalu napravljen in nič ne dé, če je še tako skromen. Vsak bolnik lahko opravi vsaj kratko vsakodnevno pobožnost k Mariji. Tisti, ki redno in lepo opravljajo šmarnično pobožnost, postanejo deležni obilnih odpustkov in drugih duhovnih sadov.

Te pobožnosti naj bi se zlasti mladina prav prísérčno oklenila in starši naj bi svoje otroke prav skrbno pošiljali k šmarnicam. Če je že sveti Filip Neri v svojem času vodil mladino v maju pred Marijin oltar, da bi jo z Marijino pomočjo obvaroval pretečega zlá, koliko bolj je to potrebno v današnjih časih, ko je vedno več in vedno večjih nevarnosti, ki pretijo sedanji mladini in je tako mladina vedno večje pomoči Marijine potrebna.

Majniška pobožnost pa nima samo omenjenega namena enomesečnega češčenja Marijinega, temveč ima z ozirom na nas ta poglobilni namen, da naša srca razrahlja in ogreje, da bi bila kakor cvetne gredice, ki naj bi neprestano poganjale cvetje češčenja Marijinega. Majnik nam mora biti čas poglobitve in oploditve trajne, nezvenljive pobožnosti do nebeške Matere naše.

Bilo je pred par desetletji, ko je neki osemindvajsetletni mož prišel v Rim in se tu vdal vsakovrstnim užitkom, ki jih korak za korakom nudi večno mesto. Bil je iz odlične in bogate družine. Za seboj je imel življenje polno razuzda-

nosti. V zloglasni igralnici v Monaco je zaigral vse svoje imetje in celo dragulje svoje soproge, ki se je zaradi tega ločila od njega. Ta vest je na njegovega očeta tako hudo učinkovala, da ga je zadela kap in je umrl z besedami: »Moj Bog, jaz mu odpuščam. Ti veš, da umiram zanj!«

Ko je sin izvedel o tej nagli smrti očetovi, se je smatral za prokletega in je brez ciljno blodil po svetu. Njegova razuzdanost pa mu je nakopala težko bolezen. V Rimu mu je zdravnik povedal, da je brez upanja izgubljen. Nepričakovano se je pojavila v hotelu, kjer je prebival, njegova mati, dasiravno ji že več časa ni bil poslal nikakega glasu. Potem ko se je bilo poleglo prvo veselje snidenja, je zaprosil mater: »Ostani pri meni. Govori o vsem, kar hočeš, samo ne o veri. Jaz ne verujem v nič drugega kot samo v tvojo ljubezen do mene.« Mati pa mu zakliče: »Kaj si pozabil tudi Mater božjo, ki si jo tako zelo ljubil? Saj si mi večkrat rekel: Njo bolj ljubim kakor tebe, kajti ti si samo moja človeška mati, ona pa je moja nebeška Mati!« — »To je bila otroška vera. In vendar, če bi bila nebesa, bi bila presveta Devica edina oseba v njih, ki bi jo ljubil, ker bi se mi zdelo, da v njej tebe zopet vidim.«

V bližini hotela je bila cerkev z milostno podobo Marijino. Tam je mati vsak dan po cele ure molila za svojega nevernega sina. Krasila je kapelo Matere božje z najlepšim cvetjem in noč in dan so gorele sveče pred Marijino podobo. Bilo je v mesecu maju. Po rimskih cerkvah, kjer so opravljali šmarnice, so po materinem naročilu molili za spreobrnjenje mladega moža.

Ko je mati poslala nekega duhovnika, ki je že od mladosti poznal njenega sina, k bolniku, da bi ga pripravil na sprejem svetih zakramentov, se je bolnik ves vznevoljen dvignil na svojem ležišču in začel silno zabavljati čez vero in zakramente. Nazadnje je potegnil izpod vzglavja samokres in

glasno zaklical: »Samo še eno besedo o veri in se ustrelim!« Duhovnik je moral oditi brez uspeha.

Pri prihodnjem obisku je mati zaprosila sina za en spomin. »Kaj pa naj bi to bilo, ljuba mati?« Pri teh besedah potegne mati samokres izpod sinovega vzglavja in mu reče, da hoče to za spomin. Potem pristavi: »In sedaj bi rada jaz tebi dala spomin.« Ponudi mu zlato svetinjico Brezmadežne. »Ne hotel bi te žaliti, ljuba mati, toda nosi jo ti za mé. Ti veruješ v sveto Devico, jaz ne. Ah, če bi mogel verovati v njeno ljubezen, bi je ne pustil nikdar od sebe.« »Ljubi otrok, ne brani se vsaj, prejeti blagoslov svoje človeške v imenu tvoje nebeške matere.« S svetinjico je sina prekrižala na čelu. — Brez besede je sprejel ta blagoslov. Njegov samokres pa je mati odnesla na oltar Marijin kakor nekako tiho prošnjo.

Dne 17. maja je imel bolnik svoj rojstni dan. Mati je kupila krasen šopek rož in položila v najlepšo rožo svetinjico Brezmadežne. Ta šopek je položila na stopnice oltarja med dvema svetimi mašami, ki sta se darovali za spreobrnjenje njenega grešnega sina; prejela je tudi sveto obhajilo. Potem je gospa pohitela v hotel h svojemu sinu, da mu vošči k rojstnemu dnevu, in mu pri tem izročila šopek rož. Sin ji reče ves hvaležen: »Te rože hočem obdržati, in ko se posušijo, jih dam pod steklo. Ko umrjem, položi jih na mojo krsto. Tam naj ostanejo pri meni kot spomin na te.« Mati je odšla v svojo sobo. Bolnik je občudoval krasoto rož. Pri tem zapazi v eni roži nekaj blestečega. V svoje začudenje najde zlato svetinjico Brezmadežne. Ogleduje jo in reče sam pri sebi: »Kako lepa je ta Marija!« ter jo spoštljivo poljubi, ne da bi se dobro tega zavedal. — V tem hipu je padlo kakor zavesa izpred njegovih dušnih oči. V jasni luči se mu je prikazalo vse njegovo dosedanje življenje. Bil je premagan.

Takoj je poklical mater. »Ta svetinjica, ki je

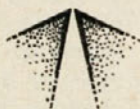
nisem hotel sprejeti iz tvojih rok, je prišla k meni v roži. O kako je dobra premila Devica! Zopet mi je vero vrnila. Verujem vanjo in jo ljubim kakor tebe!« Mati in sin sta jokala solze sreče.

Uro pozneje je prišel prijatelj duhovnik in poslušal skesano življenjsko izpoved bolnikovo. Drugo jutro je v salonu poleg bolniške sobe opravil sveto mašo in podelil bolniku sveto obhajilo.

Čez dva tedna je bolnik umrl v rokah svoje matere, potem ko je prejel svete zakramente umirajočih. Na njegovem grobu je marmornata plošča z napisom: »Quod Deus imperio, tu prece, Virgo, potes.« »Kar Bog s svojo vsemogočnostjo, zamoreš ti, Devica, s svojo prošnjo.«

Tej premočni priprošnji naše neskončno dobre nebeške matere Marije se še posebno v tem mesecu majniku prav prisrčno in vdano priporočajmo:

*»O Marija, ti cvetlica,
ti prekrasna šmarnica!
Bodi naša pomočnica,
prosi za nas Jezusa!«*

Vijolica.

Ni je vijolice skritocveteče,
 sladkoduhteča bolj kakor ti.
 Roža skrivnostna, vse te časti:
 najbolj ponižna cvetka si ti.

(Zdrava Marija, 26.)

Vijolico, to ljubko predpomladno cvetko pozdravljamo vsako leto nanovo s posebnim veseljem. Komaj sta se stalila led in sneg, že požežene izpod lanskega listja in nam prijazno duhti s solnčnih ograd in obronkov. Vsi jo poznamo in radi imamo; izza detinskih let nam je ljuba in draga znanka. Vsi srečni smo bili, ko smo kot otroci nabirali prve vijolice in jih povijali v šopke. In še sedaj nam zasiže kakor jasen žarek otroške radosti v srcu, ko zagledamo v zgodnji pomladi prvo vijolico.

Legenda nam pripoveduje, kako je vijolica nastala. Potem ko je bil Adam že veliko, veliko let preživel v globokem kesanju in prebridki bolesi, mu je poslal Bog nadangela Gabrijela, ki mu je oznanil odpuščanje greha in milost božjo. Pri tej

blagovesti se je Adam hvaležno ozrl proti nebu in potem sklonil svojo glavo, ker so mu iz oči pri-
vrole solze hvaležnega veselja in ponižnosti.

»Ponižnosti solza je padla na tla,
iz nje pa je vzknila vijolica mila.
Zato je ta cvetka ponižnosti znak,
ker jo je pokora ponižna rodila.«

(Fr. Kralj. Legende, 14.)

Vijolica nam velja kot najlepši simbol ponižnosti in spokornosti. Vijolična barva je v cerkvenem bogoslužju spokorna barva, barva adventa in posta, barva zakramenta svete pokore in poslednjega maziljenja, barva prošnih križevih procesij in blagoslavljanj spokornih simbolov pri zakramentalih krstne vode in blagoslovljene vode, za svečnico, za pepelnico in za oljčnico; je znak ponižne spokornosti v priprošnjem zaupanju pri mnogih drugih blagoslavljanjih in obredih.

Vijolica pa ima dvojno barvo: *belo* in *vijolično*. To pa je premodri Stvarnik zato tako odločil, da nam vijolica znači lahko dvojno ponižnost: *Bela vijolica* je simbol Marijine *nedolžne ponižnosti*; *ona vijolične barve* pa je simbol Adamove in splošno človeške *spokorne ponižnosti*. Če je Marija, ki je vsa brezmadežna in brezgrešna, ponižna, kako ponižni bi morali biti šele mi, ki smo z grehi tako omadeževani!

Vsi učenički notranjega, duhovnega življenja nam zatrjujejo, da je ponižnost temelj in podlaga vsem drugim čednostim in vse duhovne popolnosti. Brez ponižnosti ne more pognati nobena druga čednost; in če bi bila katera duša napolnjena z vsemi čednostmi, bi kmalu vse čednosti usahnile, če bi ponižnosti ne bilo. Kakor je na-
puh prvi izmed poglavitnih grehov in iz njega iz-

vira vse polno drugih grehov, tako je ponižnost temelj vseh čednosti ravno zato, ker je prvi po glavnih pregrehi nasprotna.

Kakor je pri zgradbi hiše potreben najprej temelj, na katerega se stavijo stene in potem streha, tako je potrebna v duhovnem življenju najprej temeljna čednost ponižnosti. Čim višja ima biti hiša, tem bolj globok mora biti tudi temelj. Kolikor višje duhovno poslopje prave popolnosti hoče kdo postaviti, toliko bolj globoko mora postaviti tudi temelj v sveti ponižnosti, tako nas uči sveti Alfonz Liguorski. Pred Kristusom je bila ta lepa in potrebna čednost skoraj nepoznana. Sin božji je prišel na svet, da bi nas te čednosti naučil z besedo in dejanjem. »Učite se od mene, ki sem krotak in iz srca *ponižen!*« (Mat. 11, 29.) In vse njegovo življenje, od rojstva v revnem betlehemskem hlevčku pa do smrti na sramotnem lesu križa, je bilo eno samo nepretrgano globoko in prostovoljno ponižanje. On, Sin božji je »podobo *hlapca* vzel nase.« (Fil. 2, 7.)

Po izredni ponižnosti se odlikuje tudi njegova mati Marija. Ko ji je nebeški poslanec oznanil čast Božje matere, je v svoji globoki ponižnosti izrekla veliko besedo: »Glej, *dekla* sem Gospodoval« (Luk. 1, 83.) To svojo ponižnost je ona sama imela za glavni vzrok, da se je Bog tako milostno ozrl nanjo in jo tako zelo povišal in povečal: »Ozrl se je na *nizkost* svoje dekle.« (Luk. 1, 48.) Ta globoka ponižnost Marijina nam blesti iz vsega njenega življenja, ki je bilo tako tiho, skrito in skromno, skoraj nepoznano. Zato podarjajo vsi cerkveni učeni, da je bila Marija ravno zavoljo svoje globoke ponižnosti tako visoko povzdignjena nad vse stvari kot Mati božja in od časti Matere božje do Kraljice vseh nebes. Sveti Bernard pravi, da je Marija postala Mati božja ne samo zato, ker je bila devica, ampak tudi zato, ker je bila ponižna.

In prav ta misel odmeva tudi iz liturgije praznika Marijine ponižnosti, ki ima v misalu na dan 17. julija določen poseben mašni obrazec. V tej maši prevladuje poveličevanje Marije kot svete in deviške Bogorodice. Berilo iz Sirahove knjige je isto kot na praznik Marijinega vnebovzvetja, ko se preblažena Devica poveličuje »povišana kakor cedra na Libanu in kakor cipresa na gori Sionski; kakor palma v Kadešu in kakor rožni grm v Jerihi; kakor krasna oljka na poljanah in kakor platan pri vodi poleg potov.« Evangelij po sv. Luku je isti kot na praznik Marijinega oznanjenja, ki nam podaja zgodbo angelovega oznanjenja in Marijinega privoljenja. Še v darovanju se ponovijo besede: »Zdrava, Marija, milosti polna, Gospod je s teboj, blagoslovljena si med ženami!« Tu nam pride do jasne zavesti liturgični namen tega mašnega obrazca, ki hoče poveličati veličino Marijinega božjega materinstva, katere temelj je bila tista velika ponižnost, izražena z Marijino besedo: »Glej, dekla sem Gospodova!« Ponižnost Marijina se omenja samo v prvi molitvi, ko prosimo Boga, ki se ozira na ponižnost, naj bi dal svojim služabnikom, da bi s čistim srcem posneli ponižnost Marije vedno Device, ki je po svojem devištvu dopadljiva v ponižnosti spočela Gospoda Jezusa Kristusa. V drugi molitvi prosimo Boga, naj bi sveta daritev po priprošnji blažene Device Bogorodice Marije nam pridobila milost prave ponižnosti in odvzela od naših src poželjnejše oči, poželjenje mesa in napuh življenja, da bi trezno, pravično in sveto živeli in tako dosegli večno plačilo. V poobhajilni molitvi pa prosimo, naj bi nas prejem presvetega zakramenta očistil madežev greha in naj bi nas po priprošnji preblažene Marije, vedno Device, privedel po poti ponižnosti v nebeško kraljestvo. Tako imamo Marijino ponižnost v vsem mašnem obrazcu za praznik njene ponižnosti omenjeno samo v prvi mo-

litvi. Vidimo tu vsaj miselno krepko poudarjeno resnico, ki jo je bila Marija sama tako lepo izrazila z besedami: »Ozrl se je na nizkost svoje dek-le... velike reči mi je storil... povišal je nizke.« (Luk. 1, 48, 49, 52.) Vidimo tudi močno poudarjeno vez med njenim devištvom in njeno ponižnostjo. Devištvo in ponižnost sta v najtesnejši medsebojni zvezi; brez ponižnosti je devištvo kmalu, kmalu izgubljeno.

Ker je bila Marijina ponižnost vsa tako čista in deviška, zato je simbol njene ponižnosti *bela vijolica*.

Oecolampadius¹⁾ piše v nekem govoru, da je preblazena Devica Marija bolj bela kot lilije, bolj blagodehteča kot vrtnice in bolj ponižna kot vijolice.

Napuh je bila pregreha naše nesrečne prve matere Eve, ki jo je zapeljala beseda: »Katerikoli dan bosta jedla, se vama bodo oči odprle in bosta kakor bogova... (I. Moz. 3, 5.) To je prav tista iz napuha porojena misel, ki je onesrečila Luciferja in z njim vse hudobne angele, ko je rekel v svojem srcu: »V nebo pojdem, nad zvezdami božjimi bom povišal svoj prestol... in enak bom Najvišjemu.« (Iz. 14, 13—14.) Ker je prišlo po Evi in njenem napuhu pogubljenje vsemu rodu človeškemu, je moralo po Mariji in njeni ponižnosti priti odrešenje. Tako je njena ponižnost temeljna zveličavna čednost.

Marija, sama neskončno ponižna, ljubi ponižnost in hoče ponižnosti tudi od nas. Kakor je ponižnost naredila Marijo Bogu dopadljivo, tako naredi ponižnost nas Mariji dopadljive. Brez ponižnosti ni pravega češčenja Marijinega, ker ni pravega posnemanja Marijinega. Koliko je nesrečnih duš, ki Marije niso posnemali v nedolžnosti; te jo morajo posnemati prav posebno v ponižnosti.

¹⁾ Ecolampadij.

Kdor je izgubil nedolžnost, še lahko dospé k Mariji po poti skesane in spokorne ponižnosti. Ni pa mogoče, da bi v nebesa prišel prevzetnež, kajti Marija sama nam zatrjuje: »Razkropil je nje, ki so napuhnjenih misli. Mogočne je vrgel s prestola in povišal je nizke.« (Luk. 1, 51—52.) Zato nam tudi Marija kliče »Kdor je majhen, naj k meni pride!« (Preg. 9, 4.)

Pohitimo k Mariji, tej nebeški vijolici *nedolžne* ponižnosti, po poti *spokorne* ponižnosti.

Ponižnost je zlasti dekletom prepotrebna čednost. Kako lepo poje znana dekliška popevka:

*»Kakor vijol'ce cvet
razveseljuje svet
modro, ponižno
slovensko dekle!«*

O, da bi se v šoli nebeške Matere hotela vsa dekleta naučiti zveličavne modrosti krščanske ponižnosti! Koliko nedolžnosti in dekliške čistosti bi bilo ohranjene in obvarovane. Ni kaka krivična žalitev, temveč le žalostna ugotovitev dejstva, če rečemo, da so posebno dekleta izredno nagnjena k prevzetnosti. Ta prevzetnost se kaže zlasti v močnem poudarjanju in uveljavljanju telesne zunanjosti in lepote, ki jo skušajo večati in množiti in naravnost razkazovati s pomočjo mode in noše in vseh mogočnih toaletnih pripomočkov in sredstev. In prav tako gotova in žalostna resnica je tudi dejstvo, da ravno od teh prevzetnih deklet, ki vedno in povsodi skušajo uveljavljati svojo lepoto in z njo vplivati na moški svet, je največje število tistih nesrečnih, ki so nizko padle in v tem padcu izgubile dragoceni zaklad svoje nedolžnosti ter zaradi svoje zunanje telesne lepote izgubile svojo notranjo lepoto in čistost svoje duše.

Služabnik božji, pokojni škof Slomšek, pripo- roča dekletom, naj zasadijo v svoje srce sedem nebeških rožic svetih deviških čednosti; med temi je tudi »modra vijolica, ki le na skrivnem rada cvete, z žlahtnim duhom napolnjuje svoj kraj, ponižnosti zala, čedna podoba«.

Prav podobno misel poudarja cerkvena pesem, v kateri Mariji »šopek cvetlični prinašamo v dar«. V tem šopku

*»Druga cvetlica vijolica mala
lepa podoba ponižnosti je.
Skromna Devica, ti zgled si mi dala,
sklenem v nizkósti posnemati te.*

(Venec, 338.)

O, naj bi vijoličnega cvetja ponižnosti prinašala dekleta Mariji v dar; s tem cvetjem bodo posebno razveseljevale njo, ki je ponižna dekla Gospodova.

In če je dekletom zaradi večjih nevarnosti ponižnost prav posebno potrebna, je potrebna tudi ženam. Če je prevzetnost pri dekletu bolj nevarna, se nam pri ženi zdi že bolj nespametna. Ošabna žena bo težko poštena ostala. Žena pa se mora truditi, da bo pametna, modra, poštena družica svojemu možu in prav taka mati svojim otrokom. Med svojimi štiridesetimi nauki za krščanske de- vice ima Slomšek tudi sledečega:

*»Prelepo cvetijo nam rožice tri:
Nedolžnosti lil'ja devicam,
vijolica ženam poštenosti,
pobožnosti solčna vdovicam.«*

Kako je vijolica ponižnosti tudi moškim po- trebna, to nam pa pove Rožica s Krasa, Ernest

Mlakar. Pod naslovom: »Kakšen dom bi si jaz sezidal« je kot tretješolec napisal sledečo nalogo:

»Kakšen dom? Nikakega, ker nimam nič denarja. Ni vredno, da bi o tem govoril. No, če bi kdaj dobil v loteriji, potem bi se že dalo kaj govoriti in izvršiti.

Nič, — brez denarja, brez loterije bi ga sezidal. Vzel bi sekiro, žago in dleto in nekaj žebeljev. Šel bi v gozd. Sredi gozda leži prijetna dolinica. Posekal bi nekaj dreves, jih obtesal, zbil iz njih hišico ter jo postavil v en kot dolinice. V hišici bi bila v enem kotu mala hrastova miza, v drugem slamnica, na steni pa križ. — Vso dolinico bi ogradil z visoko živo, trnjevo mejo. Sredi dolinice bi postavil kapelico. Na vsaki strani kapelice bi zasadil po eno lipo. V kapelico bi postavil kip Brezmadežne, na desno sv. Alojzija, na levo bl. Grinjona. Celo dolinico bi obdelal in posejal z drobnim semenom. Pred kapelico pa bi pustil tri gredice, med njimi pa napravil ozko, a gladko ter lično pot. *Prvo gredico bi zasadil z vijolicami*, na drugi bi cvetele rdeče vrtnice, a na gredici, ki bi bila najbližja kapelici, bi gojil bele lilije. Te cvetke bi me razveseljevale, njih prijetni vonj me oživiljal. Vsak dan bi hodil mimo gredic h kapelici, vsak dan bi jih zalival. In vsak dan bi eno izmed cvetk utrgal ter jo položil v kapelico pred Brezmadežno. In ko bi slednjič zasadil okoli kapelice zimzelen, ki bi jo opletal, bi izročil oskrbo svojega vrta Devici-Vrtnarici...«

Spomniti se moramo tu pač tudi njegovih sanj o vrtu Majnikove kraljice, v katerem so se razprostirale gredice z najrazličnejšimi cvetkami. »*Na prvi so cvetele vijolice*; oh, koliko lepše so bile tiste od navadnih vijolic!« So to pač vijolice iz vrta Majnikove kraljice, torej vijolice prelepe ponižnosti Marijine. In kakor vidi v tem Marijinem vrtu vijolice na *prvi* gredici, tako hoče tudi v svojem vrtu, v vrtu svojega srca, svoje vijolice,

te lepe cvetke ponižnosti, zasaditi na *prvo gre-*
dico, dobro se zavedajoč, da je ponižnost *temelj*
vseh drugih čednosti.

V dnevniku tega vzor-fanta beremo: »Neči-
mrnost, danes ti napovem boj! Marija, Ti Devica,
ki si vedno sovražila to pregreho in jo še sovra-
žiš, pridi mi na pomoč! Od sedaj naprej si bom
posebno prizadeval za eno čednost: ponižnost.
Ako bom enkrat to imel, potem bom tudi v dru-
gih čednostih napredoval.«

Tri cvetne gredice Mlakarjeve nas lepo spo-
minjajo cerkvene pesmi:

*»Marija Kraljica, nebeška Gospa,
si nam pomočnica vselèj milostna.
Za praznik slovesni ti dajemo
ponižno pa rádostno pesmico:
Glej, lilije bele prelepo čistóst,
vrtnice rudeče ljubezni skrivnost,
vijolice skromnost prehvaljeno;
iz rožic teh venec ti spletamo.«*

(Venec, 327.)

Morda je bil Mlakarju pri njegovem vrtu v
spominu ta motiv, ki ga srečujemo tudi še v dru-
gih pesmicah Marijinih. Toda med tem ko imamo
tu v pesmi lilijo kot najlepšo na prvem mestu in
vijolico kot najskromnejšo na tretjem, je Mlakar
tako v Marijinem kakor tudi v svojem vrtu po-
stavil vijolice na prvo mesto, v prvo grenico, ker
so simbol prve, poglobitve in temeljne čednosti,
ponižnosti. In od te mimo drugih dospè do bele
lilije, ki je simbol najlepše čednosti, Marijine
brezmadežnosti in človeške nedolžnosti. Dovolj
jasno poudarja ta mladi, cvetni fant, ta kraška
rožica, da brez ponižnosti ni čistosti.

In če je pri kom že tudi lilija zapravljena, naj bi vsaj vijolica ostala. In če ta vijolica tudi ni bela kakor Marijina nedolžna ponižnost, naj bi bila vsaj vsa vijolično spokorno skesana. Tudi take bo Mati Marija vesela. In kakor se vijolica stisne v tiho, solnčno zavetje, tako privijmo se mi k njej, ki je pribežališče grešnikov in velika zavetnica naša.

V bogati zakladnici vzpodbudnih in za preblazeno Devico tako slavnih dogodkov, v Letopisu nadbratovščine prečistega Srca Marijinega v cerkvi naše Ljube Gospe Zmagovalke v Parizu, se med mnogimi drugimi bere tudi sledeči dogodek:

Neka odlična pevka v največjem pariškem gledališču je žela vsak večer izredna priznanja in prejemala bogata darila in lepe cvetlične šopke. Dasi ni bila ravno pobožna in je živela zelo posvetno življenje, je vendar imela to lepo navado, da je poslala večkrat najlepše šopke pred kako Marijino podobo. Najbolj je ljubila vijolice in neredko je poslala v cerkev cele šopke vijolic. Nekega večera je prejela izredno lep in blagoduhteč šopek, ki ga je poslala v cerkev naše Ljube Gospe Zmagovalke v sredini Pariza.

Drugo jutro ji pride na misel, da pravi sama pri sebi: »Poglej, morda se duhovniki, če vedó, da prihajajo od tebe ti šopki, niti ne zmenijo za nje in jih kar v kot zavržejo.« Nemirna je odšla v cerkev, ne toliko zato, da bi molila, temveč najbolj zaradi tega, da vidi, kaj je s šopkom. Ozira se po oltarju na desno in levo, kjer so kar nagromadeni cvetlični šopki; toda svojega šopka ne zagleda nikjer. Vsa vznejevoljena dvigne svoje oči proti kipu Marijinemu in tam zagleda svoj prelepi šopek na častnem mestu ob nogah Marijinih. Ko je tako odgnala vsak dvom glede šopka, začne bolj pazljivo motriti Marijo. Ko se tako ozira v Ljubo Gospo, se ji zdi, da se Marijin pogled upira nanjo, kakor da bi si ji hotela s tem po-

gledom zahvaljevati in jo obenem nečesa prositi. Tako ji je bilo pri tem pogledu, kakor da bi morala jokati, toda oči so ji ostale brez solz; v srcu pa je začutila čuden nepokoj.

Zagledala je tam blizu duhovnika, kateremu se je šla zahvaliti, da so postavili njen šopek na tako častno mesto. Povedala mu je tudi o čudnem čuvstvu, ki jo je prevzelo, ko je gledala na Marijo in se ji je zdelo, da tudi Marija njo gleda, ter ga vprašala, kaj naj bi to pomenilo.

Duhovnik je brez težave razumel, kaj želi Marija od nje in ji to obzirno in prijazno raztolmači. Ni bilo treba posebnega truda, da se je pevka odločila za spoved. Po spovedi se je odločila tudi za novo življenje, se popolnoma odrekla svetu in se posvetila Bogu. Vstopila je v nek nunski samostan. Ni pa nehala peti. Izza ograje na samostanskem koru, kjer so bile nune zbrane, se je slišal večkrat glas, ki se je zdel bolj angelski kakor človeški. To je bil glas sloveče nekdanje gledališke pevke, ki je sedaj kot ponižna redovnica prepevala slavo božjo in slavo Marijino.

Kadarkoli stopimo pred kip ali podobo naše nebeške Matere, obrnimo vselej svoje oči k njej in povprašajmo jo, kaj želi od nas. Morda bo želela in hotela od nas ravno šopek vijolic skesane in spokorne ponižnosti. Prinesimo ji ga z vso ponižnostjo in ji ga poklonimo z globoko vdanostjo:

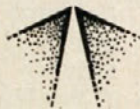
*»Z vijolic duhtečih,
ponižno cvetečih
sem šopek nabral ...*

*Le sprejmi premilo
to skromno darilo,
Kraljica nebes.*

*Oj sprejmi to kito,
v ljubezni povito,
in z njo še srcé!*

*Le zate bo bilo,
le tebe slavilo,
le tebi bo pelo
do zadnjega dné!«*

(Venec, 834.)

Vrtnica.

Lepa si, lepa si, Roža Marija!

(Narodna pesem.)

Vrtnico, rožogartrožo, vso lepo in duhtečo, smatramo za *kraljico cvetic*. Zaradi njene izredne lepote in sladkoprijetnega vonja je od davnih vekov pri vseh narodih svetá, kjerkoli je cvetela in duhtela, izredno priljubljena in skrbno negovana. Legenda nam pripoveduje, da je prva roža vzcvetela že v raju in da je bila iz raja prenešena kot dragocen spomin v solzno dolino svetá. Po Adamovem grehu je zvenela in rodila samo trnje, ob rojstvu Zveličarjevem pa je zopet zacvetela v vsej svoji prelesti. Druge legende vedo povedati, da je pognala iz krvi Kristusove. Ko je mali Jezušček z Marijo in Jožefom bežal skozi puščavo, se je zbodel na trn; iz kaplje njegove krvi, ki je kanila na tla, je pognala lepa cvetka:

»Bila roža je rudeča,
trnja polna in dišeča,
danes še ljubezni sladke
in bolesti grenke znak.«

(A. Medved. Legende, 49.)

Druga legenda pove, da je iz krvi Kristusove pod križem pognala

*»kot spomin na božjo krono...
roža s stebelcem bodečim,
širila ljubezen božjo...«*

(J. Bekš. Legende, 12.)

Divja roža in roža jerihonska sta zacveteli, ko je mati Marija razgrnila čez trnjev brezcvetni grm oprano oblekco Jezuščkovo, da bi jo posušila. Zopet pripoveduje neka legenda, da je rdeča divja roža zadobila belo barvo, ko so jo orosile skesane solze spokorne Magdalene. Druga pa ve povedati, da je roža, ki je bila prvotno bele barve, postala rdeča šele tedaj, ko jo je oškropila kri umorjenega nedolžnega Abela.

Azija, zlasti Perzija, je od pradavnih časov dežela rož, ki jih goji v izrednih množinah. Turkom je roža nekaka sveta cvetlica; po njih legendi je pognala bela roža iz kapelj prerokovega potu. Pravoveren Turek rožo tako spoštuje, da je ne pohodi. Tudi stari evropski narodi so imeli rožo v posebni časti in so jo tako stari Grki kakor tudi Rimljani posvečevali svojim bogovom in so z rožami odlikovali posebno zaslužne osebe. Po lagoma pa se je rožno cvetje močno zlorabljajo pri razuzdanih pojedinah in zabavah. Rimljani so imeli svoje posebne rožne praznike, imenovane »rosaria, rosalia, dies rosae«, v mesecu maju. V Bizancu in po Balkanu so praznovali take praznike še v XIII. stoletju po velikonočnih praznikih. Slovani so že pred XIII. stoletjem premaknili take praznike, ki so jih imenovali »rusalije«, t. j. »rožnice«, k binkoštnim praznikom. Bili so ti prazniki ostanki starih poganskih slovanskih narodnih praznikov, ki so jih praznovali v mladoletju, ko je vsa narava brstela v mladem, svežem zelenju,

cvetju in življenju. V zvezi s temi prazniki je bilo v davnih časih pri Slovanih češčenje vil Rusalk, ki so posebljale rastlinsko življenje in posebno življenje cvetja.

Roža, ki je zavzemala tako odlično mesto v življenju in v bajeslovju vseh narodov, si je priborila prav tako odlično mesto tudi v poeziji in umetnosti. Cele knjige bi se dale napisati, če bi hoteli izčrpno podati življenje in zgodovino, gojenje in češčenje rož.

Naravno je, da si je roža, ki je bila kot kraljica cvetic sveta vsem narodom, polagoma pridobila odlično mesto tudi v Cerkvi in se posebno tesno spletla s češčenjem Marijinim ter tako postala Marijina cvetka. Za to imamo vzpodbudo že v svetem pismu, iz katerega si Cerkev privzame rožo kot simbol Marijin, ko nanjo obrača Sira-hovo prisprodo: »Kakor rožni grm v Jerihi« (24, 18.)

V cerkveni liturgiji je postala *Marija »Rosa mystica, Roža skrivnostna«* in jo ne samo v liturgijah tako proslavljamo, temveč jo pod tem naslovom častijo tudi po mnogih cerkvah. V nazivanju pobožnega ljudstva je dobila Roža Marija svoj praznik, »Rožnico«, kakor ponekod imenujejo Marijino vnebovzetje. Do posebne časti je prišla Roža Marija v molitvi in v prazniku rožnega venca, ko jo častimo kot Rožensko Kraljico.

Prelepe legende so združene z rožensko pobožnostjo. Tako vedo legende povedati, kako so se zdravemarije rožnega venca, ki so ga molile pobožne duše, razcvitale v prelepe rože, ki so jih angelske roke spletale v rožnate vence in z njimi kronale nebeško Kraljico. Tako prikazen je imel bajé brat Angelik (Angelico da Fiesole), ki je ohranil globoko v duši prikazen Marijino, kronano z rožami njegove molitve. Bil je znamenit slikar in še danes občudujemo njegove Marijine

podobe, ki se zdijo, da so slikane z angelsko roko. Ko je leta 1455. umiral, se je dolgo ves zamaknjen oziral navzgor in je v sladkem zavzetju šepetal: »Marija je... neskončno lepša kot sem jo kdaj naslikal!« in je v angelskem nasmehljaju izdihnil svojo lepo dušo.

Neka legenda pravi, da je ime »rožni venec« za to molitev nastalo takole: Neki pastirček je na paši rad molil z zdravamarijami prepleteno molitev. Ker se je bal, da ne bi zgrešil določenega števila, si je narezal drobne koščke od trte, jih prevrtal, nabral na ločje v desetkah in imel takó pripomoček, da je zmolil natančno določeno število zdravamarij. Nekega decemberskega dne je obesil to svojo iznajdbo na neko drevo, da jo drugi dan zopet najde. Ko se je vrnil, je v svoje veliko začudenje videl, da so se drobni koščki trte razcveteli v sveže, lepe rože, ki so tvorile lep venec. Odtedaj imamo bajé ime »rožni venec«. Podobnih pobožnih legend imamo vse polno, in četudi niso resnične, so pa zelo *lepe* in *pomembne* in hočejo z nekako otroško preprostostjo poveličevati prelepo nebeško Rožo Marijo, ki jo tudi narodna pesem tako lepo opeva kot »lepo Rožo Marijo«, »cartano Rožo Marijo« in jo proslavlja: »Češčena, Roža Marija!«

Kakor je simboličnega pomena roža sama, tako tudi nje barva. Tri temeljne barve gartrože so bela, rdeča in rumena, ki se prelivajo v najrazličnejše odtenke. Te tri barve imamo poudarjene tudi kot simbolične v rožnem vencu. Bela barva je znak čistosti in radosti; bela gartroža nam je simbol prečiste, radostne matere Marije. Rdeča roža nas s svojo barvo spominja krvi in trpljenja, znači plamen ljubezni in je tako simbol trpeče, žalostne matere Marije. Rumena barva je znak zlate barve večne slave in je tako rumena vrtnica simbol častito poveličane matere Marije, Kraljice nebeške. Radostna in žalostna ljubezen iz življe-

nja Marijinega tu doli na zemlji se je spojena prelila tam gori v nebesih v častitljivo blaženost nebeške Gospe. To Marijino poveličanje gleda duša naroda, ko lepo prepeva:

*»Angeli v raju pojejo,
Rožo Marijo kronajo.
Kronaj jo, kronaj jo, večni Bog,
Oče, Sin in Sveti Duh.
Božji svetniki rajajo,
Rožo Marijo hvalijo
zavoljo Sina Jezusa,
vsega sveta Zveličarja.«*

(Venec, 901.)

Marija se imenuje roža zaradi njene lepote in zaradi njene dobrote. Že svetopisemska roža je rihonska je predvsem simbol lepote. In lepota Marijina je dvojna: zunanja, telesna in notranja, duševna. Pesniki kaj radi primerjajo lepo dekleško prikazen z rožo, kakor Gregorčič, ki poje: »Stoji v planini vas, tam rajska roža rase...« Tolikokrat se sliši popevati: »V dolini tihi selo je, cveté tu mlada rožica... Oj rožica, prekrasna stvar!...« Kako neprimeroma bolj opravičeno smemo imenovati Marijo že zaradi njene zunanje lepote rajsko rožo in najkrasnejšo stvar. Ne samo naše verno in pobožno prepričanje nam to pravi, temveč tudi vsi, ki so videli prikazanje Marijino, jo opisujejo kot »lepo Gospo« in povedó, da je njena lepota izredna in nepopisna. Malo pred svojo smrtjo je sveta Bernardka Lurška imela v obisku sedemletno deklico, ki je vsa zavzeta gledala na smrt bolno redovnico in jo naposled vprašala: »Sestra, vi ste videla preblazeno Devico,« »Da!« ji odgovori bolnica. »Je zelo lepa?« »Oh, tako je lepa, da če jo je človek enkrat videl, si želi umreti, da bi jo zopet videl,« je odgovorila Bernardka.

Trije pastirčki, ki se jim je leta 1917. prikazala Marija v Fátimi na Portugalskem, so ravno tako poudarjali posebno lepoto Marijino. Od 29. novembra 1923. do 3. januarja 1933. se je prikazala Marija kakih tridesetkrat petim otrokom v Beauringu¹⁾ na Belgijskem. Oni jo imenujejo »lepo Gospo«. Kakor poročajo listi se je Marija prikazala od 15. januarja do 2. marca leta 1933. osemkrat dvanajstletni deklici Marjetki Beco v Banneuxu²⁾ tudi na Belgijskem. Ko se ji je preblazna Devica, ki jo je deklica opisovala kot izredno lepo, zadnjič prikazala in se od nje poslovila, je deklica jokala od žalosti, da je ne bo več videla. Potolažili so jo s tem, da bo v nebesih gledala Marijo v njeni nepopisni lepoti skozi vso večnost. In če beremo o starejših prikaznih Marijinih, slišimo povsod o njeni veliki lepoti.

Ta zunanja, telesna lepota Marijina pa ni bila take narave, da bi budila kako neredno poželjenje ali nagnenje, kakor se to žal le prepogosto godi pri navadni človeški lepoti, temveč je imela prav nasprotno lastnost, da je blažila, dvigala in očiščevala. Bl. Aleksander Alense trdi, da je pogled na lepoto Marijino pogasil vsak ogenj poželjenja. To je bila zares veličastna, kraljevska lepota, ki je zbudila samo spoštovanje in občudovanje.

Ta zunanja lepota Marijina pa je bila zato tako plemenita in vzvišena, ker je bila obžarjena od njene dobrote in od njene notranje, dušne lepote. Njena notranja lepota je njena brezmadežna milostipolnost kot poseben dar božji, in njena izredna svetost in krepostnost kot njeno osebno zasluženje. Telesen človek ne more pojmovati te lepote. Samo kakor šibko senco jo imamo v svoji domišljiji. Če pa že pri navadnem človeku vidimo, kako dá krepost in čednost tudi njegovu zu-

¹⁾ Boren-u.

²⁾ Beko v Banc.

nanjosti, njegovemu očesu, njegovemu licu posebno lepoto, kakšno lepoto je morala dati Marijini zunanosti šele njena nedosegljiva in neprekosljiva notranja lepota. Vsa blesteča, od notranje luči milosti in svetosti nekako vsa prosijana, se je prikazala Bernardkinim očem. Prav tako so jo gledali vso obsijano otroci pri drugih že omejenih prikaznih.

Kakor pa daje njeni zunanji lepoti poseben blesk njena *notranja lepota*, ki je božja milost in njena svetost, tako daja tej njeni zunanji lepoti poseben žar tudi njena *notranja dobrot*a, ki jo imenujemo ljubezen. Če je milost in svetost tiha in mirna skrivnost v njej sami, je *ljubezen* skrivnostna sila in težnja njene duše navzven; to je težnja, ki jo s posebno silo vleče k Bogu, ki je izvir vse dobrote, in težnja, ki jo vleče h človeku, ki je tako potreben dobrote. Kakor zadobi navadno človeško lice, ožarjeno od plemenite ljubezni, posebno mičnost in lepoto — pomislimo samo na materin obraz, ožarjen od ljubezni do deteta — tako je dajala Mariji izredno lepoto njena ljubezen do Boga in njena velika in usmiljena ljubezen do ubogega človeka.

In sedaj pomislimo: če je Marijina notranja lepota in dobrot a tako velika, da je povečala in povečala njeno zunanjo telesno lepoto, kakšna mora biti šele ta njena notranja lepota in dobrot a sama v sebi. To je lepota, ki je za človeške čute v dolini solz nedoznatna in jo bomo mogli uživati šele v nebeški domovini. Medtem ko jo mi proslavljamo tu doli z besedami: »Lepa si, lep a si, Roža Marija!« in medtem ko: »Angeli v raju pojejo, Rožo Marijo kronajo, božji svetniki rajajo, Rožo Marijo hvalijo«, ji kliče Bog sam z besedami Visoke pesmi: »Kako si lep a, prijateljica moja, kako si lep a!... Vsa si lep a, moja prijateljica, in madeža ni na tebi!... Lep a si, prijateljica moja, ljubezniva in zala...«

Misel na nadnaravno, vse osrečujočo lepoto Marijino mora pač zbudjati v nas hrepenenje po gledanju in uživanju te lepote. Toda te sreče moramo prej vredni postati. In kako to zveličavno srečo dosežemo, tega nas učijo premnogi zgledi. Ozrmo se samo na nekatere rajske rože, ki so cvetele v dolini solz in tako zelo sličile Mariji, da so bile kot njene cvetke presajene v njen nebeški vrt.

Nekatere so že po svojem imenu *rože*, in na te se ozrmo. To niso cvetke, ki stojijo po en dan na oltarju in potem zvenijo, temveč so Rože, ki kakor žive podobe lepe Rože Marije stojijo na naših oltarjih v svetniški zarji neminljive slave in lepote.

Sveta Rozalija, po naše bi rekli Rožnata, je prelepa deviška cvetka, ki je umrla okrog leta 1160. in katere god praznujemo 4. septembra. Upodablja se z vencem belih rož okrog glave. Rodila se je iz starodavnega plemenitega rodu kot potomkinja Karola Velikega v mestu Palermo na Siciliji. To je bila skrita roža, ki je preživela tiho življenje v samoti, popolnoma oddaljena od sveta in ljudi v skalnati duplini tihe gore. V tej nemotenosti in njenem nekaljenem miru je cvetela v pobožnosti, spokornosti in deviški čednosti in je umrla s križem na prsih. Njena duša je bila presajena kot božja roža v nebeški vrt. Njeno truplo so našli šele v letu 1624., obdano s kristalno lupino, s katero so jo prevlekle vodene kaplje, ki so kapale nanjo. Na dan njenega godu nosijo to njeno truplo v zlati skrinji po njenem rojstnem mestu v veličastni procesiji. Vse hiše so v vencih in slavolokih. Vsi redovniki iz 79 palermskih samostanov, nadškof z duhovščino, vsi uradi in vojaški oddelki spremljajo slovesni sprevod. Pri vseh cerkvah pojó zvonovi, po vseh cerkvah ob morju vihrajo zastave in topovski streli pretresajo ozračje. Nepopisna je ljušdka radost, ki se

razodeva v glasnih pesmih in molitvah. Od vseh strani donijo krsti nasproti vzkliki: »Pozdravljena, sveta Rozalija! Že leto dni te nismo videli!« Tako časti rojstno mesto Palermo sveto Rozalijo, to belo rožo nedolžne spokornosti.

Dne 30. avgusta praznujemo god svete Rože Limanske. Ona je prvi svetniški cvet južne Amerike in ji že zato po vsej pravici pristojna lepo ime Roža. Rodila se je v Limi, glavnem mestu države Peru, v letu 1568. in je dobila pri krstu ime Izabela, kar bi pomenilo Lepa. Mati pa ji je ime spremenila v Rožo, ker je nekoč videla, kakor pravi legenda, prikazen lepe rože nad njeno zibelko. Bila je v resnici lepa kakor rožica. Ko je prišla k pameti in spoznanju, se je bala, da je le hvalisanje v imenu Roža in je to svojo skrb potožila nebeški Materi. Marija pa ji je na to bajé rekla: »Tvoje ime jako ugaja mojemu Detetu, zato se za naprej tudi le imenuj Roža Marijina.« Živela in cvetela je zares v taki svetosti in kreposti, da je bila prava Rožica Marijina. Kakor pravi legenda, se ji je nekoč prikazala Marija z Jezusom v naročju. Ko so pri tem videnju nepopisni občutki blaženosti prevzemali njeno srce, je zaslišala iz ust Jezusovih besede: »Roža mojega srca, bodi moja nevesta!« Iz nedosegljive sreče tega hipa je vzkliknila: »Glej, o Kralj časti, svojo sužnjo deklo! Tvoja sem, tebi se zaročim z večno zvestobo. Tebi želim umreti!« Vse življeje je ostala zvesta tej svoji duhovni zaroki in obljubi. Ta roža božjega Srca Jezusovega je bila presajena v avgustu leta 1617. med rožice nebeškega vrta.

Četrta nedelja v postu se imenuje »Laeatre«, »Raduj se«. Ta nedelja naj bi bila dan duhovnega veselja in nekakega odmora sredi resnosti postnega časa. Ta dan naroča Cerkev, naj se oltarji okrasijo s cveticami. To nedeljo blagoslovi pa pež zlato rožo, ki jo pokloni potem kaki odlični osebi kot izraz posebnega priznanja zaslug in

čednosti. Nemci imenujejo to nedeljo »Rožno nedeljo«. Na Rožno nedeljo leta 1235. se je v mestu Viterbo rodila cvetka, ki so ji dali ime Roža in jo danes častimo kot sveto Rožo Viterbsko. Ta najlepša rožica XIII. stoletja se v liturgiji njenega praznika imenuje: »Tolažnica žalostnih, pomočnica revežev, učenica duš, lilija čistosti, roža usmiljenja, posoda izvoljena«. V najlepši dobi njene ga cveta, v dovršeni dobi sedemnajstega življenjskega leta jo je nebeški Vrtnar v pomladanskem mesecu marcu leta 1252. presadil v nebeške vrtove.

V legendi svete Doroteje beremo, da je po njeni mučeniški smrti prinesel angel poganskemu sodniku košarico, polno najlepših rož zato, ker je mučenici pred njeno smrtjo z zasmehom zaklical, naj mu pošlje rož iz vrta nebeškega ženina, kateremu je hotela do smrti zvesta ostati. Obljubila mu je in to obljubo po angelu izpolnila.

Poznamo še drugo svetnico, ki je obljubila, da bo po svoji smrti nam vsem deževala rože na zemljo, rože dobrot in milosti; ta ljubezniva svetnica je Mala Terezika, imenovana tudi Mala Cvetka.

Iz Tlalplana v Meksiki poročajo sledeče: V mesecu maju leta 1931. je smrtnonevarno zbolel na hudi vročinski bolezni deček Tonček Zapiain, star štiri leta in osem mesecev. Na večer 26. maja je bila bolezen na višku. Mati je sklicala svoje tri otroke k posteljici na smrt bolnega bratca, ki je bil že tako ošibel, da ni bilo več upati v človeško pomoč. Priporočili so bolnika sveti mali Tereziki in okrog 10. ure zvečer obesili k njegovi posteljici tudi njeno podobo. Še proti tretji uri zjutraj je rastla vročina, ki je že presegala 40 stopinj. Mati, vsa zdelana od bdenja, zaspi za hip ob posteljici. Ko se zbudi, opazi, da je otrok buden in da so mu oči vesele. Meri mu vročino in vidi, da ima samo 37 stopinj. Otrok pa ji pravi: »Mamica, ne vidiš, da mi ni nič več? Ozdravel sem!« —

»Ozdravel! Pa kako?« — »Je bila sveta Mala Terezika, ki me je ozdravila!« — »Toda kako? Po-
vej mi, dete moje!« — »Je prišla s svežimi rožami,
ki so zelo lepo dišale in je imela tudi križ.« — »In
kadar je prišla, je lučka gorela?« — »Ne!« — »Pa
kako, da si jo mogel videti?« — »Ko je prišla, je
bila vsa soba polna svetle luči.« — »In ti je kaj
rekla?« — »Da; rekla mi je, da sem ozdravel in
naj ostanem vedno dober in priden.« — »In po-
tem?« — »In potem je bila z njo še neka gospa,
vsa lepa, belooblečena je plavala po zraku.« —
»In tista gospa ti ni nič rekla?« — »Ne. Samo gle-
dala me je in se smehljala.«

Čez dva dni je Tonček že vstal popolnoma
zdrav in prav nič šibak. Prav tisti dan ko je
ozdravel, 27. maja, so prejeli kipček Lurške Ma-
rije, ki ga je poslal starejši sin, ki je bil na Fran-
coskem. Ko je Tonček zagledal kip, je zaklical:
»To je tista gospa, ki je prišla z Malo Tereziko;
pa je bila živa in ne rumena kakor ta in veliko
lepša.«

Zdravnik je bil silno začuden, ko je ugotovil
popolno ozdravljenje in je rekel, da je bila bo-
lezen že brez upa ozdravljenja.

Takih prelepih cvetk, kakor je Mala Terezika,
je ves nebeški raj poln. Docvetele so v take ne-
beške rožice v vrtu Marijinem v solnčni luči mi-
losti in toploti božje ljubezni.

V slične rože bi se morale razcveteti vse naše
duše, da bi bile godne nekoč za rajski vrt nebeški.
V take rože bi se morale razcveteti predvsem de-
kliške duše, lepe ne samo po svoji zunanosti in
vse mične in vabljive, temveč lepe predvsem po
svojem bistvu; in to lepoto naj bi preveval blago-
dejni vonj notranje dobrote, ki se razodeva v
čisti ljubezni do Boga in v čisti in pošteni lju-
bezni do ljudi. Naj bi bilo vsako dekle zares v
pravem pomenu »rajska roža«, naj bi bila vsaka
rožica po svojem notranjem bistvu zares »pre-

krasna stvar«. Naj bi vsaka pela v prelepem veselju: »Cvetela sem ko gartroža, nebeškim žarkom ljubljena!« — »Tudi jaz sem rožica, v božjem vrtu vsajena; skrivam se zdaj tu zdaj tam, trgati se pa ne dam!« Pravo lepoto daja življenje; daja duša in krepost in milost, ki diha iz nje; daja ljubezen, ki žari iz nje! Brez tega je vsa zunanja lepota nepristna, ponarejena kakor lepota papirna te rože, ki nima ne življenja in ne duha. Koliko je roždeklet, ki so mrtve, mrtve na duši, brez diha milosti in brez toplote ljubezni!

Dobijo se pa tudi strupene rože, ki izpuhtevajo smrad greha in izžarevajo požigajoč plamen strasti. V tem smradu in v tem plamenu se potopijo, pokončajo in pogubijo. To so tiste nesrečne rože Satanele, o katerih poje pesnik:

*»Ali je zacvétel plámen bel...
Plameneči cvet ni zakipel,
to je roža, roža Satanela...
iz oči le bliska žar ognjen,
demon bliska se, ljubezen njena...
kot bi divji jo vihar objel
to je roža, roža Satanela.«*

(C. Golar.)

Ko se človek ozira v današnje življenje, ga obide bridka žalost, ko vidi, da toliko rož zveni, požganih od plamteče strasti nečiste ljubezni in poteptanih v blato greha. Kako se izvije človeku večkrat pobožna prošnja in lepa misel, ki jo je izrazil Gregorčič v besedah: »Ohrani Bog te v cveti, planinska roža ti!« Kako lepó izrazi to misel nemški pesnik Heine:

*»Kot roža si prelestna,
nedolžna, lepa vsa,
ko gledam te, prihaja
mi misel žalostna.*

*Tako mi je, da molil
nad tvojo bi glavó,
naj ljubi Bog ohrani
nedolžno te takó!*

(Prev. Vida Jerajeva: »Žen. svet«, 1927, 79.)

Le v vrtu Marijinem more ohraniti dekle čist in neoskrunjen rožni cvet svoje lepote in svoje ljubezni. In dva angela varuha morata stati na straži v tem vrtu: čuječnost in pa molitev; in ves temelj tega vrta mora biti globoka ponižnost. Naj nikar ne mami zavest zunanje lepote. Globoko v srce in v spomin si je treba vtisniti besede, ki jih govori Bogomila Črtomiru v Krstu pri Savici:

»Odločeni so roži kratki dnovi...

Tak mladi deklici...

le kratka pot je skoz življenje dana...«

Naj se starši posebno zavedajo nevarnosti, ki prete njihovim otrokom zaradi cveta zunanje lepote. Čim večja je ta cvetna lepota mladosti, tem večja je notranja nevarnost prevzetnosti in zunanja nevarnost zapeljevanja. Čim lepša je roža, tem bolj jo je treba čuvati in varovati pred zlobnimi škodljivci.

Vsa naša zunanost je samo lupina; zato je treba gojiti notranost, nje lepoto in nje dobroto, da takrat, ko odpade lupina telesne zunanosti v tej solzni dolini, zacvete iz nje v rajju nebeškem roža naše duše v vsej duhovni lepoti in zaduhti v vsej sili božje ljubezni. Zato pa mora ta naša duša tu na svetu cveteti v vrtu pobožnosti Marijine in zoreti v žaru ljubezni božjega Srca.

Ernest Mlakar, ta po duši prekrasni fant, ta prelepa Rožica s Krasa, je na drugi gredici svojega vrta zasadil rože vrtnice, rože prelepe ljubezni do Boga in do Marije, ki ji je bil tako zvesto vdan skozi vse življenje! Tako naj cveto tudi

v vrtu našega srca žlahtne rože svete ljubezni!
Te rože se nam razcveto nekoč v nebeško rožo
večnega zveličanja. Pohitimo v vrtec nebeške Vr-
tnarice, v šolo nebeške Matere, ki nam kliče: »Jaz
sem mati lepe ljubezni!« (Sirah 24, 24.) Naučimo
se pri njej gojiti zveličavno rožo svete božje lju-
bezni in jo lepo prosimo:

*»Vrtnice = rože ni žarnogoreče,
toploplamteče bolj kakor ti.
Roža Marija, v srcu nam ti
sveto ljubezen božjo užgi!«*

(Zdrava Marija, 26.)

Lilija.

»Jaz sem cvetlica na polju,
in lilija v dolinah...
»Kakor lilija med trnjem,
tako je moja prijateljca med
hčeramí.«

(*Vis. pesem, 2, 1—2.*)

Lilija je v svoji rasti in v svoji snežnobeli barvi tako preprosta cvetka, in pri vsej svoji preprostosti vendar tako lepa, da jo z občudovanjem ogledujemo. Sam Zveličar je opozoril na njeno lepoto, ko je rekel: »Poglejte *lilije na polju*, kako rastejo... povem vam, da se še Salomon v vsem svojem sijaju ni oblačil kakor katera izmed njih.« (Mat. 6, 28—29.)

Iz šopka podolgovatih listov raste dolgo steblo, ki se konča v skupino podolgovatih popkov. Spodnji šopek listov, ki se bočijo drug čez drugega, tvori nekak prestol kraljevski cvetki. Polagoma popje razcvete v snežnobeke, šesterolistnate čašaste cvetke. V teh beloblestečih cvetnih čašah so varno shranjeni zlatorumeni prašniki. Iz teh snežnobelih in s cvetnim zlatom nalitih čaš kipi pre-sladek, blagoduhteč lilijni vonj. Sveti Ambrozij kliče: »Kaka blesteča belina v lilijni čaši! V svojem kelihu skriva svoje čisto zlato, ki se zdi, da je hoče obvarovati pred vsako nezgodo.«

Karel Veliki (742—814) je s prav posebno skrbnostjo gojil v svojih vrtovih poleg vrtnic tudi lilije. O frankovskem kralju Klodoviku pripoveduje legenda, da je dobil posebno lilijo iz nebes v dar, ko je po dobljeni zmagi nad sovražnimi Alemani (l. 496.) sprejel krščansko vero in se dal na božični praznik krstiti s tritisoč Franki. Njegovi nasledniki so nosili podobo lilije na svojih zastavah kot simbol lepote in moči in so lilijo sprejeli tudi v kraljevski grb; tej liliji so francoski kralji vedno zvesti ostali.

Največje odlikovanje pa je dosegla lilija s tem, da jo je že sveto pismo dvignilo v *simbol čistosti*. V Visoki pesmi imamo nekaj mest, kjer se povečuje lilija v tem pomenu:

»Jaz sem kakor lilija v dolinah... Kakor lilija med trnjem, tako je moja prijateljica med hčerami... Moj ljubi je šel doli na vrt, — da bi nargal lilij... Jaz sem mojega ljubega in moj ljubi je moj; on, ki se pase med lilijami...« (2, 1—2; 6, 1—2.)

Te visokopesemske besede je Cerkev privzela v liturgijo nekaterih Marijinih praznikov; odmevajo nam iz mašnih obrazcev na vigilijo Brezmadežne, za praznik prečistega Srca Marijinega in na praznik čistosti Marijine. Na roženvenski praznik tudi srečamo lilijo v besedah Sirahovih: »Cvetke, cvetite kakor lilije...« (39, 19.)

Naravno je, da je privzela tudi naša cerkvena pesem, kakor se je to zgodilo tudi pri vseh drugih narodih, lilijo kot enega izmed najljubših motivov.

»Lilija med cvetkami, skrbno varovana...

(V. 260.)

»O cvetlica, z vrta nebeškega,
ti v krasoti prva si lilija,
nad device vse si ozaljšana,
nad vse rajske zbore povišana,
o Marija!«

(V. 278.)

»Ni še cvela snežnobela
lilija lepo kot ti;
roža draga je ne zmaga,
naj kraljev jo vrt rodi...«

(V. 323.)

»Marija, cvetlica si, lilija bela...«

(V. 396.)

»Med trnjem lilija cveti,
oj lilija prelepa,
ki vse lepote prekosi,
kar svet jih v sebi sklepa.
Marija, lilija si ti
v brezmadežni svetosti,
bodeče trnje pa smo mi,
nikdar pregrehe prosti.«

(V. 758.)

»Kras najlepši zemlje cele,
čista bolj od lilije bele,
Božja mati zvoljena...«

(V. 768.)

»Ti si sveta, dvanajst zvezd ti venec spleta;
ti si zarja lepa vsa, lilija brez madeža.«

(V. 345.)

Prav tako kakor v cerkveni pesmi, je lilija priljubljena tudi v narodni pesmi:

»Lepa roža lilija, še lepša je Marija.«

(Štr. 4855.)

Lepa je roža lilija, svečnja Devica Marija.«

(Štr. 4979.)

Ko gre Marija k očiščevanju na svečnico, hoče pesem poudariti z lilijo Marijino čistost in brezgrešnost. Ko pesem našteva cvetlice, pravi pri liliji:

»To ni nobena lilija, to je Marija usmiljena.«

(Štr. 4903.)

ali pa:

»To ni nobena lilija, Marija je brezmadežna.«

(Štr. 4898.)

V legendi je Marija cvetna rajska deva, prva prekrasna, živa lilija, ki jo je Bog ohranil v raju, ker je bila za Adama vse prenežna. Šele za njo je ustvaril — pravi legenda — Evo iz Adamove kosti. Druga legenda ve, da je bila lilija v raju čuvarica nedolžnosti prvih staršev in je po njihovem grehu potočila solzo žalosti in zvenela. Oživel in zacvetel je nanovo v svoji prebeli lepoti ob rojstvu Marije, brezmadežne in brezgrešne Deve.

V cerkveni umetnosti je lilija simbol Marijine brezmadežnosti prav posebno in potem pa splošno simbol čistosti in nedolžnosti. Zato vidimo lilijo ne samo na slikah Marijinih kot lep simboličen okras, temveč jo najdemo tudi v rokah svetnikov, ki so nam vzori čistosti in nedolžnosti. Vidimo jo v rokah svetega Jožefa kot tisto legendarno čudežno palico, ki je bajè vzcvetela ob zaroki Marijini. In celó narodna pesem šteje lilijo tudi kot Jožefovo cvetko:

*»To ni nobena lilija,
to je roža svetega Jožefa.«*

(Štr. 4933.)

Na praznik sv. Antona Padovanskega, tega vešlikega častilca Marijinega, imamo poseben blagoslov lilij. In sv. Alojziju prepevamo:

»Angelska lilija v vrtu nebeškem ...

»Prelepa lilija cvete iz svetega nam raja ...«

(V. 454, 455.)

Lilija je simbolična cvetlica vseh devic in deviških duš.

Sveti Frančišek Saleški nam podaja sledečo lepo primero: »Lepa lilija je podoba čistosti; ona ohrani svojo čisto barvo in svojo ljubkost tudi med trnjem; kadar jo pa utrgaš, zadiši tako hudo, da te glava zaboli.«

Prava lilija čistosti je brezmadežna Devica Marija. Ona je bila vsa čista in brez madeža izvirnega greha spočeta, zato ji kliče Cerkev k prazniku nje-nega brezmadeženga spočetja, naslanjajoč se na besede Visoke pesmi (4, 7): »Vsa lepa si, Marija, in izvirnega madeža ni na tebi.« Starodaven je že praznik brezmadežnega spočetja Marijinega in starodavno je češčenje Marijino kot brezmadežne Device in Matere. Toda šele na praznik Brezmadežne dne 8. decembra leta 1854. je sveti oče Pij IX. vesoljnemu svetu razglasil, da je ta nauk o Marijinem brezmadežnem spočetju od Boga razodet. Z velikansko slovesnostjo se je izvršilo to razglasenje, ki je bila samo nova, veličastna proslava Marijina. In Marija sama je nekako pripravila malo prej svet na to razglasenje, da so je verni in pobožni častilci njeni sprejeli s toliko večjim navdušenjem.

V letu 1830. je imela v Parizu mlada usmiljenka videnje Brezmadežne, kakor jo vidimo upodobljeno na svetinjicah, ki jih imenujemo čudodelne svetinjice, in je slišala ponovno poziv, naj poskrbi, da se napravijo in razširijo take svetinjice. Krog Brezmadežne je na svetinjici napis: »O Marija brez madeža spočeta, prosi za nas, ki se k tebi zatekamo.« Čudovito naglo se je širila pobožnost te čudodelne svetinjice in z vzdihljajem na njej tudi povečano češčenje Brezmadežne. Izmed mnogih čudežnih dogodkov naj omenjamo samo izpreobrnjenje juda Alfonza Ratisbone, ki je iz same vljudnosti sprejel to svetinjico od dveh nedolžnih deklic. Leta 1843. se je po prikazanju Brezma-

dežne, ki jo je videl v Rimu v cerkvi sv. Andreja, nenadoma sprebrnil h katoliški veri in se dal krstiti in je bil štiri leta nato v mašnika posvečen.

S takimi dogodki je Marija sama pripravljala srca na slovesno razglašenje verske resnice o njenem brezmadežnem spočetju. Štiri leta po tem razglašenju je ona sama to resnico zopet slovesno potrdila, ko je sv. Bernardki v Lurdu na praznik svojega oznanenja leta 1858. izjavila: »Jaz sem brezmadežno Spočetje.« Tako nam je ona sama razodela, kako ljubo ji je ravno to, da jo častimo kot Brezmadežno. Že pet sto let prej je Marija to resnico poudarila v nekem razodenju sv. Brigiti, ko ji je zatrdila: »Resnica je, da sem brez madeža izvirnega greha spočeta.

A Marija ni le brezmadežna glede izvirnega greha, ona je tudi brezgrešna glede osebnega greha. Kakor je bila brez madeža v prvem trenutku svojega zaživetja, tako je ostala brez greha do hipa svoje smrti. Zato po vsej pravici proslavljamo Marijo kot najlepšo lilijo čistosti in devištva.

Ne moremo Marije prav častiti, če je ne posnemamo. Ona, brez madeža izvirnega greha spočeta, stoji visoko nad nami, ki moramo klicati s Psalmistom: »Glej, v pregrehah sem bil rojen in grešnega me je spočela moja mati!« (Ps. 50, 7). Naša izvirna nesreča pa ni samo podedovani greh, temveč tudi naše nagnenje h grehu, nagnenje k hudemu, ki je posledica izvirnega greha. Slabotni smo in šibki in zato prav posebne pomoči potrebni. In ni samo v nas nagnenje h grehu, temveč je tudi izven nas zavajanje in zapeljevanje v greh; to so skušnjave hudobnega duhá in hudobnega svetá. In ker je človek ves telesen in mesen, je ravno greh mesenosti, telesni greh nečistosti, ki človeka v njegovi slabosti tako mami in moti. Kakor se pa ubogi otrok v vseh svojih telesnih

stiskah in potrebah zateka po pomoč k svoji telesni materi, tako se moramo mi zateči k naši nebeški materi Mariji; k tisti veliki in močni ženi, ki je strla peklenški kači glavo, da bo tudi nas pred njo obvarovala. Mi, vsi tako slabotni in grešni, zatekajmo se k njej, Brezmadežni, da nas bo varovala najgršega in najhujšega greha nečistosti in nas bo s svojo mogočno pomočjo in milostjo utrjevala v prelepi čednosti čistosti in nedolžnosti.

Zlasti mladi svet naj se priporoča tej nebeški Vrtnarici, da bo ona varovala in negovala belo lilijo, to prelepo cvetko čistosti in nedolžnosti.

*»Lilija, vrtnica, mila ti šmarnica
ličice krasi, slovensko dekle . . .
Lepo ko angeli v cvetu nedolžnosti . . .«*

Kako lep cvet je lilija! Kako lepo bitje je čisto in pošteno deklé! Sveti Duh vzklika: »O kako lep je čist rod v svoji slavi; njegov spomin je neumrljiv; pri Bogu je znan in pri ljudeh. Dokler je tod, ga posnemajo, in ko odide, hrepene po njem. Ve komaj venčan obhaja zmago, ker si je priboril plačilo neomadeževanih bojev.« (Modr. 4,1—2.) Saj ni treba dokazovanj: samo v življenje poglej in si sam priznaj, kako vrednost in ceno ima v očeh poštenega in pametnega človeka čisto in neoskrunjeno dekle, kakšno vrednost pa pogažen dekliški cvet, oskrunjena lilija nedolžnosti. In če je že v človeških očeh ta razlika tako velika, kakšna je šele v očeh Boga in njegove prečiste in brezmadežne deviške matere Marije. Že sama ta misel bi morala zadostovati, da bi se vsako dekle potrudilo, ohraniti svoj cvet nedolžnosti do groba ali pa do poročnega oltarja, kjer belo lilijo devišтва zamenja z rumeno lilijo, ki je simbol zakonske poštenosti.

In prav ta misel o neprimerni vrednosti in lepoti nedolžnosti in čistosti bi morala nagniti starše, da z največjo skrbnostjo pazijo na to, da njihovi otroci ne bi izgubili in zavrgli prelepe cvetke nedolžnosti, dragocene lilije čistosti.

In to velja ne samo za dekleta, temveč prav tako tudi za fante. Mnogi morda preveč poudarjajo devištvo izključno skoraj glede deklet in veliko premalo tudi glede fantov. Spomnimo se zopet Ernesta Mlakarja, te lepe Rožice s Krasa. Spomnimo se, kako je gledal v vrtu Majnikove kraljice gredico polno belih, duhtečih lilij in sredi med njimi belooblečeno Gospo, ki je negovala lilije in se veselila sredi med njimi. Ko se ji je približal, je obrnila svoje mile oči nanj in se mu sladko, nebeško nasmehnila. Ta ljubeznivost Marijina je veljala pač lepoti njegove čiste in neoskrunjene duše. Ko govori o svojem domu, kakšnega bi si zgradil, poudari poleg gredice vijolic in vrtnic prav v bližini Marijine podobe gredico, na kateri bi gojil bele lilije. Nekaj odlomkov iz njegovega dnevnika naj nam pokaže, s kako skrbnostjo je on v resnici gojil bele lilije nedolžnosti v vrtcu svojega srca, ki je bilo vse Mariji posvečeno:

»Ohraniti si hočem sveto čistost neomadeževano in neoskrunjeno. V vseh skušnjavah zoper njo si hočem z molitvijo pomagati, da ne padem. Trden je moj sklep: Rajši umreti, kakor Boga s kakim takim grehom razžaliti!... Čisto živeti ali umreti, umreti ali čisto živeti!...

Marija prečista, ljubim te, ljubim te ali vsaj želim te iz vsega srca ljubiti, ljubiti večno le tebe in Srce tvojega Sina, svet in njegovo veselje pa neskončno prezirati. Pomagaj mi, da napredujem v bogoljubnosti, ponižnosti in čistosti...

Tvoj sem, o Marija! Trdno upam, da mi boš izpolnila milosti, ki te jih prosim, srčno prosim. Ne maram za veselje, ki ga ima svet: Ti Devica,

si moje veselje, moja sladkost. V tebi, Prečista, bom imel mir, ki ga nečimerni, umazani svet ne more dati. Stori mi srce ponižno, krotko, čisto, pobožno in tebe srčno ljubeče!...«

Na duhovnih vajah je naredil ta sklep: »Da bom na sodni dan stal na desni strani med oni mi, ki jim bo večni sodnik Jezus klical: Pridite, blagoslovljeni... , si hočem posebno prizadevati za eno čednost, deviško čistost. Varovati se hočem nad vse skrbno greha, vsled katerega jih bo največ stalo na levici. Rajši umrjem, kakor da omadežujem svojo dušo z nečistim grehom!«

V njegovem vojaškem dnevniku beremo med drugim:

18. X. 1915. »Na poti k vojakom sem imel priliko bližje spoznati svoje tovariše. Moj Bog, kakšna je moralnost nekaterih! Svet, če si ves tak, nisi vreden, da stojiš! Eden zlasti je, kadar je usta odprl, izgovoril kako ostudno besedo ali povedal kako ostudno dogodenco, drugi so se mu pa smejali... Vse to se mi je tako gabilo, da ni mogoče povedati. In med takimi mi je odločeno prebivati! Marija, stoj mi na strani! Angel moj, varuj me!«

17. I. 1916. »... O kakšne pogovore imajo moji tovariši! Devetdeset odstotkov vseh njihovih pogovorov služi nečisti strasti. V moji sobi so zbrani vsi največji malopridneži cele kompanije. Sam sem med njimi...«

»Marsikdo mi je v Rottenmannu¹⁾ rekel ob prilikah, ko sem bičal nemoralnost: »Stavim za kar hočete, Mlakar, da čez par mesecev boste čisto drugačen.« In ordonanc je celo rekel: »Mlakar, vi boste v Judenburgu pustili svojo nedolžnost.« — Ljubi Jezus, ti boš to po svoji materi Mariji za branil...« Kadarkoli je mogel, je šel k svetemu obhajilu, da je tam črpal moči. V dnevniku ima za znamovanih od 19. oktobra 1915. do 7. marca 1916.

¹⁾ Rotenmanu.

tri in trideset svetih obhajil, to je skoraj vsak četrtri dan. Kadar pa ni mogel k svetemu obhajilu v cerkev zaradi vojaške službe, je vsak dan opraviil duhovno sveto obhajilo.

Naj navedemo še sledeče prekrasne besede iz njegovega dnevnika:

»O čistost, o bela lilija, kako prijeten je tvoj vonj! Da te gojim v svojem srcu, to bo moja prva skrb. Marija, lilija čistosti, pomagaj mi, bodi vrtarica mojega srca. O sv. Alojzij, o sv. Stanislav, o blaženi Perboar, prosite za me...

Lilija bela, — kaj je lepšega na svetu, kakor si ti? Kaj ubogo srce človeško bolj razveseljuje kakor ti? Če bi mi bil na ponudbo na eni strani cel svet z vsemi svojimi krasotami, na drugi strani pa ti: o brez pomiselka bi se oklenil tebe — bele lilije!...

O sveto devištvo, rajši bi celo svoje življenje trpel najhujše dušne in telesne bolečine, kakor da bi tebe izgubil. Ob misli na te grem s pogumom in veseljem vsak dan v hud boj, ki mi ga vsiljuje moja izprijena narava, hudobni duh in zapeljivi, nečimerni svet!«

Tako piše fant-vojak, kateri je s ponosom rekel sam o sebi, ko so se starejši možje v besednih bitkah z njim sklicevali na svojo starost in moštvo, češ da se ne pustijo od njega poučevati: »Sem mlad po letih, a po duhu mož!«

Boj in življenjska vojska tega fanta je končana in za plačilo hodi sedaj za Jagnjetom in poje tisto pesem, ki jo znajo prepevati samo čiste duše.

Ko je dan po Marijinem vnebovzetju 16. avgusta leta 1916. ta čisti fant v strelskem jarku tam blizu goriškega mesta z molitveno knjižico v rokah, z molitvijo v duši in z Marijino podobo, ki jo je imel na robu jarka, pred očmi, in s to Marijino podobo tudi v svojem čistem srcu, od grane razmesarjen izdihnil svojo lepo dušo, ravno tisto popoldne je duhovnik, ki je popisal njegovo

življenje, klečal pred podobo Matere božje v romarski cerkvi na Zaplazu in zanj molil. Marija je ravno takrat segla po njem in ga presadila v svoj vrt, kjer je varen pred vsemi sovražniki. Kako blaženo je bilo njegovo snidenje z brezmadežno nebeško Materjo, kateri je bil tako zvest in vdan prav do svojega zadnjega vzdihljaja! Neoskrnjeno ji je prinesel v dar prelepo lilijo svoje čiste duše.

Lepa legenda nam pripoveduje, da potem ko je bil Jezus v Nazaretu že nekoliko dorastel, je ob urah, ko je bil prost hišnega dela, rad zahajal v domači vrtiček ob sveti hišici nazareški in je s posebno skrbnostjo gojil cvetlice, ki so cvetele tam v mnogoličnih vrstah. Med vsemi cveticami na je ta mali božji Vrtnarček najbolj ljubil bele lilije. O če bi ga videli, s kako skrbno ljubeznijo je negoval te svoje najdražje cvetke! Iz najlepših cvetk je povijal šopke in jih nosil v dar materi Mariji in svetemu Jožefu, ki sta se vselej prisrčno vzradostila tega ljubeznivega daru.

V tem nazareškem vrtičku, ki je bil kakor košček raja, prestavljenega na zemljo, je vse čudovito lepo vzpevalo, cvetelo in duhtelo pod sveto roko božjega Vrtnarčka.

Toda v najlepšem pomladnem upu in cvetu je prihrul nad cvetni vrtiček neusmiljen vihar, ki je s silnim deževjem in hudo točo vse cvetke pormandral in poteptal. Zjutraj je mali Jezušček ob roki svoje svete Matere prišel v vrt; žalostno se je oziral okrog in si obrisal solzé, ki so mu zalile svete oči. Potem je sklenil svoje svete ročice in zaklical: »O moje cvetke, sirotke! O lilije moje predrage, kako hudo ste zdelane!« Nato se mu pa razlije ljubezniv smehljaj čez sveti obraz, skrbno se skloni od cvetke do cvetke in ljubeznivo dvigne in naravna vsako posebej. Najbolj pa je skrbel za uboge lilije, ki so bile od nevihte najhujše zdelane.

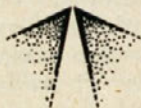
Legenda pravi, da je pod čudežnim dotikljanjem svete roke Jezusove vsaka cvetka kakor novo oživela in ozdravela od vse škode in cvetela naprej v svoji prvotni lepoti. Od vseh strani so priletele živahne ptice in veselo pozdravljale s svojim petjem svoje ljubeznive sestre cvetlice in hvalo pele predobremu Jezusu. Vesel je bil Jezus tega pozdrava. Potem pa se je ves zamišljen obrnil k Mariji in ji rekel z žalostnim glasom: »Moja sveta Mati, jaz gledam druge vrtove in druge cvetove, ki so veliko dražji mojemu srcu... Gledam pred seboj druge lilije, ki bodo nekoč krasile mojo cerkev. Toda gorjé, koliko teh pokončajo hude življenjske nevihte!« — Mati Marija je v svojem prečistem srcu obljubila, da bo posebno skrbno varovala te lilije čistih in deviških duš, ki so posebna radost in veselje presvetega Srca njenega božjega Sina Jezusa.

Obračajmo se k njej s pristrčno ljubeznijo in z vdano zaupnostjo:

*»Kras najlepši zemlje cele,
čista bolj od lilije bele,
Božja mati zvoljena,
Bogu si se posvetila
njemu le zvesto služila.*

*Vzdihe čuj otrok v nižavi
tam v nebeški svoji slavi,
Mati naša ljubljena,
Stoj v življenju nam na strani,
nas ob smrtni uri brani!«*

(Venec, 768.)

Solnčnica.

Cvetka prelepa je solnčnica zlata,
vedno za solncem obrača se le;
lepše pač nima ne polje ne trata,
mati Marija, kot tvoje srce.

(Venec, 417.)

Lepa je roža solnčnica, ki je prišla k nam iz tople Amerike. Radi jo zasajamo po vrtovih, ker nam nudi lep okras njen veliki cvet, ki ima v svoji cvetni ploskvi, obdani s solnčnorumeno glorijsko cvetnih listov, tako lepo podobnost s solncem nebeškim.

Ker ima svoj veliki cvet obrnjen v nekakem hrepenenju vzhajajočemu solncu nasproti, je nastala celo legenda, da se solnčnica neprestano za solncem obrača. Vsekakor najdemo v tem cvetu, ki je po svoji obliki solncu podoben in po svoji usmerjenosti k solncu obrnjen ter zato nosi svoje lepo solnčno ime, prav lepo simboliko. In to solnčno simboliko prenašamo kaj radi na Marijo. *Solnčnica* nam je simbol hrepenenja po luči in svetlobi, po njenem praviru solncu; to hrepenenje po solncu ji je dalo podobo solca in jo po njem izobličilo.

Solnce, luč, svetloba pa so nam lepi simboli za Boga. Tako lepi in močni so ti simboli, da so poganska ljudstva v svojih zablodah kar solnce kot

svojega boga častila in imela prav posebno solnčno bogoslužje. Nam so solnce in luč samo nekake prispodobe, ki nas spominjajo Boga. Imamo pa te tri prispodobe iz samega svetega pisma zajete: V Skrivnem razodetju gleda sveti Janez Evangelist Sina človekovega in pravi o njem: »Njegovo obličje je bilo kakor solnce, ko sije v svoji moči.« (1, 16.) Evangelist Luka ga imenuje po ustih starčka Simeona: »Luč v razsvetljenje poganov.« (2, 32.) V evangeliju Janezovem beremo: »V njem je bilo življenje in življenje je bilo luč ljudi.« (1, 5.) In Jezus sam pravi: »Jaz sem luč sveta.« (8, 12.) In zato poudarja sveti Janez v svojem I. pismu (1, 5): »In to je oznanilo, ki smo ga od njega slišali in ga vam oznanjamo: Bog je luč in teme ni v njem nobene.« Sklicuje se pri tem evangelist še na druga mesta svojega evangelija, kjer navaja besede Jezusove: »Dokler sem na svetu, sem luč sveta.« (9, 5.) — »Jaz sem prišel na svet kot luč.« (12, 46.) Važno je sledeče izvajanje evangelistovo v prvem pismu njegovem (1, 7): »Ako hodimo v luči, kakor je v luči on sam, smo med seboj združeni.«

To združenje z njim, ki je Luč sveta, Solnce sveta, nas njemu upodobi in slične naredi. V vsakem človeku je naravna podoba božja in ta je naša duša, ki je duhovne narave kakor Bog. Toda ta naša duša je bila po izvirnem grehu oskrušnjena in omadeževana in tako božja podoba v nas nekam popačena. Druga je nadnaravna podobnost z Bogom, ki nam jo daja posvečujoča milost. Če je vsaka človeška duša Bogu podobna, je duša, katero ožarja svetost in milost, še prav posebno Bogu podobna. Najbolj podobna Bogu je pa izmed vseh bitij človeškega rodu preblažena Devica Marija, katere duša je bila brez madeža izvirnega greha spočeta in ki je bila od svojega prvega trenutka skozi celo svoje življenje milosti polna. Če je Bog Luč, Solnce svetá, je Marija Zarja te Luči,

Podoba Solнца, je Solnčna roža tega svetá, zato obrača Cerkev nanjo visokopesemsko besedo: »*Lepa kot solnce*«. (6, 9.) In ravno tako obračamo nanjo tudi besede Razodetja: »In prikazalo se je veliko znamenje na nebu: *Žena, obdana s solncem*«. (12, 1.)

Pa ne samo nadnaravna podobnost svetosti in milosti z Bogom je v Mariji prav posebno velika, imamo v njej še drugo nadnaravno podobnost z Bogom. To podobnost, ki jo najdemo samo v Mariji, ji daja njeno božje materinstvo. Kakor je prav posebna podobnost med starši in otroci, tako je bila prav posebna podobnost med materjo Marijo in njenim sinom Jezusom.

Kakor je cvetna, solnčnorumena glorijola, ki dela solnčnico prav posebno podobno solncu, tako dela Marijo prav posebno podobno Bogu svetostna glorijola njene *milostipolnosti* in častitljiva glorijola njenega *božjega materinstva*.

Solnčnici daja njeno ime ne samo njena podobnost s solncem, temveč tudi njeno stremljenje in hrepenenje po solncu. Zato jo Hrvati imenujejo »suncokret«, Italijani pa »girasole«, kar pomeni, da se obrača za solncem. Tudi ta simbolika solnčnice se prav lepo prilega Mariji. Sveti Alfonz Ligvorski pravi: »*Marija se po vsej pravici primerja solnčni roži, ki se obrača vedno za solncem*.«

Kakor se obrača solnčnica vzhajajočemu solncu nasproti, tako je *Marija obračala svoje srce* nasproti prihajajočemu *Solncu svetá*, pričakovanemu Odrešeniku. V stari zavezi se obljubljeni Odrešenik imenuje: »Tisti, ki ima poslan biti, in njega čakajo vsi narodi.« (I. Moz. 49, 10.) »Hrepenenje večnih holmov.« (49, 26.) Prerok Hagej ga imenuje: »Zaželeni vsem narodom.« (2, 8.)

Če so po njem hrepeneli in ga željno pričakovali vsi pravični stare zaveze, kako je bilo šele vse hrepenenje in pričakovanje Marijino vanj

obrnjeno. Če je klical Psalmist v svojem hrepenju: »Kakor hrepeni jelen po studencih, tako hrepeni moja duša po tebi, o Bog!« (41, 2—3.) — »O Bog, moj Bog, tebe iščem z jutrnim svitom. Po tebi žeja moja duša!« (62, 1—2), — kako je po njem hrepenela in ga v svoji hrepeneči ljubezni vabila in klicala šele Marijina duša, ki je bila neprestano k njemu usmerjena!

Volčič piše v svoji knjigi o Mariji:

»Njeno presveto Srce je bilo v ljubezni božji tako vneto, da je vse hrepenelo, gorelo po Zveličarju svetá. Da bi to Marijino presveto ljubezen, to neskončno in neizmerno hrepenenje njene srca po obljubljenem Odrešeniku le nekoliko razumeli, spomnimo se hrepenenja vseh pravičnih stare zaveze po Mesiju... Kako je bilo ogreto in vneto njihovo srce v sveti in neugasljivi želji po Zveličarju svetá!... Kako silno so hrepeneli po obljubljenem Odrešeniku pravični pred peklom!... Pa še pomislimo, kako prisrčno so tudi angelski zbori hrepeneli, da bi bili skoraj odrešeni Adamovi otroci... Ako vse to skupaj vzamemo, bomo nekoliko razumeli tisto neskončno veliko hrepenenje, katero je v toliko razsvetljeni, čez vse stvari povzdignjeni, z božjimi darovi tako ozaljšani, vseh milosti polni duši preblazene Device in Matere Marije, sicer mirno, pa tako mogočno in prisrčno bilo. Ako vse to obenem povzamemo, ne bom preveč rekel, ako trdim, da večja in mogočnejša, kakor je bilo hrepenenje vseh pravičnih stare zaveze in vseh angelskih zborov po Odrešeniku človeškega rodu, je bila goreča želja v presvetem Srcu Marijinem po Zveličarju svetá. Mnogo cerkvenih učencov trdi, da nebeški Oče je učlovečenje svojega edinorojenega Sina ravno zato pospešil, da je presveto in prisrčno hrepenenje svoje ljubljene, izvoljene hčerke utešil. Saj v življenju svetnikov večkrat beremo, da je Jezus Kristus v presvetem zakramentu Reš

njega Telesa v presveti hostiji večkrat tabernakel zapustil ter se v svetem obhajilu z njimi sklenil, ko so v hrepeneči ljubezni po tej nebeški hrani zdihovali in čas ali okoliščine navadnega obhajila niso dopustile. Mar bi Bog v ljubezni do svoje izvoljene neveste Marije ne bil storil podobnega čudeža, ko je njo čez vse stvari povzdignil, njo in le njo tako ozaljšal, da jo je v Mater božjo izvolil? ... V molitvi, v premišljevanju, v tem svetem pogovoru z Bogom, je bila pripravljena, je bila zaljšana Devica Marija. V tem vedno prisrčnejšem zedinjenju z Bogom je ogenj božje ljubezni vedno bolj vnmal presveto Srce izvoljene neveste Svetega Duha. V tem svetem premišljevanju je vedno bolj rastlo njeno hrepenenje po obljubljenem Odrešeniku. In ravno to sveto občevanje z Bogom, molitev in premišljevanje, je Marijino deviško Srce pripravljalo v gorečem poželjenju, da je kakor z rokami svete ljubezni z nebes potegnila in objela toliko zaželjenega Zveličarja svetá.« (Življenje Marije I., 227 ss.)

Če je bilo Marijino hrepenenje po Zveličarju tako silno in veliko, ko je bil telesno še daleč od nje, si moremo misliti, kakšna je bila njena ljubezen do Jezusa, ko ga je v svojem naročju pestovala kot svojega sina! In kakšno je bilo njeno hrepenenje po njem, kadar jo je zapustil. Saj vemo iz njenih lastnih besed, da ga je z žalostjo iskala, ko ga je bila izgubila v Jeruzalemu. Četudi včasih telesno ločena od njega, ko je po svojem tridesetem letu vršil svojo učeniško službo, je bila vendar z vso svojo dušo in z vsem svojim srcem vedno pri njem.

Koliko je srce Marijino pretrpelo v svoji veliki ljubezni do Jezusa, ko ga je gledala trpeti in umreti na križu! Kako je trpelo tedaj, ko so mrtvega s križa sneli in v njeno naročje položili; ko so ji ga z naročja vzeli in v grob deli. S kakim hrepenenjem je v svoji veliki veri in neo-

majnem upanju in nedosegljivi ljubezni pričakovala njegovega vstajenja iz groba! Iz Svetega pisma vemo, kako je očak Jakob hrepenel po svojem sinu Jožefu; ko je izvedel, da še živi, je rekel: »Dovolj mi je, da le še moj sin Jožef živi; šel bom, da ga vidim, preden umrjem.« (I. Moz. 45, 28.) V Tobijevi knjigi (10, 3 ss.) beremo, kako stari Tobija in njegova žena Ana silno žalovala »in začela sta oba jokati, zato ker njun sin ni o pravem času k njima nazaj prišel. Njegova mati je tedaj prejokavala, da se ni dala utolažiti, ter je rekla: ‚Oh, oh, moj sin, zakaj sva te poslala na ptuje, tebe, svetlobo najinih oči, palico najine starosti, tolažbo najinega življenja, upanje najinega zaroda! Saj sva v tebi samem vse imela...‘ Ona se ni dala nikakor potolažiti, temveč je vsak dan ven tekla ter okrog gledala in vsa pota obhodila, kjer je bilo upanje, da bi utegnil nazaj priti, da bi ga, ako bi bilo mogoče, od daleč videla priti.«

Kdo bi se ne spomnil tukaj Jezusove prilike o izgubljenem sinu? (Luk. 15, 11 ss.) Tudi ta oče je hodil v svoji hrepeneči ljubezni čakati svojega sina, kajti ko je bil ta, ki se je vračal, še daleč, ga je zagledal njegov oče in milo se mu je storilo; in pritekel je, ga objel in poljubil. In spomnimo se tudi vdove iz Najma, ki je jokala za mrtvim sinom v svoji veliki ljubezni.

Vso ljubezen in vse hrepenenje vseh očetov in mater pa je daleč presegalo Srce Marijino. Nabožni pisatelj Meschler¹⁾ nam skuša opisati trenutke, ko Marija pričakuje in doživi obisk od smrti vstalega Zveličarja:

»Iz predstav starih pobožnih mojstrov lahko zadobimo ljubeznivo podobo tega snidenja.

Od samega veselja in pričakovanja ni Mati božja v velikonočni noči nič spala. Oblekla se je

¹⁾ Mesler.

v svojo najlepšo obleko, potem je lepo pospravila svojo sobico, postavila je rožmarin in cvetoče mirte na okno in se zatopila v molitev. O kako hrepeneče vzdihne je pošiljala k svojemu Sinu v predpeklo in s kako ljubečimi in božajočimi mislimi sta objemala njen duh in njeno srce tihi, temni grob zunaj pred mestom! Visoka pesem ne bi imela misli in besed dovolj, da bi nagnila žeznina njenega srca k vrnitvi. »Vso noč sem ga iskala, ki ga ljubi moja duša, iskala sem ga in ga nisem našla... Naj pride ljubljeni v svoj vrtec... zima je že prešla, dež je prenehal, cvetlice so se prikazale... Vrni se nazaj naglo in hitro, kakor bežita srna in mladi jelen čez gore beterske!« Tako je neprestano prosila in mile solzice so tekle po njenih lepih licih.

Po polnoči zadoni tiha, sladka pesem in glasba, kakor od nebeških glasov. V njeni sobici je postalo silno svetlo in jasno in zdelo se je, da njena lučka nič več ne sveti. Gospod je bil tu z mnogimi angeli in očaki, ki so ostali iz spoštovanja v veži, so pa lahko gledali skozi odprta vrata, kakor nam to kaže stara zaobljubljena slika v Lizboni. Marija se je ozrla navzgor s svojega pokleknika in je zagledala — in je zagledala Gospoda, ki je pristopil k njej. Prikazal se je v vsej veličastnosti svojega novega življenja, zmagoslaven in radostipoln, odet v širok, prekrasen plašč, z dragoceno križno palico v levici, blagoslavljač jo z desnico jo je pozdravil z veselim obrazom in z veliko prisrčnostjo. Zgrudila se mu je k nogam, ga počastila in vzkliknila v radostno vprašanje, ali je to resnica. »Da, jaz sem, moja ljuba Mati; vstal sem in sem sèm prišel, da ti to naznanim.« Potem jo je dvignil, objel, prislonil svoje lice k njenemu in jo pritisnil na svoje srce, veliko bolj prisrčno, kot je storil kdaj prej. Istočasno ji je podelil, kot še nikdar prej, čudežno notranje doživetje in spoznanje njegovega božanstva in člo-

veštva, tako da je bilo njeno srce prešinjeno od še neslutene radosti in nebeške blaženosti. Nihče ni doživel take velikonočne radosti kot ona. Tako ji je Zveličar poplašal vso ljubezen in bridko trpljenje, ki ga je prestala ob njegovi smrti. Potem sta sedla skupaj in mati je ogledovala z ne popisno nežnostjo, ljubeznijo in veseljem njegove svete, lepe, poveličane poteze, njegov obraz in njegove roke. Pokazal ji je svoje rane, ki so bile videti nekoč tako strašne, sedaj so se pa ljubko in nežno blestele. Vprašala ga je, ali je sedaj minilo vse trpljenje, ali ga nič več ne boli. On ji je odgovoril: »Mati moja spoštovana, daleč od mene je vse trpljenje. Vse je premagano in nikdar več ne bom trpel.« In ona se je veselila in je Boga hvalila, da ji je zopet vrnil Sina.

Kako pa je hrepenela Marija po svojem Sinu Jezusu šele po njegovem vnebohodu! Dovolj, da se utrga mala kepa na strmi gori, že stvari silen plaz, ki drvi vedno bolj naglo, vedno večji in silnejši. Tako je bilo s hrepenenjem Marijinim po Jezusu, ki je neprestano rastlo in rastlo. Tešila je to svoje hrepenenje v molitvi, ki je duhovno združenje z Bogom, in pa v svetem obhajilu, v katerem se je evharistični Jezus živ in resničen vračal v objem ljubezni njenega srca. To jo je vedno bolj zbliževalo Bogu, ki jo je s toliko večjo ljubeznijo pritegoval nase, kolikor bolj se mu je zbliževala. Hrepenela je po najtesnejem, nemisljivem in večnem združenju z Bogom in po preblaženem zveličavnem gledanju in uživanju Boga. Vez življenja, ki je družila njeno dušo in telo, jo je še zadrževala od večnega združenja z Bogom, h kateremu je hrepenela njena duša, da je iz tega neutošnega hrepenenja zdihovala s Psalmistom: »O da bi imela perutnice kakor golobica, da bi odletela in počivala!« (54, 7.)

Splošno pobožno prepričanje je to, da Marija ni umrla vsled kake naravne bolezni, ki bi bila

povzročila razpad njenih sil in moči, temveč da je njeno smrt povzročila prevelika ljubezen do Boga in presilno hrepenenje po njenem Sinu. Ta njena ljubezen ni delovala sunkovito in viharno, tako da bi pretresujoči in uničujoči poléti in zamaknjenja pokončevali njeno telesnost, temveč je po volji božji njeno silno hrepenenje mirno in po lagoma slabilo njeno telo, da ni moglo več slediti poletom njene duše, in je tako brezdušno ostalo sredi med apostoli, učenci in pobožnimi ženami. Kakor se cvet v solnčni toploti odpre in potem zvene in se k zemlji nagne; kakor se žlahaten, zrel sad, od lahkega jutranjega vetrička zganjen, brezšumno odtrga od drevesa in zdrkne na cvetno trato; kakor se dragoceno kadilo, raztopljeno od žerjavice, kot sladak duh dvigne proti nebu in razgubi, takó nežno in milo je odplavala duša Marijina z njenih molečih ustnic in se dvignila proti nebu v objem svojega ljubljenelega Sina. (Meschler: U. L. F. 175.)

Vse Marijino življenje je bila ena sama neprekinjena, neskončna ljubezen do Boga, eno samo neskončno in neutešno hrepenenje po Jezusu. Kakor solnčnica za solncem, tako je hrepenela ona po Bogu.

V šolo tega hrepenenja moramo tudi mi vsi. Od Boga smo ustvarjeni in za Boga ustvarjeni. On je naš začetek in konec! (Raz. 1, 8.) Kakor drhti magnetna igla magnetni pragori nasproti in je nepokojna, če jo kaj zgane od te smeri, tako drhti Bogu naproti naše srce in more najti svoj pokoj edino le v Bogu, svojem praviru in cilju. Izvirni greh s svojimi posledicami in osebni grehi so ovire, ki trgajo naše srce od Boga in ga mečejo iz njegove naravne usmerjenosti.

Vsa naša težnja mora stremeti k Bogu; in voditeljica na tej naši poti k Bogu mora biti Marija. Nesrečni človek ubija in skruni v sebi podobnost božjo in se zgublja na ceste, ki vodijo proč od

Boga. Marija pa ubogega grešnega in zablojenega človeka kliče in vabi k Bogu in mu kaže pravo pot k njemu, kakor nam solnčna roža kaže smer k solncu tudi skozi mrak in temo.

Voditelji bratovščine sv. rožnega venca imajo pravico blagoslavljati rože, da jih verniki doma hranijo v dušno in telesno pomoč. Tako so nekoč na roženvenski praznik blagoslavljali rože tudi očetje karmeličani v Parizu. Vsled plohe stopi medtem v cerkev tudi mlad mestni gospod.

Preden voditelj roženvenske bratovščine porazdeli rože, spregovori nekaj prisrčnih besed, rekoč: »Danes, ob roženvenskem prazniku, vam porazdelim nekaj naših skromnih vrtnic. Vi veste, da smo revni in da vas s posebno lepimi ne moremo obdariti. Toda te rože so blagoslovljene; vam, ki jih vzamete s seboj na svoj dom, naj prineso blagoslova. Spominjajo naj vas Marije, Rože skrivnostne, Kraljice nebeške, naše ljubeznive priprošnjice v vseh težnjah življenja.«

Ko redovnik podeljuje te vrtnice, približa se tudi mladi gospod in sprejme vrtnico, ker je te cvetke zelo ljubil. Oko redovnikovo se je za hip ustavilo na njem s prijaznim nasmehljajem. Mladenič zapusti cerkev bolj zamišljen, kot je bil prej, in duhovnikov nasmehljaj mu ne gre iz spomina. Dogovorjen je bil, da pride v svojo navadno družbo. Toda nič ga ta družba ne mika. Pogled mu uhaja na malo, blagoslovljeno vrtnico v roki in čuti, da z njo ne sme v staro družbo. Gre domov in pritrди rožo k podobi svoje matere. Zdi se mu, da ga mati gleda tako milo. Kako ga je ljubila in koliko je trpela zaradi njega! Kolikokrat je zadnja leta zdihovalo njeno srce nad sinom, ki je postal neveren in izgubil svojo smer in pot k Bogu po cestah greha.

Čez noč ne gre z doma, kakor je bil navajen. Bilo je, kakor da bi ga zadržaval duhteči vonj blagoslovljene rože. Poglobi se v resno premišljevanje

nje in se zamisli sam váse kakor izgubljeni sin. Drugo jutro se vrne zopet k oni cerkvi in prosi, da bi mogel govoriti s samostanskim predstojnikom. Ko zagleda pred seboj tisti prijazni obraz od včeraj, potegne iz nedrij rožo in pravi: »Častiti oče, ta me je pripeljala k vam nazaj, — skesanega grešnika, ki vroče želi, spraviti se zopet z Bogom in najti nazaj pot k njemu.«

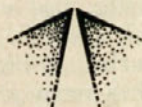
Naj bi Marija nam vsem bila voditeljica na tej poti; naj bi ona v nas zbudila duha molitve in pobožnosti, ki nas vodi k Bogu, naj bi v nas razvnela plamtečo ljubezen in močno hrepenenje po evharističnem Bogu in po tesni spojitvi in združitvi z njim v najsvetejšem zakramentu, ki je presvetlo in presveto solnce našega življenja tu na zemlji.

Naj bi Marija razvnela in razplamtela v vseh naših srcih tisto božjo ljubezen in tisto evharistično hrepenenje, ki tako lepo odmeva iz pesmi:

*»Daleč luč nam sije solnčna, razsvetljuje krog nebá;
ti, usmiljenost neskončna, siješ dalje v dnó srca.
Mili Jezus, sam me vabiš, naj le k tebi prihitim,
vse žalitve rad pozabiš, če skesan se spokorim.*

*V srcu milost mi pomnoži, Jezus, solnce rajsko ti,
da enako solnčni roži le po tebi hrepeni.
K tebi, Jezus ljubeznivi, k tebi le srčno želim,
daj, da v zvezi zaupljivi vekomaj s teboj živim!«*

(Venec, 161.)

Pšenični klas.

Ta prva rož'ca je le tá:
 lepa rumena pšeničica.
 To ni nobena pšeničica,
 to je le sveto Rešnje Telo.

(Narodna pesem. Štr. 5061.)

Veliko lepega nam vedo povedati pobožne legende o *pšeničnem klasu*. Nekoč v starih časih je imelo žito klas po vsem stebelcu, poln od tal do vrha. Ljudje so bili brezbožni in pregrešni, postratni in požrešni, do siromakov pa trdi in skopi. Zato je Bog sklenil kaznovati človeka in je poslal povodenj in hotel pokončati vse žito in niti zrnca semena ni maral pustiti. Odvzeti je hotel nehvaležnemu in brezbožnemu človeku vsakdanji kruh. Materi Mariji pa se je človek zasmilil in je zagrabila vršiček klasu, kar ga je še gledalo iznad vode, in Boga zaprosila, naj vsaj toliko pusti ljudem, da jim za kruh ostane. Od tedaj ima žito svoj klas samo na vrhu, kolikor ga je rešila Marija s svojo roko. Ona nam je ohranila vsakdanji kruh. V spomin na to je Bog vtisnil v pšenično zrno Marijino podobo. Ako prekrojiš pšenično zrno, najdeš v njem prav majceno podobo Ma-

rijino, ki je kakor nekak pečat in spomin Marijine materinske skrbi in ljubezni do nas. Tako trdi pobožna legenda.

Druga legenda pa pripoveduje, da je šel Jezus s svojimi učenci čez polje. Učenci, trudni in lačni, smukajo pšenično klasje, ga v rokah manejo in uživajo suho pšenično zrnje. To priliko porabi Jezus, da jim začne govoriti, kako iz pšeničnega zrna zmeljejo moko, iz moke speko kruh. Ta kruh bo on s svojo besedo spremenil v svoje Telo, ki jim ga da v hrano. Ko so vsi začudeni nad temi besedami, vzame pšenično zrno v roko, se ozre proti nebu, dihne v zrno in pravi:

*»To znamenje zdaj nate vi,
da res vse to se dovrši,
kar Kristus govori.«
Potem pa zrno Petru da,
učencem drugim da ga ta:
Kaj v zrnu se zazna?
Glej, v zrnu ti je vtisnjen znak,
kot Jezusov obraz prav tak,
začudil se je vsak.*

(M. Prelesnik. Legende, 6.)

Zelo lepa je ta legendarična vzporednost, ki hoče videti v pšeničnem zrnu podobo Marijino in podobo Jezusovo. Saj sta si morala biti obraz Jezusov in Marijin zelo podobna. Če je Bog hotel ustvariti človeka po svoji podobi, kako je šele po svoji podobi ustvaril Marijo. In če je otrok živa podoba svojih staršev, kako velika in živa je morala biti šele podobnost med Jezusom in njegovo materjo Marijo. Neomajno je pobožno prepričanje, da je bila velika podobnost in sličnost med Jezusom in Marijo v njihovi zunanosti in lepoti.

Pobožno izročilo nam pripoveduje, kako so ljudje postajali, ko so srečavali Marijo z Jezuščkom, in kako so zavzeti vzklikali: »Kako sta lepa! Kako sta si podobna!« Zato ni nič čudnega, če hoče videti pobožna legenda v pšeničnem zrnju istočasno podobo Jezusovo in Marijino.

Toda v tej legendi je še drugo zelo lepo, simbolično zrno. *Pšenica nam je evharističen simbol. Marija, Jezusova mati, se imenuje tudi Mati presvete Evharistije*, ali, kakor jo je imenoval bl. Eùnard,¹⁾ *Naša Gospá Najsvetejšega Zakramenta*. Ona nam je dala Jezusa; od nje ima Jezus svoje telo in kri, in od nje imamo mi Jezusovo presveto Rešnje Telo. Zato je naravno, da že legenda spravlja pšenico v tesno zvezo z Marijo. Ona nam je rešila pšenični klas za naš vsakdanji kruh; ta pšenični klas pa nam daja tudi kruh za sv. Rešnje Telo.

Zato imamo v narodni pesmi lep motiv: Iz kežliha rastejo tri rožice: Pšenica, trta in ljuba Devica Marija.

*»Prva rožica je le tá:
Oj rumena pšeničica;
pri sveti maši jo rabijo
za samo sveto hostijo.
Ino jo povzdigujejo,
ljudje se priklonjujejo ...* (Štr. 4927.)

Marija blagoslavlja žitno polje:

*»Žegnaj, žegnaj, o Marija,
žitno polje, vinske gore —
oj ti naša rožica!«* (Štr. 5051.)

Marija stoji na Kalvariji pod križem in lovi sveto Rešnje kri, ki jo poškropi na visoke gore,

¹⁾ Ejmar.

kjer bo rastla vinska trtica, in na ravno polje, kjer bo rastla rumena pšeničica.

Jezus sreča Marijo vso žalostno, vpraša jo, zakaj je tako žalostna; ona mu odgovori: »Zakaj bi jaz ne bila žalostna, ker sem videla vsejano tvojo kri: po preširokem polju... Po polju mi že raste drobna pšeničica; iz nje bodo oblata delali, se bodo grešniki obhajali. Da bi po vrednem prejemali presveto Rešnje Telo, da bi premišljevali tvojo martro to!« (Štr. 6587, 456.)

Kakor nas solnčnica spominja na Marijino hrepenenje po Bogu in na njeno podobnost z Bogom, tako nas pšenični klas spominja na Marijo kot Mater presvete Evharistije in na njeno ljubezen do presvete Evharistije.

Neka pobožna legenda pravi, da je Marija nekoč pripravljala kruh in mali Jezušček ji je pomagal mesiti testo. In pri tem pravi: »Mamica, če bi bil kruhek živ!« — »Kako živ?« vpraša Marija začudeno. »Živ tako, kakor sem jaz živ!« Marija se je globoko zamislila pri teh besedah malega Jezuščka.

Če je že ta naivna legendarna misel tako lepa, kako lepa je šele misel na razmerje Marije do svetega Rešnjega Telesa in na njena sveta obhajila, ko je še tu na svetu živela!

Da se je Marija obhajala, to ni samo lepa misel, porojena iz našega pobožnega krščanskega čuvstvovanja, temveč imamo zanjo krepko oporo v samem svetem pismu. V Apostolskih delih (2, 46.) beremo o prvih kristjanih: »Vsak dan so eno-dušno še prihajali v tempelj, lomili po hišah kruh in uživali jed z veseljem in preprostim srcem.« To lomljenje in uživanje kruha je bilo vsakdanje sveto obhajilo. Ali si moremo le misliti, da bi se Marija ne bila udeleževala z veliko gorečnostjo in pobožnostjo tega vsakdanjega svetega obhajila. Ona je bila Mati božja in ravno to materinstvo jo

je pač le še bolj nagibalo, da se je čimbolj pogosto združila z njim, ki ga je rodila. Saj je ravno v tem imela največjo tolažbo, ko ni mogla več gledati v neprikriti božji obraz, ki ga je prej tolikokrat s svetim spoštovanjem in z najčistejšo materinsko ljubeznijo poljubljala. Biti moramo torej trdno prepričani, da je Marija vsak dan prejemale sveto obhajilo. Saj je ona bolj kot kdorkoli razumevala besede svojega božjega Sina: »Ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi. Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje in jaz ga bom obudil poslednji dan. Zakaj moje meso je res jed in moja kri je res pijača. Kdor je moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem. Kakor je mene poslal živí Oče in živim jaz po Očetu, tako bo tudi tisti, ki mene uživa, živel po meni.« (Jan. 6, 53—57.)

Kako je pač Marija hrepenela po najtesnejšem združenju z Jezusom. Ona je kot mati Jezusova nekdanj čutila vso čudežno sladkost in blaženost združenja z Bogom, ona je doživela izredno milostipolnost, ki jo je bil angel označil z besedo: »Gospod je s teboj!«

Četudi niso pojavi, ki jih skozi več let opazujejo in občudujejo na zamaknjenki in stigmatiziranki Tereziji Neumann¹⁾ v Konnersreuth-u²⁾ na Nemškem, niti cerkveno niti znanstveno dovolj preiskani, vendar nimamo vzroka dvomiti o izrednosti teh pojavov. Ta oseba, ki v zamaknjenju redno gleda življenje Kristusovo, ki nosi na svojem telesu in na glavi rane Kristusove in ki krvavi pot poti in sotrpi trpljenje Kristusovo, zagotavlja, da po svetem obhajilu do drugega svetega obhajila čuti v sebi navzočnost Kristusovo. In ta čut je neka blaženost. Mislimo sedaj na Marijo: kakšno blaženo čuvstvo jo je prešinjalo,

1) Najman. 2) Konersrajt.

ko je po spočetju čutila Kristusa pod svojim srcem; kako srečna je bila po porodu, ko ga je pestovala v svojem naročju. Kot mati Jezusova, kot najčistejša in brezmadežna, je ona morala na poseben način čutiti po svetem obhajilu Jezusovo navzočnost v svojem srcu. Kaka nepopisna blaženost je bilo zanj vsako sveto obhajilo in kaka uteha za njeno koprnečo ljubezen! Kaki skrivnostni razgovori so se po tej najtesnejši zakramentalni združitvi predli med Jezusom in Marijo! Vsakokratno sveto obhajilo je bilo za Marijo neprestano obnavljanje nepopisne sreče njenega božjega materinstva.

Vsako sveto obhajilo je bilo za Marijo nov veletok milosti, ki so se razlile v njeno dušo. Mi se moramo zavedati, da je sveto Rešnje Telo nadaljevanje učlovečenja Sina božjega. V svetem obhajilu se Jezus nekako na novo učloveči v nas. Tako da je za nas sveto obhajilo skrivnost, podobna oni, ki se je zgodila v Mariji, ko je po angelovem oznanenju Beseda meso postala. Ko se Jezus v svetem obhajilu združi z nami, nas hoče najtesneje spojiti s seboj in nas narediti sodelžne svoje božje narave.

Če pa nas sveto obhajilo ne preobrazi in spremeni vselej, kakor to Kristus želi, ni tega krivo njegovo sveto Rešnje Telo, temveč je krivo tega le naše slabotno, grešno telo človeško, to je: naše človeške slabosti in nepopolnosti, ki stavijo milosti toliko ovir in zaprek. V Mariji pa ni bilo najmanjše take ovire in zapreke, zato so bile milosti njenih svetih obhajil neizmerne. Moč in učinek svetega obhajila se v Mariji nista izčrpala kakor pri nas ljudeh v zdravljenju dušnih ran in nedostatkov, temveč je samo množila milost in vedno bolj tesnila tisto prirčno združitev, ki je bila med Materjo in Sinom.

Sv. Frančišek Saleški nas spominja na prve kristjane, o katerih stoji zapisano, da so bili ene-

ga srca in ene duše, zaradi njihove medsebojne ljubezni. In sveti Pavel pravi: »Živim, pa ne več jaz, ampak v meni živi Kristus.« (Gal. 2, 20.)

Koliko bolj opravičeno smemo reči, da sta imela Marija in Jezus eno srce in eno dušo, da sta živela eno samo življenje, tako da Marija ni živela več sama v sebi, temveč je Jezus živel v njej. Marija je mati najbolj ljubeča in najbolj ljubljena; ljubeča in ljubljena s tako ljubeznijo, ki nima primera in daleč presega vso angelsko ljubezen, vso ljubezen vseh svetnikov in vseh ljudi.

Nedosegljiva ljubezen Marijina do Jezusa se je pri vsakem svetem obhajilu prelila v nekak nepogasljiv plamen. Jezus, to solnce nebeško, je razvnel v srcu Marijinem žarke tako svetlih in toplih čuvstev, kakor jih ni bilo zmožno nobeno drugo srce. In Marija je pri vsakem obhajilu obnovila svojo popolno vdanost, kakor se je to zgodilo v hipu učlovečenja ob angelovem oznanenju. Kakor je Jezus ob svojem učlovečenju oblagodaryl Marijo z neizmernimi milostmi, prav tako jo je oblagodaryl pri vsakem Marijinem svetem obhajilu, ki je bilo nekako obnavljanje učlovečenja v njenem prečistem in brezmadežnem Srcu.

Misel, da se je Marija obhajala tako pogosto in s takim vrednim razpoloženjem, mora zbuditi drugo misel, da je pod vplivom svetih obhajil Marijina svetost in milostipolnost neprestano rastla in napredovala v nekako neizmernost.

Oh, če bi nam bilo dano, da bi samo enkrat mogli videti Marijo pri svetem obhajilu! Nekateri slikarji so skušali podati prizor, ko Marija prejema sveto obhajilo iz rok svetega Janeza Evangelista. Kaka nedosegljiva pobožnost je odsevala iz njenega obraza, kakšna pobožnost je bila šele v njeni duši in kaka ljubezen v njenem srcu!

Marija, ki je Mati presvete Evharistije in Gospa Najsvetejšega Zakramenta, mora biti nam

tudi učiteljica svetega obhajila. Pogosto se skušajmo zamisliti, kako se je Marija pripravljala na sveto obhajilo in kako ga je prejemale, kako se je po svetem obhajilu razgovarjala s svojim Jezusom. Tako premišljevanje nam najprej prinese pravo in vredno razpoloženje. Molimo pa tudi k njej in jo prav prisrčno prosimo, da bi mogli z njeno pomočjo in po njenem zgledu kar najvredneje sprejemati Jezusa v svetem obhajilu. Naj bi ona v nas poglobila vero, dvignila upanje, razplamtela ljubezen, obudila kesanje, utrdila dobre sklepe. Zlasti z ozirom na sveto obhajilo držimo se gesla: »Po Mariji k Jezusu!«

Saj ni mogoče Mariji večjega veselja napraviti kot z ljubeznijo do njenega božjega Sina. Cerkev nam hoče liturgično poudariti misel o tesni zvezi med Marijo in presveto Evharistijo, ko poje v prelepi evharistični pesmi: »Pevaj, jezik, in častito hvali Jezusa telo«, v drugi kitici: »Dala nam ga je Devica, čista in brezmadežna«. ¹⁾ Dala nam je Jezusa in po njem sveto Rešnje Telo. In zato je tudi njena najprisrčnejša želja in njeno največje veselje, da bi tudi mi prav pogosto in čimbolj vredno prejemale sveto obhajilo.

¹⁾ V novem Rimskem Ritualu se besedilo glasi:

*»Jezik moj, skrivnost opevaj
Rešnje Jezusa Telo,
dragoceno Kri prelito,
ki je svet odkupljen z njo:
Sin je Matere presvete
Kralj, ki rešil je zemljo.*

*Iz brezmadežne Device
se v rešenje nam rodi...*

V Sirahovi knjigi beremo: »Blagor možu, ki se vedno drži modrosti... Nasproti mu pride kakor častita mati... Hranila ga bo s kruhom življenja...« (14, 22. — 15, 2—3.) Ta častita mati je Marija, naša nebeška Mati, ki jo v litanijah tolikokrat pozdravljamo kot Devico najmodrejšo in Devico častitljivo, ki nam je s svojim privoljenjem v učlovečenje preskrbela, da nam je dal Bog »kruha nebeškega« in da »je jedel človek kruh angelski«, kakor tako lepo z besedami Psalmista (77, 24, 25.) govori sveta Cerkev o svetem Rešnjem Telesu.

Ker Marija v svoji nebeški modrosti in materski skrbi dobro ve, da »človek ne živi samo od kruha« (Mat. 4, 4.), namreč ne samo od telesnega kruha, o katerem govori Kristus zapeljivcu, zato ona hoče, da se hranimo s »kruhom življenja, s tistim živim kruhom, ki je prišel iz nebes, da kdor je od tega kruha, ne umrje, ampak bo živel veekomaj«. (Jan. 6, 48—51.) Kakor želi telesna mati ohraniti svojim telesnim otrokom njihovo telesno življenje, tako in še veliko bolj želi naša duhovna, nebeška Mati ohraniti nam naše duhovno, nebeško življenje. Zato ona hoče, da bi »obogateli s sadom žita« nebeškega (Ps. 4, 8.), ki nam ga Bog nudi v svetem obhajilu. Ona prisrčno želi, da bi spoznali in v sebi doživeli: »Kaj je namreč njegova dobrota in kaj njegova lepota, — žito izvoljenih in vino, iz katerega poganjajo device.« (Zah. 9, 17.)

Dve ganljivi dogodbi beremo v svetih evanģelijih. Sv. Luka nam pripoveduje (6, 1—5.): »Na soboto je šel Jezus skozi setve in njegovi učenci so smukali klasje, ga meli z rokami in jedli. Nekateri izmed farizejev so rekli: »Kaj delate, kar ni dovoljeno v soboto?« Jezus jim odgovori: »Ali še niste brali, kar je storil David, ko je bil lačen sam in kateri so bili z njim: kako je stopil v hišo božjo in vzel posvečene hlebe in jih jedel, ter dal tistim,

ki so bili z njim — ko jih ni dovoljeno jesti drugim kakor samo duhovnom?« Smilili so se mu lačni učenci in zato jih je zagovarjal, da ni skrušenje sobote, ker delajo iz potrebe in lakote.

Sv. Marko nam pripoveduje (8, 1—2.): »V onih dneh, ko je bilo spet mnogo ljudstva in niso imeli kaj jesti, je poklical Jezus svoje učence in jim rekel: »Ljudstvo se mi smili; kajti že tri dni vztrajajo pri meni in nimajo kaj jesti. In če jih pustim lačne na njih dom, bodo na potu omagali.«

Če je bilo Srce Jezusovo tako usmiljeno za lačne in stradajoče, da jim je ne samo enkrat, temveč dvakrat na čudežen način preskrbel kruha, ko vendar vemo, da tega ni storil sam zase po postu v puščavi, dasi je bil tudi on lačen, kakor nam izrecno poudarja sveti evangelij (Mat. 4, 2.), si moramo pač misliti, kako usmiljeno je bilo srce Marijino. In to njeno srce ni skrbelo samo za telesne potrebe, temveč veliko bolj še za naše dušne potrebe; saj je prav slično skrb poudarjal tudi Jezus, ko je obljubljal sveto Rešnje Telo: »Ne iščete me, ker ste videli čudeže, ampak ker ste jedli od hlebov in se nasitili. Ne delajte za jed, ki mine, temveč za jed, ki ostane za večno življenje in vam jo bo dal sin človekov... Jaz sem kruh življenja. Kdor pride k meni, ne bo lačen.« (Jan. 6, 26—27, 35.)

Slavni Valentin Stanič, kanalski rojak, poznejši stolni kanonik in ustanovitelj goriške gluho-nemnice, ta izredni mož je bil skozi deset let (1809—1819) ročinjski vikar. Po tedanji francoski vojski je prišla bolezen in za boleznijo lakota; moča, slana in mraz so od leta 1814.—1817. pobrali in uničili vse pridelke po polju in po vinogradih tako, da je posebno pozimi in spomladi 1817. nastopilo splošno pomanjkanje in uboštvo. Ljudje so travo kuhali in vsled pomanjkanja in lakote jih je mnogo zbolelo in umrlo. Vikar Stanič je po očetovsko skrbel za svoje vernike. V cerkvi je

molil posebno molitev, ki jo je sam zložil in se je začela takole: »Oče, sila nas mori! Otroci ino stari od lakote konec jemljejo. Vsi skoraj obupani ne moremo ne delati ne moliti...« Vse reveže iz duhovnije je povabil enkrat na teden na kosilo, da so se vsaj takrat najedli. Sestavil je na cesarja posebno poročilo o tej veliki stiski in sklenil prošnjo z originalnimi besedami:

*»Uns drückt Not,
Franz, gib Brod!
Sonst, o Gott!
Schneller Tod!«*

To se pravi po naše: »Nam je sila! Franc, daj kruha, sicér, o Bog, nagla smrt!« Dosegel je, da je vlada odredila zidanje kanalskega mosta, ki je bil med vojno porušen in so se z zaslužkom vsaj nekoliko polajšale težave stradajočih.

Ko je Stanič spomladi 1817. našel na polju prvi klas, ga je odtrgal, prinesel v cerkev ter nagovoril zbrane s primernim nagovorom; potem je klas vtaknil v monštranco in dal z njo blagoslov. Nobeno oko ni ostalo suho ob tem slovesnem dogodku.

Če beremo o tem dogodku, si moramo pač živo predstavljati skrb tega izrednega moža za njegove lačne ovčice. In ta prvi klas v monštranci, ki venča evharističnega Kristusa, tu navzočega pod podobo pšeničnega kruha, kako ganljivo lep evharistični simbol nam je!

Kadar stopamo po žitnem polju, kjer valovi od Boga blagoslovljeno klasje, spomnimo se neskončne dobrote božje, ki nam ni dala tega žita samo za navadni vsakdanji telesni kruh, temveč tudi za nadnaravni evharistični kruh, ki bi nam moral biti tudi nekako vsakdanja ali vsaj prav

pogosta hrana. Spominjamo se naše nebeške matere Marije, ki nam je dala Jezusa in po njem angelski evharistični kruh, in v naši duši naj odmeva prelep napev:

*»Dala nam ga je Devica,
čista in brezmadežna!«*

Spominjajmo se, kako je ona prejela ta najsvetejši zakrament in kako silno želi, da bi ga po njenem zgledu prejeli tudi mi. In to pomislimo prav dobro: V svetem obhajilu se po svetem Rešnjem Telesu ne združimo samo z Jezusom, temveč po Jezusu tudi z Marijo. Saj je presveto Rešnje Telo in presveta Rešnja Kri Jezusova od telesa in krvi Marijine. Po svetem obhajilu zaživi evharistično Srce Jezusovo v našem srcu kakor jedro v lupini. V tem božjem srcu pa je vedno živel podoba Marijina. Legenda pravi, da vidimo podobo Marijino, če prekrojimo pšenično zrno. Če bi pa mogli razkrojiti Srce Jezusovo, bi v njem našli prav zares od neskončne ljubezni oživiljeno podobo Marijino. Po svetem obhajilu je v našem srcu Srce Jezusovo, ki je telesni sad prečistega in brezmadežnega Srca Marijinega, in sredi tega božjega Srca je v nas ta živa podoba Marijina. Tako nas sveto obhajilo najtesneje združi ne le z Jezusom, temveč tudi z njegovo Materjo, ki je tudi naša Mati, in tako na skrivnosten način zaživi po Jezusu v nas tudi ona. Ta presladka misel nas mora tembolj nagibati k pogostemu svetemu obhajilu.

Po svetem obhajilu boš vedno bolj Marijin. Kakor vidi legenda v pšeničnem zrnu podobo Marijino, tako se bo po svetem obhajilu v tvoji duši vedno bolj oživiljala podoba Marijina in po Mariji boš vedno podobnejši in vedno le še bližji Kristusu.

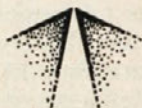
Zavedaj se po vsakem svetem obhajilu tega presladkega in skrivnostnega trojstva: »Jezus, Marija, jaz!«

Kot pripravo na sveto obhajilo molimo večkrat k Mariji:

*»Deva brezmadežna, Mati preblažena,
Božjega Sina za nas si rodila
in ga z ljubeznijo za nas vzgojila,
da ga prejemamo v sveti skrivnosti,
z njim si nam dala nebeške sladkosti.*

*Deva brezmadežna, Mati preblažena,
Božjega Sina naj vedno nosili,
v srcu pobožnem naj bi ga molili,
z grehom naj nikdar bi ga ne izgnali,
Njemu in Tebi, vsi zvesti ostali,«*

(Gospodov dan, 57.)

Vinska trta.

Ta druga rož'ca je le tá:
ta ljuba vinska trtica,
To ni nobena vinska trtica,
to je sveta Rešnja Kri.

(*Nar. pesem. Štr. 5061.*)

V prvi knjigi Mozesovi beremo o očaku Noetu, ki je bil poljedelec in je zasadil vinograd. Pridelal je vino; ko ga je pa pil, se je opijanil. Pač ni poznal dovolj moči vina. In če tudi dandanes vidimo mnogo zlorabo vina, moramo pomniti, da ga Bog ni zato dal človeku, da bi ga zlorabljal, temveč v vse drugačne namene. Že modri Sirah ugotavlja: »Vino je bilo v začetku ustvarjeno za razveseljevanje, ne za pijanost. Vino razveseljuje dušo in srce, če se zmerno pije.« (31, 35—36.) Podobno trdi Psalmist, ko pravi: »Vino razveseljuje človeku srce.« (103, 15.)

Bog pa je ustvaril vinsko *trto* tudi za še bolj vzvišene namene kot samo za veselje in razvedrilo človeku. Mozes piše v prvi knjigi o Melkizedeku, ki je bil kralj salemski in duhovnik Najvišjega, da je Bogu daroval daritev kruha in vina. Psalmist pravi o prihodnjem Odrešeniku: »Ti si duhovnik na vekomaj po redu Melkizedekovem.« (109, 4.)

In pogledjmo sedaj tega velikega duhovna po redu Melkizedekovem, Odrešenika Jezusa pri zadnji večerji. Potem ko je razdelil evharistični kruh svojega Rešnjega Telesa, je vzel kelih, se zahvalil, ga dal in rekel: »Pijte iz njega vsi. To je namreč moja kri nove zaveze, ki se za mnoge preliva v odpuščenje grehov. Povem vam pa: odslej ne bom pil od tega sadu vinske trte do onega dne, ko bom z vami novega pil v kraljestvu svojega Očeta.« (Mat. 26, 26—29.) In prav pri zadnji večerji po postavitvi Najsvetejšega je Jezus govoril: »Jaz sem prava vinska trta in moj Oče je vinogradnik. Vsako mladiko na meni, katera ne rodi sadu, odstrani; in vsako, katera rodi sad, očisti, da rodi še več sadu. — Kakor mladika sama od sebe ne more sadu roditi, če ne ostane na trti, tako tudi vi ne, če ne ostanete v meni. Jaz sem trta, vi mladike. Kdor ostane v meni in jaz v njem, ta rodi obilo sadu...« (Jan. 15, 1—5.)

Od trte Jezusa je prav naravna miselna zveza s trto Marijo. Že Psalmist rabi prispodobo: »Žena kakor rodovitna trta.« (127, 3.) In *Marija je tista čudežno rodovitna trta*, ki je rodila blagoslovljeni sad svojega telesa — Jezusa. Ta lepa simbolična prispodoba: *trta Marija* je tako globoko zasajena v mišljenje preprostega naroda, da jo najdemo tudi v narodni pesmi izraženo:

»Kar sem koli gore prošel,
take trte nisem našel,
kot je trta Marija.
Oj Marija vinogorska
nas je z vinom napojila,
nam nebesa zadobila.«

(Štr. 5052.)

Ne samo v strogo nabožnih narodnih pesmih, temveč tudi v kolednicah, raznih narodnih obred-

nicah, v svatovskih in pivskih pesmih odmevajo misli, ki so polne lepe evharistične simbolike; in ta evharistična simbolika trte in vina je v narodni pesmi tesno naslonjena na Marijo.

*»Jezus je sadil vinograd.
S kom ga je sadil?
S svojo preljubo Materjo,
ljubo Devico Marijo.«*

(Štr. 5054.)

Že spočetje in rojstvo Jezusovo spravlja narodna pesem v lepo zvezo z vinskim grozdom in trto. Ena teh pesmi nam legendarično pripoveduje, da je angel Gabrijel prinesel grozdek vinarški. (Štr. 4755, 4756.) Poslednja pesem pravi dalje:

*»V tempel je hodila na dan te svečnice,
Gori ga pa čaka oj preša vinarska.
Noter so pa djali usmiljen'ga Jezusa.
Ven je pa pritekla ta sveta Rešnja Kri,
notri je ostalo sveto Rešnje Telo.«*

Stari slikarji so nazorno upodobljali ta prizor v svojih slikah, ki kažejo Jezusa v vinski preši, katero Judje stiskajo; v preši je Jezusovo sveto Telo, iz nje pa teče njegova sveta Kri kot evharistično vino. Lepše nam pa niti te starodavne slike ne morejo ponazoriti resnice, da je Marija mati presvete Evharistije, kakor nam jo ponazoruje gornja narodna pesem, ki ima v sebi tudi ta lep simbolični pomen skrit: Marija je trtica in Jezus je te trte grozdek vinarški.

Prav lepo je izražena tudi sledeča misel:

*»Tam pa mi sedi Marija
in v rokah drži Jezusa.*

*Jezus počiva, trdno spi,
krvavi pot po njem stoji:
krvavi pot, krvavi pot
kot so te vinske jagode ...»*

(Štr. 4975.)

Lepa evharistična simbolika je tudi v pesmi, ki govori o Jezusovem rojstvu in pravi, da je Marija Jezusa porodila v senci trte in vzklika:

*»Srečna ti bila trsova senca,
kjer se je mogel Jezus roditi,«*

(Štr. 426.)

Najlepše pa je izražena tesna zveza med Marijo in presveto Evharistijo v oni pesmi o treh rožicah, ki rastejo iz keliha:

*»Pred svetim oltarjem svet kelih stoji,
iz keliha rastejo rožice tri.
Prva rožica je le ta:
Oj rumena pšeničica;
pri sveti maši jo rabijo
za samo sveto hostijo.
Ino jo povzdigujejo,
ljudje se priklonjujejo.
Druga rožica je le ta:
Ljuba vinska trtica;
pri sveti maši jo rabijo
za samo sveto Rešnjo Kri.
Ino jo povzdigujejo,
ljudje se priklonjujejo.
To je pravi, živi Bog,
ki nas je rešil vseh nadlog.
Tretja rožica je le ta:
Ljuba Devica Marija.*

*Je rodila Jezusa,
tega Kralja nebeškega;
v srebrno zibko ga položila,
z zlatom je pozlačena.
Marija je zibala Jezusa,
tega Kralja nebeškega.
Jezus je majhen, pa je svet,
v rokah drži vesoljni svet.
Jezus je ustvaril zemljó in nebó,
človeku dal dušo in teló.
Jezus je usmiljenega srca,
kar ga prosimo, vse nam da.*

(Štr. 4927.)

V tej pesmi imamo lepó podano misel: V ke-
lihu je sveto Rešnje Telo in sveta Rešnja Kri in
— Devica Marija, kar pomeni, da sta to Telo in
ta Kri od telesa in krvi Marijine.

Pesniško lepa in simbolično evharistična je
misel, ki je kakor nekaka narodna legenda izra-
žena v narodni pesmi, da je Marija na Kalvariji
natočila pod križem Jezusovo kri in jo sejala po
goricah in iz kapljic te krvi je pognala vinska trta
— za sveto Rešnjo Kri, slično kakor pšenica za
sv. Rešnje Telo.

Lepi so vsi ti narodni motivi, ki so porojeni iz
globokega, pobožnega čuvstvovanja naših pred-
nikov in so odmevali v lepi ljudski pesmi v nek-
danjih časih, toda danes so skoraj povsem pozab-
ljeni; zato je potrebno in primerno, da njih spo-
min obnovimo. Saj to niso kaki lahki izrodki ne-
zrele domišljije, temveč so naravnost lepe vzpo-
rednice k svetopisemskim mestom, ki jih Cerkev
tako lepo in prikladno uporablja v liturgiji Ma-
rijinih praznikov.

V Visoki pesmi poziva nevesta ženina, naj gre
pogledat, ali že cveto vinogradi, in sama gre gle-
dat cvetoči vinograd in ženin ji kliče: »Vstani,
hiti, prijateljica moja, golobica moja, zala moja,

in pridi! Zakaj zima je že prešla, dež je prenehal in se umeknil. Cvetlice so se prikazale v naši deželi, čas obrezovanja je prišel, glas grlice se je začul v naši deželi, smokvino drevo je oddalo svoj sad: *cvetoči vinogradi so zadišali.*« (2, 10—13.) Ob Marijinih praznikih večkrat slišimo te besede o dehtečih cvetočih vinogradih. Če pomislimo, da je ženin iz Visoke pesmi Jezus in Marija visokopesemska nevesta, potem razumemo, da je vino njenih prs, o katerem ponovno govori ženin, ljubezen njenega Srca. In ljubezen Srca Marijinega se je prelila v ljubezen presvetega Srca Jezusovega, v njegovo presveto Rešnjo Kri, v to skrivnostno in zakramentalno evharistično vino nove zaveze. Tu se moramo zopet spomniti Psalmistove prispodobe o ženi, ki je kakor rodovitna trta, in na prerokove besede, ki pravi: »Tvoja mati je bila v tvoji krvi kakor ob vodi zasajena *vinska trta*; njen sad in njene mladike so rastle zavoljo obilne vlage.« (Eceh. 19, 10.) Ta voda, iz katere raste trta Marije, je obilnost milosti.

Pomnimo dobro, da je vino prav poseben simbol ljubezni in da se ta prelepa simbolika prav posebno jasno kaže v dejstvu, da je Jezus vzel vino za evharistično snov poleg kruha. Večje ljubezni pa nima nihče, kakor kdor da svoje življenje za svoje prijatelje! (Jan. 15, 13.) Jezus nam je to svojo ljubezen dokazal ne le s tem, da je prelił svojo kri in dal svoje življenje za nas, temveč tudi s tem, da je ohranil nam svoje življenje v evharističnih podobah kruha in vina; in to je storil tedaj, ko »je prišla njegova ura, da pojde s tega sveta k Očetu, in ker je ljubil svoje, ki so bili na svetu, jim je skazal ljubezen do konca.« (Jan. 13, 1.) Po tem svojem življenju v evharističnem kruhu in vinu nam je Jezus ohranil naše večno življenje. In kakor nam je velik dokaz njegove ljubezni njegova smrt, prav tako nam je te njegove ljubezni dokaz tudi njegovo evharistično

življenje. Marija, ki je mati Jezusova, se imenuje tudi Mati lepe ljubezni; ta Marijin god praznuje Cerkev zadnji dan maja. In prav na praznik Marije, Matere lepe ljubezni — kakor tudi na nekatere druge praznike — beremo kot mašno berilo odlomek iz modrega Siraha: »Kakor *trta* sem sladak in dišeč sad odrodila, in cvetje moje je sad časti in poštenja. Jaz sem *mati lepe ljubezni* in strahu in spoznanja in svetega upanja. Pri meni je vsa milost življenja in resnice; pri meni je vse upanje življenja in kreposti. Pridite k meni vsi, kateri po meni hrepenite, in nasitite se mojega sadu. Zakaj moj duh je slajši ko med, in moj delež je nad med in satovje...« (24, 23—27.)

Najdragocenejši sad Marijin, blagoslovljeni sad njenega deviškega telesa, je Jezus in njegovo presveto Rešnje Telo ter njegova presveta Rešnja Kri, ki nam jih je zapustil kot nebeški obed v svetem obhajilu pod podobama kruha in vina.

Kakor nas pa misel na evharistično podobo kruha spominja čudeža v puščavi, ko je Jezus po udaril, da se mu množica smili, ker nima kaj jesti, ker nima kruha, in je to množico nasitil s čudežnim pomnoženjem kruha; tako nas misel na čudežno spremenjenje vode v vino na ženitnini v Kani Galilejski mora spominjati evharistične podobe vina, ki ga je Jezus pri zadnji večerji spreminil v svojo sveto Rešnjo Kri.

»*Vina nimajo!*« (Jan. 2, 3.) Tako je rekla Marija Jezusu. Njej na ljubo in po njeni želji je Jezus naredil čudež spremenjenja, ki je prav tako lepa avharistična predpodoba kot pomnoženje kruha. In ko gledamo v tem čudežu evharistično predpodobo, pa morda le vse premalo vidimo v Mariji ravno ob tej priliki *trto-Marijo*, mater presvete Evharistije. Ne samo Marijino človekoljubnost in usmiljenje, ne samo njeno moč in veljavo pri Jezusu, treba je, da v tem dogodku še nekaj več vidimo. Navadno vidimo samo v *Jezusovem*

dejanju poleg spoštovanja do Matere tudi *evharistično simboliko* in v tem vinu predpodobo evharističnega vina Rešnje Krvi. Isto *evharistično simboliko* bi morali videti tudi v *prošnji Marijini*. »Vina nimajo!« Misliti si moramo, da je Marija za nekaj več zaprosila kot samo za navadno vino. Če gledamo na te njene besede kot na samo golo prošnjo le za navadno vino, se nam hoče zdeti prošnja skoraj nekam malenkostna in v nekakem nesorazmerju z veličino Jezusovo in Marijino. Naše pobožno čuvstvovanje hoče videti v tej Marijini besedi in v njeni prošnji nekaj še bolj vzvišenega.

Vino je simbol ljubezni, kakor vidimo to že v Visoki pesmi (2, 4), in zakon je vez ljubezni. Toda ne samo vez telesne ljubezni, temveč mora biti bolj vzvišene ljubezni kot vez duš in src v eno enoto. Z zakramentalnim značajem, ki ga je Kristus dal krščanskemu zakonu, je hotel zakonsko ljubezen posvetiti in oplemenititi. Vliti ji je hotel nekaj nadnaravnega. Morda je hotela Marija še več kot samo to, da bi zakonskima v srce vlil vino močne, posvečujoče ljubezni, katera je vprisposobljena že v Visoki pesmi, ko ženin omenja vino ljubezni v prsih, v srcu svoje neveste. Morda je želela Marija, da Jezus nalije v kupo njihovega novega življenja tudi vino svoje božje ljubezni, ljubezni svojega božjega Srca. Morda pa je ona že tu želela in hotela predpodobo tega, kar je bilo v skrivnostnih sklepih božje ljubezni že sklenjeno in nam namenjeno; če ni morda naravnost prosila zakramentalnega evharističnega vina, je pa le utegnila želeli nekako predpodobo in oblubo tega skrivnostnega vina.

Vsekakor smemo biti prepričani, da je imela Marija po notranjem razsvetljenju, če že ne prav jasen in popoln vpogled v skrivnosti prihodnjega življenja in delovanja Jezusovega, pa vsaj neko posebno znanje in spoznanje. Ravno tako smemo

misliti, da ji je Jezus že prej govoril o tem, kar je pozneje učil in delal. Že dejstvo, da Marija ni spremljala Jezusa po vseh potih njegovega javnega življenja, nam mora vzbuditi misel, da je svojo ljubljeno in spoštovano Mater poučeval o vsem tem, ko je z njo bival do svojega tridesetega leta v tihem in samotnem življenju svete nazareške hišice. Prav gotovo sta se Marija in Jezus veliko razgovarjala. Če pomislimo, kako zaupno se je razgovarjal Jezus s Samaritanko ob Jakobovem vodnjaku, z Nikodemom pri njegovih nočnih obiskih, s svojimi ljubimi učenci ob vsaki priliki, si pač moremo misliti, kako ljubeznivi so bili razgovori med Jezusom in Marijo in kake velike in svete skrivnosti so vsebovali vsi ti razgovori. Bodi iz notranjega razodetja ali iz Jezusovih besed je utegnila Marija imeti pred seboj v duhu že na prej prizor čudežne pojedine zadnje večerje. Morda je v njej oživela ta misel, ko je Jezus ob začetku svojega mesijanskega delovanja s svojo sveto Materjo prvič navzoč pri veliki javni pojedini, ki nam mora biti tudi evharistična predpoda, kakor nam je taka evharistična predpoda Jezusova prilika o kraljevi svatbi (Mat. 22, 1—14.) in o veliki večerji (Luk. 14, 14—24.) Iz evharističnega hrepenenja in razpoloženja, ki ga je v Marijinem srcu utegnilo ustvariti Marijino poznanje prihodnjih reči in skrivnosti, je utegnila Marija zaprositi: »Vina nimajo!« S temi besedami je ona utegnila prositi če že ne evharističnega čudeža, pa morda vsaj kak evharističen simbol in evharistično obljubo, slično tisti, ki jo je bil Jezus pozneje dal po čudežnem pomnoženju kruha. In morda je v Jezusovi besedi: »Moja ura še ni prišla!« (Jan. 2,3 4.) prav odgovor na to evharistično željo Marijino. Kajti evharističnega vina nam Jezus ni hotel dati že na ženitnini v Kani, temveč nam je je prihranil za zadnjo večerjo.

Tam v Kani pri čudežnem spremenjenju vode

v vino je bilo, ko je Marija naročila služabnikom: »Karkoli vam poreče, storite!« Tudi tem besedam Marijinim smemo in moremo dati evharistični pomen. Izpolniti moramo naročilo Kristusovo, ki je izraženo v njegovih poznejših besedah: »Ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi.« (Jan. 6, 53.)

Češčenje Marijino brez evharistične pobožnosti je prazno. In ta resnica je globoko ukoreninjena v vse naše prepričanje. Ne moremo lepše praznovati Marijinih praznikov in ne moremo bolj pobožno poromati k Marijinim svetiščem, kakor če to praznovanje in romanje združimo s svetim obhajilom. Zato je naravno, da vidimo največje število svetih obhajil ravno na Marijine dneve in v Marijinih cerkvah.

Da je Mariji sami najljubše češčenje tisto, ki je združeno z evharistično pobožnostjo, to nam pričajo čudeži, ki se vršijo na njeno priprošnje po njenih največjih svetiščih. V slavnem svetišču Marijinem v Lurdu se vrši veliko čudežev prav tedaj, ko nosijo v slovesni procesiji Najsvetejše, s katerim blagoslavljuje bolnike. Prav slično beremo o Marijinem svetišču v Fátimi na Portugalskem, ki je v zadnjih letih po številu romarjev in po obsežnosti svetišč in zgradb daleč presežlo Lurd.

Kakor nam pripoveduje legenda, da je bila zgrajena romarska cerkev Marijina v Luggau na Koroškem po posebnem prikazanju in naročilu na nekdanji *pšenični njivi*, tako vemo za gotovo, da je sedanja znamenita cerkev Marije Pomočnice na Dunaju (Mariahilf) imela svoj početek v nekem *vinogradu*. V letu 1660. je neki barnabitski duhovnik dunajski postavil v novozgrajeno leseno kapelo v nekem vinogradu pred dunajskim mestom podobo Marije Pomočnice, h kateri je prihajalo mnogo meščanov, da so se tam priporočali Mariji. Turki so sicer to kapelo požgali, toda cerkovnik je podobo rešil. Kmalu nato so začeli graditi sedanjo Ma-

rijino cerkev in jo v treh letih dokončali. Bajè je bilo v tej cerkvi veliko čudežnih uslišanj. Kdo bi se tu ne spomnil lepega naslova Marijinega iz naše narodne pesmi: »Marija Vinogorska«? In kakor smemo opravičeno pšeničnemu polju v Luggau dati evharistično-simbolični pomen, prav tako tudi dunajskemu vinogradu Marije Pomočnice.

Skrbimo, da bo vse naše češčenje Marijino prepojeno z evharistično mislijo in tesno združeno z evharistično pobožnostjo. Lepe so pesmice, ki jih pojemo Mariji na čast; lepe so cvetlice, s katerimi krasimo njene oltarje, toda od vsega najljubši ji je njen Sin Jezus v presvetem zakramentu, ki je blagoslovljeni sad njenega telesa, ki je presladki grozdek rodovitne trte Marije.

Garcia Moreno, slavni predsednik republike Ekvador in vnet katoličan, je imel vdanega prijatelja, ki je bil zelo bogat, toda zelo nemaren v izpolnjevanju svojih verskih dolžnosti. Bil je dober človek in je rad stavil predsedniku republike na razpolago svoje bogastvo, kadar je ta česa potreboval. Malo pred praznikom Marije, Rešiteljice jetnikov, ki so jo tam slovesno praznovali, je prišel Garcia Moreno na obisk k svojemu prijatelju, katerega versko brezbriznost je v srcu globoko obžaloval. Ko pride k njemu, mu pravi: »Poslušaj, moj dragi! Mariji sem obljubil za njen praznik posebno lep šopek cvetja; toda denarja nimam in prihajam k tebi, da mi pomagaš.« — »Prav rad! Poskrbi za prav lepo cvetje. Moja denarnica ti je odprta.« — — »Da, najlepši šopek cvetja bo ta, posebno ker sem Mariji obljubil, da pojdeš ta dan z menoj k svetemu obhajilu.« Do solz ganjen mu je na te besede prijatelj stisnil roko. Na Marijin praznik sta pred lepo okrašenim oltarjem oba skupno pokleknila k evharistični mizi v veliko vzpodbudo vsega ljudstva.

To je najlepši način Marijinega češčenja in je Mariji sami tudi najljubši. In prav ta način Mariji-

nega češčenja je za nas najzveličavnejši. Če bomo mi pobožni evharistični častilci Marijini v življenju, nam bo Marija skrbna evharistična Mati ob naši zadnji uri. Po njeni materinski priprošnji okrepečani in opogumljeni z zakramentalno močjo evharističnega kruha in vina Rešnjega Telesa in Rešnje Krvi Jezusa pojdemo na daljno pot v večnost.

Spričo te misli obrnimo se pogosto k Mariji s prisrčno prošnjo:

*Mati Marija, ti nam izprosi,
tvojega Sina Rešnje Telo
s sveto Krvjo, da bi vredno zaužili,
ko napotimo se k tebi v nebo!*

(Zdrava Marija, 110.)

Oljka.

Oj drago oljkovo drevó,
pozdravljam te srčno, srčno!

mirú podoba ljuba ti
ljudem si že iz davnih dni.

(S. Gregorčič.)

Oljka, rastlinska sorodnica naši jeseni, je plemenito drevo, ki je prišlo v naše kraje iz jutrovih dežel. To drevo je bilo v časti že v starodavnih časih. Stara grška pravljica pripoveduje, da sta se po ustanovitvi atenskega mesta borila Neptun in Minerva zato, kdo od njiju bo zaščitnik tega mesta. Ker se nista mogla sporazumeti, so v zadevo posegli drugi bogovi in določili, da bo tisti izmed obeh vladal nad mestom, kateri dá mestu najdragocenejši dar. Neptun je ustvaril konja, Minerva pa oljko in je tako postala zaščitnica Aten, kajti bogovi so njen dar priznali za veliko bolj dragocen kot pa Neptunov.

Pesnik Gregorčič prav kratko in prav lepo poudari pomembnost in koristnost oljke v svoji lepi odi o oljki. Tam pravi:

»Ti v rane vливаš nam zdravila,
svetostna nam rodiš mazila,
oživljaš nam telesno moč,
proganjaš z lučjo temno noč.«

O zdravilni moči olja nam govori že Kristus, ki nam pripoveduje v priliki o usmiljenem Samaritanu, kako je ta ranjencu, ko ga je našel, »vlij v njegove rane olja in vina«. (Luk. 10, 34.) Borci so si v starih časih mazali ude z oljem, da so bili močnejši in krepkejši v svojem boju. Luč oljnatih leščerb je bila nekdanj najnavadnejša in najbolj priljubljena. Še dandanes velja za žlahtno luč, ki mora po liturgičnih predpisih goreti pred tabernakeljem. Že v stari zavezi so z oljem mazili velike duhovnike in kralje. Jezus je hotel polnost svoje blagohotnosti razliti nad nas kakor nekako duhovno maziljenje; vse posvečenje naj bi nam došlo iz olja njegove milosti. Cerkev pozna trojno sveto olje, ki se rabi pri svetih zakramentih in mnogih liturgičnih posvečenjih: sveto olje za krščence, sveto krizmo in sveto olje za bolnike. To so tista »svetostna mazila«, ki jih omenja pesnik.

V katoliško liturgijo je posegla oljka posebno globoko ne samo z oljem, ki je tvarina zakramentov in posvečevanj, temveč tudi z obredi cvetne ali oljčne nedelje, kakor jo ravno naše ljudstvo najrajše imenuje. Latinsko ime je »nedelja palm«, ker se ta dan blagoslavlja tudi palme. Ker so pa nam oljke bližje, je ostalo pri nas ime »oljčnica«. Sveti evangelij nam pripoveduje, kako so množice ob prihodu Jezusovem v Jeruzalem razgrinjale na pot svoje plašče, »drugi so pa sekali vejice z dreves in jih stlali po poti« (Mat. 21, 8.). V obredu blagoslavljanja poudarja potem Cerkev poleg palmovih tudi oljčne veje in simbolični pomen olja. Tako pride oljka in njeno olje v cerkveni liturgiji dvakrat do posebne časti, na veliki četrtek pri blagoslavljanju svetih oljk in na oljčnico pri blagoslavljanju oljčnih vej. Sveto olje spremlja človeka od rojstva do smrti: pri krstu zadobimo dvakratno maziljenje, in sicer najprej s svetim oljem za krščence in potem s sveto krizmo. Maziljenje s sveto krizmo nam dá potrjenje v sveti birmi; dá

v posebnem zakramentu mašniku njegovo stanovsko posvečenje; v zakramentu svetega poslednjega maziljenja zadobi umirajoči moči in poguma za zadnji boj življenja. Pred tabernakeljem gori oljno olje kot večna luč in večna tvarna daritev pred Najsvetejšim.

Oljka pa nam velja — poleg koristnosti, ki jo imamo od nje za telesno in duhovno življenje — prav posebno kot *simbol mirú*. Pesnik pravi:

»Mirú podoba ljuba ti
ljudem si že iz davnih dni.«

Grki so poznali poseben venec, imenovan »eiresione«, ki je bil v svojem bistvu z volno ovit oljni venec. Nosili so ga na glavi poslaniki in veliki duhovniki kot simbol in znak mirú. Oljkovo vejico so nosili v roki tisti, ki so iskali zavetja pri svetem oltarju ali domačem ognjišču; tisti, ki so prosili milosti in prizanesljivosti. Zmagoslavni vojskovodje so pri slavnostnih sprevodih nosili na glavi lavorov venec; reditelji teh zmagoslavnih sprevodov pa, ki niso bili v vojski, so nosili oljkov venec.

Najlepše razumevanje za pomembnost oljke kot znaka mirú se je pa ohranilo pri Hebrejcih. Kot da bi se zavedali, da so oni edini in pravi dediči tega simbola, so ga nosili nasproti Knezu mirú, ki so ga sprejeli s palmovimi in oljčnimi vejami, ko je v slavnostnem sprevodu prijahal v Jeruzalem. Ohranilo se je pa to umevanje pri Hebrejcih že izza Noeta.

Zaradi greha rodu človeškega se je razlila nad svet strašna nevihta božje jeze v obliki vesoljnega potopa. Ko se srd neba upokoji, ko se voda pože, izpusti očak Noe iz ladje golobčka, ki se vrne z oljkovo mladiko v kljunčku.

*»To vejo z oljčnega drevesa
so do človeškega rodu
poslala blažena nebesa
v poroštvo sprave in mirú.«*

(S. Gregorčič.)

Prerok Izaija je napovedal prihodnjega Odrešenika kot kneza mirú: »Dete nam je rojeno, sin nam je dan in njegovo ime je: ... Knez mirú...« (9, 6.) Ob rojstvu Zveličarjevem so prepevale angelske množice: »Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji.« (Luk. 2, 14.) In za praznik rojstva tega nebeškega Kneza mirú prepeva Cerkev s Psalmistom vesele antifone: »V njegovih dneh bo vzšla pravica in obilnost mirú...« (71, 7.) — »Pravica in mir se poljubljata.« (84, 11.)

Kristus se je tudi sam jasno označil kot kneza mirú. V veličastnem velikoduhovniškem govoru pri zadnji večerji govori: »Mir vam zapustim, svoj mir vam dam; ne kakor daje svet, ga vam jaz dam. Vaše srce naj se ne vznemirja in ne plaši...« (Jan. 14, 27.) Po svojem vstajenju se je na večer pri zaprtih vratih prikazal svojim učencem in jih pozdravil: »Mir vam bodi!« In ko je bil to rekel, jim je pokazal roke in stran. Razveselili so se učenci, ko so videli Gospoda. Tedaj jim je spet rekel: »Mir vam bodi!...« Čez osem dni so bili njegovi učenci spet notri in Tomaž med njimi. Jezus pride pri zaprtih vratih, stopi v sredo in reče: »Mir vam bodi!« (Jan. 20, 19—27.) Sličen pozdrav je zapovedal tudi svojim učencem. Ko je razposlal svojih dva in sedemdeset učencev, jim je naročal: »V katerokoli hišo pridete, recite najprej: »Mir bodi tej hiši!« In če bo tam sin mirú, bo na njem počival mir...« (Luk. 10, 5.)

Kot Boga mirú ga označa posebno apostol Pavel. On naroča v svojem II. pismu Korinčanom: »Bratje... živite v miru in Bog ljubezni in mirú

bo z vami!« (13, 11.) Ob sklepu svojega II. pisma Tesaloničanom se od njih poslavlja s pozdravom: »Sam Bog mirú vam daj mir vedno in povsod. Gospod z vami!« (3, 16.)

V obrazcu svete maše imamo večkrat ponovljeno prošnjo za mir. Pred povzdigovanjem molimo med drugim: »Daj nam v miru preživeti naše dni...« Po povzdigovanju prosimo za vse, ki počivajo v Kristusu, naj bi jim Gospod podelil kraj okrepčila, luči in mirú. Potem prosimo za sé: »Daj milostno mir v naših dneh, da bomo s pomočjo tvojega usmiljenja vedno greha prosti in pred vsakim nemirom varni.« Pred svetim obhajilom vošči mašnik najprej vsem navzočim: »Mir Gospodov bodi vedno z vami!« Potem kliče: »Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta, podeli nam mir!« Nato prosi za mir svete Cerkve: »Gospod Jezus Kristus, ki si rekel svojim apostolom: »Mir vam zapustim, svoj mir vam dam,« ne glej na moje grehe, ampak na vero svoje Cerkve, in daj ji po svoji volji mir in edinost.«

Kristus, ki ima v prazniški liturgiji poseben praznik kot Kralj, je v najsvetejši daritvi liturgično poveličan kot *Knez mirú*. Ker pa je Kristus Kralj in Knez mirú, sin preblažene Device Marije, je naravno, da tudi njo ne samo zasebno, temveč tudi cerkveno liturgično častimo kot *Kraljico mirú*. Papež Benedikt XV. se je v dobi svetovne vojne z zaupanjem obračal k Mariji. V posebni okrožnici od 1. novembra 1914. se je obrnil k Mariji, materi Kneza mirú, s prošnjo, naj se usmili svetá. Leto nato je dovolil škofom, ki so ga za to prosili, da so smeli v lavretanske litanije vplesti prošnjo: »Kraljica mirú, prosi za nas!« Dne 5. maja leta 1917. je potem za ves svet zapovedal, naj se k sklepu litanij doda ta vzklik, ki je nekaka krona vsem drugim naslovom Marijinim v litanijah.

Častili so pa Marijo kot Kraljico mirú že v

davnih časih. Rihard od sv. Lovrenca je kmalu po letu 1200. pisal v enem svojih govorov o Marijinih hvalnicah: »Devica Marija je prekrasna oljka. Ta oljka je znak mirú, kajti po njej je končana vojska, ki jo je započela Eva med Bogom in človekom, med telesom in dušo.« Približno v istem času je pesnil krasne slavospeve Adam od sv. Viktorja. V pesnitvi k Marijinemu vnebovzetju, ki začenja — po naše — z besedami:

*»Zdrava, čudežna Devica,
Mati naša, Pomočnica...«*

ima prelepe prispodobe v besedah:

*»Korenika sveta, živa,
cvetka, trta in oliva,
nanjo božja moč se zliva,
da nebeški sad rodi...«*

K tej nebeški olivi in blagoslovljenemu sadu njenega telesa se obrača pesnik iz boja v valovih in viharjih življenja, da bi srečno dospeli z njuno pomočjo v miren in varen pristan. Sveti Janez Dam. pravi: »Ta lepa oljka, zasajena v hiši Gospodovi in od Svetega Duha zalivana, je bila bivališče vseh čednosti.«

Lepa Marijina molitev: »Spomni se premila Devica Marija...« je dobila okrog leta 1640. lepo predglasje, ki se je dolgo držalo te molitve in se je ponekod še drži. Papež Pij IX. je celó z odpustki obdaroval to molitev, ki se glasi: »Zdrava, prevzvišena Kraljica mirú, presveta Mati božja, po najsvetejšem Srcu Jezusa, tvojega Sina, Kneza mirú, izprosi, da se potolaži njegova jeza in da vlada nad nami v miru. Spomni se premila Devica Marija, da ni bilo še nikdar slišati itd.«

Venec Kraljice mirú je spleten iz prelepe sve-

topisemske simbolike oljke. Iz mnogih maš Marijinih praznikov pa odmeva beseda modrega Siraha: »Povišana sem kakor krasna oljka na poljanah.« (24, 19.) Ravno tako smemo na Marijo obrniti simboliko besede Psalmistove: »Jaz sem kakor rodovitna oljka v hiši božji,« (51, 10.) in besede Jeremijeve: »Gospod je imenoval tvoje ime bogato, lepo, rodovitno, krasno oljko.« (11, 16.)

Ker imamo že v svetem pismu in po njem v cerkveni liturgiji oljko kot marijanski simbol, je naravno, da srečamo ta simbol tudi v pobožni legendi in narodni pesmi. Čudežno ozelenela palica Aronova, ki je pognala mandljev cvet in sad (IV. Moz. 17, 8.) je predpoda legendarne čudežne palice svetega Jožefa, ki naj bi bila po legendi ozelenela slično kot Aronova, kadar so izbirali Mariji ženina. Sv. Hijeronim piše o legendarnem izročilu, ki pravi, da je Jožefu zacvetela suha oljkova vejica, nakar je bil on izbran za ženina Marijinega. Ta legendarna oljkova vejica ima simboličen pomen, ker je Jožef ženin nje, ki je Kraljica mirú in je oljka znak mirú. Tribuška narodna pesem ve povedati o oljčni vejici, ki jo neka devica prinese Mariji v ofer.

*»Stoji mi tam visoki hrib,
na hribu mi je cerkvica,
od zunaj lepo rajhana,
od znotraj lepo malana,
s svečami vsa prepasana.
Notri bo Jezus mašo bral,
sveti Šentjanž bo zgonil k njej,
sveti Lukež bo služil k njej.
Tri device k ofru gredo:
prva nese kadivenco,
druga nese kropivenco,
tretja nese vejo oljčenco
ljubi Devici Mariji ...*

(Štr. 495.)

Tudi upodabljajoča umetnost prideva Mariji kot Kraljici mirú oljkovo vejico ali pa oljkin drev, pod katerim sedi Marija z Jezusom in včasih tudi s svetim Jožefom. Največkrat pa vidimo upodobljeno Kraljico mirú z Jezuščkom, ki drži oljkovo vejico v roki ali pa mu jo prinaša golobček. Ta golobček nas spominja golobčka iz Noetove ladje. Tako nam tudi golobica z oljkovo vejico postane simbol mirú in pa simbol Kraljice mirú, preblazene Device Marije, na katero obrača Cerkev besede ženina v Visoki pesmi, ki svojo nevesto ponovno imenuje svojo golobico in ji kliče: »Glej, lepa si, prijateljica moja, glej, lepa si, tvoje oči so golobje oči.« (1, 14.)

Razni liturgični prazniki Marijini imajo svoje početke prav v dobrotah, ki so se upale in pričakovale ali tudi dosegle od nebeške Kraljice mirú. Tako praznik Marijinega obiskovanja, Marije Pomčnice, Marijinega imena in praznik rožnega venca. Toda samo s tem se še ni zadovoljila krščanska pobožnost. V cerkvenem koledarju je manjkal še poseben praznik Marije, Kraljice mirú. Na Španskem so že od XI. stoletja praznovali praznik Kraljice mirú v zahvalo za mir, dosežen med kristjani in Mavri. Na Francoskem so v XVII. stoletju vpeljali praznik Kraljice mirú in določili za ta praznik 9. julij. Izprositi so hoteli, kar so kmalu potem tudi dosegli, konec tridesetletne vojne.

Kraljici mirú so zidali že zdavna posebna sveetišča. Papež Sikst IV. (1471—1484) je dal v sredi mesta Rima zgraditi posebno cerkev na čast sveti Mariji od mirú. To je bila zaobljubljena zahvala, da je bila odstranjena nevarnost vojnih zapletljajev in ohranjen mir po priprošnji Marijini.

V Parizu se časti že od davnih časov v cerkvi redovnic presvetega Srca znamenit kip Kraljice mirú. Kronika poroča že od leta 1651. mnogo velikih čudežev, ki so se tam zgodili in češčenje Kra-

ljice mirú le še bolj povspešili. V cerkvi svetega Nikolaja v Bruslju na Belgijskem častijo že nekako od leta 1100. tudi kip Kraljice mirú. V dneh od 8. do 11. septembra leta 1921. je bil v Bruslju velik narodni belgijski Marijin kongres in ob tej priliki je bil ta kip Kraljice mirú slovesno kronan. V zapiskih tega kongresa se bere: »Kdo se z globoko ginjenostjo ne spominja nesrečnih dni nemške okupacije od 1914 do 1918. Skozi tisoč in šeststo dni, niti enega izvzetega, so se vršile v starodavnem svetišču svetega Nikolaja javne molitve pred častljivim kipom Kraljice mirú... In vedno zopet se je ljudstvo vračalo od tam potolaženo, blagoslovljeno od preblazene Device, zau-pajoč v Boga, ki je Dobrota in Pravica.«

Takoj po sklenjenem premirju so začeli misliti na to, da bi v zahvalo slovesno kronali Kraljico mirú, ki jo je belgijsko ljudstvo vedno tako pobožno častilo. To kronanje se je izvršilo na naj-slovesnejši način med veličastnim kongresom Marijinim v letu 1921.

Marija je vpostavila mir med Bogom in človekom, med nebom in zemljo kot mati Odrešenikova; ona je prinesla mir posameznikom s tem, da jim je pomagala, dvigniti se iz greha in premagati skušnjave. Ona je vpostavila mir po družinah, ki jih je posvetila z zgledom svoje svete družine in s svojo milostipolno priprošnjo. Ona kot Kraljica mirú pač ne more gledati brezbržno na medsebojna sovraštva in boje narodov; vedno je pripravljena prinesiti mir in zmago pravičnosti. In prav s tega vidika, kot pomiriteljico med narodi in pomočnico proti vojni grozi in krivici, jo hoče Cerkev častiti kot Kraljico mirú.

Kdo bi se tu ne spomnil besed Psalmistovih: »Jaz sem kakor rodovitna oljka v hiši božji; upam v usmiljenje božje vselej in vekomaj.« (51, 10.) — Njej lahko kličemo: »Ljubiš pravico in sovražiš krivico, zato te je mazilil Bog, tvoj Bog z oljem

veselja bolj kot tvoje tovarišice.« (Ps. 44, 8.) Prav na praznik Marije Tolažnice slišimo med mašo te besede.

Kakor je Kristus-Mesija Maziljenec, kar znači že njegovo ime, maziljen s polnostjo milosti in o njem veljajo besede, ki jih kliče nevesta svojemu ženinu v Visoki pesmi: »Tvoje ime je kakor razližto olje!« (1, 2), tako je tudi Marija Maziljenka, maziljena z oljem veselja in milosti, ki je sad mirú božjega v človeku. In ta notranji božji mir hoče nam predvsem posredovati Marija, ki je nam nositeljica in posredovalka tistega mirú, ki nam ga je prinesel njen Sin in kakršnega po nje-govi besedi nam svet dati ne more.

Sveti apostol Pavel, ki v svojem pismu Rimljanom želi: »Bog mirú z vami vsemi!« (15, 33.), poudarja: »Duhovno mišljenje je življenje in mir.« (8, 6.) In Marija, ki je »Posoda duhovna«, nam bo nalila v duše tega duhovnega mišljenja in z njim pravega božjega mirú. To duhovno mišljenje mora prepojit vse naše življenje in hotenje. Odtrgati se je treba kolikor le mogoče od mesenosti, telesnosti in posvetnosti. Sveti apostol Janez pravi: »Ne ljubite svetà in ne tega, kar je na svetu. — Zakaj karkoli je na svetu, poželjenje mesa in poželjenje oči in napuh življenja, ni od Očeta, ampak od svetà. In svet prejde in njegovo poželjenje...« (1. 2, 15—16.) In sveti Jakob pravi: »Vsak je skušan po lastnem poželjenju, ki ga vleče in vabi; ko potlej poželjenje spočne, rodi greh, storjen greh pa rodi smrt.« (1. 14—15.)

Ves nemir in nepokoj, ves spor in boj v človeku med duhom in mesom, v družini med člani, v družbi med razredi, v svetu med narodi, ves boj med zemljo in nebom, vsa razdvojenost med človekom in Bogom je iz trojnega poželjenja človekovega, ki ubija ves mir. Od Boga in za Boga je naše srce ustvarjeno in zato nemirno in nepo-

kojno, dokler ne počiva v Bogu. In pravi božji mir v vso razdvojenost in nepokojnost življenjsko nam prinese ona, ki nam je rodila Kneza mirú. Kajti samo pri Bogu in z njim je pravi mir. Psalmist pravi: »Velik mir je tistim, ki ljubijo tvojo postavo.« (118, 165.) In Jeremija nam oznanja: »Hudobni nimajo mirú, pravi Gospod.« (48, 22.)

Nekje ob vzhodnem morju stoji nekdanji cistercijanski samostan imenovan »Oliva«. Na dvorišču tega samostana je stal umeten vodnjak, ki je bil narejen iz medenine in imel obliko oljkinega drevesa. Iz vseh mladik, iz vseh listov in cvetov je v milijonih kapljic pršila voda neprestano noč in dan. Iznad oljke se je dvigala podoba Marijina. Saj je Marija zares tista živa nebeška oljka, ki neprestano noč in dan kakor v milijonih kapljic lije na zemljo dež nebeških milosti in blagodejnost mirú božjega.

Bilo je za časa svetovne vojne. V neko bolnišnico so pripeljali hudó ranjenega vojaka, ki je bil tudi popolnoma oslepel. Grozne muke je trpel. Še strašnejša muka se je zdela vsem njegova slepota, ki je prišla tako nenadoma nad njega in ga zagrnila v črno temo. Zdravniki so izjavili, da zanj ni več rešitve. Bil je veren človek, ki je v svojem trpljenju vsak dan prejel sveto obhajilo, da je iz njega črpal moč; tolažbo je iskal vsak dan v pobožni molitvi rožnega venca. Bil je vnet častilec Marijin. Nekoč ga je tolažil duhovnik, katerega je šla prav posebno k srcu — poleg hudega trpljenja — vojakova slepota. Vojak mu odgovori: »Gospod, v moji duši ni teme, notri je svetlo, je luč... Saj sem danes zjutraj prejel ljubeča Boga. Rad umrjem in nič več ne maram živeti. Saj pojdem v nebesa k ljubemu Bogu in k materi Mariji.« Prejel je bil že zakramente za umirajoče. Približala se je smrt. Prosil je, naj mu ovijejo okoli rok rožni venec in naj vanj vpletejo cvetlice. Vojaškega duhovnika je še zaprosil, naj

on skrbi, da mu ostanejo cvetlice z rožnim vencem prav tako, ko ga ponesó k pogrebu. Z veseljem in hrepenenjem je pričakoval smrti in snidenja z Bogom in ljubo materjo Marijo. Roke sklenjene k molitvi in ovenčane s cvetličnim in rožnim vencem, tako je umrl. Tako je stopil pred njo, ki mu je kot Kraljica mirú po boju življenja in grozotah vojske izprosila večni, nebeški mir in pokoj in mu prižgala večno luč zveličanja. Ozdravila ga je za vedno vsega trpljenja in mu vlila v dušo olje nebeškega veselja in neskončne radosti. Kako je hvalil nebeško Oljko Marijo in jo poveličeval: »Ti v rane vlivaš nam zdravila... preganjaš z lučjo temno noč...«

O, kako lepó so se njemu uresničile besede Marijine:

*Jaz bom Luč, ki v daljnem oknu seva
potniku, ko mine zarja dneva,
Jaz bom Pókoj, kamor moč ga višja
iz viharja vrže med zatišja.
Jaz bom Olje, ki mu zdravje kane
v nepokojne, razboljene rane.«*

(S. Sardenko.)

Obračajmo se pogostoma z vdanim zaupanjem k Mariji, Kraljici miru, in ji kličimo:

*O upanje mi lépol
Vse moje zaželjenje,
vse moje si življenje,
moj mir, Marija ti! ...
Če srečen, o Marija,
umrem v ljubezni tvoji,
o blagor duši moji,
v nebesa pohitim!*

(Venec, 374.)

Cedra libanonska.

»Povišana sem kakor cedra na Libanu
in kakor cipresa na gori Sionski.«

(Sirah: 24, 17.)

Nekaj zelenih vršičkov mogočnega in blago-
duhtečega svetopisemskega drevja moramo nalo-
miti in povezati v majniški venec Marijin. Cerkev
je sprejela te veje v liturgijo Marijinih praznikov.
Tako slišimo na praznik Marijinega vnebovzvetja
in na praznik njene ponižnosti besede modrega
Siraha, ki jih sveta Cerkev obrača na Marijo:
»Povišana sem kakor *cedra na Libanu* in kakor
cipresa na gori Sionski.«

Cedra je kraljica južnega rastlinstva. Njen les
je trd, trajen, blagodišeč, ne loti se ga črv in od-
poren je proti gnilobi. Najbolj slavne so bile ce-
dre z Libanona. Prekrasen je pogled na vrhove
libanonske. Libanon ali Liban pomeni po naše
»bela gora«. Imenuje se tako pač zaradi večnega
snega, ki pokriva njegove vrhove. Povprečna vi-
šina gorovja je 2000 metrov, najvišji vrhovi pa
presegajo triglavsko višino (2.863). Pesniki na Ju-
trovem pravijo, da ima Liban na svoji glavi zimo,
na ramah pomlad, v naročju jesen, ob nogah pa po-

letje. Nekdaj je bilo vse Libansko pogorje pokrito s cedrami, ki jih štejejo med najplemenitejše igličasto drevje. Stari Feničani so pa neusmiljeno pustošili in izsekavali ta dragoceni les. Sedaj jih je na Libanu prav malo več. So pa med njimi, kakor trdijo nekateri izvedenci, še do dva tisoč let stara drevesa; drevesa, ki so gledala še Gospoda in njegovo presveto Mater. Cedra ima vedno zeleno igličje, ki ima zelo prijeten duh.

Iz cedrovega lesa so gradili mogočne palače in tudi Salomonov tempelj je bil tega zlahtnega lesa ves poln. V III. knjigi Kraljev beremo, kako se je bil Salomon pobotal s tirskim kraljem Hiramom, da mu je dal z Libana cedrovega in jelovega lesa, kolikor ga je potreboval; Salomon pa mu je dajal vsako leto po dvajset tisoč korov pšenice in dvajset korov olja; poleg tega pa mu je dajal še toliko ječmena in vina. Svetišče v templju je bilo razdeljeno v sveto in najsvetejše, ki ju je ločila dva komolca debela cedrova stena. Vse notranje stene v svetem prostoru so bile obložene s cedrovino, na kateri so bile izrezljane različne podobe: kerubi, cvetlice, palme, sadje in to vse tako umetno, kot da bi prihajalo iz stene. Tudi sveti kadilni oltar je bil iz cedrovine. Tudi sicer se je rabila cedrovina v očiščevalnih daritvah in mnogi menijo, da je bila med primesmi kadilnih daritev tudi cedrina smola v rabi že od prastarih časov. Vsekakor je postal *les cedre* in po njem *cedra sama* nekaj *svetega v bogoslužju stare zaveze*. Ta duh nekake svetosti cedre je prešel tudi v liturgijo nove zaveze, kjer nam je cedra postala simbolično drevo.

Cedra je svetim pisateljem podoba za moč, trdnost, velikost in veličanstvenost; tudi znak uspevanja in pa ponosa. Psalmist pravi: »Pravični pa bo cvetel kakor palma in rasel kakor cedra libanonska.« (91, 13.) V Visoki pesmi pravi nevesta o svojem ženinu: »Njegova postava je kakor Libanova; izbran je kakor cedri.« (5, 15.)

Prerok Ecehijel napoveduje prihodnjega *Odrešenika* kot mladiko iz Davidovega rodu, katerega kraljestvo nikoli ne poneha: »To pravi Gospod Bog: In vzel bom nekaj stržena *visoke cedre* in ga bom vsadil; nežno mladiko iz vrha njegovih vej bom odlomil in jo vsadil na visoko in vzvišeno goro. In pod njo bodo prebivale vse ptice in vsa perotnina bo gnezdila pod senco njegovih vej. In drevesa v deželi bodo izvedela, da sem jaz Gospod ponižal visoko drevo in povišal nizko drevo, in usušil zeleno drevo in ozelenil suho drevo. Jaz, Gospod, sem govoril in storil.« (17, 22—24.)

Prav ta prerok nam na prelep način v prispevki naslika mogočno *cedrovo drevo*, ko nam opiše padeč mogočnega asirskega kralja, enakega visokemu in košatemu cedru na Libanu: »Glej, Asur je bil kakor ceder na Libanu, lepo obraščen in košat in silno visok in njegov vrh je stal visoko med gostimi vejami. Vode so ga redile, jezero ga je povzdignilo; njegove reke so povsod okoli njegovih korenin tekle in svoje potoke je izpuščal do vseh dreves po deželi. Zato se je njegova visokost čez vsa drevesa v deželi povzdignila; njegove veje so se razraščale in njegovi poganjki so zavoljo obilnosti vode visoko zrastle. In ko je svojo senco razprostrl, so vse ptice izpod neba na njegovih vejah gnezdile in pod njegovimi vejami so vse gozdne zveri imele svoje mlade; in pod njegovo senco je prebivala množica mnogih narodov. In je bil prelep v svoji velikosti in v svojih raztegnjenih vejah; imel je namreč svoje korenike zraven veliko voda. *Cedri v božjem raju* niso bili višji od njega, jelke niso dosegle njegove visokosti in javori niso imeli njemu enakih vej; nobeno drevo božjega raja ni bilo podobno njemu in njegovi lepoti. Ker sem ga jaz lepega naredil z veliko košatimi vejami, so mu bila nevoščljiva vsa druga drevesa, ki so bila v božjem vrtu. — Zato ker se je v svoji visokosti povzdignil in je kazal svoj ze-

leni in košati vrh in se mu je srce v njegovi visokosti napuhnilo, sem ga dal v roke najmočnejšemu izmed narodov, ki bo z njim delal, kakor bo hotel; po njegovi hudobiji sem ga zavrgel.« (31, 3—11.) Bog ga je povzdignil in poveličal v mogočnega kralja, sam pa se je prevzel in napuhnil in zato ga je Bog ponižal in pokončal. Lepa je vzporednost med tem kraljem narodov in med Odrešenikom vseh ljudstev, ki jih oba primerja Bog po preroku Ecehijelu cedri na Libanu. Tu še najlepše čutimo *simbolični pomen cedre za mogočnost in veličanstvenost*.

Velikega duhovna Simona najdemo v knjigi Sirahovi tudi prisposodbljenega *cedri in cipresi*: »... Kakor cipresa, ki se nakvišku vzdiga, tak je bil on, kadar je častno oblačilo oblekel in je bil napravljen z vso lepotijo. Kadar je šel k svetemu oltarju, je delal čast sveti obleki. Ko je pa prejemal darove iz rok duhovnov in sam pri oltarju stal, okrog njega pa njegovi bratje, je bil kakor vsajena *cedra na Libanski gori* in vsi Aronovi sinovi so okoli njega stali v svoji časti kakor palmove veje.« (50, 11—14.)

Kako lepo vzporedje med velikim duhovnom Simonom, ki je »kakor cipresa, ki se nakvišku vzdiga« in »kakor vsajena cedra na Libanski gori«, in med preblazeno Devico Marijo, ki ji Cerkev v liturgiji polaga na jezik besede: »Povišana sem kakor cedra na Libanu in kakor cipresa na gori Sionski!« in ji kliče ob drugih prilikah: »Pridi z Libana, nevesta moja, pridi z Libana, pridi; boš kronana!« (Vis. p. 4, 8.) Na karmelski praznik slišimo antifono: »Slava Libana ji je podeljena, lepota Karmela in Sarena.«

Če nam je Bog sam postavil *cedro kot simbol kraljevske časti Odrešenikove*, nam jo hoče Cerkev poudariti tudi kot *simbol kraljevskega veličanstva Marijinega*. Že v litanijah imamo krepko

poudarjeno kraljevstvo Marijino. Poleg tega imamo več praznikov, ki častijo Marijo kot Kraljico; omenimo naj posebno praznik Kraljice apostolov, v soboto po vnebohodu, in zadnji dan maja združeni praznik Kraljice vseh svetnikov in Matere lepe ljubezni. V prvi molitvi na praznik Kraljice apostolov prosimo Boga, naj bi nam dal, da bi pod zavetjem Marije, Matere naše in Kraljice apostolov, njegovemu veličanstvu zvesto služili. V ofertoriju jo nazivamo: »Vrata nebeška in morska zvezda, Devica Marija, Mati večnega Kralja in Kraljica naša,« v traktatu ji kličemo: »Sprejmi nas, Mati naša, Kraljica naša!« V poobhajilni molitvi jo imenujemo »Šlavna Kraljica sveta«. V prazniku Kraljice vseh svetnikov začne introit: »Pridite in poglejte, hčere sijonske, Kraljico svojo, ki jo hvalelijo jutranje zvezde; njeno lepoto občudujeta solnce in luna in poveljučujejo vsi otroci božji.«

Graduale se glasi: »Postavil jo je Gospod nad vse svoje kraljestvo in ji dal krono, naj hrani njegovega Sina, da zavlada. (I. Mak. 6, 14—15.) Zlata krona na njeni glavi, v kateri je vrezano znamenje svetosti, slava časti in delo moči. (Sir. 45, 14.) Pridi, Kraljica naša, pridi, naša Gospa, v svoj vrt. Duh tvojih oblačil prekaša vse vonjave.« (Vis. p. 5, 1; 4, 11.) V obhajilu jo zopet nazivamo »prečastitljivo Kraljico svetá«.

K tem nazivom primerjajmo še razne molitve, s katerimi častimo Marijo kot Kraljico: »Pozdravljena Kraljica, Mati usmiljenja...« »Zdrava, o nebes Kraljica, zdrava, angelov Gospa...« »Raduj se, Kraljica nebeška...« in cerkvene pesmi: »Kraljica v raju slavljenja...«, »Češčena bodi, o Kraljica, nebes in zemlje vse Gospa!«, »O Kraljica, o Devica, Mati zemlje in nebes...«, »Marija Kraljica, nebeška Gospa...«, »Zdrava zemlje vse Gospa in nebes Kraljica!«, »O Marija, zvezd Kraljica...«, »O Kraljica vseh nebes...«, »Marija, jas

na ti Gospa, Kraljica zemlje in nebes...«, »Slava ti nebes Kraljica, slava ti, zemljè Gospá!«

Če premislimo vse kraljevske naslove Marijine v litanijah, v mašnih in izvenmašnih molitvah, v pobožnih pesmih, spoznamo že iz tega, da je v cerkveni liturgiji prav tako kot v pobožnem čuvstvomstvu ljudstva zaobjet kakor v kali nov naslov Marijin, ki zori naproti slovesnemu cerkvenemu priznanju. Ta novi kraljevski naslov, ki ga pričakujemo v večjo čast in slavo naše nebeške Matere je: »Marija, Kraljica vesoljstva«.

Vsi večji narodni in mednarodni Marijini kongresi zadnjih časov izražajo željo, naj bi se svet posvetil Mariji pod tem naslovom. Na Francoskem narodnem shodu Marijinem v Lionu leta 1900. (5.—8. sept.) je prva med sprejetimi resolucijami izrazila to trojno željo: »Ker zasluži to stoletje biti imenovano Marijino stoletje, se želi: 1. Naj bi posvetitvi človeškega rodu presvetemu Srcu sledila posvetitev vesoljstva presveti Devici pod naslovom *Kraljica vesoljstva*. 2. Naj bi se ustanovil praznik imenovan *praznik vesoljne kraljevske časti Marijine*. 3. Sveti oče naj bi blagovolil dodati lavretanskim litanijam vzklik »*Kraljica vesoljstva, prosi za nas!*«

Korak naprej se je v tem pogledu naredil na prvem mednarodnem kongresu v Freiburgu v Švici leta 1902. Na tem shodu se je sešlo 30.000 zborovalcev. Dne 21. avgusta ob 5. uri popoldne so na trgu Naše ljube Gospé z veliko slovesnostjo kronali kip Marijin pod naslovom Kraljica vesoljstva. Dragoceno krono je darovala Francija, ki se je hotela s tem zahvaliti Švici za velikodušnost, ki jo je izkazala francoskim vojakom v letu 1871. Pred kronanjem je imel veličasten govor p. Coubé, eden najslavnejših govornikov svoje dobe. V tem govoru je poudarjal, da se kraljevstvo Marijino razteza prav tako daleč, kakor sega kraljevska čast in oblast njenega Sina, ki ji je položil v roke

svoje lastno žezlo. Sv. Pavel pravi, da se pred imenom Jezusovim upogibajo kolena vseh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo. Ime Marijino pozdravljajo prav tako in se pred njim upogibajo kolena v vseh treh kraljestvih, ki so podložna našemu Gospodu. Nato je govornik pokazal Marijo kot zmagoslavno Kraljico nebes, kjer z Bogom angeli in svetniki tekmujejo v njenem poveljevanju. Ona je usmiljena Kraljica na zemlji, kjer jo blagrujejo vsi narodi. Ona je vojskujoča se in zmagujoča Kraljica nad peklom, kjer se je hudobni duhovi bojijo kakor razvrščene vojne trupe. Ko je bil končan ta govor, ki je bil dolg, a silno zajemljiv, in poln ognja, so položili dragoceno krono na glavo Kraljici veseljstva. Sledila je zahvalna pesem in blagoslov z Najsvetejšim. Pred zaključkom tega prvega mednarodnega Marijinega kongresa je bila sprejeta resolucija, ki je stala zopet na prvem mestu in izrazila željo, naj bi sveti oče blagovolil slovesno proglasiti Marijo *Kraljico veseljstva* in pod tem naslovom tudi ustanoviti praznik, ki naj bi se praznoval zadnji dan maja. Ravno ta želja je bila zopet na prvem mestu izražena med sklepi tretjega mednarodnega kongresa Marijinega v Einsiedeln leta 1906. Šesti mednarodni kongres Marijin v Trierju leta 1912. je imel kot glavni predmet razpravljanje o kraljevstvu Marijinem. V letu 1924. se je vršil v Ljubljani od 6.—8. septembra prvi slovenski Marijin kongres, na katerem je bil navzoč kot zastopnik svetega očeta kardinal Cagliero. Nekako v ospredju je stala na tem shodu Marija, Pomočnica kristjanov, kateri se je ljudstvo slovesno posvetilo na Valvazorjevem trgu, odkoder so mogočno Pomočnico spremljali v njen novi dom, v novoposvečeno salezijansko cerkev na Rakovniku. Toda tudi na tem shodu je priplavala na vrhunec misel o Mariji, *Kraljici veseljstva* ali *Kraljici svetá*, kakor so jo tam imenovali. Za može in fante je bil določen

poseben govor: »Marija — Kraljica svetá.« Govornik je takole začel: »Marija ni samo Pomočnica kristjanov, *Marija je kraljica svetá*. Ali je res? Da, Marija je kraljica vesoljnega sveta — če smemo tako reči — kraljica po zahtevi razuma in kraljica po zahtevi ljubezni.« In potem ko je izvedel ta dvojni dokaz, je poudaril: »Kaj čuda, da vse misli in vse želje mednarodnih Marijinih kongresov izzvene vajo le v eno samo prošnjo, ki jo tudi mi polagamo pred prestol svetemu očetu, ki smo mu tako verno vdani: O, naj blagovoli ves svet posvetiti njej pod naslovom »Kraljica svetá«, in v spomin te posvetitve odrediti poseben njen praznik pod tem naslovom za konec njenega meseca majnika ter vstaviti v lavretanske litanije vzklik: »Regina universi, ora pro nobis! *Kraljica sveta, prosi za nas!*«

Kakor praznujemo poseben praznik Kristusovega kraljevstva, tako naj bi skoraj dočakali mi vsi tudi praznik vesoljnega kraljevstva Marijinega. Njej, ki stoji kakor mogočna cedra na Libanu, kličimo z otroško vdanostjo in prisrčno ljubeznijo: »Pridi z Libana, pridi, da boš kronana kot Kraljica vsega vesoljstva in Gospa vsega sveta z novim lepim naslovom in poveljučana z novim lepim praznikom, da nam ta praznik napravi še bolj slovesen tvoj sveti mesec maj in mu bo v zadnjem dnevu tega meseca bleščala trojna kraljevska krona na Tvoji glavi: Nad krono Kraljice lepe ljubezni in Kraljice vseh svetnikov krona mogočne in preslavne Kraljice vsega vesoljstva.«

Mogočna cedra libanonska in resnoslovesna cipresa sionska je pri nas lepo zastopana po svoji sorodnici, bolj preprosti *smreki*, ki časti Kraljico maja v obliki *majniškega mlaja* in Mater Odrešnikovo v obliki *božičnega drevesca*. Postavimo to dvojno smreko v službo Marijine časti in slave. Lepa je bila stara navada, da so fantje izkazali svojo vdanost Kraljici majnika s tem, da so pred

njeno cerkvijo ali pred cerkvijo, kjer so se opravljale šmarnične pobožnosti, postavili lep, ponosen mlaj. Stal je pred cerkvijo kakor časten stražnik cvetne Kraljice maja. Lep simbol njenega veličanstva in njene prejasne vzvišenosti. In ta simbol visokega, trajnozelenega mlaja nam je s silno gesto kazal naravnost tja gor, kjer je naša nebeška Mati doma v svojem večnem kraljestvu, v katerem nas čaka v vsej svoji slavi in blaženosti. Tako krepko nam kaže majniški mlaj nebesom nasproti, kot da bi se v tem Marijinem mesecu skoraj ne smeli drugam ozreti, temveč bi morali vedno in neprestano imeti pred očmi le njo, našo preljubo Gospó, in nebó, naš predragi dom.

Tega nas mora spominjati majniški mlaj, ki je skromna podoba libanonske cedre, da je Marija mogočna Kraljica; in ta kraljica je naša Mati in mi smo njeni otroci! Kraljevskega rodu smo in moramo biti na to ponosni! Svoji kraljevski Materi moramo biti v čast in veselje. Plemenit ponos nas mora braniti pred vsako nizkotnostjo in slabotnostjo. Mesec majnik bi nas moral navdati s to zavestjo, ki naj bi nas vse prevzela in prevéla. Vedno zelena barva majniškega mlaja — kakor vedno zelene cedre libanonske — nam mora biti simbol neomajnega in nevenljivega zaupanja v našo nebeško Mater, ki je tako mogočna *Kraljica*, da lahko najdemo pri njej pomoči v vseh stiskah in potrebah življenja. Ona je obenem *mati* naša, *mati* milosti in usmiljenja, da nam ne samo more, temveč tudi hoče pomagati. Kličimo jo z zaupanjem na pomoč:

*»K tebi, o nebes Kraljica, moje srce se dviguje,
vse pri tebi pričakuje, mila moja pomočnica!«*

(Venec, 892.)

Poleg majniškega mlaja naj nas navdaja z zavestjo otroštva Marijinega in s sladkim zaupa-

njem do Marije tudi *božična smrekca*. Tudi ona je sestra kraljevske cedre, tega ponosnega simbola kraljevstva Marijinega. *Cedra* simbol mogočnega *vesoljnega kraljevstva* Marijinega, *majniški mlaj* simbol ljubkega in lepotepolnega kraljevstva *majniške Deve*, *božična smrekca* pa simbol neskončno dobrotljivega in toploljubeznivega kraljevstva *Matere božje in naše Matere*. V prisrčni toploti betlehemskega hlevčka, razžarjenega od nebeške luči in stisnjene pod vejevje božične smrekce, nam najbolj globoko v srce seže jasno spoznanje in presladko čuvstvovanje Marijinega materinstva, ki objema ne samo božje Dete, temveč tudi nas vse kakor ljubljene otroke. Pod križem, kjer je Marija naša Mati postala, nam je ta zavest prepojena od silne bridkosti trpljenja Kristusovega, žalosti Marijine in našega sočuvstvovanja. Pod božično smrekco pa je sama presladka detinska radost in samo sveto veselje. Detece v jaselcah, vse tako nebeškosladko, je naš ljubi brat in Marija, ki se v topli radosti in solnčni ljubezni sklanja nad njim, je po njem naša Mati. To Dete je sin Davidov in ona je iz Davidovega rodu, oba kraljevega rodu, Kralj in Kraljica; on Kralj v svojem detinstvu in ona Kraljica v svojem materinstvu. Pod božično smrekco nas mora prevzeti sladka zavest, da smo kraljevskega rodu v svojem otroštvu božjem po bratu Jezuščku in po materi Mariji. In iz te zavesti mora kliti in cveteti vedno solnčnejša ljubezen in vedno srčnejša zaupanje do naše presladke Matere in Kraljice Marije.

Lepo nam slika pobožna poljska legenda Marijo kot nebeško Kraljico:

Po tihem, skromnem, ubožnem življenju je zapustila Marija to zemljo in biva sedaj v večni luči. Tu na zemlji je delila usodo vseh revnih in obteženih, tam je v prekrasnem veličanstvu Kraljica, pred katero z vso spoštljivostjo klečijo vsa nebesa.

Tukaj ni našla niti v skromni koči dovolj prostora, ko je imela roditi na svet svoje božje Dete, tam pa so ji na široko odprti neizmerni, zvezdna tojasni prostori nebeški.

V hlevčku betlehenskem ni imela ničesar, s čimer bi mogla odeti svoje Dete, ki je ležalo na slamici, tam kraljuje, z zvezdnato krono kronana, na desni svojega Sina, in neštevilne množice angelov se ozirajo nanjo in čakajo na njen migljaj.

Na zemlji so igrali njenemu Sinu preprosti pastirji na dudo svoje domače napeve, tam odmevajo himne serafov in kerubov in zraven prizvajo zvezde v svoji večni harmoniji.

Tu se je morala Marija skrivati pred rablji okrutega Heroda, tam prebledevajo sile pekla samo pred enim žarkom nebeških nadangelov.

Na zemlji je pretakala solzé žalosti in bridkosti, tam blestijo nebesa od radosti pri njenem smehljanju in od njenih jasnih, prijaznih pogledov sije mavrična luč po prostranih prostorih nebeških.

Na zemlji je hodila skozi življenje sama, zapuščena in od bridkosti strta, tam jo spremljajo krilati angeli, ki prepevajo slavospeve njej na čast:

»Ti si bolj blesteča kot nebesa, o Marija; ti si bolj svetla kot solnce, o Kraljica; ti si bolj blesteča kot luna in srebrne zvezde, o Devica, milosti polna! Lepša si kakor jutrnja zarja, in sinjo morsko jasnino prekašaj v njenem blesku, o Devica Marija!

Kakor lilija iz rajskega vrta cveteš v večnost, in nikdar ne ocveteš, in od tvojega duha so napolnjena nebesa in vsi nebeški svetovi.

Blagoslovljena si med ženami, kajti ti si bila Mati Zveličarjeva na zemlji in si Kraljica v kraljestvu Gospodovem!« ...

Pridružimo se tudi mi tem angelskim slavo-
spevom in pobožno počastimo Marijo, vesoljno
Kraljico:

*»Nebesa in zemlja, vse božje stvari
z menoj se združite, Marijo častite!
Nebeški Kraljici, prečisti Devici
v vesoljnem stvarjenju naj slava doni!«*

(Venec, 864.)

Palma.

Na grudi si je stisnila
 mladiko palmovo,
 zapela glasen slavospev:
 Magnifikat! Magnifikat!
 (S. Sardenko.)

Na oljčno ali cvetno nedeljo, ki se liturgično imenuje »nedelja palm«, ker ta dan Cerkev blagošlavlja ne samo oljčne, temveč tudi palmove veje, se bere kot prvo berilo pri blagoslavljanju oljk odlomek iz II. Mozesove knjige. Ta odlomek začne z besedami: »Tiste dni so prišli Izraelovi sinovi v Elim, kjer je bilo dvanajst studencev in sedemdeset palm.« (15, 27.) Evanagelij po svetem Mateju nam pripoveduje, kako so sekali vejice z dreves in jih stlali po poti. Sveti Janez pa nam pripoveduje: »Ko je velika množica, ki je prišla na praznik, slišala, da prihaja Jezus v Jeruzalem, so vzeli *palmove veje*, mu šli naproti in klicali: »Hozana, blagoslovljen, ki prihaja v imenu Gospodovem!« (12, 12—13.)

V eni izmed deveterih molitev blagoslavljanja pravi Cerkev: »*Palmove veje izražajo pričakovanje zmage* nad vladarjem smrti, oljkine vejice pa nam kličejo, da je došlo duhovno maziljenje. Srečna ljudska množica je namreč že tedaj razumela prispodobo: Odrešenik človeškega rodu se usmili človeške bede in se poda za življenje vsega

sveta v boj z vladarjem smrti ter bo v smrti obhajal zmagoslavje. In zato je množica prinesla stvari, ki naj bodo znamenje zmagoslavja in obilnega usmiljenja...« V eni izmed antifon pa prepeva Cerkev pri sprevedu na palmovo nedeljo: »Ko je ljudstvo slišalo, da prihaja Jezus v Jeruzalem, so vzeli *palmove veje*, šli so mu naproti in klicali: »Ta je, ki ima priti v zveličanje ljudstva. On je naše zveličanje in odrešenje Izraela. Kako mogočen je ta, ki mu gredo Prestoli in Gospostva nasproti! Ne boj se, hči sionska: glej, tvoj kralj prihaja k tebi, sedeč na žrebetu oslice, kakor je pisano. Pozdravljen Kralj, zgraditelj sveta, ki si prišel nas odrešiti!«

Tako je v liturgiji palmove nedelje jasno poudarjena *palma kot simbol zmagoslavja*, kot znak Kristusa Kralja in Zmagovalca. Tistih dvanajst studencev in sedemdeset palm v Elimu, ki govori Mozes o njih, tolmačijo nekateri kot simbole Jezusovih dvanajsterih apostolov in dvainsedemdesetih učencev.

Palma je v jutrovih deželah jako koristno drevo. Dateljnovu palmo imenuje Arabec »sestro človekovo« in »kraljico oaze« in pravi o njej, da koplje noge v vodi, glavo pa v solnčnem žaru. S svojimi zapletenimi koreninami srka vodo iz peščenih tal in polagoma predeluje v sebi sokove, katerih se je napila. V kakih sto letih počasi doraste v svojo polno moč in se s svojim vitkim stebлом dvigne do višine kakih tridesetih metrov. Košato krono v vrhu debla tvorijo tri do štiri metre dolgi, pernato izrezani listi. Med listi poženejo veliki sadni grozdi, od katerih ima vsak nad dvesto sladkih dateljev. Ti datelji so vsakdanji kruh mnogih milijonov puštinjskih prebivalcev. Ne samo ljudje, tudi živina se hrani z datelji. Razen sadu so tudi vsi drugi deli palme gospodarsko uporabni. Poleg dateljnovе palme je najznamenitejša kokosova palma, ki daja velikanske

orehe z oljnatimi jedri, ki so izvrstna hrana. Ta palma cvete in rodi vse leto in donaša poleg plodov tudi z lesom in listi prebivalcem zeló velike koristi.

Slavni rastlinoslovec Linné je dal palmam znanstveno ime »principes«, *kneginje* ali *kraljice*. Vsi stari narodi so spoštovali palmo kot vzor lepote, moči in dobrote. V domovini palm je tekla zibelka človeškega rodu; palme so človeka vzgojile in prehranile. Še dandanes, ko se morajo narodi skoraj povsod boriti in trdo delati za svoje življenje, nudi posebno dateljnova palma Arabcu skoraj vso oskrbo; ona mu je hraniteljica in braniteljica, ki ga nikoli ne sili na težko in vztrajno delo. Palme so res darežljive, mogočne in bogate kraljice. So pa tudi lepe in veličastne kneginje, kot jih ni silnejših v rastlinskem kraljestvu. Vitka, ponosna debla, ki sredi pustinje z vedno zelenimi vrhovi rastejo pod razpaljeno nebo, so kakor klicarji, ki kličejo človekovo dušo k solncu in nebeški višini.

Palma je drevo neizčrpane mladostne sile v svojem vedno zelenečem življenju. Že starim Grkom je bila palma simbol življenjske in oživljajoče sile in moči.

Pod palmovim drevesom se je odpočil in se v njeni blagodejni senci okrepčal utrujeni popotnik, uživajoč njen sladki sad. Nam je palma podoba tistega nebeškega mirú, ki nas čaka kot presladko plačilo po srečno prestanem in pogumno izvojevanem boju življenja.

V svetem pismu je palma podoba pravičnega. »Pravični bo cvetel kakor palma« (91, 19), pravi Psalmist. Življenje pravičnega je neprestani boj in premagovanje nizkotnosti in človeške slabotnosti. Sveti Janez nam v Skrivnem razodetju popisuje svoje videnje zveličanih v nebesih; tu pravi med drugim: »Videl sem veliko množico, ki je nihče ni mogel prešteti, iz vseh narodov in rodov

in ljudstev in jezikov; stali so pred prestolom in Jagnjetom, oblečeni v bela oblačila in s *palmami v rokah*.« (7, 9.). Bela oblačila in palme v rokah označujejo te blažene kot zmagovalce v preganjanjih.

Modri Sirah primerja »nebeško gospo Modrost« s kvišku kipečo palmo: »Povišana sem kakor palma v Kadešu.« (24, 18.) In to prisposodbo je privzela Cerkev v berilu k nekaterim praznikom Marijinim in jo tako obrnila na Marijo. Ravno tako obračamo na Marijo simboliko prisposodbe, ki jo rabi v Visoki pesmi ženin o svoji nevesti, ko ji kliče: »Tvoja postava je podobna palmi!« (7, 7.)

Kakor nam je *palma* liturgično simbol za Kristusa Zmagovalca, tako nam je tudi *simbol* za *zmagoslavno Kraljico Marijo*.

Marijo častimo najprej kot *zmagovalko* nad hudobnim duhom. Že v raju, takoj po grehu prvih staršev, je bil Bog napovedal veliki boj, v katerem bo Marija zmagala nad hudobnim duhom kot zmagoslavna, skrivnostna žena: »Sovraštvo bom postavil med teboj« — je rekel hudobnemu duhu — »in med ženo, med tvojim zarodom in njenim zarodom: ona ti bo glavo strla, ti pa boš njeno peto zalezovala.« (1. Moz. 3, 15.) O Mariji veljajo besede Visoke pesmi: »Kdo je ona, ki prihaja kakor vzhajajoča zarja, lepa kakor luna, izbrana kakor solnce, *strašna kakor urejena vojna vrsta?*« (6, 9.) Neka latinska pesem jo poveljuje z besedami: »Deva vsa v orožju, čvrsta — kakor silna bojna vrsta.« (Virgo fortis et armata — ut acies ordinata.)

Lepa predpoda Marijina je v stari zavezi junaška Judita. Holofern, vojskovodja asirskega kralja Nabuhodonozorja, je z veliko vojsko oblegal mesto Betulijo. Mesto je bilo že v taki stiski, da so se prebivalci hoteli vdati. Tedaj se je odločila mlada vdova Judita na junaško delo, s kate-

rim je hotela uničiti sovražnika in rešiti svoje ljudstvo pogube. Šla je v Holofernov tabor in ponoči z mečem odsekala Holofernu glavo ter tako rešila svoje ljudstvo. S to srčnostjo, s svojim zupanjem na božjo pomoč ter s svojo ponižno požnostjo je postala zmagovalka Judita lepa po doba tiste močne žene, ki je peklenški kači glavo strla. Po prečudni zmagi, katero je Judita dosegla, je prišla vsa duhovščina iz Jeruzalema v Betulijo; slavili so jo vsi enoglasno: »Ti slava Jeruzalema, ti veselje Izraela, ti čast našega ljudstva!« (Jud. 15, 10.) Te besede nam pogosto odmevajo iz liturgije raznih Marijinih praznikov.

To, kar je storila Judita svojemu mestu in svojemu ljudstvu, je v še veliko večji meri storila Marija, ki ni rešila samo enega ljudstva in enega mesta, temveč vse človeštvo sužnosti peklenškega Holoferna. Ona nam je zadobila odrešenje in nas oprostila smrti in večnega pogubljenja.

In kakor je tukaj v življenju strla glavo peklenškemu Holofernu, tako še sedaj po svojem častitljivem vnebovzetju vodi srečen in zmagovalen boj proti navalom hudobnega duha.

Marijo častimo v litanijah kot Devico mogočno. Na praznik rožnega venca, ki se imenuje tudi praznik Marije Zmagovalke, imamo v večernicah antifono: »Devica mogočna, kakor stolp Davidov: tisoč ščitov visi od njega, vse orožje močnih.« Vzeta je ta prispodoba iz Visoke pesmi. (4, 4.)

Naravno je, da se *Mariji, mogočni zmagovalki nad hudobnim duhom* dodaja *palma kot simbol zmagoslavja*. Neka cerkvena himna poveličuje Marijo z besedami: »Upanje vseh vernih ti, lilija si čistosti, palma zmagoslavja.« (Ave, spes fidei: lium, castitatis lilium, victoriae palma.)

Imamo poseben praznik Marije Zmagovalke, ki se pa krije s praznikom rožnega venca in se praznuje na isti dan. Praznik rožnega venca so prazno-

vale nekdam v starih časih samo bratovščine rožnega venca, in sicer prvo nedeljo oktobra. Liturgično se ta praznik sedaj praznuje dne 7. oktobra, zunanjá slovesnost pa je ostala še vedno kot v nekdanjih časih na prvo nedeljo meseca oktobra. V letu 1571. je bil pa s prvo oktobersko nedeljo in s praznovanjem rožnega venca združen prav izreden dogodek. Bil je to dan prav posebne prošnje molitve in dan prav posebno odločilen za vse krščanstvo in za vso evropsko kulturo, ki jo je silno ogrožala turška vojna sila. Turki, ki so bili že zavladali na vzhodu, so hoteli premagati še evropski zahod in so v ta namen spravili v Sredozemsko morje silno bojno mornarico. Žalostne razmere in obžalovanja vredne razprtije so vladale tedaj med krščanskimi evropskimi deželami. Neutrudljivemu prizadevanju papeža Pija V. se je posrečilo, spraviti skupaj mornarico krščanskih bojevnikov. A ker je bila ta mornarica, ki se je imela spustiti v boj s Turki, veliko manjša in slabše opremljena kakor turška, se po človeško računano ni moglo pričakovati kakih posebnih uspehov. Turki so bili zasidrani v morskem zalivu pri Lepantu. Tu se vname strašna morska bitka, v kateri je krščansko brodovje pod poveljstvom Don Juana Avstrijskega slavno premagalo Turke, tako da se odslej po morju niso več upali bližati se krščanskemu svetu. Dasi je bilo krščansko brodovje mnogo manjše in slabše kot turško, je vendar zmagalo, ne s človeško močjo, temveč z Marijino pomočjo. Pred bitko se je poveljnik z vso svojo oboroženo silo priporočil nebeški Kraljici za pomoč. Saj to od krščanske strani ni bila kaka krivična ali pridobitvena vojska, temveč obrambni boj proti turškemu divjaštvu, ki je grozilo uničiti krščansko vero in evropsko kulturo.

Papež Pij je bil zapovedal za rožnavenski praznik prav posebno goreče in pobožne molitve za zmago krščanstva. Vršile so se slovesne proce-

sije in javne pobožnosti. Bilo je prav ob uri zmagе nad Turki dne 7. oktobra 1571., ko se je v Rimu papež Pij V. za nekaj časa zamaknil in potem zaklical navzočim: »Zmaga!«. V zavesti, da se je bojevala zoper sovražnika krščanstva ona, ki je »strašna kakor urejena vojna vrsta«, in iz hvaležnosti za njeno pomoč, je papež zapovedal, da se ima ta dan praznovati spomin Marije Zmagovalke. Tako se je s praznikom rožnega venca združil tudi praznik Marije Zmagovalke. Tudi je zapovedal papež, naj se v litanije vplete vzklik: »Pomočnica kristjanov, prosi za nas!«

Potem ko je princ Evgen Savojski po Marijini priprošnji premagal Turke pri Belgradu leta 1715., je na željo cesarja Leopolda papež Klemen XI. praznik rožnega venca ali Marije Zmagovalke, ki so ga prej praznovali le v nekaterih krajih, raztegnil na vso Cerkev.

Navedli bi lahko iz zgodovine še veliko drugih zgledov, ki nam kažejo *Marijo kot mogočno zmagovalko*.

Mnogo svetišč nosi naslov Marije Zmagovalke. V cerkvi svetega Marka v Benetkah je v veliki časti starodavna podoba Marijina, ki je bila shranjena prej skozi stoletja v cesarski palači v Carigradu pod naslovom Nikopoeia — Zmagotvorka. Več kot enkrat je šla ta Zmagotvorka s krščansko vojsko v boj, več kot enkrat se je zmagoslavno na srebrnem vozu vrnila nazaj v stolno mesto.

Marija Zmagoslavna ima svojo posebno cerkev v Pragi in drugo na Beli gori pri Pragi. Taka svetišča ima Rim, Messina, Palermo. Posebno slova je cerkev Naše ljube Gospe Zmagovalke v Parizu. Že v XV. stoletju so Portugalci častili v Angoli na zapadnem obrežju afrikanskem v posebni kapeli podobo Marije Zmagovalke in tudi v daljni Indiji so jo počastili v Kananonu s cerkvijo, ki je bila posvečena temu naslovu Marijinemu. Cortina v dolini Ampezzo ima še danes svojo cerkev, posve-

čeno Mariji obrambe. V starodavnih časih jih je Marija obvarovala in branila pred napadi divjih čet. V mnogih svetiščih Marijinih imamo spomine na hude boje, rešitev in zmago po Mariji.

Ozrimo se samo na naše svetogorsko svetišče Marijino!

Tu se nam je Marija pokazala kot posebno mogočna zmagovalka. V dobi, ko se je Marija prikazala grgarski pastirici Urški Ferligojevi neke jesenske sobote leta 1539., se je močno širila Lutrova vera tudi v bližini naših krajev in po naših deželah. Že dve leti po prikazanju je svetogorski kraj tako zaslovel, da se je to zdelo deželnim stanovom, po naše bi rekli deželnim poslancem kranjskim, naravnost nevarno. Ti stanovi so bili po večini prijazni Lutrovi veri. Da bi zatrli svetogorsko božjo pot, so se ti stanovi zbrali leta 1541. v Lincu in postavili posebno spomenico na Ferdinanda I. V tej spomenici poudarjajo postanek te božje poti, na katero derejo ljudje iz vseh dežel in vseh jezikov v velikih množicah. Pravijo ljudje, da bajé tam slepi spregledujejo, kruljavi hodijo in bolni ozdravljajo, kar pa da je malikovanje in zapeljivost, ki je zelo protivna Bogu in njegovi besedi. Ljudstvu da je že bilo prepovedano, spuščati se v to malikovanje in iskati tam pomoči, kjer je ni mogoče najti; da je vse le prazna vera in božje onečeševanje. Zato se obračajo s prošnjo na kralja, naj bi zaradi božje časti to božjo pot prepovedal in odpravil.

Zaman je bilo to prizadevanju kranjskih deželnih stanov, ki so bili v svojem lutrovskem sovráštvu do Marije prepovedali kranjskim deželanom obiskovati to svetišče. Kakor ni imela njihova prepoved nikakega uspeha pri ljudstvu, tako ni imela tudi njihova prošnja nikakega uspeha pri cesarju. Zelo pomembno je dejstvo, da je ta božja pot svetogorska nastala prav v času, ko se je začel širiti protestantizem. Mogočna nebeška zmago-

valka Marija je postavila na tej po njenem prikazanju sveti gori posebno trdnjavo zoper naval protestantovske krive vere, ki je že močno poganjala svoje korenine po Kranjskem in Koroškem. Vsi navali protestantizma v naši deželi so se razbili ob vznožju svetogorske božje poti. Marija se je pokazala Zmagovalka zoper krivoverstvo, kakor se je to že velikokrat zgodilo v zgodovini, tako da je Cerkev sprejela v liturgijo Marijinih praznikov vzklik: »Raduj se, Devica Marija, vse krive vere si sama premagala!« S toplo hvaležnostjo se mora v nas utrditi prepričanje, da je svetogorska Kraljica mogočna zmagovalka, ki je zatrla v kali protestantizem v naši deželi.

Dve sto let pozneje je vladal cesar Jožef II. On je dal podreti veliko cerkvá in zapreti veliko samostanov. Tudi svetogorsko svetišče je doletela ta žalostna usoda l. 1786.; razkrili so cerkev in samostan, da bi prej razpadla. Osem let je bilo tako vse v razvalinah. Milostna podoba je visela v solčanski župni cerkvi. Kakor so nekoč Izraelci objokovali razvaline jeruzalemskega templja, tako je hodilo pobožno ljudstvo še vedno na božjo pot in je sredi razvalin častilo Marijo. Toda v letu 1793. je cesar Franc II. dovolil, da se sme cerkev zopet pozidati in obnoviti božja pot. Do jeseni je bila cerkev dokončana. Zopet se je vrnila Kraljica v svoje svetišče v zmagoslavnem sprevodu. Nad vhodom je blestel latinski napis: »Ego autem steti in monte sicut prius«. Te besede, ki pomenijo: »Jaz pa sem ostala na gori kakor poprej«, so vzete iz V. Mozesove knjige (10, 10.) in nam najlepše označijo Marijo kot mogočno Zmagovalko nad vsemi človeškimi in cesarskimi nasprotniki in sovražniki. V grobu je ležal oni mogočni cesar, ki jo je bil pregnal iz njenega svetišča in dal porušiti njen dom, ona se je češčena in slavljenja povrnila v obnovljeno svetišče, da tam vlada kot mogočna in usmiljena Devica in Kraljica.

Potem je prišla strašna svetovna vojska, ki je do tal porušila svetišče, da ni ostal kamen na kamnu in je bilo le s težavo mogoče spoznati in najti kraj svetišča in oltarja. Kraljica je morala kot begunka iskati zavetja v ljubljanski frančiškanski cerkvi. Toda svetovna vojna z vsemi svojimi grozotami je minula; iz razvalin se je dvignilo veličastno svetišče. Mnogi smo bili priča, v kako veličastnem in zmagoslavnem sprevodu se je po vojski pod vodstvom častitljivega pokojnega nadškofa Frančiška Sedeja vrnila svetogorska Kraljica nazaj v svoje vzpostavljeno svetišče, kjer ima sedaj za prestol krasni novi marmornati oltar, s katerega kraljuje češčena in slavljena zaradi svoje moči in dobrote. Mogočna cesarstva in kraljestva so se zrušila, propadli so prestoli, krone so se zdrobile, Marija pa vlada v svojem svetišču kakor prej. Zopet so se uresničile besede: »Jaz pa stojim na gori kakor prej!« Uresničile so se besede Marijine hvalnice: »Mogočne je pahnil s prestola in povišal nizke.« (Luk. 1, 52.)

Zgodovina svetogorska pa je samo eden izmed neštetihih zgledov o mogočni Zmagovalki Mariji.

Marija je zmagovalka nad satanom in grehom, nad zmoto in krivovero, nad svetom in krivico. Job pravi (7, 1):

*»Pač vojskna služba neprestana
življenje tukaj je zemljana.«*

(S. Gregorčič.)

Naše življenje na zemlji je večni boj proti hudobnemu duhu in njegovim skušnjavam, proti hudobnemu svetu in njegovemu zapeljevanju, proti našemu mesu in telesu in njunemu poželenju. Sami v sebi pa smo niči in slabiči in ne bi dosegli zmage v tem hudem in mnogostranskem boju. Zato obračajmo se v boju življenja neprestano k De-

vici mogočni, h Kraljici Zmagovalki ter prosimo zaupno dan za dnevom: »Pod tvoje varstvo pribežimo, o sveta božja Porodnica, ne zavrzi naših prošenj v naših potrebah, temveč reši nas vselej vseh nevarnosti... Premila Mati Zveličarjeva, ... pomagaj ljudstvu, ki je padlo, pa želi vstati... Obrni, naša Pomočnica, svoje milostljive oči v nas... Spomni se, o premila Devica Marija, da še ni bilo slišati, da bi bila ti koga zapustila, ki je pod tvoje varstvo pribežal, tebe pomoči prosil in se tvoji prošnji priporočal...«

Trdno verujmo, da je Marija mogočna Zmagovalka in močno zaupajmo v njeno zmagovito pomoč v vseh zunanjih in notranjih bojih našega življenja.

Legenda nam pripoveduje, da so Kristusa, Zmagovalca nad grehom in grobom, po njegovem vstajenju od smrti spremljali angeli, ki so s palmovimi vejami v rokah in vsi blesteči nebeškega veselja vstopili na velikonočno jutro v sobico Marijino in radostno prepevali: »Raduj se, Kraljica nebeška, aleluja! Zakaj on, ki si ga bila vredna nositi, aleluja, — je vstal, kakor je rekel, aleluja!« In nato je vstopil Kristus v belem oblačilu in zmagoslavno zastavo v rokah in ljubeznivo pozdravil in prisrčno objel svojo ljubljeno Mater.

Ravno tako nam pripoveduje pobožna legenda, da se je Mariji pred njeno smrtjo prikazal angel, ki jo je pozdravil z besedami: »Blažena Devica! Blagoslovljena si po njem, ki je odrešil Izrael... Glej, Gospa in Zapovedovalka, prinašam ti *palmo* iz raja. Naroči, naj nosijo to palmo pred tvojo krsto, kajti v treh dneh bo tvoja duša zapustila telo, da pojde v veličastvo nebeško, kjer te tvoj Sin čaka.« Ko je angel odšel od nje v morju luči proti nebesom, je *blestela palma*, ki jo je bil pustil, v jasnem blesku. Bila je zelena kakor naravna veja, njeni listi pa so blesteli kakor jutrnja danica. Na čudežen način je bil prenešen Evan-

gelist Janez iz Efeza, kjer je pridigal, v Marijino sobico. Marija, ki je bila že vse za smrt pripravila, se ga je tako razveselila, da so solze radosti zalile njene oči. Naročila mu je: »Janez, sin moj, spomni se besed svojega Učenika, s katerimi me je tebi izročil. Bog me kliče k smrti. Izročam ti svoje telo; kajti Judje čakajo na smrt tiste, ki je rodila Jezusa, da uropajo njeno telo in je izročijo ognju. Skrbi, da bo šla ta palmova veja pred mojo krsto, ko me poneseš k pogrebu.«

Na čudežen način so se zbrali krog Marije tudi vsi drugi apostoli in Marija jim je pokazala *blestečo palmovo vejo*, ki jo je bil angel prinesel. Po polnoči je prišel Jezus z zborom angelov, očakov, mučnikov, spoznavalcev in svetih devic. Vsi so se zbrali okrog postelje, na kateri je ležala Marija, in so prepevali prelepe hvalnice. Nato je rekel Jezus: »Pridi, moja izvoljena, posadim te na moj prestol, kajti moja duša hrepeni po tvoji lepoti.« Marija mu je odgovorila: »Gospod, moja duša je pripravljena.« Vsi, ki so prišli z Jezusom, so tiho prepevali, Marija pa je pela zase: »Odslej me bodo blagrovale vsi rodovi, zakaj velike reči mi je storil on, ki je mogočen in njegovo ime je sveto.« Nato ji je Jezus zaklical: »Pridi, nevesta moja z Libana; *pridi, boš kronana!*« In Marija je rekla: »Tu sem, kajti moj duh se raduje v tebi!« V tem trenutku je zletela duša Marijina v objem svojega božjega Sina. Jezus pa je naročil apostolom: »Nesite telo moje Matere s spoštovanjem v dolino Jozafat, kjer je pripravljen grob za njo.« Tu so obdale rože in lilije dolinske, to je: angeli in mučenci, spoznavavci in device, dušo Marijino, katero je belo kakor sneg odnesel Jezus v nebó.

Ko so nesli Marijino telo v grob, je nosil Janez pred krsto *blestečo palmovo vejo*. Peter in Pavel sta nosila krsto in apostoli so prepevali psalme. Med potjo so Judje napadli pogrebce; ko pa je veliki duhoven položil roko na krsto, da bi jo vrgel

na tla, so se mu roke posušile. Klical je Petra, naj se ga usmili. Peter mu je odgovoril, da mu bo pomagano le, če veruje v Jezusa Kristusa in v njo, ki ga je rodila. Ko je veliki duhoven zatrdil, da veruje in je poljubil krsto, je bil hipoma zdrav. Peter pa mu je rekel: »Vzemi to vejo in jo položi na zaslepljeno ljudstvo: tisti, ki bodo verjeli, spregledajo!«

Tri dni so apostoli po Jezusovem naročilu v dolini Jozafat ob Marijinem grobu molili in prepevali. Na tretji dan je prišel Jezus, kakor je bil obljubil. Obudil je svojo Mater, združil njeno dušo z njenim telesom in jo v zmagoslavnem sprevodu spremljal v nebesa, kjer jo je slovesno kronal sredi veličastnih angelskih zborov.

Samo lepa *legenda* je to, samo *pobožna pripovedka*; toda naše verno srce nam pové, da je morala biti smrt zmagoslavne Kraljice Marije in njeno vnebovzetje in kronanje še vse bolj veličastno, kakor si more to misliti duh človeški in kakor more to dopovedati beseda človeška.

Legenda nam pripoveduje o svetem Julijanu, škofu v Konhi, da je ob svojem osemdesetem letu čutil, da se je smrt približala. Oblekel se je v škofovska oblačila, prejel svete zakramente za umirajoče, dal na tla potresti pepela, se nanj ulegel in si podložil kamen za vzglavje. Ko je tako pričakoval smrti, se pojavi pred njim preblažena Devica Marija, ki ji je bil posvetil svojo čistost, katero je zvesto ohranil neomadeževano skozi vse boje življenja. Marija je bila odeta v obleko, ki se je blestela kakor solnce, na glavi je imela venec iz svežih rož. Spremljala jo je množica devic, ki so prepevale: »Ecce, sacerdos magnus... Glejte, veliki duhoven, ki je v svojih dneh Bogu dopadel.« Marija je pristopila k njemu in mu rekla: »Sprejmi *palamo* deviške čistosti, ki si jo ohranil neomadeževano.« Marija je na to izginila in sveti škof je izdihnil svojo dušo.

O, da bi ob koncu svojega življenja mogel vsakdo od nas zaklicati s svetim apostolom Pavlom: »Dober boj sem dobojeval, tek dokončal, vero ohranil. Odslej mi je pripravljena krona pravice, ki mi jo bo dal Gospod...« (2. Tim. 4, 7—8.)

O, da bi tudi k naši zadnji uri prišla nebeška mati Marija in nam prinesla *palmo zmage v življenjskem boju* kot poroštvo večnega plačila. Priporočajmo se ji prav prisrčno:

*Upanje vseh vernih ti,
lilija si čistosti,
palma zmagoslavja,
Tempelj živega Bogá,
ti presladki up svetá,
tebe vse pozdravlja.*

*Ti tolažba milostna
in pomoč si čudežna
revnim v vsaki sili,
Ko življenja boj konča,
prosi za nas Jezusa,
naj se nas usmili.*

(Iz lat.)

Lavorika.

»Ti slava Jeruzalema,
ti radost Izraela,
ti čast našega ljudstva!«

(Judita, 15, 10.)

Lavorika je lepo in častitljivo drevo, prijeten je njen vonj in ob času cvetja posebno močan. S svojim vedno svežim in blestečim zelenjem je posebno prikladna za slovesno praznično okrasje. Zdravilne sokove in moči ima v sebi.

V svetem pismu tega drevesa ne srečamo, pač pa je bilo pri starih poganskih narodih posebno priljubljeno in morda tudi zlorabljeno bolj kakor katerokoli druga rastlina.

Grški bog Apolo, ki je bil bog luči in zmage, zdravja in očiščevanja, kazni in prerokovanja, je imel *lavoriko* kot sebi posvečeno drevo. V Vatikanu je ohranjen krasen kip tega poganskega boga, ovenčanega z *lavorovim* vencem. *Lavorikovi* veji so pripisovali Grki čarobno moč ozdravljanja, očiščevanja in vedeževanja. *Lavorika* je po njihovem prepričanju očistila človeka največjih zločinov. Orest, ki je bil — kakor nam pravi pripovedka — umoril svojo lastno mater, je daroval Apolonu spravne žrtve. Iz žrtev, ki so bile v zemljo pokopane, je pognala *lavorika*, ki je bila znamenje sprave in odpuščanja ter očiščenja zločina. Z la-

vorikovo vejico v roki so vidci in vedeževalci označevali preteklost in napovedovali prihodnjost. Ker je pesništvo sorodno s prerokovanjem, zato je bil Apolo kronan z lavoriko kot knez modric. Pesniki so se venčali z lavoriko kot čudežnim sredstvom, ki budi navdušenje. Tudi zmagovalci so se po končani bitki ali tekmi ovenčali z lavorikovim vencem v znak slave in pa tudi zato, ker so lavoriki pripisovali moč, da očisti zmagovalca prelite krvi.

Lavorika, ki je tako častitljiva in je bila pri vsem tem v stari poganski dobi silno zlorabljena, nam velja kot simbol in *znak slave in časti, ki jo ljudje izkazujejo*. Medtem ko nam je *palma znak zmage*, nam velja *lavorika za simbol slave*.

Dasi *lavorike* ne najdemo v vrtu svetega pisma, jo pa po vsej pravici vsadimo v *vrt Marijin*. Kdo pa zasluži več *časti in slave* in kdo je med vsemi ljudmi in od ljudi bolj slavljen in češčèn kot ravno Marija. Ona sama je napovedala, da jo bodo blagrovale vsi rodovi, ker ji je velike reči storil on, ki je mogočen. In v stari cerkveni pesmi za praznik Marijinega vnebovzvetja in nebeškega poveljanja prepevamo:

»*Za Bogom častimo Marijo najprej!*«

Med svetniki božjimi najbolj častimo, poleg drugih podobnoimenskih, prav posebno svetega mučenca Lovrenca. Njegovo ime pomeni toliko kot z »lavoriko ovenčani«. Malo mučencev je, ki bi imeli tako slavno ime kakor sveti Lovrenc. Najuglednejši latinski cerkveni očetje so se trudili, da bi povišali s svojo zgovornostjo njegovo čast in slavo. Sveti Maksim Turinski pravi, da se vsa Cerkev dviga kot eno bitje, da poveljuje njegovo zmago in povečuje njegovo slavo. Veliki papež Leo piše: »Rim je dosegel po svojem levitu Lovrencu isto slavo, kakor jo je dosegel Jeruzalem po svojem levitu Štefanu.« Pomnimo, da ime

Štefan pomeni toliko kot »ovenčani«. Oba sta s svojo mučeniško smrtjo poveljčala Cerkev Jezusovo in dosegla *venec časti in slave*. Pri teh dveh mučencih se moramo prav posebno spomniti besede Psalmista, ko kliče: »S slavo in častjo si ga ovenčaj!« (8, 6.) Tudi vsakemu izmed nas je prishranjena ta krona, toda blestela bo na naši glavi le, če se bomo po zgledu svetega Lovrenca postavno borili; kajti sveti apostol Pavel nam zatrjuje: »Če se kdo bori, ne prejme venca, ako se ni boril pravilno.« (II. Tim. 2, 5.)

Da bomo v tem boju zmagali, se moramo za pomoč k Mariji obračati. Moramo se pa k njej zatekati tudi zato, da se nam ne zmedejo pojmi o pravi in najvišji časti in slavi, ki jo moramo iskati. Človek je vse preveč pozemeljski in posveten in vse preveč le pozemeljsko in posvetno čast išče in po njej čezmerno hrepeni; v tej težnji napuha in častilakomnosti zabrede s prave steze življenja. Častilakomni *napuh*, ki je *zgodovinsko prvi* med poglobitnimi grehi, je tudi *koreninsko prvi* med njimi in je iz njega pognalo nepopisno zlá in gorjá. Ne sladkosti pozemeljske slave, temveč čast nebeškega zveličanja bi morali iskati in se z vsemi močmi za njo truditi.

Marija, ki je bila tu na svetu najponižnejša dekla Gospodova, je tam gori v nebeškem kraljestvu najbolj slavljena in češčena; najbolj slavljena in češčena pa tudi tu na svetu.

Grki so svojega boga Apolona ovenčali z lavorikovim vencem časti in slave. Neprimernejše lepši in veličastnejši lavorikov *venec časti in slave* je spletla katoliška Cerkev okrog Marijine glave. Ta venec so *lavretanske litanije*; vsak vzklik in Marijin naslov v teh litanijah je en lavorikin list v tem vencu. To niso ovenljivi in minljivi listi pozemeljske časti, ampak zlatoprstni in večno-trajni listi nebeške slave, ki ne mine in ne izgine.

Pri tem vencu Marijine časti in slave moramo

prav posebno paziti na njegovo ime, ki je tako simbolično in pomembno. Imenujejo se te Marijine litanije navadno *lavretanske*, ker so se bile najprej udomačile in posebno priljubile v lavretanskem Marijinem svetišču in so se potem od tam razširile po vsem svetu.

Najprej par besed o postanku Marijinega svetišča v mestu Loretu. Legenda nam pripoveduje, da je bila tista hišica, v kateri je prebivala Marija v Nazaretu, na čudežen način od angelov prenesena dne 10. maja leta 1291. na Trsat; čez dobra tri leta, in sicer 10. decembra 1294., je bila potem ta hišica prenesena v Loreto, kjer tvori še sedaj jedro in srce lavretanskega svetišča. Znanstvena pretirana kritika je sicer ugovarjala resničnosti tega po legendi izročenege dejstva; vendar so stroge znanstvene preiskave močno potrdile prepričanje, da je ta hišica, ki se sedaj hrani v Loretu, bila nekoč res na Trsatu in da je prava Marijina hišica iz Nazareta. Ljudska pobožnost pa se ni nič zmenila za dvome in ugovore glede te hišice, temveč jo je častila in jo še časti z velikim spoštovanjem in neštete množice vernikov so poromale skozi stoletja semkaj v ta dom Marijin z živo vero, trdnim zaupanjem in prisrčno ljubeznijo.

Razen tega, da je sveta hišica lavretanska skozi stoletja vzdržala vse poskušnje zgodovinskih in znanstvenih dokazov za njeno pristnost in da se je v tem svetišču vršilo veliko čudežev, je Cerkev potrdila verodostojnost pobožnega prepričanja, ki vidi tu pravo Marijino nazareško hišico s tem, da je odobrila poseben praznik, ki se imenuje: Prenos blaženega doma preblažene Device Marije, ali kakor ga kratko imenujemo, praznik Lavretanske Matere božje. Ta praznik praznujemo dne 10. decembra. S tem je Cerkev dala temu svetišču prav posebno odliko in je s tem tudi posredno veliko

storila za razširjenje, pristno lavretanske pobožnosti Marijinih litanij.

V starih časih je bilo razširjenih vse polno litanij, tudi mnogo takih, ki so proslavljale Marijo. Ker je iz mnogih vzklikov odmevalo včasih celo praznoverje in zazvenela marsikaka nespametnost, je Cerkev zatirala in zatrla take litanije. Vzdržale so se pa Marijine litanije, ki so jih prepevali v lavretanskem svetišču. Cerkev je te litanije odobrila in priznala ter celo z odpustki obdarila in jih tako pouspeševala v razširjanju. Pobožni Marijini častilci, ki so se kot romarji vračali iz lavretanskega svetišča, so prinašali s seboj domov v duši odmev teh litanij kot najdragocejši spomin in so jih doma radi prepevali in ponavljali. Takó so se vedno bolj širile in priljubljale. Posebno veliko so storili za razširjenje te pobožnosti razni redovi. Karmeličani so bili med prvimi, ki so se trudili za odpustke teh litanij. Mnogi pisatelji so celo trdili, da so prvotno od karmeličanov prišle te litanije v Loretu in so jih zato karmeličani gojili s posebno vnemo kot nekako domačo redovno pobožnost. Domenikanci so jih širili s pobožnostjo rožnega venca in s pomočjo roženvenskih bratovščin. Jezuiti so jih razširjali prav posebno z Marijinimi družbami. Kamorkoli so se razširile, povsodi so prinesle s povečanjem imena Marijinega tudi svoje simbolično ime: Lavretanske litanije. Kakor že poudarjeno, najdemo v tem imenu posebno simboliko te pobožnosti. Italijansko ime *Loreto* se po latinsko imenuje *Lauretum*, kar pomeni po naše: *Lavorikov gaj*. *Lavretanske litanije* se tako opravičeno označijo kot »*lavorov venec*« iz tega lavorikovega gaja Marijinega. Četudi ni to tvarni venec, je pa najlepší *idealni venec časti in slave Marijine*. S tem vencem jo venčamo, ko jo hočemo posebno počastiti k njenim praznikom in ob njej posvečenih sobotnih dnevih. Kakor nevenljivo blesteč list v

tem vencu slave Marijine je vsak naslov lavretanskih litanij. Vsi ti lepi nazivi, s katerimi častimo Marijo, so vzeti deloma iz svetega pisma, deloma iz krščanskega izročila, prav posebno iz spisov in govorov svetih očetov in učnikov.

Prvi trije vzkliki, ki poudarjajo viške njenega dostojanstva, postavijo v ospredje kot trozvočno dominantno častitljivo svetost in globoko pomembnost njenega *imena*: Sveta Marija. Potem sledi dvojno najvišje dostojanstvo njeno; prvo njenega božjega *materinstva*, s katerim jo je Bog odlikoval, potem dostojanstvo njenega nedotaknjenege *devištv*a, s katerim se je sama osebno odlikovala: Sveta Mati božja, sveta devic Devica.

Toliko je globokosti in pomembnosti v njenem božjem materinstvu in devištvu in tako tesno sta spojeni ti dve njeni prednosti, da se litanije ne morejo kar tako posloviti od teh dveh besed: Mati in Devica, temveč se tu ustavijo in ta dva vodilna uvodna motiva blagozvočno in globokopomembno prelivata v najlepše spremene, v katerih občudujemo čednosti in prednosti te Božje matere in prečiste Device. Neutrudljivo se tu ponavljati ti dve imeni: Mati — Devica. To Mater Kristusovo, ki je bila ob oznanenju materinstva pozdravljena kot milostipolna in jo zato častimo mi kot Mater milosti božje, poveljučujemo prečisto in brezmažno, nedolžno in deviško, ljubeznivo in čudovito. Pri tej izredni materi najdemo dobrega sveta v vseh potrebah in zadevah. Njo, ki smo jo pozdravili kot Mater božjo in Kristusovo, počastimo vnovič kot Mater Stvarnikovo in Odrešenikovo. Potem ko je bila kot Mati primerno počeščena, jo proslavljamo kot Devico najmodrejšo in častitljivo, hvalevredno in mogočno, milostljivo in verno. To so vzvišeni naslovi, ki bi po človeški meri sodili bolj za častitljivo gospo in mater kot pa za skromno devico. Toda to ni navadna devica, ampak nad vse vzvišena in častitljiva.

Veličanstvo Marije kot matere vzbuja v nas spoštovanje, neomadeževani blesk njenega deviš-
tva pa občudovanje. Toda tudi nam je dano, da
smo lahko sodeležni njene lepote in krasote, samó
če hočemo posnemati njene čednosti. Kakor cve-
ten šopek so zbrane in podane njene čednosti v
lepih simbolih, ki so ponajveč svetopisemske pri-
spodobe in za nas najlepše predpodobe, ki naj bi
jih posnemali. Marija nam je podoba pravice in
sedež modrosti. Ona je vir svetega veselja, je ču-
dovita duhovna posoda, vse časti vredna in vse
svetosti polna. Ona je čudežna, sladkoduhteča
roža skrivnostna; ona je silna in mogočna kakor
trdni stolp Davidov, čudežna kakor iz dragocene
in trdne slonovine zgrajena umetnina, vsa lepa in
krasna kakor zlato svetišče Salomonovo. Ona je
središče našega upanja, kakor je bila Izraelcem
nekoč skrinja zaveze, ki je hranila v sebi mano
nebeško in tablo zapovedi božjih. Ona nam je
vrata nebeška, ker le po njej in z njo dospemo v
zveličanje. Kakor jasna in blesteča zvezda danica
sveti v mrakóve in bridkosti življenja: bolnikom
je ona zdravje, grešnikom pribežališče, žalostnim
tolažnica, vsem kristjanom mogočna pomočnica.
H koncu litanij zablesti prelestna krona Marije
Kraljice angelov in očakov, prerokov in aposto-
lov, mučencev in spoznavavcev, devic in vseh
svetnikov. Trije sklepni dragulji te kraljevske
krone Marijine so: dostojanstvo njene *brezgreš-
nosti v njenem brezmadežnem spočetju*; *rožni
verec pobožne molitve*, s katero jo najlepše po-
častimo; tisti *božji mir*, ki nam ga je prineslo na
svet Jagnje božje in ki je hrepenenje vseh naših
duš, katere želijo na veke uživati ta mir pri Jag-
njetu božjem v nebesih in pri njej, ki je kakor
sveta Mati božja dala temu Jagnjetu božjemu te-
lesno življenje in ga porodila v hlevčku betlehem-
skem in redila leta in leta.

Dandanes so lavretanske litanije vsepovsod v vsej Cerkvi močno razširjene in silno priljubljene. Kdo je, ki bi jih ne poznal? Kje je srce, ki bi zanje ne bilo dovzetno? Kje duša, ki ne bi imela zanje umevanja? Pesniki so se navduševali pri teh litanijah in na vsak časten naslov Marijin skladali prelepe pesmi. Slikarji so na čudovitih slikah podajali to, kar nam zveni iz posameznih besed in poveličevali slavo Marijino. Cerkveni govorniki so črpali iz njih bogastva za najbolj navdušene in najlepše govore o Mariji. Skladatelji so podajali lepoto teh litanij v neprestano se prelivajočih in vedno novih glasbenih lepotah. Pobožni verniki jih neprestano prepjevajo v vseh jezikih svetá.

Lavretanske litanije so dopolnilo rožnega venca; so slavospev maja in oktobra, teh dveh Marijinih mesecev; so slovesen odmev Marijinih procesij in spev popoldanskih pobožnosti, ki jih po navadi zaključuje blagoslov z Najsvetejšim. Te litanije odmevajo po zavodih in samostanih, po veličastnih cerkvah in po skromnih kmečkih domovih, po brezštevilnih romarskih poteh in svetih Marijinih gorah. Odmevale so včasih glasno po begunskih in vojaških taboriščih in včasih komaj slišno po podzemeljskih zakopih in strašnih bojiščih.

Litanije so priljubljen spev nedolžne mladine, ki že po svoji naravi ljubi Marijo, ravno tako so pa drage tudi ubogim jetnikom in nesrečnim grešnikom, v njih najdejo tolažbo bolni in trpeči. One odmevajo po bolnišnicah in jetnišnicah in v njih najdejo dovolj moči siromaki, ki nosijo sramotno kazen za svoje zločine ali pa trpijo hude bolečine, ki so včasih kazen za njihove grehe, včasih pa prilika za nebeško zasluženje.

Leta 1634. je umrl dominikanec Miechow, velik častilec Marijin. Napisal je bil veliko delo o lavretanskih litanijah, ki je izšlo prvotno v latinščini.

skem jeziku v dveh velikih knjigah, pozneje je bilo prevedeno tudi v druge jezike. On pravi, da se ima le pobožnosti lavretanskih litanij zahvaliti, da je mogel napisati to veliko delo o teh litanijah. Zadel ga je bil namreč mrtvoud. Ko so njegovi sobratje videli to nenadno nesrečo, ki ga je zadel, so bili vsi prevzeti usmiljenja in sočuvstva vanja in so mu želeli pomagati. Nekateri so skušali pomagati z naravnimi sredstvi, drugi so pa iskali nadnaravnih pripomočkov in so posebno zaupali v lavretanske litanije, ki so jih prav v tisti dobi ravno dominikanci posebno goreče pouspeševali in molili. Začeli so torej njegovi redovni sobratje za njegovo ozdravljenje opravljati to pobožnost in tudi sam je z zaupanjem molil litanije. Sam poudarja kot čudežno dejstvo, da je kmalu nato njegova tresoča in skrčena roka in njegova že neobčutljiva noga zopet oživela, zadobila občutek in gibanje. »Litanije so me ozdravile,« pravi sam. Kako lepo je zablestel v lavorovem vencu Marijine slave njenih litanij naziv: Zdravje bolnikov. Pa ne samo ta list Marijine slave, zablestel je cel Marijin lavorov venec lavretanskih litanij po velikem delu tega čudežno ozdravljenega moža. Njegova knjiga o litanijah lavretanskih je še danes globok studenec, iz katerega zajemamo bogato spoznanje Marijine časti in slave.

Tudi naslov: Pribežališče grešnikov, ki ga imamo v litanijah, je Marija slovesno potrdila v okviru bratovščine prečistega Srca Marijinega za spreobrnjenje grešnikov, ki je nastala in ima svoj glavni sedež v cerkvi Naše ljube Gospé Zmagovalke v Parizu. Ta velika župna cerkev v francoski prestolici je bila vedno prazna, skoraj nihče ni prihajal k službi božji in k svetim zakramentom. V tej veliki župniji, ki je štela leta 1835. do 27.000 duš, je bilo samo 720 svetih obhajil. Nevera in pregreha sta javno vladali in dušili vse versko življenje. Župnik je bil dober in pobožen mož in je v teh žalostnih

razmerah silno trpel. Dne tretjega decembra leta 1836. mu pride med sveto mašo kakor po nekakem navdihnjenju misel, naj bi svojo župnijo, ki je bila po zavetnici župne cerkve že Mariji posvečena, posebno priporočil in posvetil prečistemu Srcu Marijinemu. Po tem Srcu je upal doseči rešitev njemu izročeni duš. Te misli ni mogel več pregnati iz glave. Za poskušnjo napiše osnutek pravil za posebno bratovščino na čast prečistemu Srcu Marijinemu. Dne 10. decembra mu pariški nadškof ta pravila potrdi. Drugo jutro, bila je tretja adventna nedelja, oznani malemu številu navzočih in jih povabi za zvečer ob sedmi uri k počestitvi prečistega Srca Marijinega za spreobrnjenje grešnikov. Računal je na kakih 50—60 vernikov, pa se jih na njegovo veliko začudenje zbere v cerkvi kakih 500; in kar ga je posebno veselilo je bilo dejstvo, da se je zbralo posebno veliko mož.

Ko so končale navadne večernice, latinske vespere, je župnik razložil navzočim namen tega shoda in pomen bratovščine. Njegove prisrčne besede so močno vplivale na zbrane. Medtem ko so bili med vesperami še vsi hladni in brezbrizni, so po nagovoru začeli s posebno pobožnostjo peti *lavrentanske litanije*. Ko so prišli do vzklika: »Pribežališče grešnikov, prosi za nas!« so ga iz lastnega nagiba in nekake notranje potrebe vsi navzoči z veliko prisrčnostjo ponovili trikrat zaporedoma. Veselo presenečen se je župnik drznil zaprositi od Marije kot znamenje, da sprejema njegovo bratovščino v svojo zaščito, spreobrnjenje nekega povsem brezvernega gospoda, ki ga je v ta namen hotel drugi dan obiskati. Bil je to še edini živeči nekdanji minister Ludvika XVI. Že v petnajstem letu svoje starosti se je bil odpovedal krščanski veri in je postal popoln brezverec. Sedaj je bil že osemdeset let star. Marija, pribežališče grešnikov, je izpolnila željo župnikovo. Zastarani grešnik se omeči in skesa, že čez dva dni se spove in prejme

sveto obhajilo ter spokorno preživi še kako pol-
drugo leto do svoje smrti.

Neverjetno veliki so bili sadovi bratovščine Srca Marijinega; medtem ko je bilo v župniji pri 27.000 tisoč prebivalcih v letu 1835, komaj 720 let-
nih svetih obhajil, je poskočilo to število v dveh letih na skoraj 10.000, v petih letih na 20.000 in je potem stalno naraščalo tako, da je v dvanajstih letih po ustanovitvi bratovščine narastlo na 107.900.

Tudi število udov bratovščine Srca Marijinega za spreobrnjenje grešnikov je naglo rastlo. Niti deset let ni še minulo po ustanovitvi te bratovščine, ko je štela glavna bratovščina v župni cerkvi Marije Zmagovalke v Parizu že 564.791 članov, od katerih je bilo polovica moških. Število podružnih bratovščin po raznih delih sveta je do tedaj doseglo višino 4.945 z nepreglednim številom članov. Člani molijo vsak dan zdravomarijo s pristavkom: »O Marija, pribežališče grešnikov, prosi za nas!«

Poleg mnogih drugih Marijinih družb in bratovščin je ta bratovščina, ki je bila miselno spočeta v cerkvi Marije Zmagovalke in *rojena med lavretanskimi litanijami* pri trikratnem vzkliku: »Pribežališče grešnikov, prosi za nas!« ter od Marije same potrjena naslednji dan s spreobrnjenjem zastaranega in zakrknjenega grešnika in brezverca, pač tudi prav *poseben venec Marijine časti in slave*. Lavorov venec lavretanskih litanij je samo eden izmed mnogih vencev, ki krasijo nebeško Kraljico in vzbujajo v nas poleg češčenja in spoštovanja prav posebno zaupanje v njeno moč in dobroto.

Sveti Veroniki Milanski se je v samostanu svete Marte večkrat prikazala preblažena Devica; ko so nekoč druge redovnice pele litanije in molitev »Pozdravljena Kraljica«, ji je Marija rekla: »To petje litanij in Pozdravljene Kraljice mi zelo dopade.«

Dajmo Marijo pridno in pobožno častiti s to,

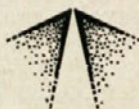
njej tako ljubo molitvijo, da ji naredimo čimveč veselja. V dušnih in telesnih stiskah in zadevah se obračajmo k njej s prelepimi vzkliki litanij. Plešimo ji pridno ta lavorov venec njene slave in časti posebno v njenem mesecu maju in oktobru in ob njenih praznikih ter sobotah. Legenda pravi, da so v Loretu prvič angeli peli lavretanske litanije. Vsekakor smemo misliti, da z angeli tekmujejo, ko Marijo poveljučujemo z lepimi nazivi iz litanij.

Kakor odmev lavretanskih litanij naj doni skozi našo dušo prelepa pesem:

*Slava ti, nebes Kraljica,
slava ti, zemljè Gospá,
Mati sveta in Devica,
Pomočnica si svetá.
Kras neba si, up v obupu,
Tolažnica žalostnih,
grešnemu kljubuješ strupu,
Mati, rádost rádostnih.*

*Zvezda svitla upajočim,
luč si v mraku vernikom,
si uteha plakajočim
in rešitev grešnikom.
Mati, k tebi pribežimo,
k tebi srce hrepeni,
v tvoje varstvo se zročimo,
vodi nas v življenju til*

(Venec, 873.).

Brin.

»Povej nam ti za Jezusa,
povej nam ti za Jezusa!« —
»Tam je na zeleni gmajnici
pod eno brinjevo vejico.«
(*Narodna pesem. Štr. 448.*)

Brin je skromen in ubožen, ponižen in skrit sorodnik mogočne kraljevske cedre. Nizek in skoraj neznamenit po svoji postavi in obliki je vendar žlahten po svojem bistvu, ker ima v sebi skrite odlične zdravilne moči in sile. Zato pa je kljub zunanji neznamenitosti in skromnosti upoštevan od ljudi s hvaležnostjo in ljubeznijo. Kakor po svoji postavi tako je skromen tudi v svojih potrebah in zahtevah. Zadovolji se na najbolj suhih in siromašnih tleh. Krajem, ki bi bili v svoji kraševiti pustoti najbolj goli, daja s svojim večnim zelenjem prijazno lice in se v vsej siromašni skromnosti počuti zadovoljen in mirno in lepo uspeva ter je silno vztrajen in odporen. Korenine in les, igličasti listi in jagodasti sadovi, vse izduhteva prijeten vonj.

Brinove jagode so v prvih časih krščanstva uporabljali pri službi božji mesto kadila. Že zgodaj so spoznali zdravilne moči brinove, toda niso se zadovoljili s tem, da bi njegovi moči pripisali samo to, kar mu po pravici gré, temveč so ga v prazno-

vernem spoštovanju povzdignili do nekake čudežne rastline, ki naj bi ozdravljala brez števila bolezni. K temu pretiranemu spoštovanju je veliko pripomoglo še iz poganskih časov preostalo praznoverje, ki je videlo v brinu veliko več, kot mu je bil Stvarnik dal. Nam je in ostane brin le skromna, pa dobrodelna in kljub svojim bodicam prijazna rastlina.

Naravno je, da se je utrujeni popotnik v pustih krajih rad ulegel pod brinov grm, da si je odpočil v njegovi prijetni senci in se ohladil od solnčne vročine. Blagodejno okrepcan je potem s svežimi močmi nadaljeval svojo pot.

Brin srečamo v pobožni narodni legendi, ki nam tako pripoveduje: Leži dolga pripotna njiva, na njivi raste proso, ki ga pleveta plevici dve, devici obe. Mimo pride Gospod Jezus in vpraša: »Plevici dve, devici dve, al' ste vidve že južnali?« Pa mu odgovoré, da še niso južnale, saj niso še niti kósile, ker je danes sveti post, sveta kvaterna sreda. Jezus pa jima naroči, naj gresta domov in naj požeta, ker bo do tedaj že zrelo. Mimo pa bodo prišli Judje hudí in ju bodo vprašali, ali sta videli koga mimo iti, ki je bil z belim oblačilom oblečen in s štrikom prepasan. Oni pa naj odgovorita, da sta ga videli, toda to je bilo tedaj, ko sta pleli to proso, ki ga sedaj že žanjeta. In vse se je tako zgodilo. Ko so Judje to slišali, so dalje šli in so prišli na zeleno dobrovo; tam je sedel Jezus pod brinovim grmom, na grmu pa je sedela kukavica in izdala Jezusa. Druga legenda pa pravi, da so Judje prišli mimo mladega zlatarja in ga prav lepo poprašali: »Povej nam za Jezusa, povej nam za Jezusa!« On pa le molči. Potem pridejo mimo mlade deklice in jo lepo vprašajo: »Povej nam ti za Jezusa, povej nam ti za Jezusa!« Deklica je prav vesela bilá: »Če mi prav lepo plačate, vam povem za Jezusa. — Tam je na zeleni gmajnici pod eno

brinjevo vejico.« Judje so Jezusa našli in so ga zvezali prav močno z žimnatimi štriki, ki so bili pet in petdeset klafter dolgi in imeli na vsak klafter po en voz. Ko so ga vezali, so ga vprašali, kaj bo za plačilo dal zlatarju, ki ga je tako tajil. Jezus odgovori, da mu lepo plačilo podeli; do sedaj je vlival rinčice in prstane, odslej bo pa kelihe in zlate skledice: »V kelihu bo stala moja Kri, v skledici bo ležalo moje Telo. Na unem svetu dam duši sveti raj.« Ko ga vprašajo, kaj da deklici, ki ga je bila izdala, pravi, da ji da to za plačilo: »Do sedaj je bila deklica, sedaj pa postane kukovica. Do kresa bo pela prav lepó, po kresu jo pa črvi snedó. Na drugem svetu jo pa čaka črni pekel.« (Štr. 447, 448.) Naj omenimo v tej legendi narodne pesmi, da odmeva iz nje motiv o Judeževem izdajstvu in njegovem nesrečnem koncu. Kukavica je simbol izdajstva. Brin je v tej legendi nekako posvečeno drevo, ki da Jezusu zavetje. Na Gorenjskem pravijo, da ima zato vsak brinov grm polno križev.

Brin nam je predvsem *simbol skromnosti* in ga kot takega hočemo poviti v šopek Marijin. Prav gotovo ji ne bo neljub ta skromni vršiček, pod katerim je, kakor legenda pravi, počival in zavetja iskal sam njen božji Sin. Saj je iskala zavetja pod brinovim grmom tudi nebeška Kraljica, kakor nam to pripoveduje legenda o postanku višarske božje poti.

Ko stopi romar v ljubko višarsko svetišče, ima takoj na desni ob vhodu na steni veliko sliko. V ozadju veličastne skale Naboisa, Višnje gore in drugih vrhov, na zelenem višarskem hribu se zbirajo ovce okrog brinovega grma, pod grmom stoji preprosta podoba višarske Matere božje. Pastir prihaja naglo in v začudenju razprostira roke ob prizoru, ki se nudi njegovim očem. Ta slika nam kaže legendarni postanek te božje poti. Zgodovina nam nič gotovega ne vé povedati o tem, kako je nastala višarska božja pot. Le pobožna legenda

nam hoče nadomestiti to, kar bi radi vedeli iz trdnih virov. Pripoveduje nam tako le:

Žabničani so imeli že od nekdaj pravico, da pasejo ovce na višarski gori. Pasel jih je vaški pastir. Bilo je leta 1360., ko neke sobote ni bilo ovc k večerni molži. Pastir leta po širokem gozdu ter išče in kliče svoje ovce, pa nikjer jih ne najde. Ves utrujen pride do vrha in tam najde svojo čredo. Pa glej čudo! Vse ovčice kleče okoli *briz novega grma* ter se ne ganejo z mesta. Kaj je neki to, si misli osupli pastir, pristopi bliže in pogleda v grm. *Sredi grma* vidi leseno *podobo Matere božje* z Jezuškom na levi roki. Svet strah prešine pastirja. Ponižno poklekne in vzame sveto podobo v roke. Poln veselja jo poljubi in sklene, da svojo srečo razodene domačemu župniku in mu izroči podobo. Ko vstane in se napoti proti domu, jo ubere hipoma vsa čreda za njim ter ga spremlja kakor v procesiji v lepem redu do župnišča v dolini. Ta čudna procesija je privabila mnogo ljudi iz hiš, ki so se še bolj čudili, ko so slišali, kaj se je na gori zgodilo. Župnik vzame podobo ter vpraša farane, kdo bi jo bil na goro zanesel; toda nihče ne ve nič povedati. Zapré jo v omaro. Drugo jutro ovce ne dajo pokoja ter ne morejo dočakati, da bi se jim hlev odprl. Hitro leté zopet na goro do tistega grma, pa tudi podoba Matere božje je sredi grma, kakor dan poprej. Enako se zgodi še tretji dan. Kaj je torej treba storiti? Župnik naznani celo zadevo svojemu škofu, patrijarhu akvilejskemu, kamor je spadala vsa tista dolina v duhovnih zadevah. Tudi podobo pošlje patrijarhu in prosi za svét, kaj naj se ukrene. Patrijarh preišče natančno celo zadevo, potem pa vzame podobo v roke in ukaže odposlancem: »Zidajte cerkev in postavite oltar ljubi Materi Mariji na istem mestu, kjer ste podobo našli!« V spomin tega dogodka, ko so ovce našle čudodelno podobo, ženó še dandanes, kadar pride čreda prvič na višarsko

pašo, ovce trikrat okoli vrha. To naj bi bila nekaka zahvala ovčic, da se je čudežna podoba najprej njim razodela. V loku, skozi katerega stopimo v višarski cerkvi iz ladje v prezbiterij, kjer kraljuje na oltarju starodavni kip Marijin, ki so ga bajé ovčice našle prav na tem mestu, stoji latinski napis, ki po naše pomeni: »Na tem mestu je stala najdena Mati Kristusova«. Velike latinske črke v napisu pa nam povedó letnico tega dogodka: 1360.

Če potem, ko ti je znana ta dogodba, še enkrat pogledaš prej omenjeno podobo, se ti zdi, da si je Marija hotela izbrati v tistem *brinovem grmu prestol svoje skromnosti*. Če kje, je prav posebno na višarski gori Marija Mati tistega Dobrega Pastirja, ki je bil rojen v hlevčku betlehemskem in so bili pastirji s svojimi ovčicami njegovi prvi častilci in obiskovalci. V betlehemski štalici se je bilo popolnoma skrilo vse veličanstvo Kralja nebes in zemlje in vse visočanstvo Kraljice vsega vesoljstva. Hlevček in jaselce, pistirčki in ovčice, to so najjasnejši dokazi nedopovedljive skromnosti Gospodove in zraven skromnosti njegove presvete Matere. Kamenita podrtija, ki je bila včasih stanovanje revni živini; zapuščen hlev, kjer so večkrat jagnjeta bleketala, to je rojstna palača Kralja vseh kraljev. In on ni nikdar pozabil tega, ker se je sam sebe imenoval pastirja, kakor je bil kot pastir tudi od preroka napovedan: »In obudil jim bom edinega Pastirja, kateri jih bo pasel, svojega hlapca Davida; on jih bo pasel in on jim bo pastir.« (Eceh. 34, 23.) Ta Sin, Hlapec božji, ta edini Pastir je iz Davidovega rodu; ne samo iz rodu *kralja*, temveč tudi iz rodu *pastirja* Davida. Zato prav o njem govori David: »Vse si podvrigel njegovim nogam, drobnico in vsa goveda.« (Ps. 8, 8.) — »Ljudstvo njegovo smo in ovce njegove paše.« (Ps. 99, 3.) Zato govori sam o sebi: »Jaz sem dobri pastir. Dobri pastir dá

svoje življenje za svoje ovce... Jaz sem dobri pastir in poznam svoje in moje poznajo mene, kakor mene pozna Oče in jaz poznam Očeta; in svoje življenje dam za ovce...« (Jan. 10, 11.—15.) Tako ga imenujeta tudi poglavarja apostolov Peter in Pavel: »Bili ste namreč kakor izgubljene ovce, zdaj pa ste se obrnili k pastirju in varuhu vaših duš... Ko se prikaže najvišji Pastir, boste prejeli neminljivi venec slave.« (I. Pet. 2, 25; 5, 4.) — »Bog mirú pa je od mrtvih obudil njega, ki je po krvi večne zaveze veliki pastir ovac, našega Gospoda Jezusa.« (Heb. 13, 20.)

Ker je Kristus dobri Pastir, je Marija po vsej pravici imenovana Mati božjega Pastirja. Cerkev je Mariji slovesno priznala ta naslov s tem, da je postavila poseben praznik Matere božjega Pastirja; ta praznik praznujemo dne 3. septembra, ko molimo pri sveti maši: »Gospod Jezus Kristus, dobri Pastir, ki si dal življenje za svoje ovce, in si nas, svoje ljudstvo in ovce svoje paše, na križu višoč priporočil Materi Devici; po njeni priprošnji podeli, da bi tebi, našemu Pastirju sledili na zemlji in dospeli do pašnikov večnega življenja v nebesih.« Med redovniki se zlasti frančiškani v svoji Frančiškovi ponižnosti in pastirski skromnosti odlikujejo v češčenju Matere božjega Pastirja. Oni praznujejo v Umbriji ta praznik na drugo nedeljo po veliki noči, ko se bere evangelij o dobrem Pastirju. Saj je bil ravno sveti Frančišek tista otroškoprirsčna duša, ki si je iz svoje ljubezni do nebeškega Pastirja in njegove deviške Matere izmislil prelepo in ljubeznivo pobožnost jaselc, ki se je po njem vpeljana tako čudovito naglo razširila po vsem svetu. Tako pastirsko skromen in ponižen kakor drugi Kristus je vzljubil Kristusa Pastirja in so njeovi sinovi od tega duha prevzeti mogli širiti češčenje Matere dobrega Pastirja. Prav lepo in primerno je slikar Tone Kralj višarsko oltarno vdolbino, v kateri

stoji kip Marije z Detetom, poslikal s samimi ovčkami.

Vrnimo se po tem razmišljanju zopet k višarskemu svetišču. Tu čutimo prav živo in pobožno v Mariji Mater dobrega Pastirja: Vsa skromna in preprosta se stiska pod brinov grm, ta lepi simbol skromnosti; pusti se počastiti od ovčk in najti od preprostega pastirja. Ko se je vršila prva procesija z višarsko Gospo, jo je nosil v tej procesiji ta skromni pastir in krotke ovčke so jo spremljale. Kdo bi se tukaj ne spomnil legende iz življenja svetega Jožefa Kupertinskega, ki je bil ovčke povabil, da so šle z njim in da so namesto ljudi, ki jih ni bilo, one s svojim bleketanjem častile nebeško Gospó. Ovčke so vsakoletne romarice, ki ob svojem prvem prihodu poromajo trikrat okrog višarskega vrha; in romarji, ki poromajo tjagori, jih slišijo in vidijo, kako se vse vesele pasejo po tistih svetih višavah, ki so tako dobre, da četudi drugim ne morejo ničesar več dati, imajo vsaj zanje še vedno dovolj sladke paše. Če katera, bi se med nami najbolj primerno in opravičeno častila višarska Marija kot Mati dobrega Pastirja.

Marija kot Mati dobrega Pastirja zasluži čestčenje tudi pod naslovom božje Pastirice. Leta 1895. se je vršil v Livornu prvi italijanski narodni Marijin kongres. Sveti oče Leon XIII. se ni zadovoljil ob tej priliki samo z navadno okrožnico, s katero je kongres dovolil, temveč je napisal predsedniku kongresa še posebno lastnoročno pismo. Razen tega pa je poslal tudi kip Marijin pod naslovom božja Pastirica, in naročil, naj ga postavijo v zborovalni dvorani.

Marija se je ponovno izkazala kot božja Pastirica, vsa skromna in preprosta. Mislimo na postanke mnogih Marijinih božjih poti, kjer se je Marija poslužila preprostih in skromnih pastirčkov, da so raznesli njeno čast in njeno slavo,

kakor je v betlehemskem hlevčku njen božji Sin, nebeški Pastir, tudi povabil k sebi skromne pastirje, da so oni prvi gledali v presveti raj njegovih nebeških oči in prvi užili presladko srečo njegovega nebeškega smehljava.

Legenda nam pripoveduje iz zgodovine najimenitnejše božje poti na Španskem, Monserrat, da so leta 880. pastirji, ki so po tem gorovju ovce pasli, nekega večera, ko so živino napajali ob reki Lobregat, zagledali v skalni votlini v gorovju vse polno lučic in slišali prelepo godbo. Ta prikazen se je ponavljala vsako soboto, dokler niso šli s škofom v slovesni procesiji do skalne votline, kjer so našli starodavno podobo preblazene Device. Bajé je bil to podobo skrila v tej duplini škof Peter iz Barcelone, da bi jo rešil pred mohamedanskimi Arabci, ki so leta 711. prihruli na Španjolsko. Pastirje si je Marija izbrala, da se po poldrugem stoletju zopet dá najti.

Ako preidemo s Španskega na Portugalsko, vidimo tam že prej omenjeno najmlajšo, toda do sedaj najbolj obiskano božjo pot Marijino v Fátimi, kjer se je bila Marija v letu 1917. šestkrat prikazala trem pastirčkom, desetletni Luciji, devetletnemu Frančišku in šestletni Hijacinti, po katerih je ustanovila to nad vse veličastno božjo pot.

Na Francoskem imamo Lurd in preprosto pastirico Bernardko, ki smo jo v svetem letu 1933. na dan Brezmadežne prvič počastili kot svetnico, prav v sedemdeset petem letu prikazanj. Dvanajst let poprej, leta 1846., se je preblazena Devica prikazala pastirčkoma Maksiminu in Melaniji v La Salette, tudi na Francoskem, kjer je sedaj še vedno zelo sloveča božja pot.

V Italiji se je prikazala v letu 1833. pastirici Veroniki v Ceretto na Toskanskem, kjer častijo žalostno Mater božjo. V Montagna na Tridentinskem je slovito Marijino svetišče, ki je zelo obiskovano. Tu se je 14. maja leta 1729. prvič prikazala

zala preblažena Devica tridesetletni pastirici Dominiki Targa, ko je bila ravno na paši. Pozneje se ji je prikazala še enkrat na paši in trikrat v cerkvi.

To so samo nekateri zgledi, je pa še veliko drugih sličnih legendarnih poročil, da se je Marija prikazala preprostim pastirjem ali da so oni na izreden, čudežen način našli kako podobo Marijino. Veliko je božjih potov Marijinih, ki imajo po legendarnem ali tudi zgodovinsko izpričanem poročilu preproste pastirje za svoje začetnike, ker so bili oni posebni zaupniki in izvoljenci nebeške Gospé, Matere dobrega Pastirja. Krajevno nam je najbližji dokaz za izredno ljubezen in naklonjenost Marijino do preprostih in skromnih pastirjev grgarska pastirica Urška, katere se je Marija poslužila kot svoje poslanke in zaupnice; ona je s svojo besedo o Marijinem naročilu postala ustanoviteljica slovite božje poti svetogorske. Časovno najbližji in obenem najlepši spomin in dokaz tega dejstva pa je proglasitev lurske pastirice Bernardke za svetnico. Ta sveta pastirica je poseblejena skromnost in preprostost, ki jo Marija tako ljubi v svojih ljubljencih pastirjih. Znani božjepotni pisatelj Hoppe piše v svoji veliki romarski knjigi: »Prav posebno očividna je velika podobnost med Marijinim prikazanjem na skalniški gori (kakor se je v starih časih imenoval sedanji svetogorski kraj) in med slavnoznanim razodetjem v Lurdu. Tu in tam je izbrana *mlada deklica* kot posredovalka milosti, in sicer *ubožna deklica*, poleg tega še *pastirica*, kajti tudi Bernardka Soubirous¹⁾ je imela za svoje glavno opravilo pred prikaznijo pašnjo ovc. Zdi se, da imajo pastirji pri preblaženi Devici prav posebno veljavo; morda izvira ta naklonjenost že iz Betlehema. Obe deklici dobita nalog, naj delata na to, da se sezida cerkev; obe prejmeta zagotovilo milosti. Obe iz-

¹⁾ Subiru.

vršita svojo nalogo in doživita pri tem te izkušnje: razglasijo ju za bolne in sleparske. Obe postavijo pred javno sodišče, za obe se zadeva častno konča; prekrasni svetišči se dvigneta na poziv teh dveh slabotnih deklic na gorovju in skalovju, ki je bilo do tedaj pusto in pozabljeno.« V teh sličnostih v zgodovini postanka svetogorskega in lurškega svetišča vidi pisatelj dokaz za pristnost in verodostojnost teh zgodovinskih podatkov, ki nosijo znamko naše Ljube Gospé na sebi. Še bolj podkrepi to okolščino dejstvo, da vidimo slične momente pogosto v postanku tudi drugih božjih poti.

To pastirsko ljudstvo, ki je prvo klečalo poleg Matere dobrega Pastirja v skromnem hlevčku betlehenskem ob bornih jaselcah in z njo častilo Zveličarja, je pri mogočni nebeški Gospé v taki veljavi, da mu daja velika naročila, ki prekašajo človeške moči. Ne mislimo samo na Marijina povelja, naj se ji zidajo cerkve; temveč daja jim tudi povelja, naj ljudi pozovejo k novemu življenju, k pobožnosti in pokori. Po njih razodeva in potrjuje velike verske resnice. Stotisoči, da, tekom časov so milijoni izpolnili naročila, ki jih je Marija dala po tem skromnem pastirskem ljudstvu svojih izbranih zaupnikov. Kakó vidimo spričo teh veličastnih svetišč in ogromnoštevilnih romanj in spričo velikih spreobrnjenj in čudežnih ozdravljenj uresničeno besedo apostolovo: »Kar je slabotnega na svetu, si je Bog izvolil, da bi osramotil, kar je mogočnega; in izvolil si je Bog, kar je na svetu preprostega in zaničevanega...« (I. Kor. 1, 27—28.) Spomnimo se tudi besed, ki jih je govoril Kristus z ozirom na otroke, ko je rekel svojim apostolom: »Resnično, povem vam, ako ne postanete kakor otroci, ne pridete v nebeško kraljestvo. Kdor se torej poniža kakor ta otrok, tisti je največji v nebeškem kraljestvu.« (Mat. 18, 3—4.) Kako skromen in ponižen otrok je bila sve-

ta Bernardka Lurška! Pred tem otrokom so klečali na dan njenega proglašenja deset in deset tisoči, se ji zaupno priporočali in jo navdušeno proslavljali in poveličevali, ko je blestela njena slika v sluhu nebeške slave in v siju tisoč in tisoč žarnic v največjem svetišču in središču katoliške Cerkve, ko je sam poglavar te Cerkve, vidni namestnik božji, najvišji pastir, klečal pred to skromno pastirico, da jo počasti. Ali se nam pri tem spominu ne vsili kar sama od sebe misel, kakor da bi bila hotela z vso to proslavo, ki se je vršila prav na god Brezmadežne, nebeška Pastirica sama zaklicati vsemu današnjemu svetu: »Resnično povem vam, ako se ne spreobrnete in ne postanete kakor ta pastirski otrok, vsi preprosti in ponižnoskromni, ne pridete v nebeško kraljestvo!«

Koliko je sreče v pastirski preprostosti in skromnosti, nam je najlepše pokazal pesnik, ki je sam to življenje preživel:

*»Ko kralj po planini visoki
pohajam za tropom ovčic,
Nikdar ne zmrači se mi čelo,
nikdar ne stemné se oči.*

*Naj drugi okoli po sveti
si iščejo slave, blaga:
Jaz hočem na gori živeti,
tu sreča, tu mir je domal!«*

In ko je bil že zunaj v življenju, toži ob spominu na ta izgubljeni raj pastirske sreče:

*»Tam gori, tam gori za tretjo goró
planina dviguje v nebó se,
iz dalje srce omedleva za njó,
obrača na njó mi okó se . . .*

*Tam srečen pastirček, sem glasno pojoč,
veselje srcá razodeval...
Bridkosti in bóli tam nisem poznal,
pijoč le sladkosti sem rasel...»*

(S. Gregorčič.)

Ne dobimo zlepa bolj resnične slike skromnosti in preprostosti življenja, ki je podlaga časne in večne sreče. *Nikar se ne pritožujmo, če nas je Bog pustil v skromnih in preprostih razmerah;* saj nam je v svoji neskončni modrosti hotel s tem le dati *podlago za pravo zadovoljnost*, ki ni v zunanem blagostanju, temveč le v srcu doma. Hotel nas je po *poti življenjske skromnosti pripeljati le bližje svojemu Sinu*, ki si je postavil svoj prvi prestol v skromni štalici v preproščini jaselc; *bližje njegovi presveti Materi*, ki si je izbrala male in skromne za svoje posebne izvoljence in ki si je postavila enega izmed svojih romarskih prestolov tam gori na višarskem planinskem pašniku *pod brinovim grmom, ki je tako lep simbol preprostosti in skromnosti*. In če je nas božja previdnost potisnila tudi pod bodeči brinov grm v skrite in tesne, v skromne in ponižne življenjske razmere, nas je hotela s tem le bolj priljubiti nebeški Kraljici-Pastirici, Materi dobrega Pastirja, h kateremu nas hoče privedi nekoč na nebeške pašnike večne sreče in radosti: Tja gori, tja gori v presveto nebó...

Vsemu svetu velja sveti Frančišek Asiški za vzor največje skromnosti, otroške preprostosti in svete ponižnosti. On pa je rad postavljajl za vzor teh čednosti brata *Ginepra*. Nekoč je rekel: »Ta bi bil dober manjši brat, ki bi sebe in svet tako premagal kot brat *Ginepro*.« Beremo v Rožicah svetega Frančiška: »Ko je sveti Frančišek videl v vseh neizgovornih preproščini in potrpežljivost brata *Ginepra*, je rekel tovarišem in drugim, ki so mu stali okoli: »Ko bi le Bog hotel, bratje moji,

da bi *takega brinja* imel velik gozd!« Ime *Ginepro* pomeni namreč toliko kot *brin*.

Tako *brinje v vrtu nebeške Pastirice* naj bi bili tudi mi vsi po svoji *preproščini in ponižni potrpežljivosti ter skromni zadovoljnosti*. Naj bi bili mi vsi preblaženi Devici tako ljubi in dragi, kakor je bil ljub in drag svetemu Frančišku brat Brin=Ginepro.

Zato jo pa prav lepo prosimo:

*»Kdor je majhen, pridi k meni!«
Dobra Mati, vabiš nas!
Sama k sebi nas priženi
in prikleni večni čas.
Dobrega Pastirja Mati,
vodi nas po stezi zlati!*

(S. Sardenko.)

Hizop.

»Pokropi me s hizopom,
in očiščen bom...«

(Psalm, 50, 9.)

Hizop, ki se po naše imenuje tudi *žepek* ali *ožepek*, je iz cvetličnega rodu ustnatic, med katerimi je zelo veliko lepo dišečih in zdravilnih. Iz tega rodu je sladkodišeča bazilika, majaronček in dobra misel, sivka in salvija, melisa in meta, maternica dušica in rožmarin in še mnogo drugih prijaznih in koristnih zelišč božjih.

Hizop ali žepek ljubi kamenite griče in hribe in solnčne skalnate stene v južni in deloma v srednji Evropi in cvete v juliju in avgustu. Njegovo cvetje je višnjevasto, bolj redko rdečkasto ali belo. V bolj mrzlih krajih severne Evrope ga morajo skrbno gojiti po vrtovih, medtem ko pri nas raste divji v velikih množinah. Še posušen ima zelo prijeten duh in izdatno zdravilno moč. Doma je z Jutrovega in so ga bržčas prinesli v naše kraje pridni redovniki, katerim se imamo zahvaliti še za marsikatero drugo kulturno rastlino.

Hizop srečamo že v svetem pismu. V stari zavezi so rabili hizop kot škropilo, s katerim so škropili daritveno kri, z njim so škropili tudi tiste, ki so postali postavno nečisti, in pa gobavce. (Glej Mozes, III. 14, 4—6. — IV. 19, 6—18.) Tako

je postal *hizop* s svojo zdravilno in očiščevalno močjo simbol za očiščevanje od greha. In ga prav v tem pomenu omenja Psalmist, ko kliče: »Pokropi me, Gospod, s *hizopom* in očiščen bom; umij me in bolj ko sneg bom bel.« (50, 9.) V svojem pismu do Hebrejcev omenja sveti Pavel to očiščevanje prve, stare zaveze: »Tudi prva zaveza ni bila brez krvi uvedena. Ko je namreč Mozes vse zapovedi v postavi oznanil vsemu ljudstvu, je vzel kri juncev in kozlov z vodo in s škrlatno-rdečo volno in *hizopom* ter je pokropil knjigo samo in vse ljudstvo z besedami: »To je kri nove zaveze, ki jo je Bog sklenil z vami.« (9, 18—20.) Temu očiščevanju postavi nasproti in poudari očiščenje v novi zavezi po daritvi in krvi Kristusovi. Ne pozabimo, da je *hizop* tudi pri krvavi daritvi Kristusovi v službi. Sveti Evangelist Janez nam poroča: »In da se je dopolnilo pismo, je potem Jezus, ki je vedel, da je že vse dovršeno, rekel: »Žejen sem.« Stala je ondi posoda, polna kisa. Nataknili so torej na *hizop* s kisom napojeno gobo in mu jo dali k ustom. Ko je torej Jezus vzel kisa, je rekel: »Dopolnjeno je.« In nagnil je glavo in izdihnil. (Jan. 19, 28—30.)

Hizop je s Psalmistovimi besedami prešel tudi v cerkveno liturgijo. V stolni in drugih znamenitejših cerkvah vidimo ob nedeljah pred mašo obred škropljenja z blagoslovljeno vodo. Mašnik pokropi najprej trikrat oltar, potem samega sebe, nato duhovščino in strežnike ter vse navzoče vernike. Ob škropljenju se najprej zapojejo kot antifona besede: »Pokropi me, Gospod, s *hizopom* in očiščen bom; umij me in bolj ko sneg bom bel.« Med škropljenjem se moli potem 50. psalm: »Usmili se me, Bog, po svoji milosrčnosti«, in se k sklepu zopet ponovi začetna antifona, ki je iz tega psalma vzeta. Tudi pri drugih obredih, ki so združeni s škropljenjem, se rabijo te besede prav pogosto. S temi besedami pokropi duhovnik bol-

nika, ko ga obišče ali mu prinese svete zakramente. Tako blagoslavljajoč škropi sveče na svečnico, pepel na pepelnico, oljke na oljčnico. Tako ima hizop tudi v cerkveni liturgiji ohranjeno svojo *spokorno očiščevalno simboliko*.

Mi ga pa presadimo tudi v Marijin vrt. *Hizop* je zlasti nam v ožji domovini *simbol za romarske odpustke in romarska simbolična cvetka*. Marsi kdo se še živo spominja, kako je s svojo staro materjo prvič opravil svoje svetogorsko romanje. S svetim strahom je skrbno nosil svoj mali križček, ki ga po nauku in veri stare matere mora nesti vsak romar, ki prvič poroma tja gori k Materi Mariji. Z enakim svetim strahom božjim je nosil bremence svojih grehov, ki niso bili skoro nič večji in težji kakor njegov križček. Bil je to morda prav prvi križ, ki ga je skrbel v življenju in morda prav prvi grehi, ki so mu grenili solnčno jasno mladost. V čudežno slovesno razpoloženje prvega svetogorskega romanja, zagrenjenega od bridkosti spovednice in čudežno oslajenega od nebeške Kraljice v oltarju, je duhtel sladki vonj grenkega žepka-hizopa, ki ga je stara mati natrgala po poti prav tam blizu, kjer je po njeni veri počivala Marija sama, ko je romala s svojim Detetom na ta sveti kraj. Natrgala je tega blagoslovljenega zeljca in ga zataknila za pas in vnučkom v roke, da jih prevzame vonj tega spokornega žepka, ki je blagoslovljen od Boga samega in od nebeške Matere, ko je po stari pobožni pravljici veri tod romala in s svojo navzočnostjo to romarsko rožico še posebej blagosloвила. Zadnje blagoslove dá temu svetemu zelišču grenki zakrament svete pokore in sladkost svetega obhajila in rosa Marijine milosti in solnce njene ljubezni, ki se razliva z milostnega oltarja. Tak žepek je šele pravi »odpustek«, ki ga mladi romarček nese s svetim spoštovanjem domov svoji dragi mami. Odkar je mlademu romarčku prvič presladko za-

duhtel grenki hizop v življenje, mu dehti skozi vse življenje; zaduhti mu kot *spomin na mlada leta prvih romanj*, kot lep spomin že na sam sveti kraj, kot *žlahtnoduhteč vonj, ki je spojen z mislijo na Marijo*. Davno je že morda umrla stara mati, ki je trudnega, preplašenega in hrepenečega romarčka vodila po poti prvega romanja in ga svarila, naj skrbno pazi na svoj križček ter ga tolažila, naj se nič ne boji zastran grehov in mu s svojim pripovedovanjem budila vedno večje hrepenenje po nebeški Kraljici; ona je že davno umrla in življenja pot ni morda več sveta pot in romanje k Mariji; in grehči so postali morda pregrehe in iz križča so narastli težki življenjski križi; v spominu pa še zaduhti sladki vonj grenkega žepka in drami v duši hrepenenje otroka, morda izgubljenega otroka, po neskončno dobri nebeški Mamici.

Vpletimo *žepek-hizop* v majniški *šopek Marijin* kot *simbolično cvetko Marijinih romarjev*.

Volčič piše v svoji knjigi o Mariji: (IV, 8.)

V človeškem srcu je ukoreninjena želja popotovanja; če jo sto in stokrat zatajiš, se ti vendar le še prikaže. Sveti Peter nam pravi, da smo tujci, popotniki. On nam kliče: »Preljubi! Opominjam vas kot tujce in popotnike, da se zdržujete mesečnega poželjenja, ki se vojskuje zoper dušo.« (I. Pet. 2, 11.) Tudi posvetnjaki, ki so pot pravice zavrgli, potujejo. Tisti, ki za tihe poti k samotnim cerkvam Matere božje ne marajo, potujejo v posvetne razstave, na veselice in v toplice.

Tudi to je našemu srcu prirojeno, da radi gremo na visočine hribov ali v samotne, tihe kraje. Na takih krajih nismo le telesno pokrepčani, tudi naš duh je povzdignjen. Posvetni šum nas ne moti, vsakdanje skrbi nas ne nadlegujejo. Daleč naokoli gledamo božje stvarjenje; veličastnost božjih del napolnjuje našo dušo s pobožnim občudovanjem in hvaležnostjo. Mir in tišina okoli

nas, mir in pokoj v nas. Ponižno spoznanje lastne revščine naredi človekovo srce pripravnejše za sprejem božjih darov in človeka zbliža z Bogom. Ti samotni kraji so dostikrat priče posebnih milosti božjih in čudežno podeljenih dobrot. Tu so sveti kraji, kamor Gospod sam vabi pobožno dušo z obljubo, katero je dal po preroku Ozeju: »Glej, k sebi jo vabim in jo popeljem v samoto in ji bom na srce govoril.« (2, 14.)

Romanje je človeku prirojena potreba in je zato vidimo že v najstarejših časih in je najdemo tudi pri paganskih narodih. Ako se ozremo v staro zavezo, vidimo tam Abrahama, ki je po božji zapovedi romal na goro, kjer bi imel po božjem povelju darovati svojega sina. Jakob je imenoval kraj, kjer je imel prikazen nebeške lestvice, Betel, t. j. hiša božja. Posvetil je ta kraj in svét je bil njegovim potomcem in prerokom izraelskim. Ko so imeli Izraelci enkrat svoj tempelj v Jeruzalemu, jim je bilo to svetišče cilj obveznih in prostovoljnih romanj. K temu svetišču je poromala Marija prostovoljno z dvanajstletnim Jezusom in s svetim Jožefom. Misliti smemo prav za gotovo, da je to pobožno romanje redno opravljala. Tako vidimo v Mariji pobožno romarico ob strani Jezusovi. Romar je bil tudi Kristus Gospod; in to ne le na svoji sveti poti v Jeruzalem, temveč tudi drugače. Njegovo bivanje v puščavi je nekako romarsko življenje in romanja so bile ponočne poti, ko se je odtegoval svetu in se umikal v samoto k molitvi. »Čez dan je poučeval v templju, čez noč pa je hodil ven in prenočeval na gori, ki se imenuje Oljska. — V teh dneh je šel na goro molit in je noč prečul v molitvi k Bogu.« (Luk. 21, 37; 6, 12.) Romanje je tudi njegova pot na Oljsko goro po zadnji večerji. In njegova križeva pot na Kalvarijo je začetek najpobožnejšega romanja za kristjane, ki so obiskovali kraje Gospodovega življenja, delovanja in učenja, trpljenja in smrti,

vstajenja in vnebohoda. In prav tako so obiskovali kraje, ki jih je bila s svojo navzočnostjo posvetila njegova presveta Mati.

Pa ne samo kraji, ki so posvečeni po tem, da so nosili v svojem objemu Gospoda Jezusa in njegovo božjo Mater, so nam posebno sveti in jih verno ljudstvo s posebno pobožnostjo obiskuje, temveč tudi kraji, kjer je Bog po Mariji ali svojih svetnikih delil posebne dušne in telesne milosti, nam veljajo za svete in postajajo cilj hrepenjenja naših src. Največ takih krajev je ravno Mariji posvečenih. Po večini so imeli vsi ti sveti kraji svoj čudežni začetek. Ali se je na takem kraju Mati božja sama prikazala, kakor na primer v Lurdu, v Fátimi; ali pa je na teh krajih kaka podoba Marijina, ki z nevidnimi žarki božje milosti pobožne častilce vnema in jih z zaupanjem krepča, kakor na primer v štajerskem Mariazellu ali na Svetih Višarjah. Posebno slavo si pridobijo nekatera svetišča s številnimi in velikimi čudeži, ki so se tam zgodili na priprošnjo Marijino; spomnimo se Marije Pomagaj na Brezjah, posebno pa zopet Lurda in Fátime, kjer se še ne prestano leto za letom vršijo mnogi čudeži. Ne smemo pa misliti, da so na božjih potih in pri romarskih svetiščih vidni čudeži poglavitna reč. Ni pravi romar, kdor bi romal h kakemu svetišču samo zato, da bi dočakal čudežev nad samim seboj, ali da bi čudeže gledal nad drugimi. Po nauku svetega Pavla so čudeži od Boga dani z avtoriteto vernikov (I. Kor. 14, 22), kakor je že Kristus vernim Judom očital, rekoč: »Če ne vidite znamenj in čudežev, ne verujete.« (Jan. 4, 48.) Če vidimo še dandanes veliko čudežev po raznih svetih krajih, posebno Marijinih, moramo v tem spoznati mater Gospodovo. Kristus je delal čudeže iz dvojnega nagiba: Da je z izpričevanjem svoje božje moči in narave utrjeval poslušalce v veri na njegov nauk. Dalje pa tudi zato, ker je hotel v svo-

jem velikem usmiljenju pomagati revnim in potrebnim, bolnim in trpečim. Tako hoče tudi Marija s čudeži predvsem utrjevati vero, buditi pobožnost, krepiti čednost. Ta namen imajo vsa njena sveta pota, tudi tista, kjer ni slišati o kakih posebnih čudežih. Tudi tedaj, kadar Marija s čudeži ozdravlja neozdravljive bolezní in lajša telesno trpljenje in časno gorjé, tudi tedaj ima za vsem tem še vse bolj vzvišene namene kot samo telesnost našo; skozi to telesnost hoče prodreti do naše duševnosti. Visokošolski profesor dr. L. Fišcher¹⁾ piše v svoji knjigi »Fátima«: »V tem tiči visoki pomen takih božjih poti, kakor sta Lurd in Fátima, da stare verske resnice o neskončni očetovski ljubezni božji, o vseobsegajočem delovanju previdnosti božje, o moči in učinkovanju goré predstavljajoče vere, o Marijini materinski dobrotljivosti nanovo pred oči postavijo vsem tistim, ki imajo vsaj oči za gledanje.« In če je bila Fátima potrebna Portugalski, da je v tako silno razrvanih razmerah oživila staro vero, kakor je bilo to za Francijo potrebno z Lurdom, je *vsaka Marijina božja pot predvsem zato tu, da versko življenje dviga in pouspešuje*. Ne toliko zaradi zunanjih zadev, temveč zaradi notranjih, ne največ zaradi telesnih, temveč predvsem zaradi dušnih potreb bi morali romati k materi Mariji.

V letu 1886. je bilo veliko avstrijsko romanje v Lurd. Dan po prazniku Marijinega vnebovzvetja je pridigal tam v slovenskem jeziku mariborski stolni korar Franc Kosar. Potem ko je bil spregovoril o čudežih, pravi: »Porečete: Ali tedaj res ne smemo za noben čudež Marijo tukaj prositi? Tega ne, ljubi moji! Mi smemo in celo moramo za take čudeže Marijo prositi, ki so nam po nauku naše vere k zveličanju duše potrebni. Taki čudeži so: *Odpuščanje grehov in sprava z Bogom; rast v čed-*

¹⁾ Fišer.

nostih in dobrih delih; stanovitnost do konca in srečna smrt v milosti božji. Ti čudeži so nam zares potrebni; brez njih ne moremo v nebesa. — Kar mene zadeva, vam nič ne prikrivam, ampak kar očitno povem: moj zasebni poglavitni namen, da sem se, akoravno že postáran, na to daljno in težavno pot podál, je bil ta, da si pri Mariji izprosim srečno smrtno uro. Ako je človek prišel že nad šestdeset let, kaj ne, je pač zares čas, da resno misli na smrt? Vi ste sicer večjidel mlajši od mene; pa prej ali pozneje bo tudi vas vsakega dosegla mrzla roka smrti. Ker je tudi Bernardka najbolj molila za srečno smrt, menim, da bo prav, ako tudi mi po njenem zgledu danes predvsem in nad vse za sebe in za one, ki so nas za molitev prosili, Lurško Mater prosimo za srečno smrtno uro.

Kdor pa hoče čudeže gledati, mora verovati; kajti tako je božji Zveličar rekel očetu, ki je prosil za zdravje obsedenega sina: »Če morem — vse je mogoče za tistega, ki veruje.« Takoj je dečkov oče v solzah vzkliknil: »Verujem, pomagaj moji neveri!« (Mark, 9, 23—25.) Tudi mi verujemo, o nebeška Gospa! Naša vera je tako močna, kakor je močna tista skala, na katero je tvoj božji Sin zidal svojo Cerkev. S tako močno vero, ki je ti zavreči ne moreš in zavrgla ne boš, te prosimo zdaj kar obenem za tri čudeže:

O Lurška Mati, ki si prav na tem mestu pokoro oznanjevala in si Bernardki naročila: »Za grešnike se mora moliti,« in si pri drugi prikazni naročilo ponovila rekoč: »Pokora! Pokora! Pokora!« stori tedaj tudi nad nami za prvi čudež — *čudež pokore* ter vzbudi tudi v naših srcih studenec, in sicer neusahljiv studenec spokornih solz, da bomo v njem, dokler živimo, dan na dan svojo grešno dušo umivali in jo vedno bolj očiščevali.

O Lurška Mati, ki si Bernardko po stezi popolnosti skrbno vodila od stopinje do stopinje, stori nad nami drugi čudež — *čudež resnične hoje za*

Kristusom, da od steze pokore nikdar več ne odstopimo, ampak v čednostih in dobrih delih rastemo od dneva do dneva.

O Lurška Mati, ki si Bernardki tako srečno smrt podelila, stori tudi nad nami sirotami tretji in največji in najpotrebnejši čudež — čudež *stanovitnosti do konca* in blažene smrti v milosti božji.

Kaj nam bo toliko mar za čudeže na tem grešnem telesu, ki bo itak skoraj gnilo v grobu; teh treh čudežev pa potrebujemo neobhodno za zveščanje svoje duše... Mi verujemo v tvojo čudežno moč, o Lurška Mati, pa še pomnoži našo vero!« (Volčič, III. 278.)

Večji pomen in večjo važnost moramo na božjih potih polagati na spreobrnjenja kot na čudežna ozdravljenja. In če je morda veliko lurških in fátimskih romarjev, ki jih tja žene želja, da dosežejo ali vsaj vidijo kak čudež, naši preprosti vsakoletni svetogorski ali svetovišarski in drugi pobožni in pridni romarji ne romajo zaradi čudežev in po večini ne zaradi telesnih in časnih zadev, temveč predvsem zato, da očistijo in okrepcajo svojo dušo s pomočjo Marijino. Kakor pozna vsak pravi kristjan dolžnost, o velikonočnem času opraviti spoved in prejeti sveto obhajilo, tako čuti pobožen kristjan potrebo, da vsaj enkrat na leto kam poroma in mu je pri tem romanju glavna zadeva spoved in sveto obhajilo.

V višarskem molitveniku »Na sveti poti« beremo sledeči nagovor: »Dragi višarski romarji! Pozdravlja vas Ona, h kateri ste poromali. Tu pri Njej, ko ste se dvignili iz nizkih dolin, iz vsakdanjega prahu, se zdaj odpočijete. Ne mislite na zemske stvari in zaklade, ki minejo, to utruja. Mislite zdaj raje na bogastvo življenja v Kristusu, mislite na bogastvo svoje duše; če ga nimate, si ga pridobite, če ga imate, si ga pomnožite. — S Svetih Višarij pregledate lahko pota in ceste po

dolinah, kako se križajo in kam vodijo. Tako lahko pogledate, dvignjeni nad vsakdanje življenje, pota svoje duše. Poglejte, ali hodi vaša duša pravo pot, ki vodi mimo živih studencev v svetli dom k Bogu in Mariji? Ali ni hodila po širnih blatnih cestah mimo kaluž, iz katerih je pila smrt? O, zdaj ko ste prišli k višarski Materi, ne pozabite na žejo vaše duše in zajmite iz božjih virov, potem bo vaša romarska pot božja pot.«

Naj bi bilo vsako naše romanje zares *sveta* pot, ki naj bi nas s pomočjo Marijino le bolj posvečevala; naj bi bila zares *božja* pot, ki bi nas po roki Marijini vedno bližje Bogu pripeljala! Naj bi bila vsaka naša romarska pot, *spokorna* pot, ki naj bi prav kakor svetogorska pot vsa dehtela hištopovega vonja resnične življenjske pokore.

Naj bi nam bilo *vsakoletno romanje* h kaki Marijini cerkvi ne le lepa navada, temveč prav *prisrčna potreba*, ki nas privede od časa do časa k Materi v njen dom, kjer ji potožimo svoje težave in svoje skušnjave, kjer ji razložimo svoje viharje in boje, kjer ji izjocemo svoje grehe in napake, kjer je poprosimo moči in podpore. Če premnogi romajo k njej, kakor h Tolažnici žalostnih, Pomočnici kristjanov in Zdravju bolnikov, *naučimo se vsi in redno porovati k njej kakor h Pribežališču grešnikov.*

V bližini mesta Brá, v provinci Cúneo, se dviga na odprtem polju pobožno svetišče, posvečeno Mariji Cvetni (Madonna dei Fiori), ki ima sledečo zgodovino:

Dne 29. decembra 1336. se je mlada in pobožna žena iz Brá, Egidija Mathis,¹⁾ preganjana od podlih zlobnežev, zatekla k nekemu znamenju, na katerem je bila naslikana podoba Marijina. V nevarnosti je klicala pomoč nebeške Gospé. Marija se je usmili in se ji vidna prikaže v varstvo in

¹⁾ Matis.

pomoč. Komaj zločinci zagledajo nebeško prikazen, že zbežijo. Ko je pa izginila prikazen Marijina, zacvete — koncu decembra — grmovje okrog kapelice kakor bi bilo v spomladi; vse je hipoma odeto v belo cvetje. Veliko ljudi je prihitelo občudovat ta čudež in od tedaj je zadobila podoba Marijina, ki so jo tam častili, sladki naslov Marija Cvetna.

Od tedaj se je zimsko cvetenje trnjevega grmičja redno ponavljalo; trikrat na leto je vse v belem cvetju: v marcu in septembru kakor tudi v decembru. Ni pomniti, da bi to trojno cvetenje kdaj izostalo. Pač je v zimi 1877—1878 to trnje, ki je navadno zacvetelo h koncu decembra, ostalo brez cvetja. Že se je raznesel glas o tej izjemi, ko je v jutru 20. februarja, na dan izvolitve papeža Leona XIII., grmovje zacvetelo v taki množini, da niso pomnili tako bogatega in čudežnega cvetenja. Enako obilno in izredno cvetenje se je pokazalo tudi ob izvolitvi Pija IX.

H temu pojavu znanost ne vé, kaj reči; Cerkev se o tem tudi ni izrekla. Toda ljudstvo je v svoji veliki veri obdalo to svetišče z zarjo pobožnosti in poezije. Leta 1892. so na zelo slovesen način praznovali petstoletnico kronanja Marije Cvetne. Od vseh bližnjih krajev in iz mnogih oddaljenih so priromali verniki počastit čudežno Devico, ki je tu razdelila že toliko milosti.

Na kraju prikazni so prav kmalu postavili kapelo, ki je bila tri stoletja pozneje nadomeščena s cerkvijo; tudi ta cerkev je bila v teku času ponovno olepšana in povečana. V letu 1742. je bilo mesto Brá rešeno kužne nevarnosti na priprošnjo Marije Cvetne. (Buetti, Esempli Mariani, 605.)

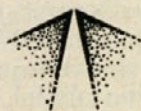
Kakor se je zatekla gospa Egidija h Mariji Cvetni v veliki nevarnosti, ki je utegnila pretiti bolj njeni kreposti in njeni duši kot njenemu telesnemu življenju, tako se zatekajmo tudi mi h Roži Mariji v vseh težavah in skušnjavah, v vseh

nevarnostih in bojih, ki ogražajo našo dušo. Hitimo k njej po romarski poti pokore. Ta pot pozemeljskega romanja našega naj nam bo samo podoba in simbol našega življenjskega romanja v nebeški Jeruzalem, domov k naši preljubi Mamici nebeški. Za spomin prinesimo ji s tega življenjskega romanja resnični in njej tako blagodišeči »odpustek« grenkega hizopa, skesane spokornosti.

Na našem vsakoletnem pozemeljskem romanju pa zaupno prepevajmo:

*»Sveta Mati in Devica,
romarji te prosimo,
bodi zvesta nam vodnica,
vodi varno nas v nebó.
O Marija, o Marija,
naša Mati in Gospa,
ti dobrotna, milostljiva,
prosi za nas Jezusa!*

(Zdrava Marija, 112.)

Tavžentroža.

Bodi tisočkrat češčena,
o Marija, rožni cvet!
Ni enaka ti nobena,
take nima celi svet.
Vsi jeziki so preslabi,
tebe, rožo, hvaliti;
žlahtna roža, ne pozabi,
o Marija, na me ti!

(Venec, 348.)

Tavžentroža je pač posebno ime! Stari ljudje so jo zelo visoko cenili in so pravili: »Tavžent goldinarjev je vredna!« Nemci jo imenujejo »Tausendguldenkraut«, *tavžentgoldinarska roža*.

Stara pravljica pripoveduje, da je nekoč neki bogatin smrtnonevarno obolel. Zdravniki so že izgubili vse upanje. Bolnik se z zaupanjem obrne na božje usmiljenje s prošnjo za pomoč. Obenem obljubi, da dá za reveže tisoč goldinarjev, če ozdravi. V hipu se razsvetli njegova soba v nadzemeljskem blesku; angel se približa njegovi postelji in mu reče: »Ne boj se! Jaz sem poslan od Boga, ki hoče uslišati tvojo prošnjo. Ozdraviš, če boš v svoje ozdravljenje rabil zelišče, ki ti ga prinašam in ki je bilo doslej neiskano in zaničevano. Toda izpolni tudi, kar si revežem obljubil!« Nato angel iz-

gine. Bolnik stori, kakor mu je bil angel naročil, in kmalu ozdravi. Velikodušno je izpolnil tudi svojo obljubo in razdelil med reveže bogato zaobljubljeno miloščino. Od tedaj se čudežno zdravilno zelišče imenuje tavžentgoldinarska roža. Kmalu so jo povsod spoznali in jo tako spoštovali, da jo je poljubil, kdor jo je prvič v letu zagledal. Jezdec je stopil s konja in jo skrbno utrgal.

Nabira se ta zdravilna rastlinica v avgustu, ko je v najlepšem cvetu. *Grenka* je, toda zelo *zdravilna* in zato še vedno tako cenjena in spoštovana zlasti pri preprostem ljudstvu, kateremu je veličastna in čudežna narava božja največja, najboljša in najcenejša zdravilna zakladnica. Tavžentroža se po naše imenuje tudi »*zlata grmiček*«, kar hoče poudariti njeno ceno, ki je po ljudskem prepričanju zlatá vredna. Ti dve lepi imeni — poleg nešteti drugih rastlinskih lepih in pomembnih imen — nam že dovolj jasno pričati, kako so naši stari predniki z lepim umovanjem in pristrčno ljubeznijo gledali v stvarstvo božje in visoko cenili zdravilne rastline ter jih smotrno uporabljali v veliki hvaležnosti do neskončno modrega in dobrega Stvarnika.

Tavžentroža nam s svojim imenom lahko velja za nekak *simbol vseh zdravilnih rastlin*, ki jih je na tisoče v božji naravi. Ona je iz rastlinskega rodu encijanov, ali kakor se po naše imenuje ta rodovina, svišča ali svederca. Cvetke tega rodu so v mnogovrstnih oblikah in barvah najlepši kras visokih planin in je posebno temnomodra barva pomladanskega svederca ali zaspančka čudovito lepa, nežna in blesteča; planinski travniki so vsi potroseni s temi čudežnomodrimi cvetkami kakor z nebeškimi zvezdicami.

Zdi se, da je Stvarnik zasadil rod encijanov v lepoto in okras naravi, zraven tega pa tudi v korist in zdravje ljudem. Poleg tavžentrože imamo v tem rodu veliko zdravilnih vrst; med vsemi encijani pa je najbolj slovit »*kraljevi encijan*«, ime

novan tudi rumeni svišč ali košutnik, ki je silno iskan in upoštevan zaradi svoje zdravilne korenine.

Med planinskimi zdravilnimi rožicami je posebno znana *arnika*, ki jo Nemci imenujejo tudi *Marijino zelišče* (Marienkraut). Omenimo naj tu zaradi zdravilne moči slovito hribjo reso, ki ji pravijo navadno *Devica Marije plašček*. Spomnimo se méte v najrazličnejših vrstah, matrne dušice, dobre misli, kamilice in rmana, pelina in rožmarina, kumina in brina in tisoč drugih zdravilnih zelišč, ki jih je predobri Stvarnik zasadil v božji vrt svoje narave in o katerih so modri in vešči možje napisali debele knjige.

Ni naš namen o tem govoriti, toda poudariti hočemo tavžentrožo kot simbol vseh tisočev zdravilnih rastlin, kot simbol zdravja. Župnik Kneipp¹⁾ je zapisal o tavžentroži: »Njeno ime se glasi na visoko svoto; pomoč pa nudi vsakemu zastonj.«

Mi poznamo pa še drugo čudežno rožo zdravja, ki nosi sicer visoko ime Kraljice nebes in zemlje, ki pa pri njej vsak lahko zdravja in pomoči zadobi. To je *čudežna Roža Marija, Zdravje bolnikov*, ki jo je naše ljudstvo že zdavna pozdravljalo v lepi narodni pesmi:

»Tavžentkrat bodi češčena,
o Marija, roža til!
Tvoja gliha ni nobena,
take nima celi svet:
tavženkrat bodi češčena,
o Marija, rožni cvet!«

(Štr.. 551.)

Druga pesem je še ne more tako dovolj pohvaliti, zato ji kliče:

¹⁾ Knaip.

»Ljuba roža, Marija Devica,
milijonstotavžentkrat
bodi češčena in zahvaljena
in stotavžentkrat in enajstkrate...«

(Štr. 6648.)

Tavžentroža nam kot *ljudski simbol zdravja* postane takó láhko lep *simbol* nje, ki jo kličemo v lavretanskih litanijah pod naslovom: *Zdravje bolnikov*.

Cerkev praznuje poseben praznik Marije, Zdravja bolnikov, in sicer na soboto pred zadnjo nedeljo v avgustu. Introit te maše se glasi: »Zdravje ljudstva sem jaz: iz katerekoli stiske bodo klicali k meni, jih uslišim. (Ps. 33.) Hvalil bom Gospoda vsak čas; vedno bo hvala njegova v mojih ustih.« Za kolekto je Cerkev odbrala molitev, ki jo po litanijah dostavljamo antifoni »Pod tvoje varstvo...« in se glasi: »Podeli nam, svojim služabnikom, prosimo, Gospod Bog, da se bomo vedno veselili zdravja na duši in na telesu, in da bomo po častitih prošnjah blažene Marije, vedno Device, sedanje žalosti rešeni in večnega veselja deležni.« Tu izražena prošnja za zdravje duše in telesa preveva vse nadaljne dele te svete maše.

Od vseh klicev, s katerimi nazivamo Marijo, je morda *najbolj glasen in najbolj pogost* *vzklik*: »Zdravje bolnikov, prosi za nas! Usmili se nas! Pomagaj nam!« Če bi po človeško sodili, bi se nam moralo zdeti, da mora biti ta klic Mariji že nadležen. Sliši ga noč in dan, neprestano vsak trenutek; v vseh jezikih človeških odmeva k njej iz vseh delov svetá.

Ga ni hipčka časa, v katerem ne bi ubogo telo človeško tu v tej solzni dolini svetá trpelo in stokaló, iskalo pomoči in hrepenelo po ozdravljenju od svoje bolezní in svojega trpljenja. Telesno trpljenje in bolezen, ki sta posledica izvirnega greha, večá človek sam s svojo osebno nevednostjo

jo in zaslepljenostjo, s svojo osebno pregrešnostjo in poželjivostjo, s svojimi hudimi strastmi in slabimi nagnenji, ki jim služi in se jim vdaja. Večajo mu pa bolezen in trpljenje tudi zlobni in nevedni ljudje s svojo hudobnostjo in nepredvidnostjo.

Ubogo telo človeško! Tako lépo v sorazmerni skladnosti in obliki svojih udov; tako čudovito v svoji gibki delavnosti; tako vzvišeno po tistih svojih zmožnostih, ki jih ima od svoje tesne združenosti z dušo. In pri vsem tem tako občutljivo in nežno, tako šibko in slabotno, tako dovzetno za trpljenje in za bolezen. Koliko vrst bolezni muči in trpinči to človeško telo! Bolezni, podedovane in pridobljene, očite in skrite, zahrbtne in nasilne, kratke in trdovratne; take, ki samo mučijo in take, ki morijo.

Visoka veda je zdravilstvo in čudovito napreduje. Toda pri vsej zdravniški znanosti in pri vsem razvoju in napredku večkrat ni pomoči, ni zdravila, ni časa za zdravljenje. Prepogostokrat mora zdravniška veda priznati svojo nemoč spričo neozdravljive bolezni. Pri vseh zdravilih, zdravnikih in zdraviliščih je še prepolno neozdravljivih bolezni. Pravi star pregovor, da proti vsaki bolezni je zrastle zdravilno zelišče, samo ne proti zadnji bolezni; kajti prej ali slej mora vsakdo umreti in mu ne pomaga nobeno zdravilo in noben zdravnik.

Toda kristjani vemo, da je nad vsemi pozemeljskimi zdravniki v nebesih mogočna Zdravnica. Ta je mati onega velikega Samaritana in nebeškega Zdravnika, o katerem vemo iz evangelija, da »je ozdravljaj vsakršno bolezen in vsakršno slabost med ljudstvom.« (Mat. 4, 23.) Sv. Marko nam pripoveduje: »Mnogo jih je ozdravil; zato so tiščali za njim, da bi se ga dotaknili, kateri so bili v nadlogah.« (3, 10.) Ko je bil ozdravil Petrovo taščo, ki je imela hudo mrzlico, nam pripoveduje

sveti Luka, da so »ob solnčnem zahodu vsi, ki so imeli bolnike z različnimi boleznimi, te pripeljali k njemu, in on je na vsakega izmed njih roke položal in jih ozdravljaj.« (4, 40.) »Zakaj moč je izhajala od njega in je vse ozdravljala.« (Luk. 6, 19.) Ne smemo misliti samo na tistih nekaj ozdravljenj, ki so posebno navedena v evangeljih, večkrat je Jezus čudežno ozdravljaj kar cele množice, kakor pričajo že gornje besede evangelistov.

Čudežno moč ozdravljanja je Jezus dal tudi svojim učencem in apostolom. Beremo v svetem evangeliju: »In poklical je svojih dvanajst učencev ter jim dal oblast, izganjati nečiste duhove in ozdravljati vsaktere bolezni in vsaktere slabosti.« (Mat. 10, 1.) »Šli so torej in hodili od vasi do vasi, oznanjali blagovest in povsod bolnike ozdravljali.« (Luk. 9, 6.)

Če je Jezus podelil to čudežno moč ozdravljanja svojim apostolom in prijateljem, ali si moremo misliti, da ne bi bila zadobila te moči tudi Marija, ki je mati Jezusova in Kraljica apostolov? Saj je ona Devica mogočna in Mati usmiljenja. V svoji mogočnosti nam more in v svoji usmiljenosti nam hoče pomagati. Ona je naša mati in otrokom je ravno *mati prva zdravnica in samaritanka*.

Kot najboljša zdravnica se nam je Marija izkazovala od najstarejših časov. Nikakor ni mogoče naštetih vseh čudežev, ki jih je Marija storila in jih še dela na bolnikih; in delala jih bo, dokler bo trajalo njeno usmiljenje, oziroma, dokler bodo trpeči njene pomoči potrebni. Veliko smo že slišali in brali o čudežih, ki jih je naredila velika nebeška Zdravnica, toda če bi hoteli vse popisati, bi morali o Mariji reči slično, kakor pravi k sklepu svojega evangelija sveti Janez: »Je pa še mnogo drugega, kar je storil Jezus; in ko bi se vse to popisalo vsako posebej, mislim, da bi ves svet ne obsegel knjig, ki bi jih bilo treba napisati.« (21, 25.)

Kar navajamo včasih za zglede, to naj bi bilo le v pomoč in sredstvo, da v nas oživi spomin in utrdi zaupanje na Marijo, Zdravje bolnikov.

Ko je sedel na prestolu svetega Petra sveti papež Gregor Veliki, je divjala po Rimu strašna kuga, kateri je tudi njegov prednik, papež Pelagij, podlegel kot žrtev. Bilo je v letu 590. Grozno je bilo opustošenje, ki je povzročila ta strašna bolezen. Sveti Gregor je stavil vse svoje zaupanje v Boga in v priprošnjo preblazene Device Marije. Sklical je skupaj rimsko ljudstvo in mu v presretnem govoru dokazal, da so pregrehe zoper božje zapovedi vzbudile božjo jezo in priklicale strašno božjo kazen. Razložil jim je, kako je nujno potrebno, da s pokoro potolažijo božjo jezo in izprosijo božje usmiljenje. Nato jim je govoril o veliki moči Marijine priprošnje in jih pozival, naj stavijo vanjo vse svoje zaupanje. Orderil je tridnevno procesijo k cerkvi, ki jo imenujejo »Marija Velika — Maria Maggiore«. Med procesijo je odmevalo neprestano klicanje za božje usmiljenje. Tretji dan so šli k Marijini cerkvi »Ara coeli — Oltar nebeški« (nebeško pribežališče), kjer se je častila Marijina slika, o kateri je legenda trdila, da jo je bil naslikal sam evangelist sveti Luka. To sliko so nosili v slovesni prošnji procesiji in vzklikali za pomoč k Mariji s podobnimi vzkliki, kakor jih imamo v pozneje nastalih Marijinih lavretanskih litanijah. Z jokanjem in plakanjem so klicali k njej, da se ni mogla več ustavljati tem prošnjam. Ko so šli mimo grobišča cesarja Hadrijana — tako pripoveduje legenda — so zaslišali v zraku glasove, ki so prepevali:

»Raduj se, Kraljica nebeška, aleluja!

Zakaj on, ki si ga bila vredna nositi, aleluja!

Je vstal, kakor je rekel, aleluja!«

Z vsem ljudstvom je papež odgovoril:

»Prosi za nas Boga, aleluja!«

Še tisti dan je kuga prenehala, ker je Marija položila svojo prošnjo pred prestol Najvišjega. V spomin na ta dogodek se še dandanes vrši v Cerkvi prošnja in procesija na dan svetega Marka.

To je izmed mnogih en zgled, kako je Marija kot mogočna zdravnica rešila kužne bolezni pomirajoče množice. To so slučaji, ko je Marija zlasti v starih časih, ko še niso poznali uspešnih sredstev in pripomočkov za zdravljenje in proti razširjanju kužnih bolezni, pomagala z ustavitvijo bolezni premnogim ob istem času. V zavesti popolne onemoglosti nasproti strašni morilki je ljudem ostalo le še zaupanje v božjo pomoč. Poleg kužnih patronov: sv. Roka, sv. Boštjana, sv. Rozalije, sv. Barbare, sv. Jožefa, sv. Frančiška Ksaverija in mnogih drugih, različno po različnih krajih, so povsodi imeli posebno zaupanje na Marijo, Zdravje bolnikov. Naravnost zapovedane so bile ob takih kužnih boleznih razne pobožnosti, posebno sveta maša pred izpostavljenim Najsvetejšim, rožni venec in litanije. Marsikatera zaobljubljena Marijina cerkev in marsikatero kužno znamenje Marijino se je iz starih časov ohranilo do današnjih dni.

Širom svetá je veliko cerkvá, še več pa oltarjev in Marijinih podob, ki nosijo naslov: Zdravje bolnikov; pa tudi Pomočnica kristjanov, ali kakor jo naši ljudje najrajše imenujejo, Marija Pomagaj, je v veliki meri češčena kot velika pomočnica v boleznih. Če je v kužnih boleznih skozi stoletja na mnogih krajih kar hipoma pomagala velikim množicam, najdemo mnogo njenih svetišč in božjepotnih cerkvá, kjer skozi stoletja polagoma posameznikom pomaga.

V Filippsdorf^u¹⁾ na Češkem je znamenita cerkev Marijina, ki ima v glavnem oltarju zelo lep kip Marije, Pomočnice kristjanov. Zraven je stranska kapela s snežnobelim kipom Marije, Zdravja bolnikov. Bilo je leta 1866., v soboto 13. januarja okrog 4. ure zjutraj, ko se je preblazena Devica Marija prikazala na smrt bolni, eden intridesetletni Magdaleni Kade, ki je bila že nad 10 let bolna in se je v njenem ubogem telesu zbralo vse polno bolezni; zdravniki so izjavili, da je njeno stanje neozdravljivo. Ko je najhujše trpela in bila že davno za smrt prevedena, se ji je prikazala Marija v čudežni luči in snežnobeli obleki in ji rekla s premilim in ljubeznivim glasom: »Otrok moj, sedaj začne ozdravljenje!« Smrtnobolna in neozdravljiva je ozdravela. To je zbudilo veliko pozornost. Sledila je škofijska preiskava, ki je preiskala vso zadevo zelo natančno. Sobica, v kateri se je bila Marija prikazala, se je kmalu spremenila v kapelico, ki so jo ljudje velikoštevilno obiskovali. Niti deset let še ni minulo po prikazni in prvem čudežnem ozdravljenju, ko je stala tam že veličastna Marijina cerkev, posvečena 8. oktobra 1885. Mariji, Pomočnici kristjanov. Sobica prikazanja je ostala ohranjena kot stranska kapela. V tlaku te kapele je na mestu, kjer je stala prikazen, bela marmornata plošča z napisom: »Otrok moj, sedaj začne ozdravljenje!« Prav poleg te plošče se dviga oltar s snežnobelim kipom, ki predstavlja Marijo, Zdravje bolnikov. Ko mašnik mašuje pri tem oltarju, stoji prav na mestu, kjer je stala prikazen Marije. Toliko je bilo v Filipovem uslišanj in čudežnih ozdravljenj, da znameniti božjepotni pisatelj Hoppe, ki je izdal veliko knjigo o božjih poteh, pravi, da se sme Filipovo opravičeno imenovati »avstrijski Lurd«, ker ravno po čudežnih

¹⁾ Filipovo.

ozdravljenjih presega mnoge druge, zelo slavne in stare božje poti. Vsa ta ozdravljenja so iz najnovejših časov in njih resničnost je neovrgljivo dokazana in izpričana.

Na Brezjah je že davno obstojala cerkev, ki je imela v stranski kapeli podobo Marije Pomagaj. Potem ko so se tam dogodila v letu 1863. tri čudežna ozdravljenja v septembru, oktobru in novembru, je začel naval romarjev. Poznejša ozdravljenja so razvoj te božje poti le še bolj pouspešila, tako da so morali poskrbeti za novo, prostorno cerkev, ki je bila z veliko slovesnostjo posvečena na roženvensko nedeljo leta 1900. Kdo od nas ne pozna — če drugače ne, pa vsaj po imenu — te znamenite božje poti Marije Pomagaj, ki je velika zdravnica in čudodelka!

Lurška ozdravljenja so že tako znana, da bi bilo odveč govoriti o njih. Toda ustavimo se za hipček samo pri enem dogodku. Marija, ki se je bila prikazala sveti Bernardki kakor nekaka nebeška Roža, dvigajoča se iznad divjega rožnega grma in na nogah okrašena z zlatimi rožami, je pri prikazanju dne 25. februarja naročila tej skromni deklici: »Pij in umij se v studencu in jej od zelišča, ki tam raste.« Dovolj je znana lurška voda in njena čudežna zdravilna moč; ravno tako je znano tudi, da je Marija že prej in tudi poslej z vodo čudežno nastalih ali zopet oživiljenih studencev delila zdravje in da so ti studenci nekaki simboli nebeškega studenca žive vode. Marija ne zdravi samo telesnih bolezni, temveč ona zdravi tudi in najrajše dušne bolezni. Bolj očitvidna so telesna ozdravljenja kot dušna spreobrnjenja, pa zato niso te dušne dobrote in ti čudeži nič manjši. Morda smo navajeni vse preveč poudarjati telesna ozdravljenja, toda upoštevati bi morali še bolj spreobrnjenja, ki gredo sporedno z ozdravljenji v delovanju Marije in njenega usmiljenja. Zato prosi Cerkev tako lepo na praznik Marije,

Zdravja bolnikov, po njeni lepi antifoni, naj bi se veselili »zdravja na duši in na telesu«.

Tega naj bi nas spominjala čudežna zdravilna voda lurškega in tudi drugih studentev. Zelišče pa, ki ga je po naročilu Marijinem jedla Bernardka tam ob studencu, nas mora najprej spominjati zdravilnih zelišč, ki jih je Bog dal človeku v pomoč, in ki jih ravno na Marijin praznik njenega vnebovzvetja Cerkev blagoslavlja s posebnim blagoslovom in s prošnjo, naj bi nam bila ta zelišča v dušno in telesno zdravje po priprošnji preblazene Device. Morda je hotela v Lurdu Marija opozoriti nas na zdravilno moč zelišč in nam vzbuditi zaupanje na njeno pomoč in na njeno priprošnjo, če vanjo zaupamo in se njej priporočamo. Vsekakor se moramo zavedati, da Marija želi in hoče še več in boljše kot samo telesno zdravje, in to je zdravje naše duše.

Tavžentroža, simbol zdravilnih zelišč je grenka in tako večina zdravilnih zelišč; z grenko bo moramo pomagati telesu do zdravja. To je zopet lep simbol za naša dušna zdravila. Nekateri tolmačijo Marijino naročilo Bernardki, naj pije in se umije v studencu ter je od zelišč, v simboličnem pomenu z ozirom na naše duhovno življenje. Imeli bi tu označeno zlasti zakramentalno očiščenje v zakramentu svete pokore, studentec milosti v sveti Evharistiji in zelišče naj bi značilo grenkost in ponižnost pokore, ki je za zveličanje neobhodno potrebna. Kar so grenka zdravilna zelišča za telo, je pokora za našo dušo. Marija hoče in pomaga ne samo k telesnemu, temveč še veliko bolj k dušnemu ozdravljenju. Saj je Mati onega, ki je bil mrtvoudnega grešnika najprej ozdravil dušno in potem šele telesno, ko mu je bil rekel: »Zaupaj, sin, odpuščeni so ti tvoji grehi!... Vstani, vzemi svojo posteljo in pojdi na svoj dom!« (Mat. 9, 2, 6.) Tako hoče tudi Marija najprej naše dušno zdravje. Saj je prav tam

v Lurdu dan prej, ko je naročila Bernardki piti in umiti se v studencu in jesti od zelišč, klicala trikrat zaporedoma: »Pokora! Pokora! Pokora!«

Ozrmo se še v Fátimo na Portugalskem, kjer se je preblažena Devica prikazala v letu 1917. šestkrat trem nedolžnim pastirskim otrokom. Pri zadnjem najslovesnejšem prikazanju 13. oktobra se je razodela kot Marija rožnega venca in je povedala, da je prišla pozvat vernike, naj poboljšajo svoje življenje, naj ne žalijo več z grehi Gospoda in naj pridno molijo rožni venec ter delajo pokoro zaradi svojih grehov. Že pri petem prikazanju, mesec prej, je na prošnjo pastirice Lucije, naj bi ozdravila bolnike, ki jih je bilo tam zelo veliko, obljubila, da bodo nekateri ozdravljeni, vsi pa ne, ker jim Gospod ne zaupa. Tudi v Fátimi je začel izvirati studenec, ki ga nazivajo čudežni studenec, ker je pri njem zadobilo zdravja zelo veliko število bolnikov. Portugalska Fátima je od leta 1917. zaradi prikazanj in čudežnih ozdravljenj tako zaslovéla, da je po številu romarjev daleč preseгла Lurd. Ko je bil dne 13. oktobra leta 1930. prebran v Fátimi škofov odlok, s katerim po natančnem preiskovanju označi kot verodostojne prikazni v Fátimi in dovoli javno čestčenje Naše ljube Gospe iz Fátime, je bilo nazvočih 100.000 romarjev. Na obletnico tega dogodka je bilo prirejeno portugalsko narodno romanje z udeležbo vseh portugalskih škofov v Fátimo. Tega romanja se je udeležilo 300.000 ljudi. Čudežna ozdravljenja so zelo številna; zelo številna pa tudi naravnost čudežna spreobrnjenja, ki se tu vršijo. Po izredno velikopoteznem načrtu se gradi sedaj tam velikansko svetišče, obdano od zavetišč in gostišč za bolnike in drugih potrebnih stavb. Vse skupaj bo daleč presegalo Lurd in njegove romarske stavbe.

Mnogi trdijo, da danes ni več čudežev na svetu. Neprestano se še vršijo, samo pogledati jih

je treba. In največ teh čudežev dela Devica mo-
gočna, Zdravje bolnikov, Pomočnica kristjanov, ki
hoče našega dušnega in telesnega zdravja in živ-
ljenja.

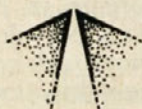
Ko se zatekamo k njej, ne iščimo samo tega,
kar je manj, namreč zdravja za telo, temveč išči-
mo tudi to, kar je najboljše in najpotrebnejše,
zdravje in življenje naše duše.

Otroško zaupno ji kličimo:

»Zdrava, Roža zdravja!
Ti z vrtov se večnih v nas oziraš;
Ti s pogledom jasnim
v globočine temne nam prodiraš...

Zdrava, Roža zdravja!
Tebi, Roža, je ime vstajenje.
Kdor je tebe našel,
najde Mir in Zdravje in Življenje.

(S. Sardenko.)

Pelin.

»Pelinek, pelinek,
žolčno cvetje moje!«

(*Narodna pesem, štr. 254.*)

Pelin, ki si ga zasadiš v domači vrt, je skromno in ponižno zadovoljen s tihim in skritim kotičkom, kot da bi čutil in se zavedal, da ga ni vsadila posebna ljubezen in prisrčnost, temveč da je tam samo za korist in potrebo. Saj pa tudi ni pelin izmed tistih radostnoveselih in solnčnojasnih rastlin, ki objemajo v sebi ves pomladanski čar in polno poletno bohotnost in ki na prvi pogled zajmejo naše srce. Vsa pelinova zunanost nosi na sebi znak zagrenjenosti in skrbi. Po tistih sivih dlačicah, ki obdajajo liste in steblo se zdi, kot da bi bil od starosti in bridkosti ves zbledel. Njegove zelenkastorumene cvetne glavice so kakor v žalosti vse na eno stran nagnjene, prave male žalujke.

Pelin ni cvet veselja. Vedno in povsod, od najstarejših časov do današnjih dni se omenja v zvezi s trpljenjem, z bridkostjo in žalostjo, ki jih vsepovsod spremlja. V starih paganskih časih so polagali trupla mrličev na pelin, preden so jih sežgali. Ko je pozneje krščanstvo uveljavilo pokopavanje mrličev, so sadili pelin na grobove, kar se ponekod še dandanes godi.

V narodni pesmi naroča bolni vojak svojim tovarišem, naj mu skopljejo grob za puško globoko, za sabljo široko, da vanj zakopljejo njegovo belo telo, in jih še prosi:

»Splétite mi vrtec ókrog groba mój'ga,
v njega zasadíte kito rožmarina,
kito rožmarina, kitico pelina.« —

In pride na grob njegova draga:

»Z bosimi nogámi, z grenkimi solzámi;
róžmarin trgala, k srcu zavijala:
»Pelinek, pelinek, žolčno cvetje moj!«

(Štr. 254.)

Ko so imeli v srednjem veku spokorne in prošnje procesije ob času slabe letine in lakote, so se dekleta ovenčala s pelinom. Tudi v praznoverju in vražarstvu je prišel pelin do posebne veljave. Stari Slovani so verjeli, da pelin obvaruje pred zlo močjo rusalk, ki so bila zapeljivolepa in nevarna baje-slovna ženska bitja, kakor tudi pred mavjem, ki so bile nekrščene duše otrok. Tudi pri drugih narodih je vladala vera, da pelin varuje pred zlohotesnim vplivom čarovnic.

Četudi nima pelin v sebi čarovnih moči, ima pa zdravilno moč, zato so ga prav posebno radi vpletali naši predniki v šopek zelišč, ki so jih nosili blagoslovit na praznik vnebovzetja Marijinega. Že po tem obredu je stopil pelin v tesnejšo zvezo z Marijo. Je pa še drug razlog, da ga ne smemo pogrešati v Marijinem vrtu. *Pelin* nam je prav posebno *znak grenkosti, bridkosti, žalosti*. Po tej svoji *simboliki stopi še v mnogo tesnejšo zvezo z Marijo*.

Že v svetem pismu je *pelin simbol bridkosti in žalosti*. Vsa človeška žalost je iz greha in posledica greha, zato najbolj čutijo ravno greš-

niki bridkost in žalost. O zapeljivi ženski stoji zapisano v knjigi Pregovorov: »Njen konec je grenak kakor pelin...« (5, 4.) O lažnivih prerokih, ki so zapeljevali ljudstvo, govori prerok Jeremija: »Vsi so mi kakor Sodoma in njih prebivalci kakor Gomora. Zavoljo tega govori Gospod vojnih trum prerokom: »Glejte, jaz jih bom nasičeval s pelinom in jih napajal z žolčem.« (23, 14—15.) Krivičnim Izraelcem kliče Gospod po preroku Amozu: »Sprevergli ste sodbo v grenkobo in sad pravice v pelin.« (6, 13.) Očita jim s temi besedami, da s svojim krivičnim ravnanjem grenijo ljudem sodbo in prevračajo pravico v krivico, ki je grenka kakor pelin. V osmem in devetem poglavju Razodetja svetega Janeza beremo o božjih kaznih, ki zadenejo deželo. Od sedmerih kazni je tretja tako popisana: »In tretji angel je zatrobil in padla je z neba velika zvezda, goreča ko plamenica, in priletela na tretjino rek in na studence vodá. In zvezdi je ime *Pelin*; in tretjina voda je postala *pelin*, in mnogo ljudi je pomrlo od vodá, ki so ogretele.« (8, 10—11.) Tu je pelin podoba vsega grenkega in zopernega in vse skupaj je podoba spačenosti zemlje, ki bo škodljiva zdravju in življenju ljudi.

Ko beremo te besede vidca božjega, Janeza, se spomnimo nekega mesta iz druge knjige Mozesove, ki pripoveduje o rešitvi Izraelcev skozi Rdeče morje. Po poginu Egipčanov in rešitvi svojega ljudstva, je zapel Mozes Gospodu zahvalno pesem. To pesem ponovi od začetka njegova sestra Marija, kakor pravi sveto pismo: »Vzela je Marija, prerokinja, sestra Aronova, boben v svojo roko, in za njo so šle vse žene z bobni in v kolu. Tam je napevala rekoč: »Pojmo Gospodu, zakaj slavno se je poveličal, konja in jezdeca je treščil v morje...«

Mozes pa je dvignil Izraelce od Rdečega morja in šli so v puščavo Sur; hodili so tri dni po puščavi

in niso našli vode. In prišli so v *Maro*, pa niso mogli piti vode iz *Mare*, ker je bila *grenka!* Zato so dali kraju prikladno ime in ga imenovali *Mara*, to je *grenkoba*.« (II. Moz. 15.)

Marija, sestra Aronova in Mozesova, ki se imezuje tudi Marjam in Mirjam, nas že po svojem imenu spominja Marije in je tako nje predpoda. Veliko se jezikoslovci pečajo z razlago imena *Marijinega* in nam dajo tudi več pomenov tega imena. Nič čudnega se nam ne sme zdeti veliko bogastvo pomenljivosti, ki je obseženo v tem imenu, saj je to ime one, ki je vseh milosti polna in vseh čednosti posoda duhovna. Ena od teh razlag nam tolmači *ime Marija kot bridkost, grenkost, bolest* od hebrejskega »marar« ali »marah«, kar bi se reklo: greneti, boleti. To razlago so vzdrževali stari pismonki in rabini ter jo še vzdržujejo nekateri moderni učenjaki. Podobna je bila razlaga, priljubljena nekaterim srednjeveškim pisateljem od »mare amarum«, po naše grenko morje. Sv. Ambrož in drugi so tolmačili »*grenkost morja*«, drugi so pa poudarjali rajše »*morje grenkosti*«. Eden izmed najznamenitejših tozadevnih pisateljev, Minocchi,¹⁾ se zavzema za ta tolmačenja v pomenu grenkosti ali bridkosti, ker se mu že to pomembno zdi, da se prvič pojavi to ime pri odlični hčeri izraelski, sestri Mozesovi in Aronovi, za časa najbridkejše sužnjosti izraelske v Egiptu. Saj je to tista Marija, ki je pomagala rešiti svojega brata iz vode, kamor je moral biti izpostavljen v tistih prebridkih časih.

Prav gotovo nikomur ne pristojajo tako po pravici ime »*Grenka, Bridka*« kakor preblaženi Devici Mariji. Nekateri tolmačijo namreč to ime kot »*Lepa, Ljubka*«; tudi ta razlaga se zdi jezikovno pravilna, je pa še veliko bolj simbolično opravičena, ker velja njej, ki je Mati ljubezniva in prelepa Roža skrivnostna. Toda ravno ob tej

¹⁾ Minoki.

razlagi se nam včasih hoče zazdeti, kot da bi iz ust Marijinih slišali klic žalostne Noemé, ki pravi Betlehemčanom: »Nikar me ne imenujte Noema, to je lepa, ampak imenujte me Mara, to je grenka, ker me je Vsemogočni hudò napolnil z grenkostjo.« (Ruta, 1, 20.) Noema ne pomeni samo lepa, temveč tudi prijetna, vesela. Mara pa pomeni poleg grenka tudi bridka, žalostna (morska zvezda, vladarca).

Med antifonami v jutranjicah praznika žalostne Matere božje imamo kot zadnjo: »*Napolnil me je z grenkostjo, napojil me je s pelinom.*« V septemberskem prazniku Marijinih sedmerih žalosti bemo Jeremijeve žalostinke in med temi tolikokrat ponavljane besede: »Komu naj te primerim ali komu naj te prispodobim, hči jeruzalemska? Komu naj te prienačim, da te potolažim, hči sijonska? Velika kakor morje je tvoja žalost. Kdo bi te ozdravil?« (Žal. 2, 13.)

Tako je liturgično opravičeno tolmačenje imena Marijinega za Grenko ali Bridko in je *ravno tako liturgično utemeljena simbolika pelina kot znaka Marijine bridkosti in žalosti.*

Legenda je lepo obdelala simboliko pelina v zvezi s trpljenjem Kristusovim. Ko je Kristus na križu zaklical: »Žejen sem!« so mu Judje hoteli zagreniti te zadnje hipe le še bolj kot jih je bilo bridkè naredilo njegovo trpljenje. Nataknili so na drog gobo, z žolčem napojéno. Kaplja tega žolča, ki naj bi bila potolažila božjo žejo, je padla od svetih ust na trda tla. Iz nje je pognal pelinov grmiček, ki se je s svojim vršičkom povspel do ust Odrešenikovih. In Zveličar mu pravi:

*»Nazivaj pélin se, preljuba rast!
V dolini solz, kjer biva Evin rod
bohotno rasti zmerom in povsod!
Na križ me rod pribil je nehvaležen,
proklet od časov greha in betežen.*

*Med drugim cvetjem, vonjajočim v zrak,
človeku bodi ti bridkosti znak! . . .*

(A. Medved, Legende, 30.)

Tako nam v legendi Kristus označi pelin kot znak bridkosti; bridkost pa je sad greha.

Če se je pelin bohotno razrastel tudi v vrtu Marijinem, ni tam pognal zaradi nje, temveč zaradi nas in naših grehov; zaradi tega ker je ona naša Mati. Marija je Noemi in Mara, ona je Lepa, Prijetna, Vesela, je pa tudi Grenka, Bridka, Žalostna. Častimo jo kot Mater rádostno in Mater žalostno. Kdo bi mogel izmeriti morje Marijine bridkosti in žalosti? Ne mislimo sedaj na tisto bridkost, ki jo je pretrpela kot Jezusova mati zaradi njegovega trpljenja, temveč mislimo sedaj predvsem na *tisto žalost, ki jo prestaja ona kot naša mati zaradi naših grehov*. Naj nam bo grenki pelin simbol te njene žalosti. Simbol Marijinih solz, ki jih je ona prejokala zaradi nas.

V Rimu je cerkev, ki se je nekoč imenovala Odrešenikova, danes se pa imenuje cerkev jokojoče Marije (Madonna del pianto). Legenda pripoveduje sledeče: Okrog leta 1545. sta se v tesni ulici srečala dva smrtna sovražnika. Krvav spopad je bil spričo smrtnega sovraštva neizogiben. Vendar eden od njiju zaprosi svojega nasprotnika odpuščanja in mirú. Ta ga pa surovo zavrne. Razžaljeni, hudo prizadet v svoji osebni časti, napade sedaj svojega nasprotnika in ga mrtvega podere na tla. Tam blizu je stala podoba Marijina. Iz oči Marijinih so začele teči solze, kot bi od žalosti jokala nad strašnim zločinom enega in nad zakrknjenim sovraštvom in pogubljenjem drugega. Ko so Rimljani videli ta čudež, so prenesli jokojočo podobo Marijino v najbližjo cerkev Odrešenikovo in so ji od tedaj dali ime Marije jokojoče.

V letu 1846. se je prikazala Marija v La Salette na Francoskem, kjer je sedaj sloveča Marijina

božja pot. Kakor smo že slišali, sta bila sreče tega prikazanja deležna dva otroka, in sicer enajstletni pastirček Maksimin in petnajstletna pastirica Melanija. Bilo je med časom prvih večernic k prazniku *žalostne Matere božje*. »Lepa Gospa«, kakor sta jo otroka imenovala, je sedela na kamnu; noge je imela v strugi posušenega studenca. S komolci na kolenih je podpirala svojo glavo. Njen obraz je bil silno žalosten. Okoli čela nebeške prikazni je bil ovit blesteč venec. Njena preprosta obleka je bila blesteče bela. Dvojno verigo je imela čez prsi. Prva je bila bolj velika in pomeni težo naših hudobij, ki mučijo njeno materino srce. Druga, manjša je imela križ s podobo križanega Jezusa in ob križu kleščice in kladivo. Ta je pomenjala žalost Marijino zaradi trpljenja Jezusovega. Iz njenega obličja, ki je bilo vse blesteče, je odsevala velika prisrčnost in globoka žalost. Ko je »lepa Gospa« govorila z otrokoma, je ves čas *jokala in njene obilne solze so se zgubljale v svetlobi*. Govorila pa je takole:

»Ako se moje ljudstvo noče podvreči, me bo prisililo, da bom spustila roko mojega Sina, in bo padla nanj. Njegova roka je silno težka, da je nič več ne morem vzdržati. Ako hočem, da vas moj Sin ne zavrže, moram neprenehoma prositi za vas, vi pa se za to ne zmenite. Kolikorkoli bi vi molili, karkoli bi vi storili, mi nikdar ne morete povrniti truda, ki ga imam za vas. Šest dni imate za delo, sedmi dan sem si zase prihranila, pa tega mi nočejo več dati. To je, kar roko mojega Sina tako težko dela... Vozniki ne jenjajo kleti, da bi zraven ne imenovali ime mojega Sina. To je dvoje, kar roko mojega Sina tako težko dela. — Ako je žetev slaba, je to kazen za vas. To ste lansko leto spoznali na krompirju, pa se niste za to nič zmenili. Nasprotno, ko ste videli, da v nič gre, ste kleli in ime mojega Sina zraven pritikali. Gniloba se bo širila in o božiču ne bo

več krompirja... Prišla bo velika lakota... Ako pa se spreobrnejo, se kamenje spremeni v žitne kupe in krompir bo povsodi zasejan. (Vsega bo v izobilju...) Dobro se mora moliti... Le nekaj starih žen prihaja k sveti maši. Drugi delajo ob nedeljah celo poletje. Pozimi pa, ako nimajo drugega opraviti, gredo k sveti maši, pa le da se z vero norčujejo. O postnih dneh hodijo k mesnicam kakor psi... Otroka moja, vse to bosta povedala mojemu ljudstvu!« Tako je tožila jokajoča žalostna Mati.

V binkoštni osmini leta 1853. se je prikazala Marija nedolžni pastirci Veroniki v kraju Ceresetto na Toskanskem. Najprej je Marija pozvala deklico, naj z njo moli. Potem ji reče: »*Sedaj mi pomagaj jokati.*« Deklica je videla samo desno stran njenega lica, ker je klečala tesno ob njej, in je zapazila, da so ji *tekle solze* iz očesa. Tedaj jo vpraša: »Zakaj jokate?« Marija ji odgovori: »*Jaz jokam za toliko grešnikov.* Vidiš, kako zelo dež pada? (Bil je deževen dan.) Grehov pa je še več, kakor vodenih kapelj, ki padajo. Moj Sin ima roké in nogé prebodene. On ima pet velikih odprtih ran. Ako se grešniki ne spreobrnejo, bo moj Sin svet končal...« Naročila ji je najprej, naj moli vsak dan sedem očenašev in zdravamarij in častbodi v čast preliti Krvi; potem ji je naročila, naj moli vsak dan ravnoloko njej na čast: »V čast meni, ki se imenujem Marija sedem žalosti.« Ko se je poslovila, ji je tudi naročila, naj pove materi in ji priporoči, naj vsem, ki jo srečajo, pripoveduje, da se imenuje Marija sedem žalosti. Pozneje ji je naročila iti k škofu in mu naznaniti, da želi imeti tam kapelo. Tudi je začel tu izvirati čudodelen studenec, kjer je ozdravilo veliko bolnikov. Veronika je bila zvesta služabnica Matere božje sedem žalosti. Nikdar ni pozabila solz, ki jih je videla vreti iz očesa Matere usmiljenja božjega. Odtegnila se je svetu in se posvetila samo

stanskemu življenju. V samostanu je imela več videnj in prikazni. V spomladi leta 1862. je nekega dne šla na vrt, da bi natrgala cvetja za oplešanje samostanske cerkve. Ko pride v drevoredu do križa, ki je stal na vrtu, se ji prikaže Zveličar, ves s krvavimi ranami obdan. Pri tem prebridkem pogledu je tako presunjena, da skoraj omedli ter zavpije: »Oh, Gospod, ti si! Odpusti mi, zakaj jaz sem, ki sem te razžalila!« Gospod pa ji pravi: »Tako zaničljivo me žalijo! Moli, moli veliko! Bodi v svoji samotni sobici in živi v notranjem miru in v veselju svojega srca! Bodi vedno v duhu z Bogom zbrana! Hodi pa tudi na vrt cvetlice nabirat!«

Nekoč se ji prikaže preblažena Devica Marija v taki obleki, kot jo je prvokrat videla. Stala je ob vznožju križa v samostanskem vrtu. Marija ji naroči: »Moli, moli k mojemu Sinu! Naveličal se je prenašati hudobije človeške, ki jih je več kot snežink pozimi, kadar burja sneg nanaša...« Kakih deset dni pozneje se ji Marija zopet prikaže na samostanskem vrtu pri mali kapelici, ki so jo imenovali kapelico naše ljube Gospe pri liliji. Marija je imela Dete Jezusa v naročju. Ponižna sestra se priporoča božjemu Detetu in prosi Mater božjega usmiljenja, naj ji bo milostna in naj ji predvsem izprosi odpuščenje njenih grehov. Zdihovaje zakliče: »Moji veliki grehi hudo žalijo tvojega božjega Sina!« Marija pa jo potolaži in ji reče: »Ni tako, Veronika! Le naprej tako delaj kot doslej in le še moli za grešnike! Živi v dušni radosti! Hodi tudi še na vrt in radostna prepevaj pesem od naše ljube Gospe pri liliji!«

Kmalu po njeni smrti je na njeno priprošnjo ozdravelo več ljudi. Samostanska grobnica, kamor so jo bili pokopali, je bila zelo vlažna. Pet in tri deset dni pozneje so njen grob odprli, da bi jo prenesli v stransko kapelo v cerkvi. Njena obleka je bila od vlage vsa mokra in kakor z ma-

hom prevlečena, lilija pa, ki so ji jo dali ob pogrebu v roko, je bila še vsa sveža in dehteča.

Tu vidimo Marijo kot žalostno in radostno mater. Žalostna je bila zaradi grehov ljudi, radostna zaradi nedolžnosti Veronikine. Kdo bi se pri tem ne spominjal svete Bernardke lurške, ko je toliko sličnosti med obema! In posebno tega ne pozabimo, da je bila tudi lurška prikazen radostna, pa tudi *žalostna*, ko je naročala moliti za grešnike in klicala: »Pokora! Pokora! Pokora!«

Iz navedenih zgledov že dovolj jasno odseva *Marijina žalost kot posledica naših grehov* in besede Marijine nam morajo biti najganjlivejši opomini. Ako pomislimo, da je Marija jokala bridke solze zaradi naših grehov, ali nas more to pustiti trde in mrzle? Ko je Kristus videl jokajočo vdovo v Najmu, jo je potolažil: »Ne jokaj!« (Luk. 7, 13.) Tako se mu je smilila. In zaradi njene žalosti in njenih solz ji je v življenje obudil in vrnil umrlega sina. Ko je klečala pri njegovih nogah jokajoča grešnica, je s solzami svojega kesanja bolj nagnila Gospoda k usmiljenju kot pa s svojimi grehi k pravični kazni. Krepko je poudaril dejstvo: »Tam mi je s solzami močila noge!« (Luk. 7, 44.) In tam v Betaniji, ko je bil Lazar umrl in je Gospod videl, da Marija joka in da jokajo Judje, ki so prišli z njo, se je v duhu raztožil in se je zjokal.« (Jan. 11, 33—35.) Ista Marija Magdalena je jokala na velikonočno jutro ob odprtem grobu Jezusovem. Jezus se ji prikaže in jo vpraša: »Žena, kaj jokaš? Koga iščeš?« Ko mu potoži svojo žalost, ker ne vé, kje je Gospod, ki so ga bili tam pokopali, se ji on da spoznati in ji ljubeznivo zakliče: »Marija!« ter tako potolaži njeno žalost. (Jan. 20, 15—16.) Toliko žalosti vidimo in toliko solz, ki Jezusa ganejo k sočuvstvovanju in usmiljenju in ga nagnejo k tolažbi in pomoči. Če se pa Jezusu ljudje, ki jokajo, tako smilijo, ali naj bi se nam ne smilila naša neskončno dobra mati Marija?

Spomnimo se Jezusa, plakajočega nad mestom Jeruzalemom, kakor nam poroča evangelist Luka (19, 41). Če si prav živo predstavljamo to sliko, nas mora podoba jokajočega Jezusa silno pretresti. Tako joka tudi Marija nad grešnim svetom. Zgroziti se mora človek pri tej strašni misli: nebeška, neskončno dobra mati Marija joče nad nami in nad našimi grehi! Naj nas pelinova rastlina s svojimi jagodastimi cveti, solzam podobnimi, spominja žalostne Matere Marije in njenih grenkih solz, ki jih mora pretakati zaradi nas! Ne žalimo te neskončno dobrotne Matere in ne množimo njene žalosti z grehi, temveč delajmo ji veselje in jo vzradoščajmo, kadar in kakor le moremo s krepostnim življenjem in s svetim strahom božjim.

Jezus je vse jokajoče in žalostne potolažil in jim pomagal. Saj je njegovo božje Srce dobrotljivo in neskončno usmiljeno. Tako dobrotljivo in usmiljeno je tudi Srce njegove matere Marije. Ona pozna vso bridkost žalosti, ki je je tako polno življenje človeško v tej solzni dolini. Ona v svoji dobrotljivosti in v mogočnosti svoje priprošnje hoče in more pomagati svojim ubogim otrokom v njih bridkostih. Saj je ona Tolažnica žalostnih, ona je Mati usmiljenja, življenje, sladkost in upanje naše. Ne bo nam takoj odvzela vse žalosti, ker je človeku koristna in zdravilna pri vsej grenkosti, kakor je koristen in zdravilen grenki pelin. V XXIII. spevu »Vic« nam pripoveduje Dante, da je srečal svojega prijatelja Foresa Donatija, ki si je bil v svojih mladih letih pač marsikaj preveč do brega privoščil. Pesnik se začudi, da ga vidi že tako visoko v vicah, ker bi bil zaslužil večjo in hujšo kazen po njegovem mnenju. Donati mu pové, da ga je privedla sem pit *sladki pelin očiščevanja* ali spokornega trpljenja njegova žena Nela s svojim neprestanim jokom in s svojo pobožno molitvijo. Ta sladki pelin žalosti naj bi mi vsi pili v

očiščevanje naše duše že v tem življenju vdano in potrpežljivo. Marija nam ne bo odvzela vse žalosti, bo nam pa pomagala, da se naša žalost nekoč v veselje spremeni.

Neizogibna je žalost v našem življenju, pa nima toliko značaja kazni, temveč predvsem značaj grenkega, toda dobrodejnega zdravila.

Če bomo mi v svojem življenju Marijo, žalostno mater, ne le še bolj žalostili, temveč jo tolažili in veselili, potem potolaži ona nekoč vso našo žalost in nam obriše vse solzé. Uresničijo se nad nami besede Psalmista: »Kateri s solzami sejejo, bodo želi z veseljem. Gredó in jokajo, ko trosijo svoje seme; pridejo pa z radostjo in prinesó svoje snope.« (125, 5—6.) Uresničijo se nad nami besede Gospodove: »Blagor žalostnim, zakaj ti bodo potolaženi.« (Mat. 5, 5.) Zgodilo se bo, kakor napoveduje videc Janez v Razodetju, da bo Bog obrisal vse solze z oči trpečih in žalostnih; in Marija, Tolažnica žalostnih, mu bo pri tem delu pomagala in nam naše solze brisala. In potem »ne bo več žalovanja ne vpitja ne bolečine, zakaj, kar je bilo prej, je minilo.« (21, 3—4.)

Prisrčno češčenje žalostne Matere Marije naj se v nas bolj in bolj razcvita; s tem češčenjem bomo Marijino žalost gasili in njeno radost množili, v svojih srcih pa budili grenko žalost nad našimi grehi.

Pogosto se obračajmo k njej s prošnjo:

*O Mati bolečine, glej svoje verne sine
krog sebe danes stati in s tábo žalovati.
S teboj mi jokamo, s teboj žalujemo!*

*Pomagaj nam, o Mati, iz groba grehov vstati,
solzé daj bridke liti, v njih grehov dolg umiti.
S teboj mi jokamo, s teboj žalujemo!*

(Venec, 791.)

Pasijonka.

Lepa roža, Mati božja
sedem svetih žalosti!

(Narodna pesem, Štr. 6456.)

Pasijonka ali *pasijonska roža*, tudi *trpljenka* ali *Kristusovo trpljenje*, se imenuje lepa cvetlica ovijalka, ki je med nami že dobro znana in močno priljubljena. V toplejših krajih prezími tudi na prostem, huda zima pa jo lahko uniči, zato jo mnogi gojijo kot lončno cvetlico. Doma je ta cvetlica v Južni Ameriki v pokrajinah Brazilija in Peru, odkoder jo je v Evropo prinesel neki španski jezuit-misijonar leta 1568. Njeni deli, zlasti deli njenega bledomodrega cveta spominjajo na mučila, s katerimi so trpinčili Odrešenika, zato so jo pobožni ljudje krstili za pasijonko ali trpljenko. Tri brazde cvetnih pestičev spominjajo na žeblje, pet prašnikov na pet ran Jezusovih, pecljata plodnica je kelih, nitasti in rdeče oškrobljeni notranji kolobar ali venček v cvetu je prisposodljen s trnjevo krono, beli cvetni listi so znamenje nedolžnosti. Trokrpasti zeleni listi so podobni širokim sulicam, ki so jih nosili Kristusovi rablji, vitka in dolga stebela ovijajoče se pasijonke pa spominjajo na vrvi. Ker najde pobožna domišljija toliko lepe in prikladne simbolike za Kristusovo

trpljenje v tej cvetki, je naravno, da je ta cvetka postala priljubljen motiv tudi v cerkveni umetnosti kot simboličen okrasek. Vidimo jo večkrat kot dekorativen motiv v zvezi s trpečim Kristusom in z žalostno Materjo božjo. In zato je prav primerno, da jo vsadimo v vrtec Marijinih cvetk kot *simbol njenega trpljenja*.

Ne sme nas motiti, da smo že premišljevali o žalostni Materi božji in povili v šopek Marijinih cvetk pelin kot simbol njene žalosti. Moramo dobro pomniti, da je *Marija dvakrat žalostna Mati*: kot *naša mati, mati grešnikov*, in kot *mati Kristusova, mati Odrešenikova*. Naj ostane pelin simbol naše žalostne matere Marije in obenem simbol Tolažnice žalostnih. *Pasijonka* pa naj nam bo *simbol Jezusove žalostne matere Marije* in *simbol Kraljice mučencev*. Kakor ima vsaka svetinja dve lici, tako pogledjmo tudi na Marijo kot žalostno mater od teh strani in to večkrat v svojem življenju. Saj dovolj ne moremo nikdar premišljevati o tej žalostni materi Mariji in nikdar dovolj z njo sočuvstvovati! Na to nas hoče tudi Cerkev sama opozoriti s tem, da poleg mnogih drugih pobožnosti določa Mariji sedem žalosti kar dva praznika v letu.

Prvi praznik žalostne Matere božje praznujemo v petek po tihi nedelji, ki se latinsko imenuje pasijonska nedelja; lahko rečemo pa tudi: v petek pred oljčno nedeljo, na katero se bere prvi pasijon ali trpljenje Jezusovo. To je osem dni pred velikim petkom. Teden med tiho in oljčno nedeljo se liturgično imenuje *pasijonski teden* po *pasijonski nedelji*, s katero se začne v postu nova doba. V postnem času radi premišljujemo trpljenje Kristusovo in molimo križev pot; toda v liturgiji sami nimamo še nobenega spomina na trpljenje Kristusovo. To nedeljo prvič odmeva po cerkvah resnobna himna sv. križa »Vexilla regis« — »Kra-

stiš!« in predglasje o križu. Cerkev žaluje s trpečim Zveličarjem. Ta žalost se odslej kaže v vseh liturgičnih obredih do velike sobote. In v to pasijonsko dobo pade prvi praznik žalostne Matere božje. Cerkev ne more spričo premišljevanja o Kristusovem trpljenju pozabiti trpljenja Marije, žalostne Matere Kristusove, ki jo zaradi tega nje nega trpljenja častimo kot Kraljico mučenikov.

Po pravici pristoja Mariji naslov Kraljice mučencev, ker je njeno trpljenje presegalo trpljenje mučencev, četudi ni bilo telesno in krvavo kot njihovo. Sv. Bernard pravi: »Sila bolesti je tako prešinjala tvojo dušo, o Marija, da te po pravici imenujemo Kraljico mučencev, ker si ti v svoji duši več trpela kot oni na telesu.« Da, on trdi, da je bila njena bolečina tako velika, da bi bile od te bolečine na mah pomrle vse trpljenja zmožne stvari, če bi bila ta bolečina med nje razdeljena. Sv. Anzelm pravi: »Vsa grozovitost, katero so mučeniki na svojih telesih prestali, je bila majhna v primeru na grozovitosti Marijine bridkosti.« Ko sveti Bonaventura premišljuje žalostno Mater božjo pod križem, zakliče: »O Devica, tvoj Sin je trpel na telesu, ti si trpela v svojem srcu. Vse posamezne rane, ki so bile po vseh udih njegovega telesa razširjene, so se v tvoji duši spajale. O presladko Srce ljubezni, ko te pogledam, ne vidim več srca, ampak vidim brezno bridkosti in grenkosti.«

Marijina bridkost pod križem pa je bila tako velika zaradi velikosti njene ljubezni do Jezusa. Čim bolj koga ljubimo, tem bolj z njim sočuvstvujemo in sotrpimo. Marijina ljubezen do Jezusa pa je bila tako silna in velika, da podobne ni bilo in ne bo več na svetu. V Visoki pesmi bremo: »Velike vode ne morejo pogasiti ljubezni in reke ne je utopiti.« (8, 7.) Te besede obračajo cerkveni učenci na Marijo in njeno ljubezen do Jezusa in zato obračajo nanjo in na njeno bridkost

tudi besede Jeremijeve: »O vi vsi, ki mimo greste po potu, pomislite in pogledjte, če je kaka bolečina kakor bolečina moja? ... Komu naj te primerim ali komu naj te prisposodobim, hči jeruzalemska? Komu naj te prienačim, da te potolažim, hči sionska? Velika kakor morje je tvoja žalost. Kdo te bo ozdravil? (Žal. 1, 12; 2, 13.)

Stari Tobija naroča svojemu sinu, naj se vedno spominja trpljenja svoje matere, ki ga je zaradi njega prestala. Tako se moramo mi vedno spominjati na trpljenje in žalost naše Matere Marije in vsega, kar je ona zaradi nas prestala in pretrpela. Naravno je, da so pobožni kristjani vedno pobožno premišljevali Marijine bridkosti in njeno trpljenje. Iz tega se je polagoma vedno bolj razvijalo v raznih oblikah češčenje žalostne Matere božje; nastala sta tudi oba praznika. Prvi praznik v postu hoče predvsem praznovati njeno trpljenje ob Jezusovi smrti. Drugi praznik, ki se je od nekdaj ustalil na tretjo nedeljo v septembru, ima po papežu Piju X. določen stalen dan, in sicer 15. september; vendar se na zunanje praznuje navadno tretjo nedeljo septembra in je po tem prazniku ves mesec september posvečen žalostni Materi božji. Ta praznik bolj poudari sedmere žalosti Marijine, ki značijo največje bridkosti v njenem življenju. Kako je Mariji sami ljuba ta pobožnost, je pokazala z ustanovitvijo reda servitov ali služabnikov Device Marije. Legenda nam pripoveduje, da se je bila v letu 1233. na praznik vnebovzetja Marija sama prikazala sedmim svetim začetnikom tega reda in jih pozvala, naj zapuste svet in imetje in se posvete vsi njeni službi. Sledili so temu pozivu. Ljudje so jih nazivali služabnike Device Marije. Naselili so se na visoki gori Senariji blizu mesta Firenze. Sedem let so se tu pripravljali na veliko delo, ki ga je Marija nameravala po njih izvršiti. Bilo je v letu 1239., ko sta padla na en dan veliki petek in praznik Ma-

rijinega oznanenja. Ko so pobožni redovniki pre-
mišljevali prebridko trpljenje Jezusovo in bridko-
sti, ki jih je Marija pri tem prestala, se nebesa
odpró in iz njih se prikaže preblažena Devica,
spremljana od nebeških angelov. Na obličju ji je
poznati ljubezen v bolečinah in milina polna ža-
losti. Nekateri angeli so nosili mučilno orodje in
druge spomine trpljenja Kristusovega, drugi črna
oblačila; eni so nesli knjige s pravili svetega Av-
guština, eden pa ščit z napisom: »Služabniki Ma-
rijini«. Eden je nosil krasno palmo. Devica reče
pobožnim možem, da je njena volja, da se usta-
novi red, ki naj bi imel namen, sebe in človeški
rod posvečevati s premišljevanjem Jezusovega
trpljenja in njenih žalosti. Odlože naj dosedanjo
spokorno obleko in v spomin njenega groznega
trpljenja naj nosijo črno haljo. Izroči jim pravila,
po katerih naj žive, in imenuje novo družbo »Red
služabnikov Marijinih«. Ako bodo natanko spol-
novali njena povelja in zapovedi njenega Sina, jim
obeta večno zveličanje, katero pomeni tista pal-
ma. Nato prikazen izgine. Storili so, kakor jim je
bilo naročeno in razvil se je po teh sedmih za-
četnikih, katerih spomin praznujemo v Cerkvi dne
11. februarja, mogočen red servitov. Ti služabniki
Marijini so razširili tudi črni škapulir žalostne
Mater božje in pa bratovščino sedmerih žalosti
Mater božje. Praznik reda servitov in bratov-
ščine žalostne Mater je 15. september, oziroma
III. nedelja septembra. Poleg te pa obstojajo še
druge bratovščine, ki posebno časte žalostno ma-
ter Marijo. Poleg servitov so posebno bernardinci
razširjali to pobožnost. Veliko božjih potov, ne-
šteto cerkva in oltarjev je posvečenih žalostni Ma-
teri božji. Slikarji in kiparji so tekmovali med
seboj, da bi čim lepše upodobili žalostno Marijo.
Eni pod križem, drugi z mrtvim Sinom v naročju,
nekateri s prebodenim srcem. Besede starčka Si-
meóna v templju, ko je Marija tam Jezusa daro-

vala štirideseti dan po rojstvu: »Tvojo lastno dušo bo meč presunil.« (Luk. 2, 35) so dale povod, da se je začela upodabljati žalostna Marija z mečem v prsih. Tudi na podobi Srca Marijinega vidimo ta meč. Večkrat pa je v srce Marijino zabodenih sedem mečev, ki nas spominjajo njenih sedmerih žalosti. To število sedem je bolj tipično in simbolično kot pa zgodovinsko. Srečamo to število pogosto v stari in novi zavezi. Pomislimo samo na sedmeroročni zlati svečnik v templju stare zaveze in na sedem svetih zakramentov nove zaveze. Spomnimo se sedmerih besed Jezusovih na križu. Red servitov ima sedem svetih ustanoviteljev. Tako govorimo tudi o sedmih žalostih Matere božje, dasi jih je bilo v njenem življenju veliko več.

Sedmere žalosti, ki jih po navadi premišljujemo pri Mariji, so sledeče: 1. Simeonovo prerokovanje; 2. Beg v Egipt; 3. Zguba dvanajstletnega Jezusa; 4. Srečanje na križevem potu; 5. Križanje; 6. Snemanje s križa; 7. Polaganje Kristusa v grob. Serviti so razširili poseben rožni venec žalostne Matere božje, v katerem se premišljujejo gornje žalosti. Ta rožni venec ima sedem odstavkov in vsak odstavek po sedem zdravamarij. Razširila se je tudi križevemu potu podobna pobožnost, pot žalostne Matere božje, ki ima sedem postaj, katere spominjajo zgoraj navedene dogodke. Teh sedem žalosti Marijinih se je uveljavilo tudi liturgično, ker so našteje v responzorjih jutranjic k septemberskemu prazniku.

V zasebni pobožnosti se sicer ohranja še število sedem, toda vzroki žalosti se preminjajo.

Nekateri premišljujejo te-le bridkosti preblazne Matere božje: 1. Ko se je Jezus od svoje matere poslovil; 2. Ko je bil s trnjem kronan; 3. Ko so ga na križ pribijali; 4. Ko so mu jesiha ponudili; 5. Ko je klical: »Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil? 6. Ko je umrl; 7. Ko je mrtev na njenem naročju ležal.

V narodnih pesmih imamo zelo veliko lepih motivov iz Marijinih žalosti. Lepo je popisano slovo Jezusa od Marije. Pesem začena tako:

»Grešnik, glej žalost Marije,
kako za Jezusom vpije!
Predno se je proč podal,
je tako slovo jemal:
»O moja ljubljena mati,
zdaj moram slovo jemati,
zdaj grem tja v Jeruzalem,
tam bom od Judov umorjen«
Ona pravi: »Dete moje!
spomni se matere svoje!
Kdo me zdaj tolažil bo?
O moj sin, naj grem s tebo!« ...

Jezus ji dopove, kako je to njegovo trpljenje potrebno in jo lepo tolaži, ter ji reče:

»Mati moja, te objamem
in od tebe slovo vzamem.
Zahvalim te za vse lepo
in izročim te Bogu.«

Marija se mu zgrudi k nogam in se ne more od njega ločiti. On ji prigovarja lepo in kliče prijatelje svoje, naj Marijo tolažijo. Še to ga Marija poprosi, naj ga smé poljubiti in naj ji da svoj blagoslov.

»Žegnaj me!« vpije pred njim.
»Bog obvar' te, ljubi sin!«

»Žegnám te zdaj, mati moja,
in poljubim roko tvojo.
Pridi čez te božja moč,
men' na križu lahko noč!«

(Štr. 6415.)

Silno globoko je preprosto in pobožno ljudstvo sočuvstvovalo s trpečo in žalostno Materjo. Tako pripoveduje legendarna pobožna pesem narodna, kako Marija išče Jezusa in sreča judovsko dekle, katero vpraša, če so njihovi možje doma. Dekle ji odgovori: »Naših mož ni doma, so šli eno de tece loviti; sinoči so je ulovili, jutri je bodo gajž žlali.« Marija je žalostna in gre naprej. Našla je svojega Sinka gori na križ pribitega. Marija Jude nagovori: »Vzemite tega moža dol in pribite to ženo gori!« Jezus Judom odgovori: »Vzemite to ženo izpod križa, ker mi težje strí, kakor moja bridka martra!« Marija mu odgovori: »Dozdaj sem bila mati tvoja, sedaj sem kakor druga žena.« Jezus pa ji odvrne: »Jaz bi vam rekel: »Mati moja«, pa bi se vam srčice trgalo kakor vsaki materi po svojem ljubem detetu, še bolj po usmiljenem Jezusu.« (Štr. 6436.) Že samo ta skromen zgled nam priča o veliki pobožnosti preprostega ljudstva do Marije žalostne. Globoko se zamisli v Marijine bridkosti in doživlja je in četudi časovno združilo ločene dogodke, je to le dokaz za prisrčno strnjeno vsega sočuvstvovanja. Kako lepa je misel, da bi se Marija rada dala križati za Jezusa! Četudi ni to zgodovinsko izpričano, pa je ta resnica v srcu občutena. In zopet tista tako preprosta in prisrčna razlaga Jezusove besede »žena«, ker se boji besede »mati«, da bi ji preveč ne ranil srca. Ta misel se v narodni pesmi večkrat ponavlja:

»Marija je solzice točila kakor lepe vinske jagode za svojega ljubega Sina. Marija je prinesla bel robček in je hotela Sineku solzice obrisati. Jezus pa je rekel: »Janez, odpelji to ženo v kraj!« — »Sinek moj ljubljeni, dozdaj sem bila tvoja mati, zdaj pa sem ti ena ljudska žena!« — »Mati moja ljubljena, če bi vam jaz rekel, da ste vi mati moja ljubljena, bi se vam srce na dvoje razklalo od prevelike žalosti...« (Štr. 452.)

Preprosto ljudstvo je imelo prisrčno, četudi včasih otroškonaivno sočuvstvovanje z Marijino žalostjo in z Jezusovim trpljenjem. Imelo pa je tudi pravo pojmovanje o pomenu in namenu trpljenja in žalosti.

Kristus je trpel zaradi nas in našega odrešitja, nam je prav s svojim trpljenjem hotel najočitnejše dokazati svojo neizmerno ljubezen do nas, da si bi mu po njegovi božji moči in modrosti bilo mogoče nas tudi na kak drugačen način odrešiti. Marija je hotela s Kristusom sotrpeti in skupno z njegovim tudi svoje trpljenje Bogu sodarovati za naše odrešenje. Zato Marijo po pravici imenujemo Soodrešiteljico, ki je prav s svojim trpljenjem neskončno veliko storila in za nas Bogu darovala. Poleg sočuvstvovanja z njenim trpljenjem se mora v našem srcu buditi tudi velika hvaležnost za njeno mučeniško žrtev. Mora se buditi pa tudi pravo spoznanje in umevanje za trpljenje na splošno. Učlovečeni Bog je hotel trpeti, njegova najčistejša in brezgrešna Mati Marija je hotela trpeti, samo človek, grešnik bi ne hotel trpeti! Jezus je »večna modrost« in Marija je »Devica najmodrejša«, kakor ji kličemo v litanijah; ker ona dva *hočeta* trpeti, moramo že iz tega spoznati, da je trpljenje neprecenljive vrednosti in bi mi morali trpljenje vse drugače ocenjevati, kot smo navajeni v vsakdanjem življenju. Res, da se človeška narava trpljenja boji in se mu skuša umakniti, saj vidimo to celo pri učlovečenem Bogu, Jezusu Kristusu na Oljski gori, ko prosi Očeta: »Moj Oče, ako je mogoče, naj gre ta kelih mimo mene...« Človeška narava Jezusova je tu govorila in prosila, naj bi jo Bog rešil trpljenja, ki jo čaka. Toda takoj se je oglasila tudi njegova volja in v razumu se je zbudila zavest, da je zato prišel na svet, da izvrši voljo svojega Očeta; in zato pristavlja: »Vendar ne kakor jaz hočem, ampak kakor ti.« (Mat. 26, 39.) V nas je človeška slabost,

ki trepeta pred trpljenjem, oplemenitena z močjó volje in lučjó razuma in okrepčana s silo milosti in pomoči božje, da ne samó premaga straħ pred trpljenjem in se voljno vda v trpljenje, temveč da celó zahrepeni po trpljenju in se ga veseli. Z občudovanjem vidimo take pojave v življenju svetnikov. Tako piše sveti Pavel: »Poln tolažbe sem in preobilo je moje veselje pri vsej naši nadlogi.« (2. Kor. 7, 4.) Sveti Andrej je z velikim veseljem pozdravil križ, na katerega je imel biti pribit. Sveta Terezija je večkrat ponavljala: »Umreti, Gospod, ali pa trpeti!« Tudi je trdila: »Velika dobrota je, ako Gospod kako dušo tako razsvetli, da spozna, kako velike koristi imamo iz trpljenja, ki ga zanj trpimo.« Sveta Magdalena Paciška je izrek svete Terezije nekoliko premenila in vzklikala: »Trpeti in ne umreti.« O sveti Katarini Sijenski pravi legenda, da se ji je nekoč med molitvijo prikazal Kristus, ki je držal v rokah dve kroni, v desni trnovo, v levi zlato, in ji je rekel: »Izberi si od teh dveh kron tisto, ki ti najbolj ugaja!« Izbrala je trnovo in si jo s tako srčnostjo pritisnila na glavo, da so izpod trnja pri- tekle krvave kaplje.

V življenju Tereze Neumann iz Konnersreutha na Nemškem, ki nosi na svojem telesu rane Kristusove in ki trpi ob petkih trpljenje Kristusovo, beremo, kako je od svojih hudih bolezní ponovno ozdravela po priprošnji Male Terezike. Bilo je prav na dan, ko je bila Terezika razglašena za svetnico, 17. maja 1925. popoldne med majniško pobožnostjo, da je Tereza slišala glas svetnice, ki jo je vprašala: »Tereza, hočeš ozdraviti?« Bolnica ji je odgovorila, da ji je vse prav, kar pride od ljube- bega Boga, naj bo zdravje ali bolezen. Glas ji pove, da ji hoče narediti tako veselje, da bo mogla zopet hoditi; že šest let in pol ni namreč mogla hoditi. Res je tisti dan sprehodila. Toda glas ji je povedal: »Veliko boš morala še trpeti; toda

ne boj se, jaz sem ti pomagala do sedaj in ti bom tudi v prihodnje pomagala.« Posebno je govoril glas o vrednosti vdanosti in trpljenja. Ko je dva-krat ponovil besede: »Ravno s trpljenjem se reši veliko duš«, je dodal kot znak, da bi lahko spoznala, kdo je govoril, še besede: »Že prej sem to napisala, da se s trpljenjem reši več duš kot z najbolj blestečimi pridigami.« Tereza tedaj ni vedela, kje so te besede napisane in kdo ji je govoril. Silno se je razveselila, ko ji je župnik pokazal te besede v knjigi Male Terezike. Silno veliko je trpljenje Tereze Neumann, ki se redno obnavlja; ona se pa tega svojega trpljenja, ki vse očividce globoko presune, ne boji, temveč se ga veseli in je vsa srečna, da sme trpeti. Ona poučarja, da ne bi smeli govoriti, da *moramo* trpeti, kot bi bila to kaka nesreča, temveč, da *smemo* trpeti, ker je to za človeka posebna sreča.

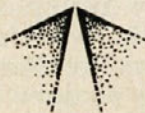
Samo in golo po človeško vzeto je trpljenje strašno, gledano pa v luči krščanskega prepričanja je milost in dobrot. Če veliko premišljujemo trpljenje Gospodovo in Marijino, pridemo do pravega spoznanja o pomenu in vrednosti ter koristi trpljenja. Iz pobožnosti do Marije, Kraljice mučencev, pa zajmemo tudi pomoči in milosti, da bomo mogli vse trpljenje življenja lažje prenašati in ga z vdanostjo obračati v božjo čast ter v svoje zaslužnje. Kakor pomore mati trpečemu otroku, tako nam bo mati Marija pomagala v vsem našem trpljenju, če se bomo z zaupanjem in ljubeznijo k njej obračali.

Poleg žalostnega dela rožnega venca imamo rožni venec žalostne Matere božje kot lepo pobožnost Marijinih bridkosti. Posebno je pa tudi križev pot primeren, da nam vzbuja ljubezen do trpečega Zveličarja in njegove prežalostne Matere in da v nas utrjuje vdanost v voljo božjo in pripravljenost za zveličavno trpljenje.

Pogosto vzdihnimo:

*Sveta Mati božja, prosim,
naj še jaz te muke nosim,
ki Zveličar jih trpi.
Sleherna njegova rana
je v rešenje moje dana,
tudi mene naj boli.
Naj sedaj s teboj žalujem,
Križanega objokujem,
ko v dolini solz živim ...
Ko pa smrt telo mi vzame,
dušo mojo naj objame
večne slave rajski dom.*

(Venec, 790.)

Marjetica.

Gospoda le moj duh slavi
in hvali ga ljubeče,
v Zveličarju se veseli,
ki vir mi vse je sreče.

(Venec, 295.)

Marjetica nam že po zvoku svojega imena smé veljati za Marijino cvetko: Marij^jetica. In resnično — poleg mnogih drugih imen — so ji Nemci vzdali tudi to ime: *Marijina cvetka* (Marienblümchen). In na to ime je navezana celó lepa legenda o njenem postanku. Bilo je v zimskem času, ko se je bližal prelepi praznik rojstva Jezusovega. Ves svet je bil brez cvetja. Marija pa je hotela sebi in svojemu ljubljenu Detetu narediti lepo veselje k svetemu rojstnemu dnevju. Delala je umetne cvetke, da bi z njimi okrasila ta prelepi dan. Mnogo cvetk je že naredila, raznobarnih in različnovrstnih. Dokončavala je že to delo, ko je rezljala še lepo zvezdnato cvetko; ko je pa ta cvet rezljala, se je zbodla v roko belo.

»Kri je rdeča poškropila
tisto cvetko nežno malo,
pa je ona oživela,
listje nje je vztrepetalo.

V ta spomin kot kri rudeče
vedno še ima robove:
rožo biserno pomenja
in marjetica se zove.

(Fr. Kralj, Legende, 35.)

Naša marjetica, ki se po zvoku glasi nekoliko na Marijino ime, je v romanskih jezikih nazvana »margerita« in pomeni toliko kot »biser«. Marjetico bi torej lahko imenovali tudi »biserček«. Hočemo jo vplesti v šopek Marijinih cvetk kot *biserček Marijinega veselja* in njene blesteče *svete rádosti*.

Kdo bi mogel prešteti vse Marijine radosti in blesteče trenutke njenega svetega veselja v življenju! Cvetka, ki bi mogla značiti vse te trenutke, bi se morala imenovati najmanj »tisočlepa«, kakor v resnici ponekod med Nemci imenujejo marjetico (Tausendschön). Poljaki ji pravijo »stokrotka«. Značilno je češko ime »sedmikraska«, po naše bi rekli sedmerokrasna ali sedmerolepa. In ta *marjetica sedmerolepa* naj nam bo *simbol Marijinih sedmerih radosti*. Kakor je bilo v njenem življenju veliko bridkosti, pa je v pobožnosti do žalostne Matere ohranjeno le tipično število sedmerih žalosti, tako se je vpeljalo in ohranilo tudi za Marijino veselje tipično število sedmerih radosti. Tako častimo poleg Marije žalosti tudi *Marijo rádosti*.

Po nekaterih krajih praznujejo poseben praznik sedmerih radosti Marijinih. Frančiškani imajo ta praznik s posebnim mašnim obrazcem in oficijem v juliju; ponekod ga praznujejo 7. maja.

Velike in hude so bile bridkosti Marijine, da bi po večini silnejše biti ne mogle. Vendar bi se motil, kdor bi mislil, da je bilo vse njeno življenje samo žalosti polno. Imela je Marija tudi mnogo

radosti, tako velikih in pristnih, da je bilo njeno življenje tu na zemlji najvišje udeleževanje nebeških blaženosti. O tistih radostih, ki jih je ona tu doli okusila, lahko veljajo besede, ki jih je napisal apostol Pavel o končnih blaženostih, ki čakajo tam gori zveličane: »Okó ni videlo in uhó ni slišalo in v človekovo srcé ni prišlo, kar je Bog pripravil njim, ki ga ljubijo.« (I. Kor. 2, 9.) Če se ona sme imenovati tam v templju, ko ji Simeon napoveduje: »Tvojo lastno dušo bo presunil meč« (Luk. 2, 35), žalostna Mati, in če Cerkev opravičeno na njene ustnice polaga besede: »O vi vsi, ki mimo greste po potu, pomislite in pogledjte, če je kaka bolečina kakor bolečina moja? ...« (Žal. 1, 12) — pomislimo, da je ona sama povsem opravičeno vsa presrečna zapela: »Moj duh se raduje v Bogu, mojem Zveličarju.« (Luk. 1, 47.)

Če le nekoliko premišljujemo to, kar nam poroča sveti evangelij, takoj doumemo številne razloge, zaradi katerih se je Marija čutila vsa prevzeta in prenapolnjena od nedopovedljivih, zares nebeških radosti. Kako naj bi se ne bila vzradoštila, ko ji je bil angel oznanil nebeško vest učlo večjenja Zveličarjevega? In tedaj, ko je pestovala novorojeno božje Dete v svojem naročju, ali kadar so pastirji in modri z Jutrovega poklekali pred to Dete in je častili in molili! S kako radostjo in svetim veseljem je gledala, kakó je to božje Dete pred njenimi očmi rastlo v starosti, milosti in modrosti! In kdo more, ne dopovedati, ampak že samo domisliti kakšne sladkósti in radósti so preplavljale njeno dušo in prenapolnjevale nje no srce v tistih skrivnostno prisrčnih in nebeško ljubkih razgovorih, ki jih je imela z Jezusom dan za dnevom skozi vsa tista leta, ko je živel pri njej svoje tiho in skrito življenje? In kakó naj bi se ne bila vzradoščala tedaj, ko je Jezus okrog hodil in začel sejati seme božje besede ter to setev bogato zalivati z množino svojih čudežev?

Kakó se je veselilo njeno srce, ko je gledala velike množice, ki so povsod sledile Jezusu in v svoji silni žeji in lakoti po njegovem nauku in njegovi besedi pozabljale na počitek in na hrano? In kje je človeška misel, ki bi mogla razbrati v duši Marijini, kaj vse je občutila na radosti v tistem trenutku, ko je zagledala pred seboj Jezusa, vstalega iz groba po grozovitem trpljenju in strašni smrti? In ravno tako ob njegovem veličastnem in zmago-slavnem vnebohodu! In tudi tista leta, ki jih je po Jezusovem vnebohodu preživela tu doli na zemlji, koliko jasnih in svetlih trenutkov prečistega veselja so prinašala srcu Marijinemu! Gorečnost apostolov, razširjanje svete Cerkve in novo življenje milosti in resnice, ki je zacvetelo in zažareló v novi prebujajoči se moči, preganjajoč in premagujoč kraljestvo greha in zmote! Razpadalo je staro kraljestvo satanovo, kraljestvo suženjstva, in vstajalo je novo kraljestvo svobode otrok božjih, kraljestvo Kristusovo.

Tako izvaja velik Marijin častilec v znamenitem delu o Mariji (E. Campana, *Maria nel culto cattolico*) in nadaljuje: Marija pa ni imela samo hipne radosti in začasne tolažbe, in najsi so bile še tako velike; ona je bila skozi vse svoje življenje brez pretrganja deležna tolažbe najvzvišenejših radosti. Njeno veselje ni bilo samo minljiv plamen, ampak večni ogenj. Njene dušne sladkosti niso nikdar usehnile, temveč so jo spremljale od zibelke do groba; so se pa stopnjevale in množile ter se spreminjale po tistih radostnih doživljajih, ki so bili vedno novi viri novih radosti na njenega življenja poti, ki jo je vodila vedno višje in vedno bližje Bogu, ki je pravir vse tolažbe in vsega veselja. Vse njene radosti so se porajale iz Boga, ki ga je najjasnejše spoznavala, najprisrčnejše ljubila in bila z njim najtesneje združena. Bog, to veliko solnce duš, ni nikdar zatono Mariji, kakor zatone in zaide grešnemu človeku tolikokrat v živ-

ljenju. V njej ni bilo teme in smrtne sence greha; v njej ni bilo tudi ne hipnega pozabljenja nebeških reči. Odkar se je razcvetel njen razum (že ob Spočetju brezmadežnem) kakor čudežna roža, je bil neprestano k Bogu obrnjen in Bog se ji je smehljajal v najljubeznivejši milosti, da ga ni nikdar izgubila iz misli in ga nikdar pozabila, in zato je bila njena duša v večnem radovanju. Skozi vse njeno življenje tu doli je Marijo preplavljajo najčistejše veselje, ki je kakor nekako predglasje nebeške radosti, ki jo je čakala tam gori. Njeno srce je bilo vedno polno milosti Svetega Duha, in po besedah svetega Pavla sta veselje in mir tista posebna darova, ki jih nikdar ne primanjkuje tam, kjer vlada Sveti Duh v kraljestvu božjem srca človeškega: »Kraljestvo božje ni jed in pišjača, ampak pravičnost in mir in veselje v Svetem Duhu.« (Rim. 14, 17.) In v pismu Galačanom našteva prav ta apostol: »Sad duha je: ljubezen, veselje, mir, potrpežljivost, blagost, dobrotljivost, zvestoba, krotkost, zdržnost.« (5, 22.)

Toda nekaterim bi se morda zdelo govorjenje o Marijinih radostih v nasprotju z naukom o njenih bridkosti, ker si ne morejo misliti Marije obenem kot žalostno in radostno Mater. Pomisliti moramo, da se radost in bridkost v človeku veliko bolj in pogosto družita, kakor se nam to kaže na prvi hip. V globokozarezanih dolinah se večkrat valijo po nižinah temne megle, medtem ko so višinski deli obronkov vsi kakor pozlačeni od jasnih solnčnih žarkov. Nekaj podobnega je tudi v človeku. Toliko je v nas zmožnosti in te raznolične moči so med seboj tako prepletene, da se lahko zgodi in se v resnici tudi večkrat pripeti, da duša drhti v nepopisni radosti, medtem ko čuti trepetajo v najbridkejši boleti. To nam najlepše priča apostol Pavel s svojo besedo: »Poln tolažbe sem in preobilno je moje veselje pri vsej naši nadlogi.« (2. Kór. 7, 4.) Kolikokrat začutimo mi resničnost

besede Gospodove: »Duh je voljan ali meso je slabo.« (Mat. 26, 41.) Da, celo v istem delu naše duševnosti sta po dve strani, v katerih lahko istočasno vlada radost in bridkost. Jezus, ki je po svoji božji naravi bil vedno deležen videnja in uživanja nebeške blaženosti, in sta to blaženost uživala njegov razum in njegova volja, je bil istočasno mož bolečin, ki je silno trpel ne le na telesu, temveč tudi v duhu, da je sam zaklical: »Moja duša je žalostna do smrti... Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil!...« (Mat. 26, 38; 27, 46.) Ta primera z Jezusom nam mora pomagati, da lahko razumemo tudi dušo Marijino in v njej tesno spojenost in istočasno združenost radosti in bridkosti. V njej sta si radost in bridkost sledili in se družili kakor svetloba in senca. Ko so njene noge stopale po trnju te žalostne solzne doline, se je njena glava dvigala v jasno luč in blestečo sinjino nebeške vzvišenosti. Vse njeno življenje je bilo kakor gosta tkanina iz trpljenja in tolažbe. Vsak dan je ona morala nositi svoj križ, toda vsak dan jo je napajala presladka rosa nebeške tolažbe in veselja.

V življenju svete Katarine Ričijske beremo, da ji je Bog nekoč v zamaknjenosti spremenil njeno srce in je naredil podobno srcu Marijinemu. In Katarina je začutila v svojem srcu nepopisno radost in sladkost, pa istočasno nedopovedljivo bridkost Srca Marijinega. Pa pri tem si smemo misliti, da ji je bila vsa radost, ki jo je užila tu na zemlji, tudi v pomoček, da je lažje prenašala bridkosti in da ji je najbridkejše hipe osladila blažena kaplja vesele misli. Če jo premišljujemo stoječo in trpečo pod križem, ko njen Sin na križu umira, si smemo misliti, da je to strašno bridkost sladila misel, da je to trpljenje in ta smrt njenega božjega Sina — odrešenje in večno življenje njenih človeških otrok. Slično kapljo tolažbe smemo iskati v vsaki njeni žalosti in lahko si mislimo, kako je vzklikala: »Polna tolažbe sem in preobilno je moje

veselje v vsej moji žalosti!« Pri tem da je bil vedno Bog glavni in prvotni vir vsega njenega veselja, njeno spoznanje božje, njena ljubezen božja in njena božja združenost, ji je njeno veselje in tolažbo večala in množila še neprestana misel na nas in na našo srečo: Marija je bila srečna in vesela tudi zaradi tega, da sme in more trpeti za svoje otroke, za njihovo srečo in blaženost.

Če vzamemo cvetko marjetico kot simbol Marijine radosti in se spomnimo legendarnega motiva, ki nam pravi, da je to belo cvetko orosila kaplja krvi Marijine in ima zato rdeče robove, čustimo živo lepoto te misli: Kakor sta v tej cvetki spojeni in druga v drugo preleti belina veselja in rdeča barva krvi, tako sta v življenju Marijinem tesno spojeni in se druga v drugo prelivati blesteče veselje in krvava bridkost.

Marjetica, sedmerolepa cvetka, biserček sedmerih lepih radosti srca Marijinega, simbol njenega sedmeroblestečega veselja.

Radosti Marijine so bile že v davnih časih predmet svetega premišljevanja in tople pobožnosti. Kakor so med žalostmi Marijinimi razne naštevili in premišljevali, pa se je naposled vzdržalo število sedem, tako prilično je bilo tudi pri radostih Marijinih. Nekateri so se držali števila pet in bi morali v tem številu gledati nekako vzporednost med petimi ranami Kristusovimi in petimi radostmi Marijinimi. A pobožnim dušam je bilo to število nezadostno; bolj se je uveljavljajo število sedem kot tipično in pa sedmerim žalostim Marijinim vzporedno. Toda še dandanes se v to sedmero število po raznih krajih sprejemajo različne radosti Marijine.

Kakor so serviti širili češčenja žalostne Matere božje in s tem češčenjem rožni venec sedmerih žalosti, tako so se frančiškani odlikovali v širjenju češčenja Marije sedem radosti in so razširjali tudi

poseben frančiškanski rožnivenec sedmerih radosti Marijinih.

V knjigi »Večna molitev« v 8. uri imamo v rožnem vencu sedmerih radosti Marijinih našete sledeče radostne skrivnosti:

1. Ki si ga, brezmadežna Devica, z radostjo od Svetega Duha spočela.

2. Ki si ga, brezmadežna Devica, z radostjo v obiskanju Elizabete nosila.

3. Ki si ga, brezmadežna Devica, radostno rodila.

4. Ki si ga, brezmadežna Devica, radostno poslala svetim trem kraljem.

5. Ki si ga, brezmadežna Devica, radostno v templju našla.

6. Ki se je po vstajenju prikazal najprej tebi, brezmadežna Devica.

7. Ki je tebe, brezmadežna Devica, radostno v nebesa vzel in kronal.

Mesto prikazanja po smrti poudarjajo nekateri — in posebno frančiškani — kot šesto radost Jezusov vnebohod; sedma radost pa ostane Marijino vnebovzetje in kronanje. Razumljivo je, da se nekaterim zdi vnebohod Jezusov, kot začasno slovo od Marije, spojen z žalostjo ločitve, medtem ko je njegovo prikazanje po vstajenju sama čista, nekaljena radost.

Frančiškansko izročilo nam pripoveduje, da je živel nekoč mladenič, ki je vsak dan s cveticami venčal Marijino podobo. Ta mladenič je začutil poklic k redovniškemu življenju in je vstopil kot novinec k frančiškanom. Toda še predno je dokončal svoj novicijat, je čutil silno nagnenje, da bi zapustil samostan in šel zopet v svet; to pa zaradi tega, ker v samostanu ni mogel vsak dan venčati s cveticami Marijine podobe, kot je bil vajen prej v svetu, kar mu je bilo v prav posebno pobožno veselje. V tem notranjem boju je omahoval, ko se mu nekega dne prikaže Marija in ga z ma-

terinsko ljubeznivostjo nagovori in mu priporoči, naj vztraja v redovnem življenju. Pouči ga, da bi bil njej najljubši venec, ki bi ji ga mogel poklanjati, če bi vsak dan zmolil po sedem desetk zdravamarij z očenašem za vsako desetko. Molil naj bi to na čast sedmerih radosti, s katerimi je bila oveseljena v tem pozemeljskem življenju. Ko so slišali o tem navodilu, so frančiškani z gorečnostjo razširjali pobožnost, ki so jo imezovali frančiškanski rožni venec. Tako pravi izročilo.

Za ta rožni venec so frančiškani pridobili veliko bogatih odpustkov. Po Italiji je pobožnost sedmerih radosti Marijinih posebno razširjal sveti Bernardin Sijenski, po Francoskem in Nemškem, po Poljskem in na Vzhodu jo je širil pa največ sveti Ivan Kapistran.

Na poseben način je častila radostno Mater Marijo sestra iz reda svete Klare, hči cesarja Maksimilijana II., Marjeta od Križa. Ona je vsak dan tedna posvetila eni od sedmerih radosti Marijinih, počastila Marijo vsak dan z drugo molitvijo in jo prosila vsak dan posebnih milosti. Ob oznanenju jo je prosila za ponižnost; ob obiskovanju za ljubezen; ob rojstvu Jezusovem za čistost; ob prihodu treh kraljev za razširjanje vere, za mir in slogo med krščanskimi knezi; ob najdenju v templju, da bi nikdar ne izgubila Boga; ob vstajenju iz groba za živo vero; ob vnebovzetju za umirajoče.

V življenju svete Matilde beremo, da se ji je Marija prikazala in ji dala navodilo, kako naj jo časti s spominom njenih radosti. Tudi to razodetje je veliko pripomoglo k pouspešitvi te pobožnosti.

Ako dobro pogledamo v nabožno življenje, vidimo, da je k žalostni Materi precej več pobožnosti kakor pa k radostni; naravno je to že samo

s človeškega stališča, ker nam žalost in trpljenje v življenju vse bolj pred oči stopi in našo pozornost in naše sočuvstvovanje vse bolj vzbuja, kakor pa veselje in radost, ki je vse bolj prikrita in tiha, posebno v življenju Marijinem. Kakor cvetó skromne marjetice tiho in pritajeno po zeleni trati, tako je bilo s trenutki radosti in veselja v življenju Marijinem. In ker je zlasti trpljenje Kristusovo predmet naše prisrčne pobožnosti, je tudi naravno, da nam premišljevanje tega trpljenja vzbuja spomin na Marijine bridkosti. Toda v tem ne smemo pozabiti tudi njenih radosti; in njena želja je, kakor je to razodela v raznih prikazanjih, da jo častimo prav pridno in pobožno tudi s spominom njenih svetih radosti, ki jih je bilo vse njeno življenje tako polno in ki so bile taka tolažba v njenih bridkostih. Kar nam kliče apostol Pavel: »Veselite se z veselimi, jokajte z jokajočimi!« (Rim. 12, 15), to naj nam velja tudi z ozirom na Marijo, da jo prisrčno častimo ne le kot žalostno, temveč tudi kot radostno Mater.

Slišali smo že o svetišču Marije sedmerih radosti v Malem Švadovicu na Češkem. Izbrali so ta naslov tej romarski cerkvi, ker je tam suho črešnjevo drevo ozelenelo in vzcvetelo v sedmem mesecu sedmega leta na sedmih vrhovih in ker se tam studenec razliva v sedmerih curkih iz studenca v kapeli Marije Pomočnice in je mnogo bolnikov po sedmem umivanju zadobilo tam zdravje. Glavni praznik tega svetišča je praznik sedmerih radosti Marijinih, ki ga praznujejo na tretjo pobinkoštno nedeljo, prav tedaj, ko praznujemo mi svetogorsko kronanco. Nekaj posebnega pa imajo še v tem kraju: poseben ograjen gozdni park, ki ga imenujejo Marijin vrt. V tem Marijinem vrtu je razvrščenih sedem kapelic, ki predstavljajo sedem Marijinih radosti. Te kapelice so pa obdane od štirinajstih velikih križev, ki tvorijo križevi pot Jezusov in imajo kot zaključ

ček velik, zidan božji grob. Kako lepo je tu spojena oboja pobožnost do radostne in žalostne Matere!

Tudi v našem življenju sta prepleteni radost in bridkost. In človeška narava je taka, da hrepeni po radosti ter išče in neprestano želi veselja. In to stremljenje po veselju in radosti se žalibog tolikokrat izpači in izprevrže v pregrešno požerljive, ker človek v svoji zabljenosti in zaslepljenosti išče veselja prav v nasprotni smeri, kot bi ga smel in moral. Slomšek vprašuje:

*»Preljubo veselje, oj kje si doma?
Povej, kje stanuješ, moj ljubček srca?
Po hribih, dolinah za teboj hitim,
te videti hočem, objeti želim.*

*Te iščem za mizo, kjer dobro jedo,
na plesu pri godcih, kjer sladko pojo;
a prav'ga veselja na rajanju ni:
pijance, plesalce veselje beži...«*

On najde pravo veselje v otroški nedolžnosti, prav tako kakor najde pesnik Gregorčič izgubljeni raj in njega srečo v pogledu v nedolžno oko. Nedolžnost pa je sreča zato, ker je Bogu najbližja in je Bog pravir in začetnik prave in resnične sreče. Tako kliče prerok Izaija, ki je jokal tudi grenke solze svojih žalostink: »Veselim se v Gospodu in moja duša poskakuje v mojem Bogu, ker me je oblekel z oblačili zveličanja...« (61, 10.) Kako nam zveni Marijin Magnifikat kakor nekak čist odmev teh besed. Marijo, Mater svetih radosti, častimo kot »Začetek našega veselja«. K njej hojimo, da po njej dospemo do cilja vsega našega upanja in vrhunca vsega svetega veselja, ki je v Bogu in v blaženi združitvi z njim in ki bo trajalo neskaljeno skozi vso večnost. Ko je Ezdra razlagal ljudstvu božjo postavo in je ljudstvo jo-

kalo, jim je zaklical: »Ne žalujte in ne jokajte... in ne bodite žalostni, zakaj veselje v Gospodu je naša moč!« (2, Ekd. 8, 9—10.) Da, *veselje v Gospodu* je naša moč in naša sreča; naša največja nesreča pa je *veselje izven Boga* in proč od Boga; in to brezbožno veselje je naša največja šibkost. Zato nam kliče apostol Pavel: »Veselite se *vedno v Gospodu*; zopet pravim: Veselite se!« (Fil. 4, 4.) Apostol hoče, da smo *vedno veseli in samo v Gospodu veseli*. In kako lep in jasen je nauk Kristusa Gospoda v velikoduhovniškem govoru pri zadnji večerji: »Ostanite v moji ljubezni. Ako boste spolnili moje zapovedi, boste ostali v moji ljubezni... To sem vam povedal, da *bo moje veselje v vas*, in da se vaše veselje dopolni... Jokali boste in žalovali... ali vaša žalost se bo spremenila v veselje.« (Jan. 15, 9—11; 16, 20.) Le tisti, ki ostane zvest v ljubezni in izpolnjevanju zapovedi, bo slišal Gospodovo besedo: »Pojdi v veselje svojega Gospoda!« (Mat. 25, 21.)

Dvojnega se zavedajmo v svojem neprestanem hrepenenju po veselju v tej žalostni dolini solz: Prvič, da na svetu ni samega veselja brez žalosti; pravilno pravi nemški pesnik: »Življenja čistega veselja nobén zemlján deležen ni.« Drugič, da so človeški nazori in pojmi o pravem veselju silno motni in blodni. Zato pa moramo v šolo Marijino, da nas ona nauči in nam izprosi moči, da bomo znali in mogli prav družiti življenja radósti in bridkósti. Da nas pa tudi nauči prezirati pregrešno človeško veselje in iskati čisto nebeško veselje.

Nedavno je izšla knjiga z naslovom »*Umetnica veselja*«, ki popisuje življenje *Marjetice* Sinclair,¹⁾ mladega dekleta, ki je umrla v novembru leta 1925., stara 25 let. Sveti oče Pij XI. je v posebnem pismu poveličal to dekle, ki je imenuje »čudovito rožo krščanske čednosti« in želi, »da bi se njen

¹⁾ Sínkler.

življenjepis razširil čimdalje bolj in bi našel mnogo posnemovalcev njenega zgleda.« Dozdeva se, da jo je Bog izbral za drugo Malo Cvetko. Tudi na njeno priprošnjo se je iz nebes vsul dež milosti. V treh letih po njeni smrti je bilo javljenih odborom za priglasitev Marjetice blaženim okrog 2000 uslišanj, ki so jih ljudje dosegli na njeno priprošnjo. Njeno življenje v preprostih razmerah, njena solnčnost in veselost, njena popolna vdanost Bogu, ki tudi v trpljenju kliče: »Bog me ljubi, ker vedno spolnjam njegovo voljo,« je blagovest za današnji obubožani svet. Vse življenje Marjetice Sinclair je kakor ena sama pesem o velikosti božje Previdnosti nad človeškimi otroki. Nad njo se je spolnilo kakor še nad vsakim, ki je brezpogojno zaupal v Boga: »Pot pravičnega je kakor luč jutranjega sveta, izide in raste do polnega dne.« (Preg. 4, 18.)

K tej veseli Marjetici, k tej umetnici pravega življenjskega veselja se obračajmo s tistim zaupanjem, kakor se do nje obračajo stotisoči, ki se ji priporočajo s toplo prošnjo. Ona nam bo kazala pravo pot resničnega veselja, ki nas privede do naše rádostne Matere, katero ob naši zadnji uri z veseljem pozdravimo:

*Vesel to zemljo zapustim,
srčno, srčno že hrepenim
za tabo, Mati, tvoja stvar
ti čast dajati tam vsekdar.
Le pridi, smrt, se ne bojim,
v Marijin vrt v nebo hitim,
tja v cvetni gaj nikdár veneč,
kjer vekomaj solzá ni več.*

(Venec, 893.)

Dobra misel - Materna dušica.

V moji duši skrivnost,
v mojem srcu sladkost:
M a j n i š k a m i s e l — najlepša, najslajša:
M a t i M a r i j a .

(*Zdrava Marija, 101.*)

Dobra misel in *materna dušica* sta dve od Boga blagoslovljeni, zelo prijetno duhteči in zdravilni rastlini. Kar poudarja Cerkev na praznik Marijinega vnebovzvetja pri blagoslavljanju zelišč, da jih daja Bog ljudem za rabo, velja prav v lepi meri za ti dve rastlini in njene duhteče in žlahtne sestrice, ki jih je dobri Stvarnik v obilici nasadil v prijetno pomoč ubogemu človeku. Obe cvetki sta iz rodu ustnatic in sta v sorodu z meto in meliso, bažiliko in majarončkom, lavendelnom in rožmarinom in tudi z žepkom in žajbljem. To je ena izmed najžlahtnejših in najprijetnejše dišečih družinic v kraljestvu božjih rožic in zelišč.

Dobra misel je sestra vrtnega zdravilnega majarončka. Ponekod imenujejo dobro misel zaradi sorodnosti in podobnosti z vrtnim tudi navadni ali

divji majaronček; toda besedica navadni ali divji ga ne sme ponižati v naših očeh; imenujejo ga tako, ker ne potrebuje vrtna nege in skrbi, temveč raste nenegovan ob poteh in na neobdelanem svetu. Zraste mnogo višji kot njemu sorodni pristni ali vrtni majaron. Steblo je do pol metra visoko in nosi od junija do septembra drobno, zelo prijetno dišeče, rožnordeče cvetje, ki se preliva včasih na belo ali tudi vijoličasto barvo.

Ni časa ni dobe, ko bi dobra misel ne bila v slovesu, in le malo je rastlin, ki so prišle do tolike veljave. Stari so verovali, da brani dobra misel človeka pred telesnimi in dušnimi slabimi vplivi, da odganja bolezen in celo hudega duha. Ko so še v čarovnice verovali in mislili, da jim hudobni duh zapira usta, da nočejo govoriti in izpovedati svojih pregreh, so jim polagali pred usta dobro misel, ki je hudemu duhu s svojim blagoslovljenim vonjem bajé zelo neprijetna. Dobra misel je človeku pomagala zadobiti izgubljeno zdravje in ga vzdrževala v vedrem razpoloženju, mu delila veselje do dela in zadovoljnost srca. Zato so že stari Grki dajali svojim delavcem v hrano poleg matrne dušice tudi dobro misel, da jih je vzdržala pri delu vedre in dobre volje.

Dobro misel so nekdam nabirali samo ob svetih in blagoslovljenih dneh. Omenili smo že, da so verjeli stari, da ima dobra misel veliko moč zoper hudobnega duha. Trem zeliščem so predvsem pripisovali tako moč: dobri misli, šentjanževi roži in beli ajdi. To je bilo prepričanje praznoverja; mi pa vemo, da je treba trojnega drugačnega zelišča za to: žive vere, trdnega upanja in goreče ljubezni. In vemo tudi, da je ena velika in silna zmagovalka hudobnega duha, tista močna žena, ki je peklenski kači glavo strla in ta je preblažena Devica Marija, pred katero hudobni duh najbolj trepeta in najprej zbeži.

Druga blagoslovljena rastlinica, ki jo danes hočemo poviti v šopek Rože Marije, je *materna dušica*, ki se imenuje tudi timijan. To blagodišeče zelišče raste po vrtovih; dobimo pa poleg vrtno tudi poljsko materno dušico, ki raste po bolj suhih travnikih in cvete od maja skozi poletje do jeseni. Je majhen grmiček s prijetnodišečim, rožnoderdečim cvetjem. Starim Grkom je bil posebno priljubljen ne le kot zdravilna, temveč tudi kot medena rastlina. Gora Hymettos¹⁾ je bila vsa porasčena z materno dušico, iz katere so marljive čebelice znašale skupaj sloveči himetski med. Ker materna dušica tako pridno medí, je bila starim Grkom simbol pridnosti in marljivosti. V srednjem veku pa je zadobila pomen poguma in srčnosti in plemenite gospé so svojim vitežom vezle v opasnice vejice matrne dušice, ki jih čebele obletavajo. Tudi materna dušica je v praznoverju imela moč zoper hudobnega duha. Če je bil v hiši obešen venec iz matrne dušice, so verovali, da prinaša domu velik blagoslov. Mi vemo pa za gotovo, da je vsakemu domu v velik blagoslov, če materno dušo preveva duh duše Marijine in je tako Marijina duša blagi duh vse hiše, ki prinaša zares nebeški blagoslov in odganja hudobnega duha in vse njegove napasti.

Veliko dobrega je v *dobri misli* in *materni dušici* in veliko lepega vedo o njih povedati. V vsem tem je veliko pomembnega, kar bi lahko na Marijo obrnili; če pa danes ti dve zelišči skupaj povezani povijemo v Marijin šopek, storimo to predvsem zaradi njiju *lepih in pomembnih imen*, v katerih najdemo globoko *simboliko za prelepo in žlahtno materinsko mišljenje in čuvstvovanje Marijino napram nam*, ki smo njeni otroci. Nič nas ne sme motiti dejstvo, da se ta misel Marijinega materin-

¹⁾ Hymettos.

stva večkrat ponavlja. Saj je v naravi toliko reči, ki nas tega spominjajo. Saj se otroku tako rada zopet in zopet povrača misel nazaj k materi. Saj tudi v lavretanskih litanijah tolikokrat ponovimo klic: Mati!

Dobra misel nam je prav posebno lep simbol za *Mater dobrega sveta*.

Marijo častimo kot drugo, boljšo Evo, drugo, boljšo Mater našo. Eva je v raju poslušala prigozvarjanje in zapeljive besede hudobnega duha in je sledila njegovemu pogubnemu nasvetu. In ona je s svojo besedo še Adama pregovorila in ga s svojim nasvetom in z zgledom v greh potegnila. Ena misel, ena zlá misel ju je premotila: ni res, da umrjeva, ampak kakor bogova postaneva in bova imela vse spoznanje dobrega in slabega! Res sta spoznala zló, toda zaradi greha je njiju volja oslabela in bila v hudo nagnjena, njiju spoznanje je otemnelo in bilo v zmoto obrnjeno. To je dvojno hudo: da smo k slabemu nagnjeni in da dobrega ne spoznavamo; to je iz naše dediščine po prvih starših. Greh nas je naredil otroke, slabotne in zmotne, ki sami ne zmorejo in ne znajo prave poti, zato potrebujejo matere modre svetovalke. In ta naša svetovalka, ki nam jo je Bog dal, je Marija, mati dobrega sveta, Devica najmodrejša in Sedež modrosti.

Marija je bila, kakor nobena druga stvar, tudi noben angel, razsvetljena od Svetega Duha. To razsvetljenje se je pokazalo prav jasno tisti dan, ko je tako razločno, ponižno in modro spoznala večni sklep božji. Takrat, ko ji je angel Gospodov prinesel oznanenje, da je odločena za Mater božjo, takrat, ko je preizkusila tega božjega poslanca, ali je angel luči ali ne, se je izkazala kot Devica najmodrejša in Mati dobrega sveta polna. »In je razmišljala, kaj pomeni ta pozdrav.« (Luk. 1, 29.)

Da je za nas ljudi dozorela v Mater dobrega sveta, za to je imela Marija priliko tedaj, ko jo je večna Modrost učlovečene Besede uvajala v skrivnosti kraljestva božjega. Že tedaj ko so pastirji povedali, kaj jim je bilo rečeno o Detetu, je »Marija vse te besede hranila in jih premišljevala v svojem srcu«. (Luk. 2, 19.) In ko nam evangelist pové, da se je Marija z Jožefom »čudila temu, kar se je govorilo o Detetu« (Luk. 2, 33) po ustih Simeonovih, je tu to čudenje zopet le izraz njenega pobožnega premišljevanja. Nadalje beremo: »De te pa je rastlo in se krepilo, vedno bolj polno modrosti, in milost božja je bila z njim.« (Luk. 2, 40.) Tu si moramo pač misliti, da je z modrostjo in milostjo Besede božje rastla milost modrosti v Mariji sami. Potem ko sta našla z Jožefom dva najstletnega Jezusa v templju, beremo zopet, da je Marija vse besede Jezusove ohranila v svojem srcu. (Luk. 2, 51.) Tako si moramo lahko misliti, kako je Marija neprestano premišljevala vsako besedo in vsako dejanje svojega božjega Sina Jezusa; v tem premišljevanju je pod vplivom spremljajoče milosti in neprestanega razsvetljevanja Svetega Duha zoréla v vedno večje spoznanje božjih reči in je bila tako ne le *sama v sebi* najmodrejša in vse modrosti sedež, temveč je postala tudi *za nas vse* premodra Mati dobrega sveta. Očitno se je pokazala kot Mati dobrega sveta z glasno besedo na svatbi v Kani galilejski, ko je rekla služabnikom: »Karkoli vam poreče, storite!« (Jan. 2, 6.) Potem se je Marija v javnem življenju Jezusovem v svoji ponižnosti umaknila v ozadje. Saj je govorila in učila sama učlovečena, neskončno modra Beseda božja.

Po Jezusovem vnebohodu in po prihodu Svetega Duha, katerega je bila ona sodeležna po vsem bogastvu podeljenih milosti in darov, je brez dvoma Marija ostala, kot je bila že za časa Jezusovega javnega življenja in učenja, vodnica

in učenica pobožnih žen, ki so se bile Jezusu pridružile. Bila je učenica s svojim življenjem in svojim zgledom, po svojem prečistem devištvu in svoji sveti gorečnosti v vseh krepostih in dobrih delih. Bila je svetovalka s svojim zgledom in svojo besedo. Prav gotovo so novospreobrnjence vodili k njej, da so iz njenih ust slišali besede o delih in skrivnostih njenega Sina. Kdo bi bil mogel z večjo privlačnostjo pridobivati srca za ljubezen do njenega ljubljenega Sina? Ali si moremo misliti boljšo katehetinjo, kot je bila Marija, Jezusova Mati?

Potem ko je bil odšel Jezus v nebesa, niso prihajale k Mariji samo pobožne žene in svetih vednosti žejni novospreobrnjenci, temveč tudi apostoli in učenci Gospodovi, ki so pri njej iskali sveta in pomoči ter tolažbe v prevažnem in pretežavnem vodstvu Cerkve, posebno še, ko so izbruhnile proti njim sovražnosti in so začela preganjanja. Marija si sicer ni prilaščala kakega odločilnega in vodilnega mesta nad njimi; saj je bil Sveti Duh, ki je razsvetljeval apostole. Toda Marija je bila sedež modrosti kot nevesta Svetega Duha, ki jim je po njej delil svojo tolažbo in jim dajal svoja navodila. Marija je bila Kraljica apostolov; kot Mati Jezusova je bila ona srce in mati vse krščanske občine; bila jim je pa tudi glava in učenica. Prihodnjim učenikom vseh narodov je bilo treba še marsikaj vedeti iz življenja božjega Učenika, posebno o njegovem učlovečenju in o njegovi mladosti. Kdo bi jim te skrivnosti iz življenja Jezusovega mogel boljše in lepše opisati kot njegova preblazena Mati? Tako je bila ona posebna učenica evangelistov. Gotovo je, da so jo osebno poznali Matej, Marko in Janez; in če se zgodovinsko ne da to dokazati tudi o svetem Luku, hoče to vedeti pa pobožno izročilo, ki trdi celó, da je on naslikal podobo Marijino. Če pa ni druge podobe naslikal, jo je v svojem evangeliju

bolj jasno in živo naslikal kot ostali evangelisti. Ko beremo pri njem, kar nam o Jezusovem skritem življenju pripovedujejo in kar nam pové o Mariji sami, ne moremo dvomiti, da bi ne imel vsega tega znanja od nje same. Saj nam ravno on pripoveduje ponovno, kako je Marija vse v svojem srcu ohranila; iz tega srca je potem njemu delila bogastvo vednosti in znanja. Kakor apostoli, učenci in evangelisti, so se v prvih časih obračali vsi k Mariji po svet in pomoč in jo častili kot Mater dobrega sveta.

Ta naslov je Cerkev Mariji priznala s posebnim praznikom in s posebnim vzklikom v litanijah. Praznik Matere dobrega sveta praznujemo 26. aprila. Središče češčenja je v Genazzano, južno od Rima. Tam se časti podoba Matere dobrega sveta, ki se je bajé na čudežen način prikazala leta 1467. Legenda pravi, da je bila ta podoba prej v Skadru v Albaniji, odkoder je izginila zaradi nevarnosti poškodovanja od strani Turkov in se prikazala v Genazzano, kjer je sedaj v prav posebnem češčenju. Nekoč so jo imenovali Mati dobre pomoči. Marija drži na levi roki božje Dete in nad njiju glavama se razpenja mavrica. Že leta 1884. je papež Leon XIII. odobril posebno mašo na čast Materi dobrega sveta. V prvi molitvi te maše molimo: »O Bog, ki si roditeljico svojega ljubega Sina nam dal za mater in njeno lepo podobo proslavil s čudovitim prikazanjem: *daj, prosimo, da se bomo vedno držali njenih opominov* in mogli po tvojem Srcu živeti ter srečno dospeti v nebeško domovino.« V berilu te maše slišimo h koncu besede modrega Siraha, ki jih Cerkev polaga Mariji na jezik: »Kdor mene posluša, ne bo osramočen; in kateri delajo po mojem nauku, ne bodo grešili. Kateri mene pojasnjujejo, bodo večno živeli.« (Sir. 24, 30—31.) V gradualu slišimo prelepe besede: »Jaz, modrost, bivam pri posvetovanju in sem pri umnem pre-

mišljevanju. Blagor človeku, kateri me posluša in čuje pri mojih vratih vsak dan in name pazi pri podbojih mojih duri. Kdor mene najde, najde življenje in prejme zveličanje od Gospoda.« (Preg. 8, 12; 34—35.) V traktatu te maše pa slišimo: »Pri meni je svét in pravica, pri meni je razumnost, pri meni je moč. Jaz ljubim nje, kateri mene ljubijo, in kateri zgodaj name čujejo, me bodo našli. Jaz hodim po potih pravice in po sredi pravičnih stezá, da jih bogatim, kateri me ljubijo in njih zaklade napolnujem.« (Preg. 8, 14; 17; 20—21.)

Že samo te besede, če jih resno preišljujemo, nas morajo navdati z zaupanjem do naše nebeške premudre Matere. Obračajmo se z vsem zaupanjem k njej v dvomih in skušnjavah. Saj je teh toliko v našem revnem življenju. Saj smo kakor tavajoči izgubljeni in oslabei siromaki, da ne vemo, ne kod in ne kam. Ali ni že skoraj vsakdo skušal v življenju to, kar poudarja pesnik v svoji pesmi, ko pravi:

*»Ko brez miru okrog divjam,
prijatljivi vprašajo me, kam.
Vprašajte raj' oblak nebá,
prašajte raji val morja,
kadar mogočni gospodar
drvi jih sem ter tja vihar...«*

(Prešeren.)

Tako nas viharji strasti in dvomov premeta: vajo skozi življenje, pa smo vsi zmotni in slabotni in si ne vemo in ne moremo pomagati; toda imamo Mater, ki je modra in mogočna in ta nam bo znala pomagati s svojim svétom, da ne zablodimo in se ne pogubimo. K njej se zatekajmo v vseh težavah in skušnjavah. K njej kličimo z zaupanjem:

*»Vodi, Marija, po pravi nas poti,
da nas nobena skušnjava ne zmoti;
varuj in brani nas vse dni,
da nas sovražnik ne dobi.«*

Skušnjave, to so hude misli, navdahnjene od hudobnega duha; pomoč proti tem skušnjavam in proti hudemu duhu je pa vsaka dobra misel, ki nam jo Marija, naša Mati navdihne. Saj vsak človek sam večkrat skusi, da v njem včasih kar roji slabih in hudih misli, spočetih iz mesá in krvi, zdramljenih od hudobnega duhá in hudobnega svetá. Misli zoper vero ali upanje, zoper božjo ali človeško ljubezen; misli zoper ponižnost ali nedolžnost, zoper pokorščino ali potrpežljivost, zoper krotkost ali gorečnost; misli zoper vse kreposti in čednosti, misli zoper resnice ali zapovedi, misli hude Bogu ali ljudem. Kakor v strupenem kačjem gnezdu ali osjem duplu, tako je včasih v nesrečnem srcu človekovem. Kolikokrat bi nam morala naša nebeška Mati zaklicati z besedami svojega Sina: »Zakaj v srcu hudo mislite,« (Mat. 9, 5.) Zoper vse te hude misli zatekajmo se le k njej po zdravilo dobre misli in svetega navdihnjenja, ki naj prežene vse zlo in hudo.

K njej se zatekajmo prav posebno tudi v važnih življenjskih odločitvah, ko smo sami premalo izkušeni in ko nam tudi človeški svét ni vedno zadosten in zanesljiv. Kdo more samega sebe do dna spoznati? Kdo more spoznati svojega bližnjega dušo in srce? Kdo more gledati v skrivnostno prihodnost? Vse to presega človeško modrost, toda vse to pa zmore ona, ki je Devica najmodrejša in Sedež modrosti. Ona nam bo mogla in znala dati najboljši svét v najvažnejših odločitvah, posebno pri izbiri stanu, duhovskega ali redovniškega, samskega ali zakonskega; pri izbiri življenjskega druga ali nove življenjske poti.

In s posebnim zaupanjem nas mora navdati poleg resnice, da je *Marija Mati dobrega sveta* tudi še resnica, da je ona tudi *Mati božje previdnosti*. Pod tem naslovom jo Cerkev časti s posebnim praznikom v soboto pred III. nedeljo v novembru. V berilu te maše slišimo silno lepe besede Sirahove o modrosti božji, ki je vodnica previdnosti. V gradualu odmevajo iz ust Marijinih ganljive besede preroka Izaija: »Ali more žena pozabiti svojega otroka, da se ne bi usmilila sina svojega telesa? In ko bi tudi ta pozabila, vendar jaz ne pozabim tebe.« (49, 15.)

Iz tega praznika Matere božje previdnosti nam diha naproti že ne več samo *dobra misel* Matere Marije, temveč nam tu živa drhti naproti v svoji neizmerni skrbi *materna dušica* Marijina.

Ljubi Bog, Oče naš nebeški, ki skrbi za rožice, da jih odeva z lepoto in slavo, ki skrbi za ptičice, da jih hrani in redi skozi celo leto, skrbi še veliko bolj za človeka, ki ga brani kakor punčico v očesu. In do božjega Srca, iz katerega prihajajo vse blagodati in dobrote, ima ključ preblašena Devica Marija, ki jo zato opravičeno kličemo in častimo kot Mater previdnosti božje. Dobra misel, dober svet je predvsem modrost. Previdnost je pa modrost spojena z dobroto. Vsa ljubezen in vsa modrost Materine duše Marijine preveva njeno ravnanje in zadržanje napram nam. Če jo imenujemo Mater božje previdnosti, ne mislimo s tem, da je ona rodila previdnost božjo, temveč hočemo s tem poudariti, da ona razpolaga kakor hoče, kadar hoče in za kogar hoče z vsemi dobrotami previdnosti božje. V tem razpolaganju jo oduševlja vedno najplemenitejše materinsko čuvstvovanje. Kar je v malem v hiši in družini *materna duša*, ki se ji vsi dobri otroci vdajajo z vsem zaupanjem, to je v velikem v Cerkvi in krščanstvu *materna duša* Marijina, *duša Matere božje previdnosti*. In tej materinski previdnosti

in ljubeči duši Marijini se prepuščajmo z vso vdanostjo in z otroškim zaupanjem. Saj smo mi sami prekratkovidni, da bi mogli spoznavati pota in namene božje previdnosti, da bi mogli gledati v prihodnost, kam nas hoče ta previdnost pripeljati in kaj z nami nameruje. Marija vse to vidi in vse to vé, zato se z neomajno zaupnostjo prepuščajmo njenemu materinskemu vodstvu prav kakor slabotni in zmotni otroci. Vedno in povsod veje krog nas dih njene matrne duše, ki je vsa razsvetljena od modrosti in razžarjena od ljubezni.

In če v svoji slepoti in zmoti, v svoji nevednosti in kratkovidnosti včasih prav ne moremo drugače, kakor da se pustimo premagati žalosti in bridkosti vsled življenjskih trdoč in težkoč, prav tedaj prepustimo se vsi in popolnoma objemu njene matrne duše, ki nas objame kakor mati svoje jokajoče dete in ga tako dolgo teši na svojem srcu, da mu potolaži bridkost in žalost in odpoljubi iz očesc zadnjo solzico. Nikar in nikdár ne pozabímo, da je Marija najboljša materinska Tolažnica žalostnih, kakor jo kličemo v lavretanskih litanijah toliko in tolikokrat, in kakor jo častimo s posebnim praznikom, ki ga imamo v soboto po prazniku svetega Avguščina (28. avgusta). V Marijinem vrtu je skozi vse njeno življenje cvetela roža pasijonka in je duhtel pelin žalosti. Ali naj bi samo v tvojem vrtu in tvojem življenju tega ne bilo? Zavedaj se, da je to zdravilo; in če se ti pregrenko zdi, te ona pouči in potolaži. Ko te razsvetli njena dobra misel in objame njena matrna duša, ugasne žalost in umrje bridkost in sladka tolažba te prevzame.

Kakor dobra mati vedno in povsod misli na svoje otroke in jim pomaga s svojim svetom in s svojo modrostjo, s svojo ljubeznijo in svojo dobroto, tako in še veliko bolj nam je res dobra in skrbna mati Marija v vseh razmerah in zade-

vah, v vseh težavah in skušnjavah, v vseh nevarnostih in nezgodah življenja.

Družina Elmann je prebivala v lepem domu ob Spodnjem Renu na Nemškem. Edina hči Rožica je bila od staršev skrbno in lepo vzgojena. Prav posebno pristrčno je častila preblaženo Devico Marijo. Njeno največje veselje je bilo vedno, če je mogla krasiti oltar Marijin z belimi rožami in lilijami. Pogostokrat je izpraznila svoj hranilnik, da je mogla še v pozni jeseni nakupiti cvetja za preblaženo Devico. Ko so jo oddali v samostan za nadaljno vzgojo, je takoj prevzela službo okraševanja Marijinega oltarja. Bilo je ob koncu nekih počitnic, ko je odhajala zopet v samostansko šolo. Oče jo je spremljal in se vozil z njo po železnici. Železnica je peljala mimo velikega, krasno urejenega vrta, v katerem so cvetele najlepše rože. Pri pogledu na ta vrt se je deklica obrnila k očetu s prošnjo: »Lepo te prosim, atek, daj, da izstopiva na prihodnji postaji in se vrneva do tega lepega vrta. Takó zeló rada bi prinesla moji nebeški Materi prav lep šopek rož!« Oče ji reče: »Lastnik vrta prav gotovo ne bo zadovoljen, dati najlepše rože.« Toda Rožica ni odnehala in je toliko časa prosila, da se je oče vdal. Lastnik vrta ju je zelo prijazno sprejel in je sam narezal najlepših rož, da jih je podaril pobožni deklici. Vsa vesela se je vrnila z očetom nazaj na postajo. In kaj slišita tu? Vlak, v katerem sta se vozila prej, je skočil s tira in prav tisti železniški voz, v katerem sta ona dva sedela, je bil popolnoma razbit.

Ali ni bila od Matere dobrega svéta navdihnjena Rožici dobra in lepa misel, da bi Mariji prinesla prav tistih rož v dar? Ali ni duša Matere božje previdnosti čula nad tem dobrim in pobožnim otrokom?

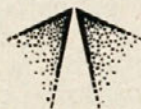
Če bomo pobožni častilci in pravi otroci Marijiní, bo tudi nas vodila po potu življenja dobra

misel Marijinega sveta in nas spremljala materinska duša njene previdnosti.

Zaupajmo vanjo! Priporočajmo se njej!

*»O Mati, ti nas vodi
in roko nam podaj,
ti varhinja nam bodi,
nas vodi v sveti raj!
Zvestó nam stoj na strani,
moči sovražnih brani.«*

(Venec, 857.)

Planika.

Vidim visoko Goró

 Bogoiskatelj moléé dviga pogled do Goré:
 »Kdo si, Visoka, pred mano?«

(S. Sardenko.)

Leta 1928. je izšla drobna knjižica, ki nosi naslov: »Vzor Marijinih družbenic« in popisuje življenje mladenke Francke Repnikove, ki se je rodila v Višnji gori na Kranjskem 3. avgusta 1895. S starši se je pozneje preselila v Ljubljano, kjer je dorastla v deklé, o katerem piše njen življenjepisec, da je bila vzor vsem in v vsem, še posebno lep vzor družbenicam Marijinim. Dne 1. maja 1909. je vstopila v vrt uršulinske Marijine družbe in bila v tem vrtu cvetka, ki je s svojo lepoto vzbujala občudovanje in skrivnostno privlačnost. V svoji veliki ljubezni do Marije je želela, da bi ves svet ljubil Marijo in njej v čast pletel vence kreposti. Plesti Mariji venec krepostnih del, je bilo njeno posebno veselje. V pismih na svoje prijateljice često omenja te dušne vence, zlasti v zadnjih mesecih svojega življenja.

Dne 15. aprila 1918. piše svoji prijateljici: »Z vsakim dnem se bolj veselim Marijinega meseca. Kako naj počastim Njo — jaz — Njen otrok? Vsak dan ji hočem prinesiti eno rožico in ji ho-

čem splesti lep, skromen venček. Gotovo ji ugaja, saj je tako ljubezniva.« — Dne 3. majnika navdušuje prijateljico: »Le pridno trgajva cvetke in jih spletajva v Marijin venec, saj je gotovo vesela, če jih prinašava iz ljubezni do Nje in ljubega Boga. Jutri ji natrgajva *veliko planik*. *Gotovo so ji všeč, ker rasto tako visoko na planinah.*«

Ostanimo danes pri teh *planikah*, ki jih je Mariji hotelo prinesti to vzor dekle, ta višnjegorska cvetka v dar.

V rastlinskem sorodstvu je ta cvetka s po nižno in ljubko marjetico, cvete pa visoko tam gori po planinah do mej večnega snega. Planika se imenuje po naše, Nemeč ji pravi »Edelweiss«,¹⁾ kar pomeni »plemenita bel« ali »žlahtna bela cvetka«.

Planika je od vseh ljubiteljev planin zelo cenjena cvetka; mnogi se spuščajo v smrtno nevarnosti, da dosežejo najlepše cvetove, ki bleste kot lepe planinske zvezdice po nevarnih in strmih planinskih čerih. Mnogi so se že smrtno ponesrečili, ko so jih nabirali. Zdi se, kakor da bi ta cvetka včasih hotela zaklicati: »Ne dotikaj se me!« Mnogi planike skoraj ugonablajo, ko jih brezvestno ruvajo s koreninami. Eden izmed najslavnejših planincev, dr. Kugy, piše v svoji knjigi »Julijske planine v sliki« k prelepi sliki planike sledeče: »Čigavo srce ne bije močnejše, kadar zagleda v čerih srebrne zvezde planike? Na mladega, na starega, na vsakogar učinkuje z enako neminljivo čarobnostjo. Iščite, kakor daleč morete, nobena druga cvetka ji ni podobna. Prizanesite ji! Pustite goram, če jih ljubite, ta najplemenitejši okras! Pokáj naj bi venela na vaših klobukih? Saj vam ne pristoja! Poglejte v zrcalo in opazujte svoj klaverni mestni obraz! Saj se ne postavljate z njo, samo obtožuje vas pred vsemi gorami kot

¹⁾ Edelvajs.

grabeže in plenivce. Pustite jo, *simbol večne čistosti gorá*, v baržunasti lepoti na nežni tratici v skalovju njene domovine.

*Planika ti, planika ti,
tvoj lepi cvet tako blestil!*

Tako nam predstavlja ta veliki planinec planiko kot nekako sveto planinsko cvetko, srebrno planinsko zvezdico. *beli simbol planinske čistosti in lepote.*

Silvin Sardenko jo v Dekliških pesmih predstavi kot *simbol bele dekliške mladosti:*

*»O, planika — moja mladost —
nevesta visokih planin,
tvoja dota, čaroben blesk,
tvoj ženin je žarek z višin.«*

Nam naj bo planika, ki jo je vzornica Marijinih družbenic povila v majniški šopek Marijin, predvsem simbolična cvetka Marijina. Italijani radi imenujejo planiko »stella alpina«, planinska zvezda. Nam je Marija *Zgodnja danica* in nam je večernica, jutranja in *večerna zvezda*; ona nam je tudi *gorska zvezda* in nam je tudi *planinska zvezda*. Marija od jutra do večera, od večera do jutra; Marija od morja do planin, od planin do morjâ: Marija naša zvezda vedno in povsodi! Če nam je Marija na Barbani in na Bledu morska in jezerska zvezda, nam je višarska in svetogorska Marija zvezda naših planin in naših gorâ!

Roža Marija, cvetka višinska, zvezda planinska, bodi češčena!

Saj ji tako radi prepevamo:

*»Na gori stanuješ, v nebesih kraljuješ;
o prosi, Marija, pri Bogu za nas!«*

Dunajski pisatelj Hoppe, ki je napisal debelo knjigo o božjih poteh, poudarja, da je v našem ljudstvu opaziti prav posebno stremljenje; naše ljudstvo se namreč odlikuje pred drugimi s tem, da ima postavljenih veliko svetišč po hribih in gorah. Kjer je priroda ponudila kako lepo višino, je pobožno ljudstvo že zgradilo kako svetišče. Znano je, da se od Svetega Petra blizu Brezij vidi s prostim očesom 120 cerkvá. Ta dunajski gospod je po površni cenitvi, kakor sam poudarja, ugotovil po slovenskih krajih tisoč in raje še več cerkvá po višinah; po hribih in gorah. Oddaljene od vasi pač niso potrebne, a pričajo o idealnem čuvstvovanju, o globoki pobožnosti, o verski sili in moči in o poeziji našega ljudstva, ki brez ozira na samo potrebnost in koristnost sledi le vzvišenim težnjam srca in ne miruje in ne počiva, dokler ne postavi Gospodu, češčenemu in ljubljemu, na najlepših vrhovih gorá kamenit Tedeum, drugega za drugim.

In prav ta mož je ugotovil po primerjanju z vsemi narodi nekdanje stare države, da je prav naše ljudstvo najbolj Mariji vdano, da jo najrajše obiskuje na božjih poteh in da bi se po pravici smelo imenovati »Marijino ljudstvo«. In to Marijino ljudstvo je postavilo toliko višinskih Marijinih svetišč. Če se človek ozre na tako svetišče, mu duša kar sama zapoje:

*Cerkvica vrh goré, cerkvica bela,
vsak dan pozdravlja te duša vesela...
Saj mi takó ljubó gledaš z višave,
s holmca zelenega daješ pozdrave...*

Poglejmo nekoliko okrog sebe po ožji domovini. Na Barbani imamo morske zvezde Marije svetišče en meter nad morjem; najvišje svetišče pa si je izbrala planinska zvezda Marija na višarskem vrhu 1789 metrov nad morjem. In če se s te

božje poti peljemo po Soški dolini, zagledamo v bližini tolminskega trga na ljubki višini prijazno mengorsko Marijino cerkev. Nad kanalskim trgom je na eni strani nadavška, na drugi marijaceljska romarska Marijina cerkev. Iz mesta goriškega vidiš veličastno svetogorsko Marijino svetišče. Tam ob pobočju trnovskega gozda na skalnati višini kraljuje vitovska Marija vnebovzeta; kjer se dviga ob iztoku Vipavske doline kraška planota, tam vlada mirenska žalostna Mati na ljubkem griču. In če bi romali križem po naših krajih, bi videli vse polno Marijinih višinskih cerkvá. Kako je krasen pogled od kanalskega marijaceljskega svetišča proti vzhodu na novi veličastni dom svetogorske Kraljice, proti zapadu pa na gori, nad videmsko planjavo, starodavni, utrjeni graščini podobno svetišče starogorske Gospé. In vsa ta svetišča so pogosto obiskovana od množestvilnih romarjev in romarskih procesij.

Nekaj prav posebnega je v tej težnji naših src, ki hrepene k Mariji v višino. Ta težnja je odmev in odziv klicu Marijinemu, katera si je sama izbrala mnogo teh višinskih cerkvá kot romarska svetišča in prestole svoje milosti. Ne smemo misliti, da so te višinske in planinske cerkve zrastle iz turistovskega in hribolaškega razpoloženja. Hribolastvo se je razvilo šele v poznih novejših časih. V tistih časih pa, ko je nastala velika večina višinskih cerkvá, so bile krasote planin še kakor zaklenjene skrivnosti, nepoznane in neobiskovane od velikega sveta.

Marija sama je klicala uboge zemljane iz nižin v višine; ona je v srca zasejala tisto idealno hrepenenje, ki se je dvigalo in vzpenjalo iz življenjskih nižin proti nebeškim višinam. Podzavestno občutje je vladalo v dušah, ki se sredi šuma in hruma, sredi smeha in greha svetá niso mogle približati tako lahko Bogu in njegovi presveti Materi. Iz meglenih nižin so se dvigali v solnčne

višine, kjer so se čutili nebesom in Bogu bližji. Vse lepe višinske cerkve so kakor kameniti odjeki hrepenenja: »Sursum corda! Kvišku srca!«

In v dejstvu, da je največ višinskih cerkva prav Mariji posvečenih, vidimo že dokaz, da je Marija sama klicala srca v te tihe in svete višine. In če se naše ljudstvo tega morda *ne zaveda* jasno, *pa čuti* to toliko bolj živo.

V današnjih dneh se je močno razvil turistiški šport; posebno o praznikih je mnogo ljudi, ki zanemarijo svoje verske dolžnosti in lažijo po planinah. Pri premnogih je to zgolj telesno udejstvovanje, mnogi so idealni občudovalci planin; toda tudi takih je veliko, ki hočejo družiti lepo in dobro. Po mnogih planinah imajo danes kapelice, kjer se o praznikih darujejo svete maše, da se jih hribolazci lahko udeležijo. Sredi planin so to klici: Kvišku srca! So to trenutki, ki zganejo človeka, da dvigne svoj pogled preko vse ustvarjene lepote k njenemu Stvarniku in k njegovi presveti Materi. V zadnjih časih se je na marsikateri planini dvignil nov spomenik planinski zvezdi Mariji. Na Montblanku se v višini 3482 metrov dviga Marijin kip, visok 1.20 m in težak 44 kilogramov. Osem mladih planinskih vodnikov in Chamonix,¹⁾ med njimi predsednik in več članov katoliškega mladinskega društva, je nekega dne pod vodstvom duhovnika Buarneta²⁾ in slavnega planinskega vodnika Ravauela³⁾ odšlo v gorovje Montblanka, da tam gori na enem najnevarnejših in najvišjih vrhov postavijo kip Marijin. Ob tretji uri zjutraj so zapustili z dragocenim bremenom Chamonix in po več kot sedemurni hoji, polni velikih težav in nevarnosti, ki si jih more predstavljati samo veleplaninec, so preko čerí in

1) Šamoni.

2) Bijarneta.

3) Ravojela.

ledenikov dospeli na vrh, imenovan Grépon. Po dveurnem delu je bil kip postavljen in utrjen, z obrazom obrnjen proti Chamonixu. Duhovnik je kip blagoslovil med splošno tišino, ki jo je še povečala veličastnost višin, pokritih z večnim snegom. Vsi navzoči so bili tako ganjeni od tega prizora, da so le s težavo zadrževali solze. To kratko in izredno slovesnost je zaključila pobožna »Pozdravljena kraljica«, ki je odmevala morda prvič tako visoko in tako blizu nebes iz tolikih ust in Mariji vdanih src. Tam gori v višini 3482 metrov kraljuje sedaj ta planinska zvezda Marija. Ta zgled je dobil več posnemovalcev. H koncu leta 1933. so obmejni miličniki postavili svojo Madonnino v triglavskem pogorju. Ta kip je vesten posnetek slavne Madoninne na Monte Grappa. Kjer je divjal nekdanj vojni vihar, kraljuje sedaj Kraljica miru, ki nas spominja nekalgjenega miru nebeških višav.

Če nam je *planika* lep simbol za *Marijo*, nam mora biti tudi prav poseben simbol za *dekleta*, ki naj bi jim bila Marija zvezda vzornica. Vsa dekleta, ki so častilke Marijine, bi morala biti prave planike, planinske rože, ki se najlepše razvijajo visoko nad propalostjo in nižinami sveta, visoko nad močvarami greha v svetih višinah čistosti in pobožnosti.

Ljubitelji rastlin imajo posebne vrtove, kjer gojijo najlepše višinske rastline in cvetlice. Tak vrt je v Trenti in je med ljubitelji rastlin in planin že močno zaslovel.

Tudi Marija, velika ljubiteljica srčnega cvetja in višinskih čednosti življenjskih ima svoje posebne vrtove, v katerih z ljubeznijo goji svoje cvetje. Ti vrtovi so Marijine deklinške družbe, pravi planinski, višinski vrtovi v družbi človeški.

Dolinci kaj radi zahajajo med planince v lepem poletnem času in se čudijo, ko vidijo, kako sveže in veselo življenje živijo preprosti planinci, kako veder je njihov značaj. Tako visoko tam gori bi-

vajo; tako trda je včasih njihova zunanost kakor gore, med katerimi živijo; njihovo srce je mehko in njihova duša kakor radosten otrok. Zdravi so po telesu in po duši. Taka bi morala biti po vsem svojem življenju in značaju dekleta, častilke Marijine, prav posebno družbenice. Saj živijo v zdravem višinskem zraku vere, tako blizu nebeškim zvezdam najlepših vzorov, zato mora biti vse življenje Marijinih otrok tako sveže in zdravo; njihovo srce polno zraka čiste in prave radosti.

Ne samo planinski zrak, ki je zdravje, temveč tudi planinsko solnce in jasna luč nas v planinah očarajo. Prekrasen je pogled z višarskega vrha na čudežno jutranjo zarjo in na vzhajajoče solnce, ki vse gorske velikane odene s škrlatnim plaščem svoje nebeške luči. In ravno tako čudežen pogled na večer, ko planinsko žarenje očara naš pogled. Tudi Marijine družbe ožarja in prešinja bogat solčni blesk, ki se preliva iz prejasnega morja večnosti in je predblesk nebeške blaženosti. Njega žarki so po božnost, ki ima vtisnjen značaj božanstvenosti ali božjega otroštva; ljubezen do Boga in bližnjega, ki plamti iz src kakor večni sveti ogenj. Marija sama, ki je žena s solncem oblečena, ožarja s svojo lučjo svoje otroke. Če že naravno planinsko žarenje divjih skalnatih čeri, oblitih od jutranjega ali večernega solnca, ko je v dolinah še vse temačno in mrakotno, tako očara naš pogled s svojo lepoto, kako mora lepo delati dušo človekovo žar božjega in Marijinega otroštva.

Nič čudnega, da v planinskih višinah, v čistem zraku, v morju luči nebeške uspevajo cvetke, ki jih nikjer drugje ne najdemo.

V gorah se je ponesrečil gospod, ki je strmo glavil čez visoko skalnato steno, ki je bila znana kot silno nevarna. Težko ranjenega so vprašali zakaj je plezal prav po tej nevarni steni. Smehljajoč se je odvrnil: »Nisem bil zastonj tam gori; našel sem tam cvetlice, ki jih nikjer drugje ni

najti.« In podobnih slučajev je veliko, da so se ljudje hudo in celo smrtno ponesrečili pri trganju planinskih cvetlic, zlasti planik, teh žlahtnobelih planinskih zvezdic, ki so na najstrmejših in najnevarnejših krajih najlepše. Koliko lepote je pač v cvetju, ki ga lepotežejne duše z velikimi težavami in smrtnimi nevarnostmi iščejo!

In te cvetke se samo tam gori dobro počutijo in lepo uspevajo. Tiste, ki so tam gori pognale in zacvetele, ovenijo in umrjejo, če jih preneseš v nižinsko malozračje in mrkosolnčje. Le tam gori so doma ti lepi simboli večne čistosti gorá. Nič drugače se ne godi tistim, ki so bile nekoč goreče hčerke Marijine, ki so kakor lepe cvetke cvetele v vrtu Marijinem, če poskušajo iskati svojo srečo v nižinah prepovedanega veselja. Nemški pesnik Eichert³⁾ je v pesmi: »Otrok planin«, opisal usodo uboge planike, ki je bila presajena s svežih solnčnih planinskih višin v dolino, odkoder se s hrepenenjem ozira tja gor v svojo domovino in mora revica umreti.

*»Prešél mrke zime mraz,
prišel vesne cvetni kras;
takrat s toplih teh nižin
do sneženih visočin
je planika vzhrepenela
in sirotica — zvenela.«*

Tako je z Marijino hčerko, ki jo je obžarjalo in obsevalo toplo solnce marijanskega življenja, v katerem se je razcvitala kakor žlahtna bela planika; njeno srce ne najde sreče in se potopi v pogubo, če se začne pogrezati v nižine življenjskega uživanja in pozemeljskega razveseljevanja.

»Stoji v planini vas, tam rajska roža rase«, tako poje pesnik. O, da bi bilo vsako deklé kakor prava

³⁾ Ajhert.

rajska roža ne toliko po svojem lepem licu, temveč po svoji beli duši, po svojem čistem srcu! O, da bi mogla Marija nase obrniti pesnikove besede in da bi mogla o vsakem dekletu reči:

»Za druge ne in záse, — za mé cveté nje kras!«

Kako bi od srca želeli taki življenjski višinski cvetki Marijini:

»Ohrani Bog te v cveti, planinska roža til!«

Taka Marijina cvetka, ki se je vzdržala na svetih višinah življenja, je bila vzornica Marijinih družbenic, Francka Repnikova, ta lepa višnjegorska rožica. Življenje jo je bilo zaneslo s starši v Ljubljano, kjer je zacvetela kot prekrasna Marijina planika v vrtu uršulinske deklinške družbe. A ni ji bila še dovolj ta višina, le še višje k Mariji se je želela povzpeti in je zahrepenela po redovniški popolnosti in samostanskem tihem življenju. Toda Marija je imela z njo vse drugačne namene. Še vse višje, naravnost k sebi jo je hotela presaditi, v svoj nebeški vrt. Franckino življenje je začela izpodjedati bolezen, ki je v njeni duši vzbudila hrepenenje po smrti, katere se ni prav nič bala, temveč si jo želela. Že zadnji dan oktobra leta 1915. je napisala v svoj dnevnik: »Kaj je ta svet! Nič! Kako rada bi prišla k Tebi! Usliši me, če je Tvoja volja. Naj se ne zgodi moja volja, ampak le Tvoja in Tvoje matere Marije! Ljubim Tebe, o Jezus, in Marijo!« Bilo je prvi dan leta 1918., ko je napisala v dnevnik te besede: »O Marija, ne zapusti me, saj si mi še vedno pomagala, ko sem Te prosila pomoči in iskala pri Tebi tolažbe. Tvoja sem vsa, popolnoma Tvoja; največja moja sreča si Ti, o Marija. Oh, kako Te ljubim. Pridi že vendar kmalu po mene.« V decembru istega leta si je nakopala špansko bolezen, kateri

se je pridružila še pljučnica. Ko jo je v sredo dne 4. decembra obiskal njen spovednik, se je mirno spovedala in potem rekla: »V nedeljo bo praznik Brezmadežne, glavni praznik naše kongregacije; rada bi šla ta dan k sv. obhajilu.«

Ko jo je spovednik tolažil, da bo lahko ustregla tej svoji želji, je mirno odgovorila: »Težkó«. Kmalu nato pa je rekla: »V soboto bom umrla, v nedeljo na praznik bo pa prišla Marija in me vzela v nebesa.« Njene besede so se uresničile. V soboto se je hotela še enkrat spovedati. Ob enajstih je prejela sv. popotnico. Komaj je začela užiti sv. hostijo, je sklenila na prsih roki in izdihnila dušo. Tako je Marija vedno višje presajala to cvetko, dokler je ni za stalno presadila v vrt nebeških višin, kjer blesti kakor svetla zvezdica.

Pri njej se je lepo izpolnilo, kar ji je v juniju istega leta pisala neka prijateljica: »Kako je lepo, če človek mlad umrje. Na mrtvaškem odru leži, obdan z lilijami in belimi nagelčki. Na vratu svetlomoder trak s svetinjo Marijino. Pa kaj vse to? Kaj občuti duša, ko zagleda Njo, ko prihiti na njeno sveto Srcé? Kakó jo pozdravi, kakó jo vzljubi! Kakó mu óna dahne poljub ljubezni.. In kako ga popelje Mamica k Tistemu, ki je večna Lepota, neskončna Ljubezen! Kakšen nebeški svit spoznanja obžari dušo, ko zazré Jezusa, najčistejši vzor. — Pridi, ljubljenska, očiščena s krvjo Jagz njeta, pridi na moje Srce!«

*V višavah kraljuješ, Kraljica neba,
z nebes ogleduješ dolino solza,
Po svetu se širi ti slava na glas,
ker v tebi so viri vse sreče za nas!*

(Venec, 405.)

Svetega Janeza roža.

O Gospá, o Mati moja,
 spomni se, da last sem tvoja,
 in da jaz sem tvoj otrók.
 Ljubim te, kar mi mogoče,
 in zato te prostim vroče:
 o ne pusti me iz rok!

(Venec, 844.)

Svetega Janeza roža raste po solnčnih bregovih, po jasah, senožetih in planinah. Te zéli je več vrst; najboljša je planinska. Pravo šentjanževo rožo spoznaš po njenem soku. Zmečkaj med prsti komaj razcveteli cvet, pa se ti pokaže sok rdeč kakor kri. To je zdravilna roža svetega Janeza. Mišljen je s tem imenom Janez Krstnik.

Legenda pripoveduje o tej roži sledeče:

Ko so bili prinesli brezbožni Herodijadi v zlati skledi odsekano glavo Janeza Krstnika kot žrtev njene krivične in okrute maščevalnosti, je v svojem nenasitnem sovraštvu in satanski krvoželjivosti z zlato lasno iglo prebadala sveti jezik, ki je nekoč tako odkrito grajal njene pregrehe. Zgodilo se je pa, da je pri tem nečloveškem delu briz-

gnila kri iz jezika, in kanila na zemljo. Iz te krvi je pognala cvetlica, ki v spomin nato okrutnost in v vedno svarilo pred vsem hudim še sedaj raste ob plotovih, na tratah, po gričih in jasah, posebno pa tam, kjer je človek samotni in sam sebi pripuščen. Kajti ta rastlina, ki je pognala iz svete krvi, more donašati le blagoslov in dobroto. Naj so si temne moči še tako prizadevale, nikdar niso mogle šentjanževe rože porabiti v svoje namene; služila je vedno le v najboljšo korist in blagor človekov. Kjer je rastla ali visela, tam ni imel hudobni duh nikake moči in je moral zbežati. Po njenih žilah se pretaka še vedno Krstnikova kri, o čemur se prepričamo, če med prsti zmanemo njen cvet. Zato so Nemci to rastlino imenovali tudi »šentjanževo kri«.

V starih časih so verjeli, da ima šentjanževa roža veliko moč ne samo zoper hudobnega duha, temveč tudi zoper čarovnice. Naši pradedi so v paganskih časih o kresu krasili svoje bogove in njihove oltarje s to rastlino. Tudi so se z njo venčali, ko so rajali okoli kresov; potem so zagnali ta venec v reko ali preko hišne strehe. Takó, so verjeli, bodo zdravi in srečni skozi vse leto. Pozneje se je ta navada ohranila skozi veliko časa tudi v krščanski dobi. Šentjanževa roža so splezali v vence in jo obešali nad hišna vrata ali pod strop v izbi, tudi v križe oken, da bi bili obvarovani pred nesrečo. Če je ohranila šentjanževa roža skozi celo leto svojo zeleno barvo, potem so bili prepričani, da pomeni to veliko srečo in izredno veselje. Da je bila šentjanževa roža posebno učinkovita, se je morala natrgati o kresu, na svetega Janeza dan (24. junija) opoldné; kdor jo je trgal, se ni smel ozreti ne na desno ne na levo in tudi nobene besedice izpregovoriti ni smel. Kdor je nosil potem to zelišče pri sebi je bil — kakor so praznoverno verovali — varen pred kroglo in vsako rano in je dosegel ljubezen in pri-

jateljstvo vsakogar, komur je hotel dopasti. Tirolci pa bajé še dandanes polagajo šentjanževo rožo v čevlje, da se na dolgih in napornih potéh ne utrudijo. Tako je bilo to zelišče vedno visoko cenjeno in spoštovano.

Pustimo vse praznoverje, ki je bilo z njim združeno in ga navajamo le zató, da pokažemo, kako je bila šentjanževa roža močno upoštevana. Ohranimo pa to misel: poleg svoje odlične zdravilne moči ima šentjanževa roža v sebi prelepo simbo-liko, ki jo prav primerno spravimo v skladnost z Marijinim češčenjem.

Najprej omenimo še, da je pač lepa in starodavna navada, da se pletó o kresu šentjanževi venci in obešajo nad hišne duri. Četudi je to navada, podedovana še iz poganskih časov, ji damo vendar lep krščanski pomen in se priporočamo svetemu Janezu za njegovo varstvo in zaščito. Naj bi ta lepa navada ne izginila, temveč se le bolj živa ohranila. Ponekod pletó te vence mesto iz šentjanževe rože iz bradavičnjaka ali homulice, ki ima drobno mesnato lističje in cvete živorumenno (tudi belo) v juniju in juliju po grobljah, starih zidiščih in suhih travnikih; marsikje se je vsled tega, ker rabijo to cvetje za šentjanževe vence, oprijelo tudi teh cvetk ime »rožce ali cvetje svetega Janeza«.

Stara vera pravi, da je šentjanževa roža imela prav posebno moč zoper hudobnega duha, ki ga je uspešno odganjala. Mi poznamo drugo rožo svetega Janeza, ki ima resnično in uspešno moč zoper vse hudo; ta roža je preblazena Devica Marija. Naj bi kresni šentjanžev venec bil nad hišnimi durmi lep simbol, da hudemu ne pustimo vstopa v naš dom, ki je pod varstvom in zaščito šentjanževe rože, nebeške Rože, Device Marije. Naj bi bil ta *šentjanžev venec* našega doma *simbol Marijinega materinstva nad nami in našega pravega Marijinega otroštva* in otroške lju-

bezni naše do Marije. Naj bi bil ta venec kakor ščitek z geslom: »Janezovi bratje — Marijini otroci«.

Kadar govorimo o Janezu kot sinu Marijinem, mislimo morda skoraj samo na Janeza Evangelista in pozabljamo na Janeza Krstnika, ki ni bil prav nič manj otrok skrbi, ljubezni in milosti Marijine kakor Janez Evangelist.

Spomnimo se angelovega oznanenja in njegove napovedi o Elizabeti in njenem poznem, čudežnem materinstvu. Ko je Marija po učlovečenju Besede božje postala Mati božja, je bila polna čudežnega razsvetljenja, da je ni samo angelova beseda nagnila k obisku pri Elizabeti, temveč jo je tja gnalo tudi njeno srce. In ta njen obisk ni nič manj veljal otroku kot materi, in morda prav detetu v prvi vrsti.

Sveti Janez v gorovju ali Ain-Karim se splošno smatra za kraj Janezovega domovanja in Marijinega obiskovanja. Sveti Luka nam poroča, da je Marija »hitro šla v gore, v mesto na Judovem. Stopila je v Zaharijevo hišo in pozdravila Elizabeto. Ko je Elizabeta slišala Marijin pozdrav, je zarajalo dete v njenem naročju (telesu); in Elizabeta je bila napolnjena s Svetim Duhom in je vzkliknila z močnim glasom: „Blagoslovljena ti med ženami in blagoslovljen sad tvojega telesa! In odkod meni to, da pride k meni mati mojega Gospoda? Zakaj glej, ko je prišel glas tvojega pozdrava do mojih ušes, je od veselja poskočilo dete v mojem naročju (telesu). Blagor ji, ki je verovala, zakaj spolnilo se je, kar ji je povedal Gospod!« Marija pa je rekla: „Moja duša poveličuje Gospoda in moj duh se raduje v Bogu, mojem Zveličarju. Zakaj ozrl se je na nizkost svoje dekle. Glej, blagrovali me bodo odslej vsi rodovi. Zakaj velike reči mi je storil On, ki je mogočen in je njegovo ime sveto.« (Luk. 1, 39—49.) In je do konca izpela svoj veličasten slavospev.

Predstavljaljaj si Marijo na tej poti! Kakor je narava okrog nje v pomladni dobi cvetela in duhtela v tisoč in tisoč cvetkah in je na tisoče ptičic radostno prepevalo pod jasno nebo, tako je brstelo in cvetelo, drhtelo in prepévalo v njenem srcu od svetih misli in blaženih čuvstev, ki so objemala nebeško skrivnost učlovečene Besede božje. Od tega svojega bogastva je hotela deliti z neizmerno dobrotljivostjo. Hitela je pozdraviti njo, ki je bila mati predhodnika njenega božjega pričakovanega Sina; hitela je blagoslovit in od prvega izvirnega greha očistit njega, ki je bil od Boga poklican, da pojde kot prerok Najvišjega pripravljat pot Gospodu. Saj je bil že angel o njem napovedal, da bo »s Svetim Duhom napolnjen že v materinem telesu«. (Luk. 1, 15.) V trenutku Marijinega obiska se je to uresničilo; Janez je bil že pred svojim porodom očiščen izvirnega greha in napolnjen s Svetim Duhom. Od deteta je prešel Sveti Duh tudi na mater, da je spoznala skrivnost učlovečenja in božjega materinstva Marijinega.

To obiskovanje Marijino, ki ga poveljučujemo v posebnem prazniku dne 2. julija, je ljubka skrivnost in prelepa podoba Marijine materinske skrbi do Janeza že pred rojstvom njegovim. On, ki je imel oznanjevati brezmadežno Jagnje božje, je moral biti prvi deležen milostipolnega blagoslova učlovečenja. Sveti Janez Krstnik je bil prvi po Mariji posvečeni človek. Res je prišla milost od Jezusa a njena posredovalka je bila Marija in je došla po njej, ki je Mati milosti božje. Tu nastopi Marija prvič kot posredovalka milosti in srednica naša pri Bogu. *Janez je bil prvi Marijin otrok milosti; Janezu Krstniku je bila Marija prva duhovna mati.*

Tri mesece je ostala Marija v radost in srečo in blagoslov Elizabetinega in Zaharijevega doma. Prevladuje splošno prepričanje, da je Marija po-

čakala rojstva Janezovega. Janeza je takó dole-
tela sreča, da ga je Marija vzela na svoje svete
roké, ga pritisnila na svoje sveto Srcé, ki je bilo
že svetišče učlovečenega Boga, in tako je blago-
slovila preljuba Gospa presvetega Srca tega pre-
srečnega otroka prvega. Tako je tudi v tem, da
ga je Marija s prav materinsko skrbjo pestovala
in na svojih svetih rokah nosila, Janez predhodnik
Gospodov.

In tega nikar ne pozabimo, da je človeško če-
ščenje Marijino začelo v Elizabetinem domu z
njenim glasnim pozdravom: »Blagoslovljena ti
med ženami!« kakor odmev angelovega nebeškega
počeščenja. To češčenje jo je le še bolj prikles-
nilo na to hišo in le bolj zakoreninilo v njenem
srcu materinsko čuvstvovanje do Janeza in lju-
bezen do Elizabete in Zaharije.

K Janezovemu rojstnemu godu obešamo nad
našega doma duri venec šentjanževih rož. Na
osmi dan potem praznujemo spomin Marijinega
obiskovanja. O, naj bi bil ta šentjanžev venec
kakor povabilo za Marijo in znak naše prisrčne
prošnje, s katero jo prosimo, naj bi prišla tudi k
nam v obiske; naj bi tudi nam izkazala svojo lju-
bezen in svojo materinsko skrb in naklonjenost;
naj bi tudi nas sprejela za svoje otroke in nas
očistila greha ter nas posvetila. Toda privabiti jo
more le pobožno češčenje in le to češčenje jo
more pridržati. Naj bi bil šentjanžev venec, ne
morda kako znamenje zastarelega praznoverja,
temveč izraz prisrčne pobožnosti, ki se kratko
da izraziti z besedo: »Mati Marija, naj bo naš dom
tudi tvoj dom! Bodi, Marija, tudi nam Mati!«

Kakó so lepe slike, ki nam predstavljajo ma-
lega Janezeka kakor prijatelja Jezuščkovega in
nekakega drugega otroka Marijinega! Jezušček in
Janezek se igrata včasih v varstvu Marijinem, ki ju
opazuje s prisrčno ljubeznijo in ljubeznivim smeh-
ljajem; včasih vidimo na teh slikah tudi svetega

Jožefa in neredkokrat tudi Janezovo mater Elizabeto. O, da bi bila tudi nam Marija tako pri srčno ljubezniva in Jezušček tako prijazno dober! Oba tako domača!

Šentjanžev cvet ima rdečo kri in nas spominja krvi, ki jo je pretil nedolžni Janez za resnico in pravico in zaradi tujih grehov in je tudi po tej svoji krvi on predhodnik Jezusov. Spomin Janezovega obglavljenja in njegove mučniško prelite krvi praznujemo dne 29. avgusta. Ta nedolžna kri, ki ga je le še bolj približala Jagnjetu božjemu in upodobila Odrešeniku, ga je tudi Mariji bolj priljubila in ji ga le še bolj posinovila. Za greh pregrešne krvi drugih je pretil on svojo nedolžno in brezgrešno kri.

Ko slišimo o tej nedolžni krvi Janeza Krstnika, se spomnimo še drugega Janeza, ki je pod križem postal sin Marijin; ta je Janez Evangelist. Oba Janeza sta bila z Marijo v sorodstvu. Pri Krstniku vemo to že iz angelove besede, ko pravi Mariji: »Glej, tvoja sorodnica Elizabeta je tudi spočela sina.« (Luk. 1, 36.) Evangelist je bil Marijin sorodnik po svoji materi Salomi, ki je bila sorodnica Marijina in žena Zebedejeva; Evangelist je imel brata apostola Jakoba starejšega. Janez Evangelist ni bil samo sorodnik Marijin, temveč je bil tudi učenec Krstnikov. Sam nam ponovno pove, da je on »učenec, ki ga je Jezus ljubil«, in se v svojem evangeliju tako označi samega sebe mesto z imenom. (13, 23; 20, 2; 21, 7, 21, 22.) Kadar je Jezus izbiral posebne zaupnike med apostoli, je bil Janez vedno zraven. S svetim Petrom in bratom Jakobom je bil navzoč, ko je Jezus obudil Jajrovo hčerko, ko se je spremenil na taborski gori, ko je na getzemanskem vrtu krvavi pot potil. On je s Petrom pripravil zadnjo večerjo in je pri tej izredni slovesnosti slonel na Gospodovih prsih. S tem je Jezus javno pokazal vsem, da je Janez najbližji in najljubši njego-

vemu božjemu Srcu. Ko so Gospoda na gezemanskem vrtu prijeli in so vsi drugi apostoli zbežali, sta edina Janez in Peter šla za njim prav na dvorišče velikega duhovnika. Tu je celo Peter zatajil svojega Odrešenika, Janez pa je brez strahu ostal pri njem, spremljal ga na Kalvarijo in tam pod križem v srcu trpel z njim, nerazločljiv v svoji ljubezni. Stal je presveti žalostni Materi ob strani, ko ni bilo tam nobenega drugega apostola v tolažbo in zaščito v njeni najbridkejši in najstrašnejši uri. Tu je najbolj živo dokazal svojo neomajno zvestobo in nedosegljivo ljubezen do Jezusa in do Marije. Nihče ni našega Gospoda Jezusa Kristusa tako ljubil kakor on.

Če že samo to premislimo, razumemo, zakaj je Gospod Jezus prav njemu izkazal največjo milost, da mu je izročil s križa svojo ljubljeno Mater v varstvo in njega priporočil Mariji za sina. Nihče ni Marije tako ljubil kot on; v njegovem srcu je bila dvojna ljubezen: do Jezusa in do Marije. Da je Marija njega ljubila bolj kot vse druge apcstole, je tudi povsem umévno in naravno. Bil ji je v sorodu, bil je učenec njenega prvega posinovljenca Krstnika in pozneje učenec in ljubljenec Jezusov; dokazal je pod križem, da bolj kot vsi drugi ljubi njenega božjega Sina in njo. Že prej ga je ljubila kakor sina; ko je pa Kristus Gospod na križu izpregovoril: »Žena, glej, tvoj sin!« je bilo Mariji njeno materinstvo do Janeza nekaj svetega, ker je bil to testament njenega ljubljeneza Jezusa, orosen in potrjen z njegovo zveličavno krvjo.

Poleg vseh navedenih razlogov za to posinovljenje Janezovo, predvsem poleg njegove velike ljubezni, je še prav poseben razlog, ki ga je naredil te milosti in odlike vrednega. Ta razlog je njegova deviška čistost. Zaradi te čistosti je bil tak poseben ljubljenez Jezusov in že prej posinovljenec Marijin po srcu, kot je postal njen po-

sinovljenec tudi po Jezusovem testamentu. Duhovski brevir piše o njem na dan njegovega praznika (27. decembra): »Jezus ga je ljubil, ker je bil vreden večje ljubezni zaradi njegove izredne čistosti in nedolžnosti... Na križu umirajoč je priporočil deviško Mater deviškemu učencu.« S tistimi kratkimi besedami na križu mu je hotel reči: »Izročam ti najljubše, kar imam na zemlji, svojo čisto, deviško Mater; ljubi jo namesto mene kot Mater, skrbi zanjo kot za Mater, zatekaj se k njej kot k Materi v vseh skušnjavah in težavah.« — Kako natančno je on izpolnjeval to Gospodovo naročilo, nam sam kratko in krepko pove v svojem evanĝeliju, ko pravi: »In od tiste ure jo je učenec vzel k sebi.« (19, 27.) Marija pač ni zapustila mrtvega Sina na križu, temveč je stala pod križem, in njen posinovljenec je stal poleg nje in stražil mrtvo Jezusovo truplo in žalostno Jezusovo Mater. Ko so bili truplo položili v grob, je spremil sveti Janez Marijo v Jeruzalem in je potem ni zapustil skozi vse njeno sveto življenje do njene blažene smrti. Kot najboljši sin je ljubeznivo zanjo skrbel, ji ponižno stregel in bil poslušen vsakemu njenem migljaju. Kako tolažilno in vzpodbudno je bilo zanj to nepretrgano občevanje z Marijo! Kje drugje se je on navzel tistega globokega bogoslovnega znanja, ki odseva iz njegovih spisov, kot ravno iz svetih razgovorov z Marijo! Kako ganjen je moral biti ta apostol, ko je vpricho Marije opravljal nekrvavo daritev svete maše in obnavljal s tem najsvetejšim opravilom krvavo daritev križa! Kako sladkovzradoščeno je bilo njegovo srce, ko je v svetem obhajilu podajal Mariji dragoceno telo Gospodovo in bil priča njene nedopovedljive blaženosti in nedosegljive pobožnosti! Trojna nadnaravna sila je vezala in družila ti dve srci: Prva sila je bil ogenj njiju medsebojne ljubezni in njiju skupne ljubezni do Gospoda. Druga sila je bil čudežen blesk njiju

obojeustranske *deviške čistosti*. Tretja sila pa vez milosti po blagoslovljenem *Rešnjem Telesu* Gospodovem.

Ta trojna vez je za veke utrdila Janezovo sinovstvo in Marijino materinstvo. Mislimo si tisto čudežnopriskrčno slovó Marije od Janeza, ko je umirala. Mislimo si njegovo žalost, ko je izgubil to nadčloveško mater. Toda ona ga je tudi iz nebes tolažila v njegovo dolgoletno življenje, prepojeno s trpljenjem. On je bil deležen čudežnih razodetij in lahko za trdno mislimo, da je Mater Marijo večkrat videl. Saj nam jo v svojem *Skrivnem razodetju* tako lepo popisuje, ko jo gleda v njeni nebeški slavi: »Žena, obdana s solncem, in pod njenimi nogami mesec in na njeni glavi venec iz dvanajstih zvezd.« (12, 1.)

Dva Janeza, Krstnik in Evangelist, dva deviška mladeniča, sinova Marijina! Prvi je to sinovstvo zapečatil s svojo lastno nedolžno krvjo, drugi ga je sprejel raz križa in ga zvesto hranil. Danes morda vse premalo mislimo na to: *Dva mladeniča sta prva sinova Marijina*. Pri nas se dandanes veliko govori in sliši o hčerkah Marijinih, ki se ji posvečujejo in si jo za svojo Gospo, Zavetnico in Mater izbirajo v vrtu Marijinih družb. Primeroma malo imamo pa mladeniških Marijinih družb. Veliko premalo mislijo mladeniči na to, da so *oni v prvi vrsti* in pred dekleti poklicani v Marijine družbe kot sinovi Marijini po svojih predstavniških, obeh mladeničih, Marijinih sinovih: Janezu Krstniku in Janezu Evangelistu. In še to si prav dobro zapomnimo: mladeniči so bili ustanovniki Marijinih družb in ne dekleta; fantje so bili prvi družbeniki. Prva Marijina družba je bila ustanovljena leta 1563. na dijaškem jezuitskem kolegiju v Rimu. Ta družba je imela namen, moško mladino v najbolj nevarnih letih obvarovati pred pretečimi nevarnostmi s pomočjo Marijinega čiščenja. Naglo in močno so se razširile te družbe,

ki so bile spočetka skoraj skozi dve sto let izključno samo za moške. Šele leta 1751. so bile dovoljene tudi ženske in dekliške družbe.

Ali niso zlasti za mladeniče prav v današnjih časih take družbe še veliko potrebnejše kakor so bile pred skoraj štiri sto leti? Ali je danes manj nevarnosti? Ali je danes naša moška mladina bolj utrjena zoper zlo? Ravno nasprotno! Preslabotna je in prestrahopetna, da bi se opogumila za odločitev in posvečenje: »Izvolim te za svojo Gospo, Zavetnico in Mater. Trdno sklenem, da ti bom zvesto služil!«

Toda niso vsi mladeniči in povsod taki bojazljivci in slabiči, da ne bi zmogli tega tudi v današnjih časih, ko so morda kake malenkostne zunanje ovire in zapreke. So prav častne izjeme; dobre mladeniške Marijine družbe so po vsem svetu in tudi marsikje po naših krajih. So častne izjeme, vrli družbeniki tudi med fanti. Naj omenimo našega kraškega znanca, Ernesta Mlakarja. Ko je bila v maju leta 1915. v njegovem zavodu ustanovljena dijaška Marijina družba, je bil on prvi prednik. Iz njegovega dnevnika razvidimo, da je sklenil, kolikor mogoče delati za prosep Marijine družbe. Leto nato je tudi v majniku pisal z bojišča družbenikom sogojencem: »Potrudite se, da boste natančno izpolnjevali vse, kar Marijina družba od vas zahteva. Vi morda še ne veste prav, kaj ima človek od tega, če Mariji zvesto služi. Tu med svetom je Marija v mnogih položajih edino zavetje. Blagor mu, kdor se nauči v nevarnostih v to zavetje pribežati! On je tudi med svetom, tudi v težkih urah srečen. Ah, srce me sili, moram povedati. *Jaz sem srečen, vesel, zadovoljen.* Vem, da bom kmalu prišel v ogenj; vem, da se prav lahko zgodi, da kroglica prileti in Ernest mrtev ali ranjen obleži — a pri teh mislih se vedno le ravnodušno nasmehnem... Hvala Bogu Sv. Duhu, ki mi je odprl zemeljski raj no-

vega Adama! Bog moj, ne daj, da bi kdaj zakrivil, da bi Ti moral poslati svojega angela z mečem, ki naj me pahne iz raja! . . .« Njegov raj na zemlji je bila njemu Marijina družba, kjer je bila vrtnarica druga boljša Eva — Mati Marija! Tako piše z vsem prepričanjem svoje duše mlad fant, ki je bil olikan in izobražen, ki je bil cenjen in spoštovan od vseh, ki so ga poznali. Kot vojaški dijaški enoletni prostovoljec je nosil na čepici javno in očitno Marijin znak sredi svetovne vojne na bojišču in bil zaradi te svoje možate značajnosti le spoštovan.

Tako piše fant, ki je iz lastnega doživetja vedel in živo čutil, kaj se pravi *biti Marijin*. In primerjajmo z njim mnenje in govorjenje mnogih neizobraženih in neolikanih, surovih in neotesanih mladeničev, ki ne zaslužijo ne spoštovanja in ne upoštevanja, ki prav nič ne poznajo Marijine družbe in ne njenega pravega duha, pa si lastijo pravico najkrivičnejših sodb.

Če že nimaš prilike, da bi bil družbenik Marijin, ali če bi imel morda lahko priliko, pa še nimaš za to prave volje, vsaj ne zaničuj, kar je Marijinega, ker s tem njo samo zaničuješ. Če nimaš zunanje možnosti ali notranje moči, da bi se Mariji posvetil v okviru družbe, pa se posveti sam in natihem in si jo za Mater izvoli ter jo kot Mater spoštuj in ceni.

Mislimo si ta prizor: Sveti Janez Evangelist pride po svoji blaženi smrti v nebesa in se sreča z Materjo Marijo. O preblaženi trenutek nepopisne sreče tega snidenja!

Drugi prizor: Ernest Mlakar, ta Rožica s Krasa, tako polna šentjanževega duha, moli tam v strelskem jarku blizu goriškega mesta, v dolini proti lijaški strani, pred njim na robu jarka po doba Marijina; ne kroglica, ampak granata priletí in Ernest mrtev obleží, prav kakor si je mislil, da

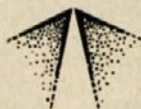
se utegne zgoditi. Ernest pride z bojišča pred nebeško Vrtnarico! Kako srečanje! Kaka blaženost!

Tretji prizor: Ti bi umrl, morda prav tako naglo kakor Mlakar — in morda se bo to kdaj zares zgodilo — pa bi stopil pred nebeško Gospó, prav tisto, ki si jo morda tolikokrat v življenju žalil in sramotil naravnost in po njeni družbi. Kako nesrečno srečanje! Sam Bog ti prizanesi s tem!

Naj bi nam odmevala skozi dušo vse življenje ta lepa misel:

*Eno le Mater pristrčno bom ljubil,
njej sem ljubezen na veke obljubil.
Ti pa, Marija, za sina me vzemi
v varstvo mogočno v nadlogah me sprejmi.
V noči skušnjave mi Jezusa kaži,
v grenkih težavah me sladko tolaži!
Kaj ne, da Mater te klicati smem,
Saj jaz za mater sladkejšo ne vem.*

(Venec, 888.)

Srčki Marijni.

Marija, glej, zročimo
ti srca v roke tvoje,
daj ti Srcé nam svoje,
Devica čista vsa.

Srcé naj — kakor tvoje —
ko plamen čist goreče,
ko lilija cveteče
se naše lesketa.

(Venec, 806.)

Današnje cvetke se imenujejo na kratko »srčki«. pravijo jim pa tudi »srčki Marijini«. Lepe cvetke ki imajo na svojih vitkih, upognjenih stebelcih niz malih, rdečkastih srčkov. Ta cvetlica je že močno poznana in zelo priljubljena. Doma je iz mrzle Sibirije, odkoder so jo zanesli v letu 1810. v botanični vrt v Petrograd. Iz Petrograda se je v minulem stoletju razširila daleč po svetu in se tudi pri nas udomačila kot cenjena vrtna priateljica.

Po latinsko ima ta cvetlica družinsko ime »Dicyclia«, njeno osebno ime pa je »Spectabilis«, kar bi se po naše reklo »ugledna«; imenovala bi se lahko tudi »spoštuj me«. To ugledno vrtno cvetko, ki je sicer ne najdemo v svetem pismu, vpletemo vendar s spoštljivostjo v Majniški venec Marijin.

Četudi je v svetem pismu nepoznana, jo pa najdemo v pobožni legendi. (Ina Hertin: Ein duftend Kranz um Maria mit dem Kinde.)

V naročju Device se je započela skrivnost učlovečenega Boga. Usmiljenja bogato in ljubezni polno božje Srce je tiho utripalo pod Srcem Marijinim. Devica, polna presvete groze, je preživela prvi čas v popolni osamelosti. Saj je postala sveti tempelj in sam Sin božji se je hotel po njej učlovečiti. Po spoštljivem strmenju prvih mesecev je prevzelo njo, ki je postajala Mati božja, veliko radostno veselje in začutila je vročo željo, da bi svojo nadzemeljsko blaženost zaupala kaki duši.

Ko je Marija še premišljevala, komu naj bi to povedala, se je spomnila svoje pobožne tete Elizabete in je sklenila, porovati preko gorovja in jo obiskati. Storila je, kakor je bila odločila, in je šla. Bilo je blaženostipolno romanje; tako sama, s svojim Bogom tako blizu. Ta pot preko gorovja je bila brez vseh težav za sveto Devico. Bilo ji je, kakor da bi jo nosile nevidne perutnice. Noben kamen je ni zbolel, noben trn je ni opraskal; divje zveri so šle mimo nje kakor krotka jagnjeta in gadi so sikajoč bežali pred Bogonositeljico.

Gorovje je bilo že za Marijo; sprejela jo je prijazna dolina. Devica se je odpočila ob šumljajočem studenčku. Tu jo zopet prevzame želja, da bi komu razodela svojo veliko, sveto skrivnost. Zdelo se ji je predaleč k Elizabeti; že sedaj si je zaželela duše, ki bi se z njo soradovala. Toda daleč naokrog nobenega človeka! Zraven počivajoče Device je rasel grmiček z nežno razdeljenimi listi. Ta rastlina je pač slutila, da je Marija krila v sebi največjo skrivnost vseмирja, in se je sklonila v Marijino naročje.

Ona, ki je postajala Mati božja, je takoj razumela malo, nežno rastlino in jo pritisnila na svoje utripajoče srce: »Ti ljuba rastlinica,« ji je rekla, »glej, velike reči mi je naredil Gospod; izbral me

je za mater Mesijevo. V mojem naročju počiva moj Stvarnik, Edinorojeni večnega Očeta.« Grmiček je zadrhtel prav do svojih grčastih, rujavih korenin.

Marija je šla naprej k teti Elizabeti in je izlila tam vso svojo blaženost v tiho, pobožno dušo te žene. Čez nekaj tednov je Marijo zopet vleklo domov v njen tihi domek, kjer je bila sprejela čudovito angelovo oznanilo. Njena pot jo je vodila mimo studenčka; Devica je sklenila zopet nekoliko počivati.

In glej, tu jo je čakalo prelepo veselje: grmiček, ki je bil počival na Marijinem preblaženem Srcu, ni ostal len. Z močjo ljubezni do Stvarnika in do njegove premile Matere je pognal nežna stebelca, gosto nanizana s svetlordečimi, operutničnimi srčki. Globoka in sveta ganjenost je povečala obraz Marijin in v svojem Srcu se je zahvalila njemu, ki jo je bil izvolil za tako visoko, mišlostipolno dostojanstvo. »*Marijini srčki*« pa, ti dražestni, leteči srčki, krasijo še dandanes v zgodnjem poletju naše vrtove.

Tako legenda, pobožna pravljica, posveča to cvetko *Mariji, naši ljubi Gospé presvetega Srca*. V tej legendi je tako lepo podana tesna *spojenost presvetega Srca Jezusovega in, prečistega Srca Marijinega*. Ta cvetka nas živo spominja prelepega naslova, s katerim tolikokrat počastimo Marijo.

»Naša ljuba Gospa presvetega Srca, prosi za nas!« To je molitvica, ki se je silno razširila in močno priljubila. Razširila pa jo je bratovščina »*Naše ljube Gospé presvetega Srca*«.

Dva goreča francoska duhovnika sta zamislila načrt, da bi ustanovila kongregacijo misijonarjev presvetega Srca Jezusovega. To svojo zadevo sta izročila v roke Marijine in sta ji obljubila, da v zahvalo za njeno pomoč v tem velikem delu — če je v skladu z načrti božje previdnosti — raz-

širita kako novo pobožnost do nje. Bilo je prav na praznik Marijinega spočetja leta 1854., na tisti dan, ko je papež Pij IX. razglasil vsemu svetu, da je nauk o brezmadežnem spočetju Marijinem verska resnica. Ta dan sta pobožna duhovna končala devetdnevnicu k Mariji za uspeh pri svojem podjetju, ko jima neznana oseba pošlje dvajset tisoč frankov s priporočilom, naj jih obrneta v kako dobro delo. Videla sta v tem znamenje, da je njihov namen Bogu ljub in da ga Marija podpira. Nastala je misijonska družba presvetega Srca Jezusovega. V zahvalo sta pa ta dva duhovnika začela po misijonarjih Jezusovega Srca razširjati novo pobožnost k naši ljubi Gospé presvetega Srca. Izkristalizirala se je pobožnost v novi bratovščini Naše ljube Gospé presvetega Srca, ki je bila cerkveno ustanovljena leta 1864. Bilo je dne 6. aprila, ko je bila v Issoudun¹⁾ tudi birma. Nadškof sam je hotel biti prvi vpisan v bratovsko knjigo. Komaj je vpisal svoje ime, je rekel ustanovitelju p. Chevalier²⁾: »Oče moj, želim vam, da bi za mojim imenom vpisali sto tisoč drugih kot protiutež za sto tisoč čitateljev lista ‚Siècle‘³⁾ Bil je to eden najbrezbožnejših listov. Preden je minulo leto, je bilo od nadškofa zaželeno število daleč preseženo. Bratovščina se je čudovito naglo širila po vseh deželah. Najprej je imela svoj sedež v cerkvi presvetega Srca Jezusovega, ki je bila posvečena v letu 1866. Kmalu pa so poleg te cerkve sezidali še cerkev Naše ljube Gospé presvetega Srca. Z veliko slovesnostjo je bila Naša ljuba Gospa kronana 8. septembra 1869. Z letom 1879. je sedež glavne bratovščine Naše ljube Gospé v Rimu. Misijonarji presvetega Srca praznujejo praznik Naše ljube Gospé s posebno mašo in oficijem zadnji dan meseca majnika.

¹⁾ Isudun.

²⁾ Švalje. ³⁾ Sjekl.

Namen te bratovščine je: 1. Častiti pod naslovom Naše ljube Gospé presvetega Srca preblazeno Devico Marijo v njenem razmerju do presvetega Srca. 2. Priznati neizmeren vpliv, ki ga je Jezus dal svoji Materi nad svojim božjim srcem. 3. Doseči po mogočni priprošnji Naše ljube Gospé presvetega Srca od Jezusa dober izid vseh težavnih in obupnih zadev, duševnih in telesnih. Našo ljubo Gospó imenujejo mnogi Marijo obupanah. Bratovščina je molitvena in člani si prostovoljno naložijo dolžnost, vsaj dvakrat na dan, namreč zjutraj in zvečer, ponoviti besede: »Naša ljuba Gospá presvetega Srca, prosi za nas!« Tudi kdor ni vpisan v bratovščino, naj bi se oprijel lepe navade, da bi ponavljal ta vzdih.

Pobožnost k Naši ljubi Gospé presvetega Srca je najbolj kratka in najbolj gotova pot k presvetemu Srcu Jezusovemu.

Tako tesno sta bili ti dve presveti Srci združeni v življenju, tako tesno sta združeni sedaj v nebesih, Srce Sina in Matere, Srce Jezusa in Marije!

Kakor vidimo v Issoudun-u, kjer je nastala ta pobožnost, tesno združeni cerkvi Srca Jezusovega in Srca Marijinega, tako vidimo ti dve srci tesno združeni na čudodelni svetinjici Brezmadežne. Ne pozabimo, da je bila prav na praznik Brezmadežne in na dan razglasitve verske resnice o brezmadežnem spočetju miselno spočeta pobožnost do Naše ljube Gospé presvetega Srca v obljubi, ki sta jo naredila začetnika misijonarjev presvetega Srca, da se hočeta za naprošeno Marijino pomoč pri tem podjetju zahvaliti z novo pobožnostjo, kar sta pozneje izpolnila s češčenjem Naše ljube Gospé. Že tu vidimo dvojno tesno zvezo: med Srcem Jezusovim in Marijinim najprej, potem pa med tema dvema Srcema in brezmadežnim Marijinim spočetjem. Še bolj jasno nam je ta dvojna zveza poudarjena po Mariji sa-

mi v njeni čudodelni svetinjici, o kateri smo že slišali. Na eni strani svetinjice, ki jo je v posebni ponovni prikazni Marija naročila širiti, vidimo Brezmadežno in krog nje napis: »O Marija brez madeža spočeta, prosi za nas, ki se k tebi zatekamo!« Na drugi strani pa vidimo — kakor je to gledala pobožna redovnica v prikazni — začetnico imena Marijinega, veliki M h kateremu se dviga iz sredine mali križček; pod črko pa presveti Srci Jezusa in Marije, prvo obdano s trnjem, drugo prebodeno z mečem; naokrog je žarelo dvanajst zvezdic, ki nas tudi spominjajo Brezmadežne.

Po Mariji je prišlo naročilo, naj se ta svetinjica, ki jo je ona pokazala v čudežnem videnju, razširi; po njej je prišla tudi obljuba, da bodo velikih milosti deležni oni, ki bodo to svetinjico nosili s posebno pobožnostjo. Kmalu so sledeči dogodki dokazali, da je bilo naročilo, dano usmiljenki Katarini Labouré,¹⁾ zares nebeškega izvora. Svetinja se je zelo naglo širila, posebno med usmiljenimi sestrami, ki so jo rade dajale bolnikom in umirajočim, posebno takim, ki so bili prišli ob vero. Sledila so zares čudovita spreobrnjenja trdovratnih grešnikov ter nenavadna ozdravljenja. Skoraj vsak je hotel nositi to svetinjo. Samo v Parizu in Lionu so od l. 1832. do l. 1842. nakovali nad 74 milijonov takih svetinj. Razsvetljeni duhovniki so spričevali, da vzbuja ta svetinja krščansko vnemo v mestih in na deželi, da vrača mir in edinost družinam ter da je vsak, ki jo je nosil, čutil čudovito moč. Zaradi izrednih in naravnost čudežnih milosti, ki jih je posredovala ta svetinja, so jo začeli nazivati sploh: »Čudodelno svetinjo«. Spomnimo se že omenjenega spreobrnjenja žida Alfonza Ratisbone. Vsak, kdor nosi tako, po pooblaščenem mašniku blagoslovljeno sve-

¹⁾Labouré.

tinjo, je deležen posebno bogatih odpustkov. Papež Leon XIII. je dovolil poseben praznik na čast Brezmadežne od čudodelne svetinjice. Ta praznik obhajamo dne 27. novembra. Pomembne so med drugimi besede darovanja: »Rekel je Jezus učencu: »Glej, tvoja mati.« In od tiste ure jo je učenec vzel k sebi.« (Jan. XIX.) Ali nas ne spominjajo te besede tesne zveze med Srcem Jezusovim in Marijinim ter na zvezo, ki bi morala biti med njunima in našim srcem. Tesna vez svete in močne ljubezni. V želji Marijini, naj bi nosili čudodelno svetinjico okrog vratu, na prsih, je poudarjena misel, naj bi ta svetinjica s srcem Jezusovim in Marijinim bila vedno na našem srcu, da bi v njem ostala vedno živa ljubezen do teh dveh src.

Govorili smo že o bratovščini prečistega Srca Marijinega za spreobrnjenje grešnikov, ki se je bila razširila tudi iz Pariza. Svoj začetek ima v letu 1836. v cerkvi Naše ljube Gospé Zmagovalke; papež Gregor XVI. jo je potem leta 1838. potrdil in obdaril z mnogimi odpustki. Ta bratovščina je po svojem začetku kakor po svojih sadovih zares čudovita in je nekako izpopolnilo predragocene pobožnosti do presvetega Srca Jezusovega. Saj sta obe Srci najtesneje združeni in najkrajša pot do božjega Srca Jezusovega je premilo Srce Marijino. Zato je tudi naravno, da si je ta bratovščina privzela kot bratovsko svetinjo čudodelno svetinjo Brezmadežne, ki se je bila začela malo let prej tako naglo širiti in ki nosi na sebi združeni ti dve Srci.

Je še veliko drugih bratovščin in redov, ki pospešujejo na poseben način češčenje Srca Marijinega. Praznik Srca Marijinega se je praznoval v raznih krajih ob različnih časih, ker je bil to samo krajevni praznik. V zadnjem času sta prevladali dve nedelji, in sicer nedelja po osmini presv. Rešnjega Telesa in nedelja po osmini Ma-

rijinega vnebovzetja. Prva nedelja je dva dni po prazniku Srca Jezusovega in današnji liturgični praznik Srca Marijinega je končno določen za soboto po osmini presv. Rešnjega Telesa, kar je ravno dan po prazniku presvetega Srca Jezusovega. To nam hoče poudariti tesno zvezo med obema Srci in nujnost skupnega češčenja. Praznik, ki ga nekateri praznujejo pa po vnebovzetju Marijinem, nas hoče spomniti dejstva, da v prečistem Srcu Marijinem prav tako kakor v presvetem Srcu Jezusovem nimamo kake mrtve relikvije, temveč da kakor je po vnebohodu Srce Jezusovo, je po vnebovzetju Srce Marijino poveličano in živo v nebesih ter vsega našega zaupanja vredno poleg češčenja, ki mu gre po vsej pravici.

Pobožnost do Srca Marijinega je pa že veliko starejša kot prazniki in bratovščine. Svetniki vseh stoletij so s spisi in pobožnostmi slavili vzvišeno in ljubezljivo Srce Marijino. Sv. Janez Damaščan († 780) piše: »Tvoje najčistejše in neomadeževano Srce, o Marija, diha samo za Boga in hrepeni le po Bogu.« Nato slavi čistost in lesk tega Srca, imenuje ga ognjišče, katerega plameni unemajo in poživljajo. Sv. Bernard († 1153) kliče: »Odpri, o Mati usmiljenja, vrata svojega milosti polnega Srca objokanim otrokom Adamovim. Občudujem tvoje Srce radi prebogatega usmiljenja, o moja Kraljica.«

Med premnogimi pouspeševalci pobožnosti Srca Marijinega se je posebno odlikoval sv. Janez Eudes, ki je najprej tiho in potem slovesno praznoval praznik Srca Marijinega v kongregacijah, ki jih je ustanovil. Od papeža Klementa X. je dobil dovoljenje, da je smel ustanavljati bratovščine Jezusovega in Marijinega Srca. Spisal je knjižico o občudovanja vrednem Srcu preblažene Device.

Če govorimo o pobožnosti k Srcu Marijinemu, ne moremo pozabiti bl. Ludovika Mar. Grignona Montfortskega, ki se je rodil l. 1673. On nam je

pokazal najkrajšo in najvarnejšo ter najpopolnejšo pot k Jezusu. Katera je ta pot? Ista, po kateri je Jezus Kristus prišel na skrivnosten način prvikrat na svet — namreč po preblaženi Devici Mariji. Nauk Grignonov se glasi kratko: Marija je najvarnejša pot, da prideš do popolnega zedinjenja z Jezusom: »Po Materi k Srcu njenega Sina!«

Da se moreš združiti z Jezusom, se moraš prepričati, da se približati in nji popolnoma izročiti in posvetiti. Za to izročitev je sestavil sledeče besedilo: »O Marija, izvolim te za Mater in Gospo. Izročim in posvetim Tebi kot služabnik in suženj svoje telo in svojo dušo, svoje notranje in zunanje darove in tudi vrednost svojih dobrih del, sedanjih in prihodnjih, ter ti prepustim vso in popolno pravico nad njimi, nad menoj in brez izjeme nad vsem, kar je mojega, da razpolagaš z menoj po svoji volji v večjo čast božjo v času in večnosti.«

Kdor se tako popolnoma, brez pridržka izroči Mariji, se resno zaveže, da hoče v vseh rečeh in okoliščinah zvesto služiti Mariji kot svoji Gospé, ne le kot služabnik, temveč kot »suženj« iz ljubezni, tako da noče več živeti zase, temveč le za svojo nebeško Kraljico. Delati hoče vse le »po Mariji, z Marijo, v Mariji in za Marijo«. V tem obstoji toliko slavljena Grignonova pobožnost do Marije. Jasno je, da nobena druga pobožnost ne more Marije tako zelo častiti kot ta. Ker ni nobena druga v stanu dati nebeški Kraljici takó ne sebičnih in vdanih služabnikov in podložnikov. Grignon je opisal to pobožnost v nesmrtni, po vsem svetu znani knjigi, naslovljeni: »O pravi pobožnosti do preblažene Device Marije.« S to pobožnostjo hoče narediti nas sužnje Marijine in Marijo povzdigniti za »Kraljico src«.

V tej knjigi kliče: »Ah, kedaj bo prišel čas, ko bodo Marijo klicali Gospó in Kraljico src ter bo

ona ta srca popolnoma podvrgla gospodstvu velikega Jezusa? Kedaj bodo duše dihale v ljubezni do Marije tako, kakor dihajo telesa zrak? Takrat se bodo godile čudne reči! Sveti Duh, videč v srcah podobo svoje ljubljene neveste, se bo v bogati meri vanje razlil ter jih bo napolnil s svojimi darovi, posebno z nebeško modrostjo, ter bo po njih delal čuda... Kedaj bo napočila doba Marijina, ko bodo duše naše pozabile, sebi odmrle ter postale žive podobe Marijine, da bodo ljubile Jezusa in ga poveličevale!«

Ko govorimo o Grignonovi pravi pobožnosti do Marije, ne smemo pozabiti našega dobrega znanca Ernesta Mlakarja. On je napisal, da bi v svoji cvetni dolinici postavil kapelico Marijino. V kapelico bi postavil kip Brezmadežne, na desno sv. Alojzija, na levo pa bl. Grignona. On je namreč posebno goreče začel častiti Marijo, ko se je bil seznanil z Grignonovo pobožnostjo. Dne 8. marca 1915. je napisal v svoj dnevnik: »O moja ljuba Mati Marija! Danes je ravno dve leti in pol, odkar sem se Ti posvetil Tvoj služabnik in suženj. Sedaj spoznam, kako hvaležen Ti moram biti za milost, da si me privedla do te pobožnosti, do prave pobožnosti do Tebe, brezmadežna Devica...« Potem ko je postal prvi prednik novoustanovljene Marijine družbe v zavodu, je napisal med drugim v svoj dnevnik (23. V. 15.): »Zlasti hočem med svojimi sogojenci razširjati zanimanje... za pravo pobožnost do Marije, Kraljice src...« Med razvedrilom je nekoč navdušeno govoril s svojimi sogojenci o tej pobožnosti in dejal: »Ako bi mi kdo v eni roki ponujal milijon kron, v drugi pa knjižico bl. Grignona o pravi pobožnosti do Marije, bi takoj segel po knjižici in pustil milijon pri miru.« Štirinajst dni pred smrtjo je pisal med drugim bratu: »... Čitaj vsak dan nekaj iz knjižice »Marija, kraljica src«...« Kar je drugim priporočal, je gotovo tudi sam storil, saj je imel knjiž

žico »Marija, kraljica src« vedno pri sebi. Gotovo je iz te knjižice molil, ko ga je dan po rožnici leta 1916. na goriškem bojišču v dolini rož dohitela smrt in je zvesti služabnik in vdan suženj pohitel k svoji Gospé, Kraljici src, ki jo je tako ljubil in častil do zadnjega hipa. Saj je imel njeno podobo pred seboj na robu strelskega jarka, ko je nehalo biti njegovo srce, ki je bilo Mariji tako vdano.

Marijo častimo kot Našo ljubo Gospó presvetega Srca, ker ima veliko moč pri božjem Srcu. Njo častimo zaradi njenega prečistega Srca, ki je vir velike svetosti in mogočnih milosti. Častiti jo moramo pa tudi kot Kraljico naših src in se kot njeni najzvestejši in najpokornejši služabniki in sužnji podvreči popolni oblasti njenega Srca.

Slišali smo, da je Bog sveti Katarini Ričijski v nekem zamaknjenju spremenil njeno srce, da je bilo podobno Marijinemu Srcu. O, naj bi tudi naša srca tako spremenil, da bi bila vsa in popolnoma Marijina; naj bi Marija živela v naših srcih; naj bi ona postala Kraljica in Gospá naših src in naj bi ona, ki jo častimo kot preljubo Gospó presvetega Srcá bolj in bolj upodabljala naša srca Srcu Jezusovemu in nas vedno bližje vodila k temu viru življenja, svetosti in vse tolažbe, k temu žarečemu ognjišču ljubezni, v ta sveti tempelj božji!

Kakor se je v legendi razcvetel v ljubeznive srčke Marijine siromašni grmiček, ki se je bil sklonil nad Srce Marijino, tako sklonimo se tudi mi z vso vdanostjo in pokorščino, z ljubeznijo in pobožnostjo k prečistemu Srcu Matere Marije vedno bližje in bližje, da se v tej blaženi bližini vsa naša srca razcvetó v srca Marijina.

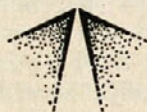
Blaženega Grignona je dohitela smrt v misijonskem delu. Pridigal je že smrtno bolan o krotkosti Jezusovi ob poljubu izdajalca Judeža. Tekle so mu obile solze. V oporoki je določil, naj truplo pokopljejo na pokopališče, srcé pa ob vznožju Marijinega oltarja. Zašepetal je zadnjič še ime: »Ma-

rija!« in izdihnil svojo sveto dušo; ob tem imenu je nehalo biti njegovo srce, ki je vse življenje nezskočno ljubilo Marijo in ji po suženjsko služilo. Odšel je zvesti služabnik po plačilo k njej, ki je bila Kraljica in Gospá njegovega srcá.

Naj bi se naše živo srce prav pogosto pomudilo ob vznožju oltarja Marijinega in naj bi tu prav prsrčno klicalo:

*O Marija, o Marija, milostno imaš Srcé!
K tebi, k tebi koprniyo naše misli in željé...*

(Venec, 302.)

Devica Marije plašček.

S plaščem svojim pokriva j nas,
z duhom svojim prebivaj v nas,
dvigni na cilj nas visoki.
Skorej stati ne znamo več,
skorej iti ne znamo več
kakor ob Materni roki. (S. Sardenko.)

Devica Marije plašček, ki se imenuje tudi hribja resa, je mična rastlinica iz rodu rožnocvetnic in je cenjeno zdravilno zelišče. Raste po vlažnih njivah, v senci ob potokih in na gorah. Njivska hribja resa je enoletnica; njene sorodnice, ki ljubijo visoke gore in planine, so bolj trpežne in trajne. Posebno znana je srebrnolista planinska hribja resa ali srebrnolisti Marijin plašček, ki ima večjo zdravilno moč kot dolinske rastline. Znameniti švicarski zeliščni župnik-zdravnik Johann Künzle¹⁾ pravi, da če bi žene vedele, kak božji dar je Marijin plašček, bi veliko otrok, ki so sirote, še imelo svojo mater. Po planinskih krajih prav posebno poznajo in cenijo zdravilno moč te mične rastlinice ne samo ženske, rabijo jo tudi za otroke in za moške. Vsakomur nudi Devica Marije plašček pomoči in varstva.

Svetovišarski romarji imajo posebno lepo priliko opazovati in nabirati to zdravilno rastlinico,

¹⁾ Kínclé.

ki zadobi posebno pri tem planinskem svetišču lep simboličen pomen. Preden pride romar do cerkve, ga pri vhodu v malo kramarsko vasico višarsko pozdravi stara in zanemarjena kapelica, v kateri je v kamnu reliefna podoba Marije Zaveznice, ki razgrinja svoj plašč okrog pobožnih častilcev, kateri so se k njej zatekli. Ko pa stopi pobožni romar v skromno in toploljubeznivo Marijino višarsko cerkev, ga izpod stropa nad lokom pred oltarjem pozdravlja velika slika v naravni velikosti, Marija Zaveznica, ki razgrinja svoj plašč, v katerega zavetje hite od obeh strani revni in siromašni. Vsa človeška revščina prihaja k Mariji, ki vabi svoje uboge, izgnane otroke k sebi in ji angeli razprostirajo plašč. Hromi, slepi, očetje in matere z otroki stopajo po stopnicah z ene, z druge strani pa prihaja uboga družina s svojo bolno materjo; otroci jokajo, očetu je od skrbi razoran obraz. Vsi pričakujejo v svoji stiski pomoči od nje, h kateri se ni še nihče zatekel zastonj.

Pred to sliko se človeku kar sama od sebe izlije iz srca molitev: »Spomni se, o premila Devica Marija, da še nikdar ni bilo slišati, da bi bila ti koga zapustila, ki je pod tvoje varstvo pribežal, tebe pomoči prosil in se tvoji priprošnji priporočal. S tem zaupanjem hitim k tebi, o devica Devica in Mati, k tebi pridem in pred teboj zdihujoč grešnik stojim, nikar ne zavrzi, o Mati Besede, mojih besed, temveč milostno me poslušaj in usliši.«

Nikdar morda nisi še tako iz vsega srca zapel kot tu:

*»Marija, k tebi uboge reve
mi zapuščeni, vpijemo:
objokani otroci Eve
v dolini solz zdihujemo!«*

In kot odmev tvoje prisrčne pesmi ti zadoni iz druge skupine romarjev višarski refren:

»Višarska Gospá, premile oči
obrni na reveže romarje vse!
Roké ti razprostri, srcé vsem odpri,
ki v tvojega plašča zavetje hite!«

Srebrnolisti *planinski Marijin plašček* povimo v kitico Marijinih cvetk kot lep *simbol Marijinega zavetja in varstva*.

Ob spodnjem Renu blizu nemškega mesta Düsseldorf¹⁾ je v trgu Kevelaer²⁾ slavna Marijina božja pot, ki je v poletnem času silno obiskovana. Romarji imajo starodavno navado, da končujejo rožnivenec s prošnjo: »O Mati usmiljenja, prosi za celo krščanstvo!« Na tej Marijini božji poti so postavili v letu 1929. Marijin spomenik, ki je največji na svetu in ki tudi s svojo umetniško posebnostjo vzbuja splošno občudovanje. Kakor v varstvo in obrambo razgrinja Marija svoj plašč krog vseh, ki z zaupanjem prihajajo k njej iskat tolažbe in pomoči. Iz kamna izklesana podoba Marijina je nad šest metrov visoka. Njen obraz razodeva plemenito lepoto in usmiljeno dobroto. Tudi Jezušček, ki ga pestuje na levi roki, kaže prisrčno ljubeznivost. V desnici drži Marija mogočno žezlo. Z desne in leve se zgrinja v zavetje Marijinega mogočnega plašča skupina revnih in potrlih, ki želijo od nje pomoči in varstva. Na njihovih obrazih je izražena vsa vojna in povojna stiska in sila, v kateri so ljudje, v zavesti ničnosti in slabotnosti vse človeške pomoči, mogli v svojih revah in nadlogah iskati pomoči edino le še pri mogočni nebeški Gospè. Vsa ta ogromna skupina stoji na polkrožnem podstavku. Gledana od spredej nudi ta prizor: V sredini stoji Marija z detom kot ogromna veličastna postava. Izpod krone se poševno na obe strani v strogi ravni črti razprostira Marijin plašč, ki tvori s podstavkom pra-

¹⁾ Diseldorf. ²⁾ Keveler.

vokotni trikot. V tem trikotu se ob pokončni Marijini postavi kakor v velikem šotoru Marijinega plašča z dveh strani porivati obe skupini v bližino Marijino. Od zadaj je pa videti na zaokroženem podstavku samo velik stožec, kakor kamenit šotor, ki ga Marija krona. V strogih linearnih potezah je na ozadju stožca označen pajčolan, ki se izpod krone razliva čez plašč. Ta veliki in dostojni spomenik, izklesan iz okamenele resnosti, postaja eden najbolj obiskovanih krajev kevelaerske božje poti. V dobrem letu potem, ko je bil spomenik postavljen, ga je obiskalo že okrog dva milijona romarjev, ki so se hoteli tu priporočiti Mariji Zavetnici.

Večkrat vidimo na slikah Marijinih porabljen ta motiv razgrnjenega plašča, kar hoče označiti zavetje in varstvo, ki ga dobimo pri Mariji Pomčnici. Tako imajo na Ptujski gori oltarno podobo Marijinega varstva. Ta starodavna podoba nam kaže Marijo z Detetom na levi roki. Obe postavi sta kronani. Z desnico pridržuje Marija svoj veliki plašč, ki ji ga pomaga držati še sedem angelov. Ta plašč tvori velik šotor okrog Marije. V zavetju tega plašča je zbranih vse polno ljudi, seveda v zmanjšani obliki v primeri z Marijino postavo. Med temi ljudmi so znane zgodovinske osebnosti, kakor goriški grof Henrik IV., ogrsko-hrvatski kralj Sigismund, razni celjski grofi in grofice, bosanski kralji in razne druge znamenite osebnosti.

V cerkvi sv. Primoža nad Kamnikom je stara slika Marije Zavetnice. Ta slika nam predočuje pogled v obsežno pokrajino, kjer se v ozadju predstavljajo vse vrste nadlog, ki je pod njimi trpelo takratno človeštvo. Turki napadajo ljudi in jih more, ropajo in zažigajo hiše in cerkve. Ljudje in živina padajo od lakote in umirajo. Toča in kobilice uničujejo pridelke. Nad pokrajino plava v oblakih Bog Oče, ki pravkar vtika meč v

nožnico; zakaj spodaj na desni kleči Marija, ki nje plašč razprostirata na vse strani sv. Primož in sv. Felicijan. Pod plaščem pa so zbrani zastopniki vseh stanov in molijo. Marija se je po svojem z ranami obdanem Sinu zavzela za trpeče in je razprostrla svoj plašč nad njimi. Sin je obrnil pogled v Očeta in dvignil roke s svojimi ranami. Oče je prošnjo uslišal.

Včasih so ustanovitelji ali darovalci slik dali pod plaščem Marijinim naslikati sami sebe, svojo družino ali posebne dobrotnike raznih cerkvá ter druge odlične osebnosti. Ali so pa bili vsi ti vedno vredni, da so se postavili tako tesno v zavetje Marijino? Nehote se spomnimo pri tem na prav poseben in značilen način, kako se je bila Marija nekoč prikazala sveti Jederti (Gertrudi): razprostrt je imela svoj plašč, pod njim pa vse vrste zveri in živali: tigre, medvede, kače itd. Medtem ko nam druge slike hočejo pokazati Marijo kot splošno pomočnico v vseh potrebah in zadevah, v katerih se lahko z zaupanjem k njej zatekamo, nam to videnje svete Jederti (Gertrude) kaže Marijo kot Pribežališče grešnikov. Kaj naj bi družega predstavljale vse tiste živali pod njenim plaščem?

Kakor nas mnogo praznikov Marijinih spominja njenega materinstva napram nam, prav tako nas mnogi teh praznikov spominjajo njenega varstva ali zavetja. Drugo nedeljo meseca novembra praznujemo praznik *Marijinega varstva*, ki ga je papež Benedikt XIII. razširil na vso cerkev leta 1725. Začel se je ta praznik na Španskem. Namen tega praznika je hvaležni spomin velikih milosti, katere je preblažena Devica Marija skozi vsa stoletja izkazovala vsemu krščanstvu skupaj in vsakemu kristjanu posebej.

Ta god Marijinega varstva je lepa cvetlica v vencu Marijinih praznikov, ki nam razodevajo materinsko ljubezen naše nebeške Kraljice. Po-

sebno ljubezniv spomin med kristjani pa je varstvo, katero nebeška Mati svojim otrokom skazuje. Zato se ji tako radi priporočamo z milimi besedami: »Pod tvoje varstvo pribežimo, o sveta božja Porodnica... Spomni se, o premila Devica, da še ni bilo slišati, da bi bila ti koga zapustila, ki je pod tvoje varstvo pribežal...«

Dne 27. junija, oziroma na nedeljo pred prvim julijem, praznujemo god *Marije vedne pomoči*. Pomen tega praznika nam pesnik kaj lepo poudari z besedami:

»Mati vedne si pomoči,
vsaki hiši, vsaki koči
ti utešiš jad in jok.
Slep je, kdor ne vidi tebe,
lastni sreči grob izgrebe,
kdor ne najde tvojih rok.« (S. Sardenko.)

Pomenljivo je, da se pri sveti maši na ta praznik bere evangelij, kako je Jezus s križa izročil Mariji Janeza za sina in mu Marijo za mater postavil. Pod križem nam je postala ona Mati, Mati vedne pomoči.

Poleg praznika Marije vedne pomoči imamo še drug praznik *Marije Pomočnice* ali Pomočnice kristjanov 24. maja. Dovolj je znana podoba Marije Pomočnice, na kateri se božje Dete privija s svojimi ročicami k Materi, kakor da bi pri njej iskalo pomoči. Legenda nam pripoveduje: Ko je grozoviti Herod sklenil, novorojenega Zveličarja umoriti, se je Jožefu v spanju prikazal angel in mu v imenu božjem naročil, naj vzame Dete in njegovo Mater in naj beži v Egipt. Pa tudi Marija je bila tisto noč prečudno opomnjena. Bdela je in molila svoje božje Dete. Dete pa, komaj nekaj tednov šele staro, se dvigne iz plenice, v katere je bilo povito, vzpne se Materi v naročje, oklene se njenega vratu ter s premilim, prosečim glasom zakliče: »Marija, pomagaj! Marija, pomagaj!«

Druga legenda nam pripoveduje, da je na begu v Egipt sveta družina počivala pod palmovim drevesom. Tedaj so pridrli roparji nad nje. Božje Dete se je pristrčno oklenilo svoje ljube Matere in milo klicalo: »Marija, pomagaj! Marija, pomagaj!« In razbojniki jim niso nič hudega storili, ker je eden od njih, prevzet od nebeškega pogleda prelepega Deteta, prosil za sveto družino. Legenda hoče vedeti, da je bil to tisti razbojnik, ki je bil pozneje s Kristusom skupaj križan in mu je Jezus obljubil sveti raj. Pobožne pravljice so to, pa polne lepih misli. Po teh legendah je napravljena podoba Marije Pomočnice.

Vzklik: »Pomoč kristjanov, prosi za nas!« je v litanije vpletel po zmagi nad Turki pri Lepantu papež Pij V. leta 1571. Praznik Pomočnice kristjanov pa je novejši. Vpeljal ga je papež Pij VII. v zahvalo Mariji, ko je bil po petletnem jetništvu pod nasiljem Napoleona I. zopet prost l. 1815. Tega leta, ko je bil poglavar Cerkve zopet prost in je moral véliki Napoleon v prognanstvo, se je rodil mož, ki je bil prav poseben pospeševalec češčenja Marije Pomočnice. Ta mož je don Bosco, ki je bil prav letos (1934) na velikonočno nedeljo proglašen za svetnika. On je bil od Boga določen, da nanovo poživi pobožnost do Marije Pomočnice. Češčenje Pomočnice kristjanov je razširjal sam osebno z veliko gorečnostjo, širil je je pa tudi s pomočjo obeh družb, ki jih je ustanovil, moške družbe Salezijancev in ženske družbe hčera Marije Pomočnice. Dve posebnosti v tem češčenju, dva bolj vidna izraza sta bila svetinjica Marije Pomočnice. V letošnjem letu kanonizacije tega vélikega moža je dovolj prilike, veliko slišati kaj več o njegovi pobožnosti do Marije Pomočnice in o njegovem čudovitem, neomajnem zaupanju vanjo v nazrazličnejših, ne le duhovnih, temveč tudi gmotnih in telesnih stiskah in zadevah. Nikdar ni bilo to njegovo zaupanje osramočeno. Kadarkoli

se je zatekel k svoji nebeški Pomočnici, je našel pri njej pomoči in zavetja. On in njegovo življenje nam morajo buditi vedno večje zaupanje do Marije in njenega varstva ter njene pomoči.

Od raznih drugih lepih Marijinih praznikov, ki nam jo kažejo kot usmiljeno in mogočno Pomočnico in Zavetnico, spomnimo se, da praznuje Cerkve dne 13. avgusta praznik Marije *Pribežališče grešnikov*. Svoji zvesti služabnici, sveti Brigiti, je Marija nekoč razodela: »Naj je kak človek še toliko grešil, če se le z odkritosrčno voljo poboljšanja obrne k meni, sem pripravljena, ga v milosti sprejeti. Ne gledam, koliko grehov je naredil, temveč gledam samo na voljo, s katero pride k meni. Ne gnusi se mi, zdraviti njegove rane, saj se imenujem in tudi v resnici sem Mati usmiljenja.«

Stara cerkvena pesem porabi cvetko Marijinega plašča kot lep simbol za pribežališče grešnikov:

*Razcveta se »plašček Marije«,
da grešnika Mati zakrije,
ko žuga pravice vihar.
Pod plašček ljubezni goreče,
naj grešnik z zaupanjem teče,
tam sije mu milosti žar.* (Venec, 838.)

Čudovita prikazen je Henrik Suzo. Njegova nežna ljubezen do Marije ni bila drugega kakor ljubezen zvestovdanega otroka. Zato je tudi imel moč, da je ganil najbolj zakrnjene grešnike in jih spravil z Bogom. Od daleč so prihajali nesrečni, ki so že leta in leta zamolčavali svoje grehe, da se jih izpovedo pred tem služabnikom Marijinim. Med drugimi je bila tudi neka gospa odličnega rodu, ki se je silno kesala zaradi svojih pregreh. Tu se ji Marija prikaže in ji reče: »Pojdi k mojemu služabniku, on ti bo zopet pomagal!« Ona pa ji odgovori: »O gorjé, Gospa moja, saj ga ne poznam!« Mati usmiljenja pa ji pravi: »Poglej sem

pod moj plašč, tu ga imam v svojem varstvu. Le dobro poglej njegov obraz, da ga spoznaš! On je pomočnik in tolažnik vseh trpečih ljudi, on naj ti pomaga.« Iz tujih dežel je prišla ta gospa k njemu in je spoznala njegov obraz, kakor ga je prej videla v duhu. Prosila ga je, naj jo z Bogom spravi, in mu povedala, kaj se ji je bilo prigodilo. On jo je sočutno sprejel in ji pomagal po svojih močeh, kakor mu je bila naročila Mati usmiljenja.

Pomnimo dobro, da je Marija mati neskočno usmiljenega Jezusa. Ko so se nekoč hoteli farizeji pohujševati, ker so videli Jezusa, da obedi in občuje z grešniki, jim je rekel: »Usmiljenja hočem in ne daritve. Nisem namreč prišel klicat pravičnih, ampak grešnike.« (Mat. 9, 13.) On je prišel iskat, kar je izgubljenega, ker Bog v svojem usmiljenju noče smrti grešnika, temveč, da se spreobrne in živi. Poslanstvo Jezusovo je poslanstvo spreobračanja in odpuščanja. Ni moglo biti drugačno poslanstvo Marijino v tej tako važni, lahko rečemo bistveni zadevi Odrešenika in Soodrešiteljice. Grešnik je sicer grešnik, toda še vedno otrok Marijin; in kakor ima telesna mati sočutje in usmiljenje z otrokom ki telesno trpi, tako Marija, naša duhovna Mati čuti z nami veliko usmiljenje, kadar smo duhovno revni in nesrečni.

Ko govorimo o plašču Marijinega varstva in zavetja, pač ne smemo pozabiti prav posebnega plaščka Marijinega, ki ga je ona sama nam dala v posebno varstvo. Ta plašček Marijin je škapulir. Na gori Karmel v sveti deželi je obstojal samostan že iz apostolskih časov, kakor pravi izročilo. Pravi karmelski red pa je bil tam ustanovljen šele leta 1156. Karmelski škapulir pa je še pozneje nastal. Ko je karmelski red preživel težke čase, se je njen predstojnik, sveti mož Simon Stok z zaupanjem obračal k preblaženi Devici Mariji za varstvo in pomoč. Bilo je dne 16. julija 1251., ko se mu je Marija prikazala, mu zagotovila svojo

pomoč in varstvo za vse redovnike in mu kot znamenje svoje naklonjenosti in v zastavo svoje obljube podala škapulir z besedami: »Sprejmi, ljubi moj sin, škapulir svojega reda, znamenje moje bratovščine. Dam ga tebi in vsem sinovom karmelske gore z zagotovilom, da kdor s to obleko odet umrje, bo obvarovan večnega ognja. To je znamenje zveličanja, bramba v nevarnostih, zastava miru in večnega varstva.«

Močno se je razširila bratovščina karmelskega škapulirja, ki je postal mogočen plašč pomoči in varstva Marijinega v telesnih in dušnih zadevah. Seveda ne more koristiti takim, ki bi ga nosili z nekakim praznoverjem in predrznim zaupanjem. Ni to plašč, ki naj bi prikrival grehe človekove in ga varoval posledic greha in kazni božjih, temveč je nekak plašček, ki nam ga nudi Marija, da bi nas varoval predvsem greha in potem šele vseh hudih posledic greha. Nositi je treba ta plašček Marijin z zaupanjem sicer, pa tudi v pravem strahu božjem, v globoki vernosti in goreči pobožnosti.

Cerkev ima poseben praznik *Karmelske Matere božje*, ki je obenem praznik škapulirske bratovščine in se praznuje dne 16. julija. Poleg tega karmelskega škapulirja Marijinega so pozneje nastali še sledeči Marijini škapulirji: Brezmadežnega Srca Marijinega, Marije dobrega sveta, Marije brezmadežne, Marije Usmiljenja, Zdravja bolnikov in Marije sedmerih žalosti.

Današnji pomehkuženi in pomodernjeni, bolj maloverni svet nekako prezira škapulirsko pobožnost. Ponovno poudarjamo, da se ne smé s to pobožnostjo družiti kako praznoverje. Škapulir nam mora biti nekaka simbolična obleka, ki nima sama iz sebe prav nikake moči, temveč mora predvsem v nas buditi in budno zdrževati pobožnost do Marije in otroško zaupanje v njeno pomoč in varstvo. Ta pobožnost in zaupanje nam naklonijo potem vso skrb in podporo Marijino.

En škapulir, en poseben plašček Marijin bi pa danes prav posebno potrebovali, eno posebno žensko Marijino bratovščino. To naj bi bila bratovščina dostojne in spodobne noše; to naj bi bil škapulir in plašček Marijin, ki naj bi pokrnil vso nedostojnost obleke in noše. Ženska, ki bi morala biti po svojem značaju vse bolj tankovestna, strogo dostojna in sramežljiva, izgublja vedno bolj svojo sramežljivost in pravi čut dostojnosti. Ena izmed največjih sramot za današnje ženstvo so po cerkvah nabiti pozivi, naj hodijo ženske dostojno oblečene v cerkev. Sramota za nje, da so taki razglasi sploh potrebni. Je pa še veliko poštenočutčih in dostojnih žen in deklet. One naj ostanejo lep in časten zgled in naj se odevajo vedno in povsod z Marijinim plaščkom dostojnosti in spodobnosti. Vsaj ta duhovni škapulir Marijin naj si skrbno ohrani vsako dekle in vsaka žena: tankovestno sramežljivost, čisto deklinstvo, neoskrunjeno ženstvo; potem se smejo z vso gotovostjo zanesti, da jih Marija odene s plaščem svojega prav posebnega varstva in zavetja.

Caraccioli nam pripoveduje v neki knjigi iz Napoli sledečo dogodbo: V hiši gospoda Alfonza Manes je živela dekla, imenovana Lelia Viola. Gospod je bil ladijski kapitan in je imel za postrežnika nekega vojaka, ki je že ponovno, toda vedno brez uspeha skušal krepost pobožne dekle. Slednjič se je njegova ljubezen spremenila v smrtno sovraštvo. Samo na to je še mislil, kako bi se maščeval. Dne 14. junija 1584. je rekel dekli, da mu je gospod naročil, naj mu prineseta perila na otok Posilippo, kjer se je mudil Manes v kopališču. Lelia ni slutila nič hudega, spravila je skupaj perilo in odšla s postrežnikom na majhen čoln, s katerim bi jo imel on prepeljati na otok. Ko sta bila že nekoliko oddaljena od obrežja, je začel nesrečnej zopet s svojo nesramno vsiljivostjo, ki jo je Lelia tembolj odločno zavrnila, ker je bila brez

pomoči proti njemu. Suroveža to tako razjezi, da v svojem besu zagrabi dekle in je vrže v morje; nato naglo odvesla nazaj v Napoli. Krepostno dekletko, ki je bila brez vsake človeške pomoči, je začelo klicati na pomoč ljubo Gospo Karmelsko in bilo takoj deležno njene pomoči. Kake pol ure se je na čudežen način vzdrževala nad vodo, dokler ne pride po božjem naključju v bližino neka ladja. Dasi ravno ni vedela, kdo vodi ladjo, je vendar zaklicala krmarju: »Andrea! Andrea Cenemmo! Pomagaj mi, če ne utonem!« Ko je slišal Andrea svoje ime, je vprašal mornarja, ali so ga oni klicali. »Nihče!« so mu odgovorili. Ko se je ozrl čez morje, je zagledal dekletko, ki se je borilo z valovi. Takoj je zakrmil z ladjo k njej in jo potegnil iz vode. Ko si je Lelia nekoliko opomogla od strahu, se je od veselja razjokala in je glasno hvalila preblazeno Devico Marijo, ki jo je rešila iz take nevarnosti. Andrea jo je vprašal: »Kako si mogla vedeti za moje ime, ko si mi vendar popolnoma neznana?« Ona mu je odgovorila: »Neka gospa v karmeličanski obleki me je vzela pod svoj plašč, da nisem utonila, in mi je rekla, naj na glas kličem ime Andrea Cenemmo, da me on reši.« Spremljana od velike množice je šla Lelia v karmeličansko cerkev, da se tam zahvali. Pozneje je darovala tudi zaobljubljeno podobo, na kateri je bila vsa dogodba naslikana.

Tako se tudi mi priporočajmo v vseh telesnih in duhovnih zadevah in potrebah z otroškim zaupanjem in vdano pobožnostjo naši najboljši nebeški Materi Mariji, ki nas ne bo pustila brez varstva in zavetja.

*Pod tvojim ljubim plaščem,
preljuba moja Mati,
želim jaz prebivati,
umreti tud' pod njim.*

(Stara pesem.)

Mačeha - Sirotica.

Če materi za dete
ljubezni mine žar, —
le ti, nebeška Mati,
ne zabiš nas nikdar.

(S. Sardenko.)

Čudno naključje! Ista cvetlica ima dve nasprotno tujoči si imeni: *Mačeha in sirotica*. Ta znana vrtna cvetlica, ki ima po polju svoje sestrice, je iz rodu vijolic. Medtem ko je vijolica simbol skromne ponižnosti, bi se nam velikocvetna vrtna mačeha hotela zdeti skoraj podoba ošabnosti in je v primeri z njo njena poljska sestrica skoraj res le skromna sirotica.

To cvetko pozna vsak otrok. Kdor jo opazuje v njenih raznovrstnih barvah in v različni velikosti cvéta v njeni negovani vrtni lepoti, bi težko verjel, da je hči poljske sirotice, ki raste med žitom in žoltkasto cvete. In vendar je tako; mačeho so v resnici vzgojili iz neznatne poljske vijolice-sirotice. Cvete vse poletje in obrača nase pozornost posebno spomladi, ko je malo cvetja. Vsled tega jo imajo zlasti za spomladni okras vrtov, kjer jo sadé v večjo in manjše skupine. Vrtna mačeha je izredno lepa in mnogovrstno žametnobarvna; poljska sirotka je malocvetna in vsa

skromna. Razširjena je po vsej Evropi, Severni Afriki, Severni Ameriki, Mali Aziji in potem tja gor do Sibirije.

Če bi mačeho vprašali: »Mačeha, mačeha, odkje imaš imé?« bi nam odgovorila, če bi mogla, z žalostnim glasom: »To ime so mi dali zlobni ljudjé, ki sodijo vedno le po zunanjem videzu. Eden mojih cvetnih listov je večji kot ostali, je lepo trobarvno pisan in prav zložno počiva na dveh drugih. Dva bližja mu cvetna lista sta zopet dvobarvno lepo pisana in počivata vsak na enem čašnem listu. Vrhnja dva sta najmanjša in samo enobarvna ter imata oba skupaj le en čašni list za oporo. Veliki cvetni list, pravijo, je kakor ošabna mačeha, ki se kiti in lišpa in v domu šopiri. Svoji dve lastni hčerki oblači primerno in jima dá, kar jima gre. Obe sirotki pa sta obsojeni na skromno in klavrno življenje. Tako sem jim postala podoba sebične samoljubnosti. In pravijo še, da je ljubi Bog, jezen zaradi mojega trdega srca, me kar narobe obrnil, takó da sta prišli obe sirotki navrh. Za kazen da mi je dodal še grbo in mojima pravima hčerkama brkasto bradico.« Tako pripovedujejo ljudje o mačehi; če jo natančno pogledamo v njeni prvotni obliki in podobi, najdemo vse res tako. Sedanje vrtné mačehé pa so še veliko bolj mogočne in ošabnocvetne. Tudi glede barve in oblike posameznih listov je pri vrtnih drugače.

Poljska sirotica se imenuje po latinsko tribarvna vijolica, po nemško ji pravijo tudi Svete Trojice cvetka. Legenda pravi, da ko je ljubi Bog to cvetko ustvaril, je zelo lepó in prijetno duhtela in po svojem vonju prekašala celó vijolico. Kmalu je zaslovela kot zdravilno zelišče, ki so je zeló iskali. Ker je cvetela ponajveč po njivah in polju, je žito hudo trpelo, ko so ga pri iskanju sirotice močno poteptali. Cvetki je to silno težko délo. Ker jo je pa izdajal največ njen blagoduhteči vonj, je zaprosila Sveto Trojico, naj ji ga odvzame. Ljubi

Bog je izpolnil to skromno željo in od tedaj se sirotica imenuje tudi cvetka Svete Trojice.

Tja notri v preteklo stoletje so poznali samo skromno poljsko tribarvno vijolico-sirotico. Skrbno prizadevanje in umetno negovanje je dalo iz skromne poljske sirotice vse polno lepih, velikocvetnih in pestrobojnih vrtnih mačeh. Toda, kar so te mačehe pod človekovo roko pridobile na zunanji lepoti, to so izgubile na notranji vrednoti: samo skromna sirotica je ohranila v svoji naravni preprostosti svojo plemenito zdravilno moč.

In še nekaj moramo posebno poudariti. Česar ne najdemo tako jasno izraženega pri vrtni mačehi, opazimo prav lepo pri poljski sirotici: njen spodnji cvetni list je izrazito srčkaste oblike. Ta lepa srčkasta oblika se je pri vrtni mačehi v veliki meri izprevrгла in skoraj izgubila.

Mačeha — sirotica! Pri teh dveh besedah se včasih kar sama od sebe porodi misel: *Eva — Marija* in vzporedno s to mislijo druga: *Naši dve materi in mi, njuni otroci.*

Eva in Marija sta izšli iz roke Stvarnikove obe sveti in popolni, brezmadežni in brezgrešni; brez slabih nagnénj in poželjénj sta blestéli v luči posvečujoče milosti. Pri površnem pogledu v raj vidimo, da je bila takoj od začetka Eva nekam močno odlikovana hčerka božja. Živela je v raju, prosta skrbi, trpljenja in truda; z Gospodom, svojim Stvarnikom, se je smela in mogla prav po otroško razgovarjati. V primeri z njo bi se nam hotelo zdeti, da je Marija nekaka pastorka božja in — po človeško sojeno — uboga sirotica. Že takoj od začetka je doma v dolini solz; revščina, trpljenje, bridkost je njen delež. Tudi ne občuje Bog sam takoj spočetka osebno z njo, kakor se je razgovarjal z Evo.

A kaka razlika med Evo in Marijo! Eva, že tako povzdignjena in odlikovana v raju, zahoče,

da bi oba z Adamom postala kakor bogova in imela vse spoznanje vsega. Od človeške se hoče povzpeti v svoji ošabnosti do božanske časti in veljave. Marija, prej tako skromna in skrita, tako tiha in plaha, zasliši, da je povzdignjena do nadčloveške časti božjega materinstva, pa se v svoji ponižnosti in pokorščini skruši pod veličino te časti kakor nizka dekla Gospodova: »Glej, dekla sem Gospodova... Ozrl se je na nizkost svoje dekle!«

Marija, v svoji ponižnosti nekake pastorke in sirotice božje, je od Boga samega sprejeta kot najbolj ljubljena hčerka božja in poveljučana do neprekosljive časti Matere božje. Eva, ta tako odlikovana hčerka božja, se v svojem ošabnem napuhu tako zelo prevzame, da izgubi vse pravice in vse časti hčerke božje.

Na pragu raja sedi žena, odeta z živalskimi kožami in joče bridke solzé, ko se spominja sreče in blaženosti, ki jih je uživala še malo, malo prej. Uboga sirota, komaj še razume, kaj je vse izgubila in kaj jo vse čaka in kolikim je škodovala. Kakor da je vse samo sen, ki jo straši z groznimi slikami. Ne more razumeti velikanske in strašne spremembe v sebi in okrog sebe. Joče in stoče — prvokrat v življenju. Njene solzé so prve, ki orosijo zemljo in jo spremenijo v žalostno solzno dolino. Sedaj so se ji odprle oči, da je spoznala dobro in zlo. Oh, da bi do tega spoznanja nikoli ne bila prišla! Da bi nikdar ne izvedela, kaj je zlo in hudo! Samo sebe vidi oropano milosti božje, vidi se vso pogreznjeno v zlo greha, čuti nad seboj nevoljo božjo. V sebi čuti slabo nagnenje in hudo poželjenje. Meso je v sporu z duhom. Boj in vojsko čuti sama v sebi.

In ko pogleda krog sebe ji njeno spoznanje kaže boj tudi na zunaj. Vse stvarstvo ji je bilo prej pokorno in je sedaj vse uporno in njej sovražno. Vse stvari kakor da so se zarotile na boj

proti človeku. Zemlja rodi človeku samo trnje in osat. Mati more le s trpljenjem roditi otroke na svet; oče more le s trudom in znojem pridobivati pičli vsakdanji kruh otrokom svojim. Skrbi in bridkosti prepajajo dušo, neprijetnosti in nezadovoljnost grenijo življenje. In že gleda prvega mrtveca, sina svojega, umorjenega od greha in od bratovske roké. Življenje je postalo umiranje, romanje nasproti grobu, neprestan boj s smrtjo, ki skuša vedno in povsodi premagati človeka z boleznijo in trpljenjem.

In ko gleda v moči spoznanja, ki si ga je bila pridobila z grehom, v prihodnjost, vidi milijone in milijone ljudi, otrok svojih, ki bodo trpeli in v trpljenju umirali in dolžili njo kot vzrok in povod vsega tega zlá in gorjá. Bolj strašna kot smrt ji je morala biti ta misel.

Kako grozna ji je morala biti zavest: Jaz, mati vseh živih, sem prinesla smrt vsem svojim otrokom! Jaz, njih prva in prava mati, sem jim postala slabša in hujša kot najslabša, najhujša mačeha. Po meni vsem vse gorjé in vse húdo!

Drugi prizor! Preko gorovja je prišla ponižna dekla Gospodova, prečista Devica Marija, presveta monštranca, ki nosi živega Boga; komaj zagleda blagoslovljeno mater Elizabeto, h kateri je prihitela z vso svojo preblaženo srečo, že zaraja njena preradostna duša:

»Moja duša poveličuje Gospoda!

In moj duh se raduje v Bogu, mojem Zveličarju.

Ker se je ozrl na nizkost svoje dekle:

zakaj glej, odslej me bodo blagrovati vsi rodovi.

Zakaj velike reči mi je storil on, ki je mogočen

in je njegovo ime sveto...«

(Luk. 1, 46—49.)

Tako se vzraduje prepolna nebeškega veselja in nedopovedljive hvaležnosti. Njena sreča je njeno božje materinstvo. Ona, ki je hotela ostati

samo ponižna in pokorna dekla božja in si siročica ni drznila sanjati sreče otroštva božjega, je postala veliko več, kot je Eva upala in mislila. Kako je ona po Zveličarju hrepenela in ga na svet pričakovala! Samo da bi ga dočakala, da bi ga vzrla, da bi prišel! In on, ki je neskončni Bog in neizmerna sreča vseh nebes, je njo izbral za mater svojo, njeno Srce si je izbral za svoj prvi najsvetejši tempel kot Bog, njeno naročje si je izbral za svoj prvi dom kot človek tu na zemlji.

In če je višek nedopovedljive sreče Marijine v tem, da je ona Mati božja, je kakor dodatek k tej sreči še dejstvo, da je po svojem božjem materinstvu postala ona tudi naša mati.

So premnogi na svetu, ki *so tako zeló ljudje, tako zeló otroci Adama in Eve, da jim je Marija samo kakor nekaka neljuba mačeha, za katero se malo ali nič ne zmenijo* in so po vsem svojem obnašanju in zadržanju napram njej kakor malovredni, malopridni pastorki. *Kaki reveži, kake sirotice so taki ljudje!*

V bridkem spoznanju, da nam je bila Eva, naša prva mati, kakor brezskrbna mačeha, ki nam je iz raja odprla pot v izgnanstvo solzne doline, iščemo z vsem srcem drugo, boljšo Evo, drugo, skrbnejšo mater, ki jo je Bog sam dal v nadomestilo nam osirotelim revam v osebi brezmadežne in preblazene Device Marije. Zato kličemo k njej z otroško vdanostjo in velikim zaupanjem: »K tebi vpijemo izgnani Evini otroci; k tebi zdihujemo žalostni in objokani v tej solzni dolini!« Kako sladka in tolažilna je ta zavest, da nam je Marija najboljša in najskrbnejša mati, kakor si boljše misliti in želeti ne moremo.

*Sirota tu na zemlji sem,
pa za preljubo mater vem,
ki brani pogubljenja me,*

*ki srčno, srčno ljubi me.
In mati ta, vir milosti,
Marija, moja Mati si!*

(Venec, 925.)

Marija, naša mati! Ta zavest nam je vir posebne sreče in tolažbe. Mati! to je beseda, ki v jezikih vseh narodov zdrami v srcu najslajše in najprijetnejše občutje. Pri tej besedi vzdrhti, kar je najnežnejšega v duši, ki je usmerjena v življenjsko plemenitost. Mati! Mama! je prva beseda, ob kateri se razveže v detinstvu jezik človekov in ponajvečkrat zadnja, ki ugasne na jeziku človekovem. V vojski so padali tisoči, ki so klicali svojo mater v zadnjem trenutku, ko se je nagonsko in nezavedno pri pogledu na smrt v duši zbudila misel nanjo, ki jim je dala življenje, kakor da bi ga mogla le ona, ki ga je dala, še nadalje vzdržati in ohraniti.

Misel, ki jo vzbudi beseda »mati«, nas spremlja skozi vse življenje in nam je vir najslajših spominov. Otroku je mati vse. Mladeniču je močna zavora, ki ga zadržuje v njegovih nagnenjih in poželjenjih. Izgubljenemu je ta beseda klic k preobratu. Možu je najboljše, kar je srečal v življenju, in je predmet najbolj nesebične ljubezni in skrbi.

In če je že beseda »mati« človeku toliko, koliko je šele kristjanu ime »Mati Marija«!

*Kaj bi se treslo še revno srcé,
kaj bi oko še točilo solzé!
Saj je Marija vsa polna dobrot,
usmiljena Mati ubogih sirot.*

(Venec, 372.)

Kaj pomeni beseda mati? Pomeni njo, ki je dala življenje in za to podeljeno življenje skrbi, dokler se ne razvije do viška. Eva, ta »mati vseh

živih«, nam je sicer dala življenje, ki bi bilo lahko večno in neumrjoče, toda ona nam tega življenja ni vzdržala in ohranila, temveč ga je za nas vse izgubila in za smrt zamenila! Telesno življenje nam je ona ubila s smrtjo, duhovno življenje pa nam je ubila z grehom. Po njej smo bili kot njeni otroci prodani časni in večni, telesni in duhovni smrti.

Mati Marija pa nam je rodila novo duhovno življenje milosti in življenje nesmrtnosti. Po Jezusu nam je dala oboje, po njem je premagala smrt in greh. Jezus je naš brat in že po tem nam je Marija mati. In mi moramo prav dobro to upoštevati: po Mariji, milostipolni in Materi milosti božje, nam je rojeno duhovno, nadnaravno življenje milosti, ki je bilo po Evi ubito. Toda po Mariji nam je zopet pridobljena tudi nesmrtnost našega telesnega življenja, ki gre sicer skozi vrata smrti, da se očisti in dozori za večno življenje, ki je ne samo duhovno življenje, temveč tudi pravo poveličanje in blaženo nadaljevanje telesnega življenja. Marija nam je s svojim Sinom Jezusom pridobila to večno življenje, ki je duhovno in telesno obenem. Tako nam je *Marija* ne samo, kar se morda preveč enostransko poudarja, *mati našega duhovnega življenja v milosti*, temveč tudi *telesnega življenja v večnosti*. In ona, ki nas je za to dvojno življenje prerodila in nam ga pridobila, za to dvojno življenje naše tudi skrbi in nam je v vseh bojih in viharjih, v vseh skušnjavah in težavah, ki to dvojno življenje ogrožajo, pomočnica in zavetnica.

Medtem ko se je *Eva izprevrгла iz »Mater vseh živih«* v mačeho našo, je *Marija postala nam ubogim sirotam prava in resnična Mati*.

Sveti Elizabeti Turinški se je nekoč prikazala Marija, da bi jo poučila. Sveta Elizabeta je sklepnila svoji roki in Marija jih je vzela med svoje in ji rekla: »Če hočeš biti moja hči, bom jaz tvoja

mati. Ko boš nekoč dobro poučena in pokorna kakor pridna učenka in dekla in kakor vdana hčerka, te izročim rokam mojega Sina.« Elizabeta ji je odvrnila: »Stori z menoj po svojem dopadenju kakor s svojo deklo, Gospá moja!«

Sveta Mehtilda je že zelo zgodaj izgubila svojo mater. Z žalostnim srcem je pohitela deklica pred podobo Marijino, se zgrudila k njenim nogam in z otroško preprostostjo in toplo prisrčnostjo prosila preblaženo Devico: »O Marija, ti veš, da mi je Bog s smrtjo vzel mojo ljubo mater. Prosim te, bodi ti odslej za naprej moja mati!« Kako ljuba je bila Mariji ta prošnja, ji je pokazala pozneje s svojim prav posebnim varstvom.

Cerkev ima poseben praznik Marijinega materinstva; postavljen je na dan 11. oktobra. Ta praznik poveličuje božje materinstvo Marijino. Imamo pa več praznikov Marijinih, ko jo častimo kot našo mater. Na soboto pred IV. nedeljo v juliju imamo praznik Matere usmiljenja; dne 24. maja imamo praznik Marije, Pomočnice kristjanov; 27. junija Marija vedne pomoči; 13. avgusta: Pribežališče grešnikov; v soboto pred zadnjo nedeljo v avgustu: Zdravje bolnikov; v soboto po prazniku svetega Avgušтина (28. avg.) je praznik Marije Tolažnice; v soboto pred tretjo nedeljo novembra Marija, Mati božje Previdnosti. Vsaj deloma sije poleg njenega božjega materinstva prav jasno tudi njeno človeško materinstvo iz praznika Matere dobrega sveta, 26. aprila; Matere lepe ljubezni, 31. maja; Matere milosti, 9. junija; II. nedeljo novembra Marijino varstvo. Poleg teh je še več drugih krajevnih praznikov Marijinih, ki nas prav živo spominjajo, da je Marija ne samo božja, temveč tudi naša Mati.

Cerkev nas hoče ponovno v svojem bogoslužju spominjati tega dejstva in nas vzpodbujati, da bi njo, ki jo častimo kot Mater božjo, ljubili tudi kot Mater našo in se z vsem zaupanjem k njej

zatekali. Svetniki nam dajejo v tem prelep zgled, ki bi ga morali mi vestno posnemati. Naj omenimo tu samo svetega Frančiška Saleškega. V njegovem življenju beremo, da jo je on izvolil za svojo Mater in ji pogosto ponavljal prisrčne besede:

»Pozdravljam te, sladka Devica, Mati božja, ti si moja Mati, moja Gospa! Prosim te torej, sprejmi me za svojega sina in služabnika, ker te hočem imeti za svojo Mater in Gospo. Prosim te, moja dobra, ljubezniva in sladka Mati, blagovoli me tolažiti v mojih bojaznih, v mojih telesnih in duševnih bridkosti. Spominjaj se in ne pozabi, pre-sladka Devica, da si moja Mati in da sem jaz tvoj sin; da si ti zelo mogočna in da sem jaz ubog, niččen, slaboten človek. Prosim te torej, moja sladka Mati, varuj me na vseh mojih potih in pri vseh mojih podjetjih, kajti jaz sem ubožen in siromašen berač in prav zelo potrebujem tvojega svetega varstva. Zatorej, presveta Devica, presladka Mati, obvaruj in obrani moje telo in mojo dušo pred vsem zlóm in vsemi nevarnostmi in stori me sodeležnega vseh tvojih dobrin in čednosti, posebno tvoje svete ponižnosti, odlične čistosti in goreče ljubezni. Nikar mi ne reci, o premila Devica, da ne moreš, saj ti je dal tvoj ljubljeni Sin vso oblast v nebesih in na zemlji. Ne reci mi, da ne smeš, saj si ti *skupna Mati vseh ubogih ljudi* in prav posebno moja. Če bi *ne mogla*, bi te opravičil in bi rekel: res je moja Mati in me ljubi kakor svojega sina; toda uboga nima bogastva in moči. Če bi ti *ne bila moja Mati*, bi opravičeno potrpel in rekel: ona je res zelo bogata, da bi mi lahko pomagala; toda ker ni moja mati, me ne ljubi. Ker si pa, presladka Devica, *moja Mati* in si *mogočna*, kako naj bi te izgovoril, če bi mi ne poskrbela olajšanja in mi ne nudila svoje podpore in pomoči! Glej, moja Mati, glej, ti si prislorana, me zadovoljiti in vse moje prošnje usli-

šati. Bodi torej počeščena v nebesih in na zemlji, o slavna Devica in moja mogočna Mati Marija, in sprejmi me h časti in slavi svojega božjega Sina za svojega otroka, ne da bi se ozirala na moje grehe in napake. Oprosti mojo dušo in moje telo vsega hudega in daj mi vse svoje čednosti, posebno čednost ponižnosti. Podeli mi vse darove in milosti, ki so vseč presveti Trojici, Očetu, Sinu in Svetemu Duhu. Amen.«

Tako otroškoljubeznivo, skoraj bi rekli nekažko predrznopreprosto, pa tako toploprisrčno so znali svetniki govoriti s svojo nebeško Materjo Marijo, ki so jo ne le *ljubili* in *častili*, temveč tudi *čutili kot svojo mater z vso dušo in z vsem srcem*.

Tako bi morali vsi prav otroškopreprosto in prisrčno ljubeznivo *vzljubiti in začutiti Marijo kot pravo in najboljšo mater svojo*.

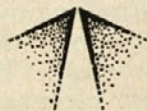
Sv. Jožef Kupertinski (18. sept.; † 1663) je bil izmed posebno gorečih častilcev Marijinih. Silno si je prizadeval, da bi v drugih vzbudil pravo pobožnost do Marije, z vsemi je govoril o njej, vse je vabil k njenemu proslavljanju. V neki kapelici je vsak dan opravljaj litanije Marijine ob obilni udeležbi okoličanskih kmetov. Neke sobote se znajde sam v kapelici. Silno žalosten je odšel ven, kakor nam pripoveduje legenda njegovega življenja, in ko ni nikogar našel kot samo veliko ovc, ki so se pasle tam okrog, začne klicati te ovčke skupaj: »Pridite, ovčke, pridite prepevat slavo preblazene Device!« Na ta njegov poziv prihite ovčke in gredo za njim v kapelo, in v čredo strnjene se obrnejo k podobi Marijini vse tihe in mirne. Svetnik začne moliti litanije in one mu odgovarjajo s svojim bleketanjem. On prepeva svete molitve k Mariji in ovčke mu v lepem redu pomagajo s svojim bleketanjem. Pastirji, ki so prihiteli za svojimi ovčkami in videli ta prizor, se razjokajo od ganjenosti. Ovčke ne odidejo,

dokler jih svetnik ne blagoslovi; potem vse vesele odskakljajo na svoje pašnike. Po tem dogodku so prihajali ljudje v velikem številu in z veliko pobožnostjo častit presveto Devico. Cvetja in sadja so znašali ti ubogi kmetje svetniku, da bi čim lepše krasil oltar Marijin. Svetnik se je razdostil, da je mogel s svojo roko poklanjati te skromne darove svoji nebeški Gospé, ki jo je v svoji nežni ljubezni imenoval »moja mamica«. Včasih pa, ko je k vznožju Marijine podobe prinesel svoje darove, je kakor v šali izgovoril tole veliko resnico: »Moja Mati je nekoliko samovoljna. Če ji prinesem cvetja, mi pravi, da ga noče; če ji poklonim sadja, ga tudi ne mara. Jaz jo vprašam: »Mamica, kaj pa hočeš?« In ona mi odvrne: »Jaz hočem srcé, da, srcé, kajti srca so moja edina paša: Moje cvetje je sad časti in poštenja!« (Sir. 24, 23.)

Tako naj bi bili vsi nebeški Materi Mariji iz cvetja nedolžnosti in poštenja v sad časti in slave. Da bomo pa to zmogli njej v veselje in nam v zveščanje, se ji otroškovdano priporočajmo s staro-davno prošnjo:

*Mati naša ti ostani,
vsega hudega nas brani!
Zdaj in na poslednji čas
prosi Jezusa za nas!*

(Stara pesem.)

Mirta.

V lilijskočisto Tvojo obleko
 mirta nedolžna upleta svoj čar,
 njeni cvetovi kot zvezde polnočne
 širom prepregle so beli Tvoj šlar.

(M. Elizabeta.)

Slišali smo že, kako so stari slikarski mojstri upodabljali snidenje iz groba vstalega Jezusa z materjo Marijo na velikonočno jutro. Od samega veselja in pričakovanja ni Mati božja tisto noč nič spala. Oblekla se je v svojo najlepšo obleko, potem je lepo pripravila svojo sobico, postavila je rožmarin in *cvetočo mirto* na okno in se zatopila v molitev. V takem razpoloženju se ji prikaže ljubi Jezus.

Cvetoča mirta na Marijinem oknu, kakor si jo je mislilo preprosto ljudstvo in so jo upodabljali stari slikarji, je prelepa simbolična cvetka Marijina in zato po vsej pravici spada v njen cvetlični šopek.

Pri nas je samo v nekaterih krajih mirta bolj poznana, skrbno negovana in prav prisrčno ljubljena cvetka. V prejšnjih časih je bila vse bolj cenjena. Pri Nemcih in tudi pri naših rojakih, ki so Nemcem bližji, je ponekod še sedaj navada, da si *dekle sama goji mirto ter si kot nevesta napravi iz njenih vejic poročni venec* in da potem še kot

žena zvesto goji svoje drevesce svatovske mirte. Tako prav lahko razumemo, zakaj vidimo na starih slikah na okencu *Marijinem mirtin grmiček*. To je še njena *svatovska mirta*, iz katere si je bila po ljudski veri in navadi spletla svoj svatovski venček. Z ljubeznivo hvaležnostjo in spoštljivo ljubeznijo je potem skrbno gojila to mirto. Tako si to predstavlja stara ljudska vera.

Mirto so imeli v posebnih čislih že stari narodi, Arabci, Egipčani, Izraelci, Grki in Rimljani. Mirta jim je bila znamenje miru, podoba lepote in mladosti, posvečena je bila Veneri, boginji ljubezni. Svoje ime ima od grške besede myron, prvotno myrra, in nas tako spominja svetopisemskega mirinega grmička in njenega sladkodišečega balzama; tudi mirta daja prijetno vonjavo, če med prsti zmanemo njene blesteče, vedno zelene, drobne listke. Kadar zacvete, da drobno beloblesteče cvetje. Poleg svoje nežne lepote v drobnem listju in cvetju, poleg svoje dragocene prijetne vonjave, ima tudi odlične zdravilne moči. Ta ljubki grmiček doseže lahko do pet metrov višine in celo do petdeset let starosti. Navadno se pa goji v manjših posodah kot okras oken in stanovanj, kjer nam je ljubeznivo, tiho znamenje solčnega življenja, kajti v času cvetja ljubi mirta veliko solnca, v katerem z veseljem bogato cvete. Nekaj prisrčnoresnega, pomembnega in slovesnega je v vedno zeleni mirti. V svoji domovini, v obmorskih pokrajinah južne Evrope, zapadne Azije in severne Afrike, po ganja mirta vse poletje novo popje, vsekdar hoče biti skrbno negovana; s svojimi dolgimi koreninami tesno preplete zemljo, katere se je polastila. V vsem tem vidimo lahko pomenljive podobe novoporočencem za lepo življenje v zakonu.

Nam naj bo mirta simbolična cvetka neveste Device Marije.

Marijo častimo kot *brezmadežno nevesto svetega Jožefa*. Od vekomaj izbrana je po svojem

brezmadežnem spočetju postala nevesta *Svetega Duha* in je to svojo zaroko prostovoljno potrdila s svojo *obljubo vednega devištva*. Po sklepu božje previdnosti je bila izbrana za nevesto *svetemu Jožefu* in je v to božjo odločitev tudi sama privolila s svojo zaroko s svetim Jožefom. Ker je bil njen zakon s svetim Jožefom deviški zakon in ni nikoli prelomila svoje obljube vednega devištva, je kot nevesta svetega Jožefa ostala še vedno zvesta nevesta *Svetega Duha*.

Pesnica nam v lepi pesmi *Imakulata* — *Brezmadežna* lepo predstavi brezmadežno nevesto *Svetega Duha*:

*»V lilijskočisto Tvojo obleko
mirta nedolžna upleta svoj čar,
njeni cvetovi kot zvezde polnočne
širom prepregle so beli Tvoj šlar.
Luči se spuščajo nate iz viška,
Imakulata, kako si deviška.«*

(M. Elizabeta.)

Zgodovinar Diodor iz Sicilije piše, da je bila mati egiptovskega kralja Simandija naslikana na grobnem spomeniku s trojno krono na glavi. Prva krona je pomenjala, da je bila pokojnica hči kralja; druga, da je bila ona soproga kralja in tretja, da je bila mati kralja. Marijo pa venča trojna, nepri- merno veličastnejša krona. Prva kot hčerko večnega Očeta; druga kot Mater božjega Sina; tretja kot nevesto *Svetega Duha*. In če govorimo pogosto o Mariji kot izbrani hčerki Očeta nebeškega in ljubljeni materi Sina božjega, se je moramo pogosto spomniti in jo počastiti kot *brezmadežno nevesto Svetega Duha*. S tretjo krono je ovenčal Marijo (piše Rihar v »Marija v zarji slave«) Sveti Duh, ko jo je izvolil sebi za nevesto in tako postavil kot Gospo vsega sveta. Čudovito povišanje, izredna zveza, prečastno zedinjenje. Neveste, Ma-

riji enake, še ni videl svet in je ne bo, ker njen ženin je Bog sam. Sveti Duh, neskončno sveti in veličastni, si je izbral izmed milijonov Evinih hčera kot nevesto Marijo Devico, na kateri je počivalo že od vekomaj njegovo oko. In zakaj? Zato ker je bila »vsa lepa in brezmadežna« kot rosna kapljica, čista kakor druga nobena; vrhu tega pa so jo krasile bogate čednosti, zasluge in dobra dela v največji meri. Ta predragocena dota Marijina, s kakršno se še ni ponašala in se ne more ponašati nobena nevesta, je nagnila Svetega Duha, da jo je poročil kot nevesto na veke. Bog je od vekomaj odločil Marijo, da se po njej in v njej izvrši skrivnostno učlovečenje Sinú božjega; in ravno Sveti Duh naj povzroči to skrivnost v prečisti Devici. Nadangel Gabrijel ji je to tako le sporočil: »Sveti Duh bo prišel nad te in moč Najvišjega te bo obsenčila; in zato bo tudi sveto, ki bo rojeno, Sin božji.« (Luk. 1, 35.)

Tako se je zgodilo. Na čudežen način je postala Marija mati Sina božjega. Naravno je, da je Sveti Duh dal svoji božji nevesti toliko milosti, kolikor jih je bilo sploh zmožno sprejeti zemeljsko bitje.

Sveti Epifanij pravi, da je prejela Marija za doto od Svetega Duha vse nebeško bogastvo: prstan ji je bil duh svetosti; užitek raj nebeški; njen časten naslov »Gospá vsega svetá« z vsemi pravicami; njen okras so bili darovi in milosti Svetega Duha. Velikosti vseh božjih milosti, katere je pri tej božji sklenitvi prejela, vsi ustvarjeni duhovi ne zmorejo doumeti. Sveti Bernard Sijenski pravi: »Da je žena Boga spočela je čudež, in k temu je bilo potreba posebne priprave. Ker je bila tako visoko povzdignjena, je bilo potrebno, da je veličanstvu božjemu po posebnih milostih in neskončnih popolnostih primerna in nekako enaka postala, kar nima nikjer nobene primere in preseže visoko vsako misel ustvarjenega duha.«

Praznik brezmadežnega spočetja je eden izmed praznikov najsvetejše neveste Svetega Duha. Na ta dan odmeva pri najsvetejši daritvi beseda — kakor odmev iz Visoke pesmi — »Vsa lepa si, Marija, in izvirnega madeža ni na tebi!« Po *izvirni in brezmadežni brezgrešnosti* je bila Marija od Boga primerna in vredna ustvarjena za nevesto Svetega Duha.

Po svoji *zaobljubi vednega devištva in nedotakljive čistosti* se je ona še najjasnejše vredno pokazala te časti zraven vseh drugih svojih čednosti. Te obljube Marijine nas najbolj živo spominja praznik Marijinega darovanja v templju, ki ga praznujemo 21. novembra. Pobožno izročilo nam pripoveduje, da so starši Marijini, Joahim in Ana, prav dobro spoznala, kak zaklad jima je Bog dal v milostipolnem otroku, in da sta zato zelo poskrbela za njeno vzgojo. Dasi sta se težko ločila od te nad vse sladke in ljubeznive deklice, sta jo vendar že v nežni mladosti, v starosti treh let pripeljala v jeruzalemski tempelj, da se je tam razcvitala v skrivnostno rožo Marijo, prečisto nevesto Svetega Duha. V tem svetem ozračju Gospodovega templja so vedno bolj klile v njej vse najlepše čednosti. V tem svetišču templja božjega je Marija postajala vedno lepši in vedno svetejši tempelj božji in izbrano svetišče Svetega Duha. To vzporednost moramo imeti živo pred očmi: Marija je *nevesta* Svetega Duha kot *svetišče* Svetega Duha. V tem svetišču je Sveti Duh dovršil čudež učlovečenja Besede božje. Marija se imenuje tudi *Posoda vse svetosti* in ta posoda se je izobličila v svojo popolnost in lepoto v ozračju in življenju jeruzalemskega svetišča. Marija — nevesta Svetega Duha — tempelj božji — posoda vse svetosti!

Svoji svetostni templjski vzgoji je Marija krono postavila s svojo *obljubo vednega devištva*, s katero se je zaročila Svetemu Duhu v brezma-

dežno in neoskrunljivo lastnovoljno osebno čistost in svetost. Četudi nimamo v evangelijih nikakega izrecnega poročila o tej obljubi, jo zaslužitimo in spoznamo iz njenih besed, ki jih je zastavila nadangelu Gabrijelu, ko ji je bil oznanil, da bo spočela in rodila sina, rekoč: »Kako se bo to zgodilo, ko moža ne spoznam?« (Luk. 1, 34.) Sveti očetje nam te besede tolmačijo kot dokaz za obljubo njenega devištva. Splošno prevladuje prepričanje, da je Marija naredila to obljubo že v templju, kjer je dozorela za ta sklep, in da je bil ta milostipolni in od Boga blagoslovljeni otrok prvi, ki je v izrednem spoznanju neprecenljive lepote devištva naredil tako obljubo.

Če nam je *brezmadežno spočetje* Marijino *rojstni praznik* neveste Svetega Duha, nam lahko velja njeno *darovanje* v templju za njen *zaročni praznik s Svetim Duhom*. Praznik njenega *božjega materinstva*, ki ga je deležna po sodelovanju Svetega Duha, je pa *praznik oznanenja*, ko slišimo v evangeliju besede: »Sveti Duh bo prišel nad te in moč Najvišjega te bo obsenčila.« (Luk. 1, 35.) *Binkoštni praznik* je *poveličanje te neveste na tem svetu*. Iz Apostolskih del (1, 14) vemo, da je bila tudi Marija z apostoli, ko so pričakovali po Jezusovem naročilu v Jeruzalemu Svetega Duha, ki je prišel tudi nad Marijo, katera se je na njegov prihod pripravljala kakor nihče drugi. Zato pa ga je prejela v vsej polnosti kakor nihče drugi in kakor nihče drugi ga je imela ona tudi drugim deliti. Prihod Svetega Duha je bil zanjo ne samo novo doživetje, saj enkrat ga je že doživela ob spočetju, temveč tudi nova, prav posebna doba milosti. Apostole je Sveti Duh obdaril z vsemi milostmi in darovi, ki so bili potrebni za poučevanje, vladanje in razširjenje Cerkve. Pri Mariji pa je upostavil polnost svoje milosti predvsem in najbolj v njeno osebno notranje posvečenje in poveličanje, potem šele za posebno, izredno delo

vanje, ki naj bi je Marija vršila v Cerкви s pomočjo obilnosti milostnih darov.

Praznik *vnebovzetja* Marijinega nam je spomin *poveličanja* te neveste Svetega Duha v *nebesih*, kjer je bilo z *vnebovzetjem* združeno tudi njeno kronanje s trojno krono hčerke Očetove, matere Sinove in neveste Svetega Duha.

Mnogi drugi prazniki nas spominjajo med letom bogastva čednosti in milosti neveste Svetega Duha. Sveti Duh je Bog in *Duh ljubezni*, on je naš *Tolažnik*, ki ga je bil Jezus obljubil, da nam ga pošlje. (Jan. 16, 7.) Marijo častimo s posebnim praznikom kot *Mater lepe ljubezni* in z drugim kot našo *Tolažnico*. Sveti Duh je *nosilec in delilec milosti*, Marijo častimo kot *Mater milosti* božje v litanijah in s posebnim praznikom. Med darovi Svetega Duha imamo *dar sveta*, med prazniki Marijinimi imamo praznik *Mater dobrega sveta*. Poleg teh so še drugi prazniki, ki nas živo spominjajo, da je Marija nevesta Svetega Duha.

Ne smemo pa pozabiti, da je Marija — čeprav v drugačnem pomenu — tudi *svetega Jožefa nevesta*. Razmerje med Svetim Duhom in svetim Jožefom kot ženinoma preblazene Device Marije najlepše poudarja sveti Lavrencij Justinijanski, ki pravi: »Sveti Jožef je poslanec Svetega Duha, da mu je njegovo nevesto čisto in neomadeževano ohranil.«

Že prerok Izaija je bil napovedal (7, 14), da bo obljubljeni Odrešenik rojen od device. Marija je s svojo obljubo vednega devištva nevede sicer, toda sama prišla na tisto pot, ki jo je vodila do časti božjega materinstva. Božja previdnost pa je medtem še na druge načine pripravljala to pot. Po božjih namenih je imelo ostati učlovečenje Sinu božjega do primerne časa vsemu velikemu svetu še skrivnost. Da bi pa bil Zveličar na časten

način vpeljan v svet, je moral imeti postavnega očeta, zato se je morala ta velika skrivnost dovršiti in občuvati v osenčju navadnega zakonskega in družinskega življenja. In tu se prikaže na pozorišču našega odrešenja sveti Jožef, o katerem nam je iz evangelija znano le to, da je bil iz Davidovega potomstva in tako z Marijo v sorodu; da je bil mizar (Mat. 13, 55) in da je bil pravičen (Mat. 1, 19), to pomeni mož poln svetosti, kar lahko sklepamo že iz tega, da ga je bil Bog odbral za poglavarja svete družine, za postavnega očeta Jezusovega in za ženina Matere božje. Po izročilu vemo, da je bil sveti Jožef kljub delavnemu in in nizkemu stanu zares odličen in kraljevsko plemenit ne le po rodu, temveč tudi po svojem značaju. Tudi o njem lahko mislimo, da je bil morda že odločen, preživeti deviško življenje in vemo z gotovostjo, da je kot Mariji zaročeni ženin in njen postavni zakonski mož skupaj z njo do svoje smrti živel deviško življenje. Oba sta vedela, da je zakonski stan svet stan, da je pa še bolj sveto Bogu posvečeno deviško življenje, kakor je to pozneje tako lepo poudaril sveti apostol Pavel. (I. Kor. 7, 38.) Posebno Mariji je nalagal zakonski stan nemale žrtve; bila je to žrtev prostosti in samoodločbe, žrtev osvobojenosti od pozemskih, hišnih skrbi in opravil, žrtev izključnega občevanja z Bogom. Nekako približno tako je bilo tudi s svetim Jožefom. Samo jasno spoznana volja božja ju je mogla nagniti k temu, da sta se odločila za zakonski stan. Devišтво jima je bilo ljubo, neskončno ljubši pa jima je bil Bog in njegova sveta volja, ki je smernica in merilo vse svetosti.

Ta volja božja, da se imata poročiti, se jima je razodela morda najprej na naraven način. Marija je bila dedinja družine Davidovega rodu. Sorodniki ali pa tudi duhovniki, ki so imeli skrbeti za to, da se je spoštoval postavni red in da so se ohranile rodovine, so mogli Marijo pripra-

viti do tega, da se je zaročila s sorodnikom Jožefom po Mozesovem zakonu. V tej obveznosti sta videla oba božjo voljo. Razodela se jima je ta božja volja lahko tudi in zelo verjetno na nadnaraven način po posebnem notranjem razsvetljenju, da sta namreč spoznala v luči tega razsvetljenja drug drugega voljo, da hočeta kljub zakonski zvezi živeti deviško življenje in da se v tem zmislu zaročita. Njiju zaroka je bila delo volje božje v svrhu učlovečenja in odrešenja. Kakor je Bog lahko naprej odločil Marijo kot deviško mater, prav tako ji je on mogel izbrati deviškega ženina.

Ob zaroki je imela Marija kakih petnajst do šestnajst let. Lepa in ljubka po svoji prikazni, po svoji skrbni vzgoji duševno visokoizobražena, po svojih krepostih neprekosljiva in v vsakem pogledu čudovita. Tudi sveti Jožef je bil gotovo plemenit po lastnostih svojega duha in svojega srca. Nekoliko je bil starejši kot Marija, vsekakor pa v najlepší moški dobi. Le tako je mogel biti častitljiv poglavar svete družine in v vseh življenjskih dogodljajih njena tolažba in izdatna opora.

Zaroka se je izvršila po tedanjih običajih najbrže v kakem prostoru, ki je pripadal jeruzalemskemu templju. V poroštvo svojega sklepa je ženin izročil nevestinemu očetu ali varuhu vpričo sorodnikov prstan ali kako dragocenost, ali pa sta ženina sama z besedo izjavila svoje privoljenje za nameravano poroko. Navadno je rabil ženin besede: »Glej, s tem prstanom si zvezana z menoj po postavi Mozesovi in izraelskega ljudstva.«

Legenda nam to drugače pripoveduje. Naslanjajoč se na svetopisemsko poročilo o Aronovi palici pravi, da je veliki duhoven pozval mladeniče iz Davidovega rodu, naj tudi oni prinesó vsak svojo palico. Ko so to storili, je položil te palice na prag najsvetejšega. Jožefova palica je bajé ozelenela in vzcvetela. To je bilo božje znamenje, da je Jožef od Boga določen za ženina Marijinega.

Cerkev praznuje poseben praznik zaroke Marije s svetim Jožefom dne 23. januarja. Ta zaroka ima razen v molitvah, kjer se izrecno omenja in kjer se sveti Jožef imenuje »ženin« Device Marije, poseben poudarek v evangeliju, ki začinja z besedami: »Ko je bila mati Jezusova, *Marija, zaročena z Jožefom*, je bila, preden sta prišla skupaj, noseča od Svetega Duha.« (Mat. 1, 18.)

Po zaroki je imela nevesta pred svetom popolnoma vse dolžnosti prave žene. Vendar je od zaroke do poroke, ko so nevesto slovesno spremili na ženinov dom, preteklo po več mesecev, včasih celo leto. Pred poroko sta ženina ločeno živela. Marija se je po zaroki vrnila iz Jeruzalema v Nazaret, kjer je prevzela po starem izročilu po svojih starših hišico in posestvice.

V tem času med zaroko in poroko Marijino se je izvršila skrivnost oznanjenja in učlovečenja. Temu je sledilo Marijino obiskovanje pri Elizabeti, kjer je ostala Marija nekako tri mesece. Ko se je vrnila in je Jožef zaslutil skrivnost njenega materinstva, je bil po posebnem božjem razodetju od angela o tej skrivnosti poučen: »Jožef, sin Davidov, ne boj se vzeti k sebi Marije, svoje žene; kar je namreč spočela, je od Svetega Duha. Rodila bo sina, ki mu daj ime Jezus, zakaj on bo odrešil svoje ljudstvo njegovih grehov.« — Ko se je Jožef zbudil iz spanja, je storil, kakor mu je velel angel Gospodov, ter je svojo ženo vzел k sebi. Živel je z njo deviško, in je rodila sina prvo-rojenca in mu je dal ime Jezus. (Mat. 1, 20—23.) Tako nam je na kratko omenjena v evangeliju poroka Marijina, ki se je po tedanji in tamošnji šegi vršila tako-le: Oče in mati sta nevesto blagoslovila, potem so jo pa odvedle družice z *mirtinim vencem* v laseh in gorečimi svetilkami v rokah ob veseli godbi v ženinovo hišo. Tam so nevesto, zastrto s pajčolanom, pripeljali pred ženina; oba so ovenčali s cvetjem, sestavljili so ženitno pogodbo

in podeljen je bil poročni blagoslov. Nato je sledila ženitovanjska svatba z godbo in veseljem. To navado sta pač obdržala tudi Jožef in Marija pri svoji poroki v tistem hribovskem galilejskem mestecu Nazaretu. Če srečamo pozneje Marijo na ženitovanju v Kani galilejski, si moramo misliti, po njeni ljubeznivi in dobrohotni prijaznosti, da tudi na njeni svatbi ni bilo drugače. Seveda si ne smemo predstavljati tu kakega šumnega razveseljevanja in razposajene prešernosti. Tu so gosti in svatje krepósti in čednosti, svetost in nebeške misli. Sami nebeški angeli so tu pevci in godci; svatovsko veselje in ženitovanjska ljubezen pa je sam Sveti Duh. Takó nam skušajo stari slikarji podajati ta prizor.

Zaroka in poroka Marijina je zadnja priprava za prihod Odrešenika na svet. Družina, v kateri ima biti on rojén in vzgojén, je sedaj ustanovljena. Sveti Jožef je zakonski mož Marijin, postavni oče Jezusov in poglavar svete družine. Zveličar bo pred svetom izpričan in spoznan kot sin Davidov, dasi mu je »Jožef, sin Davidov« samo zakoniti oče in varuh.

Jožef in Marija sta vzor zakonskega in deviškega stanu. Zakonskega stanu zato, ker sta bila sklenila pravi in resničen zakon. Deviškega stanu pa zato, ker sta živela, dasi skupaj v zakonu, vendar deviško življenje, kakor nam to potrjuje sveti evangelij. (Mat. 1, 25.) Akoravno je bil sveti Jožef postaven in zakonski mož preblažene Device Marije, ga vendar najrajše imenujemo le »ženin Marije Device«, zato ker je tudi po poroki živel ves čas tako ženinsko-deviško kakor po zaroki.

Mirta Marijina nam mora veljati za simbol njenega čistega ženinskega stanu in njenega deviškega zakonstva. Spominjati nas mora, četudi je značilna cvetka ženinov, na prednost deviškega pred zakonskim stanom. Jožef in Marija sta bila prva, ki sta to lepoto najjasnejše doznala

in doživela in vso srečo in dobroto devištva posebila in dokazala.

Dandanes je deviški stan od mnogih zaničevan, to pa zato, ker je mišljenje premnogih v današnjih dneh bolešno izprevrženo pod presilnim vplivom človeške telesnosti in mesenosti. Devištvo moramo že po Pavlovem nauku smatrati kot vzor in popolnost, ki ima kot tako posebno dvigajočo in očiščujočo moč v rodu človeškem, ker ga že s svojim zgledom dviga in osvobojuje iz sužnosti mesenosti. Je pa devištvo tudi velika moč kot čista in neprestana žrtev, ki se sama in prostovoljno daja v zadoščenje za grehe mesa. Devištvo s svojo čistostjo in odpovedjo je protiutež zoper pregrehe nečistosti in vzdržuje ravnovesje v človeškem rodu, da ga Bog v svoji svetosti in pravici ne pokonča kakor razuzdani rod z vesoljnim potopom in kakor nečiste Sodomljane in Gomorljane z ognjem in žveplom.

V češčenju Marije, brezmadežne neveste Svetega Duha in deviške neveste svetega Jožefa moramo iskati moč za razumevanje in spoštovanje devištva in silo za boj zoper vso mesenost in nečistost.

*Čista si, nevesta Svetega Duha,
in presrečna Mati Sina božjega.
Od Trojice svete s krono venčana,
milostno oziraj se na nas z nebál*

(Vencec, 770.)

Nageljček in rožmarin.

Našel sem na gelje rdečecveteče,
tudi te rože prijetno diše,
znamenje so mi ljubezni goreče,
ter me Boga prav ljubiti učé.
Hodil sem dalje še rožic iskaje,
našel sem kmalu zelen rožmarin,
v letu in zimi prijeten duh daje,
srčne krščanske zvestobe spomin.
(Venec, 825.)

Lepa narodna pesem poje takole:

»Iz srca mi rožca raste,
lepa, bela lilija,
Vtrgala jo je Marija,
da bi venček spletala:
z rožmarina, z nageljna,
z zlate bele lilije.
Komu ga za dar podala?
Tem nedolžnim deklicam.
Če jo bodo posnemále,
vse v nebesa pridejo.«

(Štr. 4862.)

V tej pesmi je lilija simbol dekliške nedolžnosti; v zvezi z njo sta v šopek povita *nageljček in rožmarin*. Lilijo smo bili že vpletli v šopek *Marijin*, danes povimo k njej, prav blizu k njej še *nageljček in rožmarin*. Ti dve cvetki skupaj, ker

sta tako radi skupaj v dekliški gredi in v njenih šopkih kakor tudi v dekliški narodni pesmi.

Oglejmo si najprej ti dve cvetki vsako zase. V knjigi »Naše prijateljice« beremo takole o nageljnu:

Nageljni so naši posebni miljenci in kakor vrastli v našo domačo zemljo. Nageljnov cvet ne spreminja in ne zgubi svoje žive barve ter velja zato za znamenje trajne lepote, za znak prijateljstva in ljubezni. Med nageljček in rožmarin je vpletla naša ljudska pesem tudi goreči nageljnov cvet, slovenska narodna pesem dehti od nageljnov. In če zaideš v zapuščeno predmestno ulico, v hribovsko gorenjsko vas ali kam daleč v štajersko gorico, povsod ga najdeš, da ti razveseli duhá: nagelj v zelenem oknu — zvesto pričo našega srcá. Stara babica v ubogi viničariji, samotna podeželska učiteljica, šegavi poštar in farovška kuharica, upokojeni profesor v predmestju pa skromna mlada mojškrecá in tam v zatišju še samotni gospod kaplan: hej, vsi po vrsti so postavili nagelj na okno, da jim cvete in ves živ ljubezen označuje, in vsi jo pojo, eden tiše, drugi glasneje, vsak svojo in po svoje...

O rožmarinu pa beremo takole:

Ta pa je naš! »Dekle, daj mi rož rudečih, rožmarina meni daj!« Rožmarina, ki je skromen, tih in vonljiv kot dobro srce zvestega dekleta.

*Rožmarin ima svoj duh,
naj bo zelen al' pa suh,*

kakor so nepozabni in neusehljivi dragi spomini.

Ne vem, če še katera pesem tako dehti od rožmarina kot naša slovenska. Vendar ne smemo misliti, da se je rožmarin le nam priljubil. Že stari grški pesniki so proslavljali rožmarin kot ljubljenca bogov ter ga počastili kot prispodobo lepe domače sreče in blagih spominov. A razširil se je iz svoje južne domovine tudi po krajih, kjer

se mora pred zimskim mrazom skrivati k ljudem v stanovanje, da jim je v sreči in nesreči pri roki. Z rožmarinom gre naš kmečki otrok k prvemu svetemu obhajilu. Veseli svatje se okitijo z rožmarinom, ki naj bo voščilo in znamenje nevenljive, vztrajne in blažene sreče. Pa če naši kmečki materi otrok umre, mu dene k zglavju rožmarina in z rožmarinovo vejico ga kropijo.

Nageljček in rožmarin sta nam simbola lepe človeške ljubezni in trajne zvestobe. Prav lepo pristojata ta dva cveta v Marijin vrtec. Saj tako lepo poje narodna pesem:

»Marija rožce brala,
lepe rožce nagelne,
je pušlec napravljala
svoj'mu možu Jožefu.« (Štr. 4750.)

Pa je še druga lepa narodna pesem, ki nam pripoveduje o Mariji, kako je rožce brala:

»Marija je po polju šla, je drobne rožce brala,
in pušelček je delala in bila prav vesela.
Pa možem ga je šenkala, prav lépo naročila:
Le bod'te čistega srca, pa bom za vas prosila!«
(Štr. 4858.)

Potem je zapovrstjo šenkala pušelček ženam, nato dekletom in nazadnje fantom ter je vsem isto naročila: »Le bod'te čistega srca, pa bom za vas prosila!«

Danes podaja rožna Majniška kraljica šopek možem in ženam, fantom in dekletom. Ta šopek je *nageljček poštene ljubezni in rožmarin trajne zvestobe.* Nageljček in rožmarin, ki ju prinašamo njej v dar, ona posveti in blagoslovi ter nam vrne, da bi bila vsa *predzakonska in zakonska ljubezen poštena in posvečena.*

V neki lepi knjigi (Jeraj, Kadar rože cveto. Dekliška knjiga) beremo: Tri stvari izhajajo iz

raja: cvetlice, zvezde in otroške oči. (To misel je poudaril že duhoviti pater Frančišek Borgia.) Lahko pa bi tudi rekli, da je tudi čista ljubezen med dvema srečnima človekoma nekaj rajskega, posebno za dve mladi srca... Nebeški Stvarnik je pač dober, da je na svetu tako rajsko srečo ustvaril za nekatere ljudi. Vendar pa je ta sreča mogoča le za tiste, ki znajo svoj naravni nagon poplemenititi; le tisti morejo uživati to srečo, ki imajo veliko in globoko dušo. Kdor pa nima take duše, pade takoj iz najidealnejših začetkov v grozno nižino strasti in nemirnega čutnega življenja. Kar se potem še imenuje ljubezen, ni več ljubezen, temveč sama nižja strast. Tako je prava čista ljubezen preizkusno sredstvo za vrednost in nevrednost človekovo. Zna se zgoditi, da idealna ljubezen celo zgubljenega človeka spravi zopet na pravo pot, da vzbudi v njem dobro jedro in prvotno plemenitost narave.

Ljubezen pa je čudovito nežna cvetka, ki ne ljubi hrupa in ulice. Skriva se kot rožica v grmu, očem radovednih ljudi se izmika in hoče biti sama zase. Ta sramežljivost je lastna ljubezni že po svoji naravi, ker je popolnoma notranja zadeva in stvar najnežnejšega čuvstva... To svojo sramežljivost ima ljubezen tudi nasproti ljubljeni osebi. V svojo notranjost skriva svoj ogenj in se ustraši vsake strastnosti in nezmernosti kakor zločina na svetih stvareh (A. Wibbelt.) Čista ljubezen hoče svoje dostojanstvo varovati. Tudi čista duša nekako že po svoji nepokvarjeni naravi slutiti, da vsako brezmejno vdajanje povzroča razkrajajoče nevarnosti v duši. Zato mora biti posebno sveta sramežljivost ženskega srca dovolj močna, da brzda vse prekomerne izbruhe mladeniškega srca. Vsak deklič mora odkritosrčnost ljubezni le po tem spoznati, da upošteva mladenič to nežno stran prave ljubezni. Ako je kdo preveč vsiljiv in ne upošteva neomajnih pravil svete sramežljivosti, hoče sluš

žiti popolnoma prostaško svojim umazanim čutnim izbruhom in te za nje zlorabiti, potem vedi, da je njegova ljubezen le puhla fraza. Vsak ženin je le toliko vreden, kolikor zna upoštevati čistost svoje neveste. Ako ti ponuja ljubezen, kdor nima svete spoštljivosti, potem vedi, da ne moreš biti z njim srečna.

V neki drugi dekliški knjigi (Lebar, Med pomladjo in poletjem.) beremo takole: Spoštovanje pred ženino čistostjo je globoko ukoreninjeno v človekovem srcu. Že poganska zgodovina nam o tem poroča. Če so v Rimu čiste svečenice uživale večje pravice kakor vse druge žene, če so že Grki v devici Palas Atene častili božansko modrost, če so germanske valkire veljale za sliko junaške moči, kaže vse to, kako globoko se je prav moški svet klanjal neoskrunjeni ženi. In vselej je bil znak moralnega propadanja, če je kak narod prenehal čast žene spoštovati. Ne smemo pa zapirati oči, ko temni oblaki prav takega propadanja za-temnjujejo tudi našo dobo. Nobena stvar toliko ne sramotí modernih rodov kot prav ta, da je spoštovanje pred čistostjo žen in deklet iz širokih krogov izginilo.

Človek hodi osramočen po mestnih ulicah... Vse ženstvo je prav za prav izpostavljeno javnemu sramotenju. Le poglejmo: izložbe, knjige, časopise, slike, plakate, lepake in letake, zabavišča, gledališča, kino itd., vsepovsod je ženina slika v vseh oblikah prikrite in neprikrite nesramnosti izpostavljena.

Pa današnje ženstvo tega niti ne čuti in se temu niti najmanj ne upira. Saj drugače bi ne bilo mogoče, da je toliko sicer neoporečnih žen, ki s svojo obleko ves ženski spol sramote.

Vsaka čista žena in dekle ima naravnega varuha in vodnika, ki se mu v vseh teh vprašanjih lahko zaupa, namreč sramežljivost. Sramežljivost stoji na straži pred otrokovim paradižem že mnogo

prej, preden se mu oči odpro, in okoli sramežljive deklice je vsa čuječa in jo obdaja kakor plameni goreči grm. Paziti moramo, da je karkoli ne spoždrine z njenega mesta čuvarice najsvetejšega; kajti vemo, kako hitro se to zgodi. Kakor nežna pomladna cvetka je, ki takoj uvene, če se je dotakne nepoklicana roka.

V cvetlični knjigi »Naše prijateljice« je tako le opisana neka izredna rastlinica, ki se imenuje »sramežljivka«: To grmičasto rastlino s pernatimi listi, ki je doma iz Brazilije, ne goje vrtnarji radi lepote ali uglednega cvetja, ampak zato, ker je zanimiva njena izredna občutljivost. Sramežljivka je namreč zelo nervozna damica. Čim se dotakneš enega peresa, že se zganejo in sklopijo vsi listi. Vsak dražljaj, tudi sunek prepriha povzroči na listih, ki so sestavljeni iz štirih pernatih peres, čudno gibanje. To gibanje je trojno: najprej se ozka, nasproti si postavljena peresca sklopijo navzgor in nagnejo nekoliko navspred, nato se pecelji vseh štirih peres približajo drug drugemu in slednjič se povesi tudi glavni pecelj celega lista. Toda zoper dotikljaj, s katerim si razdražil en list, se takoj enodušno upró tudi vsi drugi. Obenem ko se sklopi razdraženi list, posnemajo te kretnje tudi drugi listi, kar je botanik dobro označil z latinskim imenom, ki ga je dal tej rastlini: *mimosa pudica* (*mimos* — posnemovalec, *pudicus* — sramežljiv). Vendar se razdražena sramežljivka, če jo pustiš na miru, kmalu spet potolaži ter razprostré svoje liste v prejšnji položaj. Tudi ponoči se listi sklopijo in ohlapnejo, kakor da je sramežljivka zadremala. Starejši listi niso več tako občutljivi. Takisto otrpne in se nič več ne razburja sramežljivka, ki jo prepogosto dražiš. Posebno občutljiva je v toplovlažnem ozračju, kjer ji je najbolj po volji. V pretoplem ali prehladnem prostoru se njena občutljivost ne pojavi. Škoduje ji tudi tobakov dim.

Kako je ta čudna rastlinica lepa podoba sramežljivih deklet, ki jih žali vsak nedostojen dotik, vsak duh strasti in celo zadimljeno ozračje razuzdane fantovske družbe. Kako nazorno kaže, da izgubi dekle sramežljivo občutljivost, če se prepušča dražljajem počutnosti.

Vrnimo se od te rastlinice zopet v dobo »Med pomladjo in poletjem«, kjer slišimo o sramežljivosti nadalje: Kjerkoli njenega svarečega glasu ne poslušajo, obmolkne, ker noče biti vsiljiva, skrije se sama vase, dvigne še tu pa tam svareči glas, a polagoma utihne popolnoma. Kateremu dekletu se je to primerilo, to ni več ono prejšnje, nežno, res deklinško dekle. Oči ne zna več obvladati, razdovedne in neugnane so ji postale. Nič več ni v njih tistega globokega sijaja, ki je prihajal iz solnčnih višin in je sijal vsepovsod. In kdor pozna dušo in njeno življenje, kmalu opazi, da se je svetišču podrla ograja in ima vanj dostop vsakdo. Vé pa tudi, da bodo tu kmalu razvaline, ako se zadnji hip ne bo našla usmiljena roka, ki bi vnovič postavila podrti ograjo. Pa le pomislimo, kako žalostne so take razvaline svetišča!

Prebivalci po oazah puščave Sahare imajo zelo lepo pripovedko o bolečini puščave. V tihih nočnih urah zaveje veter od morja sem preko peščne puščave; ta veter dvigne drobán pesek; milijoni drobnih peščenih zrn se zganejo in to gibanje povzroči žalostne, tožeče glasove, kakor bi ranjena zver poslala svoj zadnji žalostni krik preko puščave, ki je sicer vsa tiha in pokojna. Takrat pravijo Arabci: Puščava toži, ker je — puščava; joka za cvetočimi vrtovi in žitnimi polji, ki jih je nekdanj imela, a jih je izgubila.

Tudi mi poznamo take tožbe iz src, ki jih je opalil plamen strasti, in vemo, kako otožne so take tožbe iz mladih ust, ko duša joka za izgubljenimi cvetovi in venci. Vemo tudi, da je mogoče te cvetove in to umrlo dušno lepoto si vnovič pri-

dobiti s kesanjem in pokoro, a vemo tudi, da niso nikoli več tako lepi kot so bili oni iz prvotnega raja. Saj vemo, kako bridko pribije naša narodna pesem, ko tolaži deklet, ki žalostno poveša oči, ko jo vpraša, če ji je mar usahnil rožmarin ali če se ji nagelj suši. Potolaži jo, da dobi še semena za cvet in še vršiček za rožmarin, toda bridko in otožno pristavi:

*»A nikdar več tako ljubó
kot prvi ni duhteč...«*

Dekle pa, ki vrtiček svojega srca z vso zvezstobo varuje, je kakor kraljica. Saj smo že slišali o ženah in dekletih, katerih navzočnost že zadošča, da se v njih bližini niti ne sliši kaj prosteskega ali nizkotnega. Okoli njih veje planinski veter z vso svežostjo. Tiha veličina jih obdaja, ki tudi suroveža prisili, da umolkne, ker čuti: tu je nekdo, ki nosi kraljevsko krono. To je tista kraljevska in vladarska moč ženstva, ki je današnji svet več ne pozna...

Mnogi tožijo dandanes zeló čez fantovsko razuzdanost in izprijenost. Toda morali bi resnici na ljubo z žalostjo ugotoviti, da so tega v veliki meri kriva dekleta. Od narave je dan dekletu v večji meri čut sramežljivosti, da bi varoval njo in bi bila ona — vsa čista v varstvu te sramežljivosti — tudi angel varuh mlademu moškemu svetu. Žalibog je pa dandanes vsled najraznovrstnejših vplivov mnogo deklet, ki so izgubile vsak čut sramežljivosti in deklinške dostojnosti. Koliko jih je, ki jih zlasti mestna služba izkvari! Če pogledamo dandanašnje plese, ki so vedno bolj pogosti in vedno bolj nedostojni in ki prodirajo do zadnjih vasic in podirajo pri premnogih zadnje ostanke dobrega in plemenitega, moramo z bridkostjo misliti na prihodnji rod, ki bo imel take fante za očete in take žene za matere. Rod raste iz družine in družinsko življenje temelji na pošteni ljubezni.

Dandanes pa se je pri premnogih ljubezen izpačila v nečist greh in neukrotno strast.

Lep simbol dekliške ljubezni je nageljček. Kako lepo nam to ljubezen pokaže pesnik v naslednji pesmi:

*»Z okenca zelenega
nageljnov rudečih smeh
se razliva v kitah dveh
do poljá rumenega.*

*Prva kita
se razcvita
za Device
praznik svet.
V hram Kraljice
prvi cvet!*

*Druga kita
ni povita
za nikogar
kakor zanj.*

.
.

(S. Sardenko.)

Kako lepa je taka čista dekliška ljubezen, ki cveti in duhti zraven lepe in svete ljubezni do Marije. Ona goji svoje nageljčke in jih deli med svojo sveto nebeško in lepo človeško ljubeznijo; med ljubeznijo do Marije, ki ji je varuhinja v življenju, in do njega, ki ji bo pošten družabnik v življenju. Kako lepa je »Dekletova molitev« pred Marijinim znamenjem, ko je dekletov ženin v nevarnosti na bojnem polju:

*»Pred tabo klečim, izvoljena Deva,
ihtim in drhtim objokana reva...
Kot solnčece čist moj srčni je žar,
ne bo me ga sram pred tabo nikdar...«*

(S. Gregorčič.)

Oh, da bi moglo vsako dekle tako moliti pred Marijo in z nageljčkom, simbolom take lepe in poštene ljubezni, krasiti njeno podobo! Tako dekle zna in more biti v svoji ljubezni tudi res zvesto in štanovitno. Toda v današnjem času vidimo toliko vihravosti in nestalnosti. Zvestoba je

bistvena lastnost ljubezni, ki sega ne le do groba, temveč preko groba. V današnjem mladem svetu pa je tako malo te zvestobe in stalnosti, ker razmerje, ki veže mnoge mlade ljudi ni ljubezen, temveč le strast, ki je le hipna in minljiva. Na takih temeljih pa se ne da zgraditi življenjska sreča.

Kakor gresta skupaj ljubezen in zvestoba, prav tako nageljček in rožmarin. Takole poje pošteno in resno dekle:

*»Rasti, rasti rožmarin, ti deviški drag spomin!
Rožmarin ima svoj duh, naj bo zelen al' pa suh.
Kadar jaz umrla bom, venec lep imela bom
z rožmarina zelen'ga, z nageljna rudečega...«*

Izprijeno dekle pa poje:

*»Vrtec si bom razkopala,
drobne rožce vanj pos'jala,
nageljne in rožmarin,
da bom golj'fala fante ž njim.«*

(Štr. 2234.)

Naj bi mladi ljudje spoznavali resnost in svetost ljubezni, ki jim ima postati nekoč po zakramentu svetega zakona življenjska vez in podlaga in temelj sreče. Naj bi jim bil nageljček in rožmarin, ki si ga tako radi izmenjavajo, simbol poštene in trajne, resne in globoke predporočne ljubezni. Vsak nageljnov cvet in vsak rožmarinov vršiček, vsak izraz njihove medsebojne ljubezni in zvestobe naj bi bil po Mariji posvečen. Naj bi vladalo tako medsebojno spoštovanje, da bi se jim ne bilo treba pred Marijo sramovati teh čustev. V nevarnostih, s katerimi je zaradi človeške slabosti združeno tudi najčistejše in najresnejše razmerje mladih ljudi, naj bi bila Marija varuhinja in čuvarica poštenosti in nedolžnosti. Kakor prijeten vonj njiju nageljna in rožmarina naj bi

duhtela do Marije njiju molitev in ponižna prošnja, da ju ona obvaruje greha in jima pomaga v pristan srečnega in blagoslovljenega zakona.

Tako poje pesem:

*»Lepa je roža nageljnov cvet;
angeli so jo trgali
in jo fantičem šenkali ...*

(Štr. 4921.)

Da bi pač dekleta, ki trgajo svoje nageljne in jih fantom dajajo, bile po svoji poštenosti res kakor angeli. Ravno tako pravi pesem potem, da so nebeški angeli trgali rožmarin in ga fantom šenkali. Pa to niso bili nageljčki, ampak nebeški angelčki, in tudi ni bil to rožmarin, temveč Jezus, Marijin sin!

Kako silno lepo so prepletene vse te misli o angelski čistosti in o Jezusovem duhu, ki naj bi blestéle in duhtéle iz tega dekliško-fantovskega cvetja in iz vsega njihovega medsebojnega razmerja! Ljubezen in zvestoba, fantič in dekle, Jezus in Marija, vse to naj bi bilo v najlepšem blagoglasju in lepozvočju, v sveti skladnosti in čisti dostojnosti.

Kakor sta ženina v Kani galilejski povabila poleg Jezusa tudi njegovo Mater Marijo na svojo ženitnino, prav tako naj bi povabili to nebeško Gospó vsi mladi svatje s poštenim predzakonskim življenjem in čisto predporočno ljubeznijo. In le taki, ki so se znali pred zakonom varovati greha in so se medsebojno spoštovali, bodo zmogli prav to medsebojno spoštovanje tudi v zakonu; in prav to spoštovanje, ki je zares prava ljubezen in zvestoba, katera ju obvaruje premnogih grehov v zakonu in jim da moč uravnati svoje življenje po božji postavi in zapovedi sebi v posvečenje in svojim v lepo življenje.

Mladim v njih predporočni in poročenim v njih zakonski ljubezni naj doni kakor neprestan

odmev iz narodne pesmi klic Marijin: »Le bod'te čistega srca, pa bom za vas prosila!«

Le taki starši, ki po čistem predzakonskem življenju živijo tudi čisto in pošteno zakonsko življenje, bodo zmožni in sposobni s pomočjo božjo in Marijino vzgojiti čist in moralno zdrav rod in ohraniti svoje sinove in hčere čiste in nepokvarjene prav tja do poročnega oltarja ali do groba.

Kakó globokopomembna je tista narodna pesem, v kateri poje dekle, da ji iz srca rožca raste, lepa bela lilija. Marija jo je utrgala in je dekletu spletla zanjo venček z rožmarina in nageljna. Prav do poročnega oltarja prinese pošteno dekle neoskrunjeno lilijo svoje srčne nedolžnosti, tam ji jo pa Marija zamenja za šopek nageljčka in rožmarina zakonske poštene ljubezni in trajne zvestobe.

Kakor je nageljček in rožmarin prav naš narodni cvet, ki tako lepo dehtí ob hišnem oknu, tako naj bi duhtela po vseh naših domovih kot pristno naša, v ljudstvu ukoreninjena lastnost: trajna, zvesta in poštena predzakonska in zakonska ljubezen v časno in večno srečo vseh.

Mati Marija pa, ki je kot simbol svoje lepe ljubezni v narodni pesmi trgala lepe rožce nageljne in jih v šopek povila svojemu možu Jožefu, naj bi vso to ljubezen posvetila in blagoslovila po svojem Sinu Jezusu prav kakor tam v Kani galilejski. Marija, *Kraljica naših družin, varuhinja mladostne nedolžnosti in lepe zakonske ljubezni — lepo ovenčana z nageljčki in rožmarinom — naj bi čuvala naše ljudstvo in dom!*

*Nebes Gospá, Brezmadežna!
Razlij svoj sveti blagoslov
na našo zemljo in naš krov,
da bomo narod Jezusov!*

(Božji spevi, 92.)

Blagoduh.

Ti, o Marija si čudežni cvet,
tvoja vonjava napaja ves svet.

(Zdrava Marija, 76.)

V svojem spisu »V vrtu Majnikove kraljice« je napisal Ernest Mlakar: »Nikdar še nisem videl tako lepega vrta. Najprijetnejši vonj mi je za-
dišal naproti — *vonj najkrasnejših cvetic.*«

Legenda nam pripoveduje, da je najslajši vonj obdajal mrtvo truplo Marijino, in da je ta vonj zaduhtel tudi iz njenega groba, ko so ga bili čez tri dni odprli in našli praznega, ker je bilo telo Marijino že v nebesa vzeto.

V liturgiji praznika Marijinega vnebovzvetja ali rožnice vse duhti najslajših *svetopisemskih vonjav*. V berilu slišimo iz Sirahove knjige k sklepu besede: »Kakor cimet in dišeči balzam *sem vonj razširjala*; kakor izbrana mira sem razširjala *sladkost vonjave.*« (24, 20.) V evangeliju o sestrah Mariji in Marti nam ob imenu Marijinem zaduhti vsaj v spominu vonj dragocenega mazila, s katerim je bila ta Marija mazilila Jezusa, kakor nam to evangelist takole opiše: »Šesti dan pred večerjo je Jezus prišel v Betanijo, kjer je bival Lazar, ki je bil umrl in ga je Jezus obudil od mrtvih. Napravili so mu tam večerjo in Marta mu je stregla, Lazar pa je bil z njim med gosti

pri mizi. Marija je vzela funt dragocenega olja od pristne narde in mu je mazilila noge ter jih obrišala s svojimi lasmi, in hiša se je napolnila z vonjem od olja.« (Jan. 12, 1—3.) In ta Marija je med ženami, ki so hotele maziliti telo Jezusovo, kakor nam poroča sveti Marko: »Ko je minila sobota, so kupile Marija Magdalena in Marija, mati Jakobova, in Saloma dišav, da bi ga šle mazilit.« (16, 1.)

V brevirskih branjih in molitvah imamo na rožnico še sledeča duhteča svetopisemska mesta: »Videl sem jo kakor ljubko golobico prihajajočo nad potoke vodá; neprecenljiv je bil silni *blagoduš* njenega oblačila. In kakor pomladni dnevi so jo obdajale cvetke rož in lilije dolin. Kdo je ta, ki se dviga iz puščave kakor dimni steber *dišav mire in kadila?*« (I. Rp.) »Kadar je kralj pri svoji gostiji, daja svoj duh moja narda. Moj ljubi mi je šopek mire, ki počiva na mojih prsih. Moj ljubi je (cvetni) grozd ciperski iz vinarstva engadinskega.« (III. L.) »Mira, žafran in kasija duhté iz tvojih oblačil, iz slonokostenega doma...« (VII. Rp.) »Pohiteli smo v blagoduš teči vonj tvojih oblačil; deklice so te zelo vzljubile!« (3. ad L.)

Imamo še več mest iz svatovske Visoke pesmi, ki nam pogosto zaduhtijo s svojim sladkim vonjem v cerkveno liturgijo. Vse polno je tam navedenih dišav in dišavnih rastlin, ki so se uporabljale zelo pogosto in bile zelo priljubljene. Ženske na Jutrovem nosijo dišave in mazila s seboj ter jih pri gostijah izlivajo v čast svojim dragim, da lepo diši po hiši, kakor vemo, da je to storila Marija Magdalena, ko je bil Jezus v Betaniji.

Lep in prijeten vonj je v svetem pismu podoba dobrega imena, ki ga daja čednost, in tudi podoba čednosti same. Tako pravi sveti Pavel: »Vonj Kristusov za Boga smo!« (2. Kor. 2, 15.) V Visoki

pesmi primerja najprej ženin svojo nevesto lepo-
duhtečemu vrtu: »Zaprta vrt si, sestra=nevesta mo-
ja, zaprta vrt... Tvoji poganjki so raj margaranov
s sadom njih jabolk, cipri in narda, narda in ža-
fran, kasija in cimet z vsemi drevesi z Libana, in
mira in aloa z vsemi prvimi mazili...« Nato za-
kliče nevesta ženinu: »Sever, dvigni se in pridi,
jug, prepihuj moj vrt, in cede naj se njega di-
šave!« (V. p. 4, 13—14.) Tako se oprime ona ženi-
nove prispodobe. Veter je tu podoba Svetega Du-
ha; severni veter pomeni milost očiščevanja, južni
pa toploto ljubezni. Tako želi nevesta, naj bi Sveti
Duh očistil njeno srce, ga ogrel z božjo ljubeznijo
in *prijetnega naredil z vonjem lepih čednosti*. V
tem pomenu moramo razumeti tudi besede, ki jih
Cerkev obrača na *Marijo*: »Kakor cimet in dišeči
balzam sem vonj razširjala; kakor izbrana mira
sem razširjala sladkost vonjave.« Vse te *sladke
vonjave so Marijine čednosti*.

Ne moremo zadostno razveseliti nebeške Ma-
tere, če ne povijemo v njen šopek še nekaj bla-
goduhtečega cvetja. Saj je že med dosedanjimi
precej lepoduhtečimi cvetki, toda vsaka je imela
svoj poseben namen in pomen. Sedaj je treba, da
povijemo nekaj cvetja samo zaradi njegovega
sladkega vonja, ki naj nam bo simbol čednosti,
katera s svojim *lepim zgledom* na zunaj razširja
prijeten vonj dopadljivosti.

Veliko imamo takega vonjivega cvetja in ze-
lenja, kakor imamo tudi veliko različnih lepih
čednosti. Poleg rožmarina in roženkravta je moč-
no priljubljena bažilika in rezeda in še marsika-
tera druga blagovonjiva rastlina. Imamo pa cvetko,
ki duhti že po svojem imenu, ta je *blagoduh*,
calycantus floridus, ki je lep vrtni grm. Cvetje
ima temnorujave barve s preblagim duhom, ki spo-
minja nekoliko na zrele jagode, nekoliko na na-
geljčke; toda vsa nekam požlahtnjena je ta vonja-
va. Cvete od maja do avgusta. Druga vrsta bla-

goduha cvete v januarju in februarju, ima blede-
zolto cvetje s čudovito sladko vonjavo.

Blagoduh je žlahten grm, ki ne bi smel manj-
kati v nobenem količkaj upoštevanja vrednem
vrtu.

*Blagoduh, simbol lepega zgleда; lep zgled pa
izliv ljubezni do Boga in do bližnjega.*

Da bi nam izravnal pot do zveličanja, nas je
Jezus učil ne le z besedo, temveč še bolj s svojim
zgledom. Saj sam pravi: »*Zgled sem vam dal, da
bi tudi vi delali, kakor sem jaz storil!*« (Jan. 13,
15.) Jezus je veliko molil; ko so ga njegovi učenci
zopet nekoč videli, da je odmolil, so ga zaprosili,
naj tudi njih uči moliti; tako jih je zajel njegov
zgled. (Luk. 11, 1.) Ko govori sveti apostol Peter
o trpljenju, pravi: »K temu ste bili namreč pokli-
cani, ker je tudi Kristus za vas trpel in *vam za-
pustil zgled*, da bi hodili po njegovih stopinjah.
On ni storil greha in tudi zvijače ni bilo v njegovih
ustih; ko je bil zasramovan, ni sramotil, ko je
trpel, ni pretil, temveč je prepuščal njemu, ki pra-
vično sodi; sam je naše grehe na svojem telesu
nesel na križ, da bi mi grehom odmrli in živeli
pravičnosti.« (1. Pet. 2, 21—24.)

Sveti Pavel nam kliče: »Prosim vas, posnemo-
valci moji bodite«, kakor sem jaz posnemovalec
Kristusov. (1, Kor. 4, 16.) Če se nam pa apostol
postavlja za zgled kakor posnemovalec Gospodov,
kak vzor za posnemanje nam je šele Gospodova
presveta mati Marija? Ona je *Podoba pravice* ali,
kakor latinsko pravimo, *Ogledalo pravičnosti*, kar
pomeni *vzor in zgled vse svetosti in čednosti*.

Sveti Ambrož pravi: »Marija je bila taka, da
je njeno življenje šola za vse... V njej se zrcalijo
kakor v ogledalu lepote čistosti in oblike čednosti.
Tu si jemljite zgled za življenje, kjer vam kakor
v vzoru kažejo očitni nauki kreposti, kar je treba
popraviti in česar se treba varovati ter kaj ob-
držati.« Sveti Bernard Sijenski pravi, da je Marija

ogledalo krščanskega življenja, v katero morajo vedno gledati tisti, ki hočejo s Kristusom vladati. Papež Leon XIII. je pisal: »Božja dobrota in previdnost so nam dali v Mariji vzor vseh čednosti, ki je ves za nas ustvarjen. Ko premišljujemo njo in njena dela, nas ne preplaši blésk božjega veličanstva, temveč se v zavesti, da nas z njo veže skupnost narave, čutimo bolj vzpodbujani k posnemanju.« Sveti Hijeronim pravi, da takrat Marijo prav zares častimo in ljubimo, kadar se z vsem srcem prizadevamo, jo posnemati. Sveti Ambrož pa nas opominja, da kdor želi prejeti od Marije plačilo, mora posnemati Marijin zgled.

Naš življenski poklic je, da moramo biti posnemovalci božji. Kristus nam kliče: »Bodite popolni, kakor je popoln vaš Oče nebeški!« (Mat. 5, 8.) Sveti Pavel nam kliče: »Posnemajte Boga kakor ljubljeni otroci!« (Ef. 5, 1.) Kakor da bi se zavedel, da je to nekoliko previsoka zahteva, nas drugič pozove, naj njega posnemamo kakor on Kristusa. Božje veličanstvo, njegova svetost in pravičnost nas uboge grešne zemljane straši. Previsok vzor je to za nas! Tudi njegov Sin nam je kot vzor neskončno visok zaradi svoje božje narave, ki povečuje in neskončno visoko dviga njegovo človeško naravo. Zato nam je Bog kot vzornico pustil preblazeno *Devico Marijo, ki nam s svojim življenjem kliče* enako kakor Pavel z besedami, *naj njo posnemamo, kakor je ona posnemala Kristusa*, in naj se nikaar ne bojimo, ker nam hoče ona sama pri tem pomagati.

Njeno življenje je najlepši odblesk popolnega, čednostnega življenja Jezusovega. Kakor iz zrcala nam iz nje odsevajo njegove čednosti. Njegova ponižnost, njegova krotkost — »Učite se od mene, ki sem krotak in iz srca ponižen!« (Mat. 11, 29.) — njegova potrpežljivost in pokorščina, njegova dobrota in njegovo usmiljenje in vse druge čednosti Jezusovega Srca so najlepše združene v Srcu Ma-

rijinem ter najlepše izražene v njenem življenju. Saj je imela vedno pred očmi ta božji vzor in vse njeno hotenje je bilo usmerjeno v to, da bi mu dan za dnevom v vsem vedno bolj podobna postala.

V šolo zgleđa Marijinega je treba, da gremo in da poslušamo besede Svetega Duha, ki nam kliče: »Ogleduj si njena pota in uči se modrosti!« (Preg. 6, 6.) »Uči se, kje je razumnost, kje je krepost, kje je modrost, da tudi veš, kje je dolgo življenje in sreča, kje svetloba oči in mir!« (Bar. 3, 14.)

Mi moramo žal priznati, da v našem vsakdanjem življenju nimamo dosti podobnosti s Kristusom, kateremu bi morali po dolžnosti svoje življenjske naloge vedno bolj podobni postajati. O svetem Feliksu Nolanskem se poroča, da ga je nekoč neki prijatelj pismeno naprosil, naj bi mu poslal svojo sliko. Na to prošnjo svojega častilca je odgovoril svetnik z uprav svetniško ponižnostjo: »Kako sliko naj Ti pošljem? Podoba starega človeka je preslaba, da bi Ti jo daroval in da bi jo mogel imeti v časti. Vsa je polna gub in nedostatkov, ki jo kvarijo. Podoba novega človeka, ki se upodablja po Kristusu, ni še dovršena. Še veliko nedostaja na njej. Dasiravno že veliko let delam na tej podobi, moram vendar priznati, da se mi doslej še ni posrečilo, jo po resničnosti upostaviti. Potrpi, prosim Te, tako dolgo na izpolnitev svoje želje, da se mi posreči, pokazati Ti dobro posneto podobo!« Če tako misli o sebi svetnik, kaj naj bi rekli šele mi in kako naj bi o sebi mislili? Toda ena je, ki nam more izdatno pomagati. Ta je Marija, v kateri najpopolnejše odseva življenje njenega božjega Sina; ona, ki je v svojem življenju najlepše upodobila čednostno življenje Gospoda Jezusa.

Pravo češčenje Marijino, kakor nas učijo sveti očetje, vključuje v sebi posnemanje Marijino. Če se hočemo izkazati njeni otroci, potem moramo

misлити na to, da moramo po njenem zgledu urediti svoje življenje. Če pa to storimo, potem smo vedno bolj podobni in vedno bližji njemu, katerega živa podoba je bila Marija v svojem pozemeljskem življenju.

Mlada deklica, ki je bila od svoje matere pobožno vzgojena in je v nedolžnosti vzrastla, se je nahajala že leto časa v šolskem zavodu. Tu sredi med njenimi prijateljicami, kjer je vzcvetela kakor rožica, se je hotela vseliti ničemurnost in dopadateljnost v njeno nedolžno in čisto srce. Njena lepota, ki so jo zelo občudovali, ji je dala k temu največ povoda. Nekega dne je pisala materi in jo zaprosila, naj bi ji poslala lepo ogledalo. Čez nekaj časa dospé od matere pošiljatev, v kateri je bilo pismo poleg treh zavojev. Pobožna mati je pisala: »Na tvojo prošnjo Ti pošiljam ne samo eno, temveč tri ogledala. Sedaj lahko vidiš, kako dobro Ti hoče tvoja mamica.« Deklica je bila vsa razveseljena. Vzame prvi zavojček, na katerem je stal napis: »To ogledalo Ti kaže, kaj si sedaj.« Odvije in najde notri lepčkanó zrcalo, v katerem se samó dopadljivo ogleduje. Drugi ovojček nosi napis: »To ogledalo Ti pokaže, kaj boš čez malo ali dolgo časa.« Vsa radovedna odvije in najde v zavojčku malo mrtvaško glavo, izrezljano iz slonove kosti. Po materinem navodilu, ki je bilo dodano, naj bi postavila to mrtvaško glavo na svojo toaletno mizico. Ta »Memento mori« jo je naglo vso zresnil. Na tretjem ovojčku je brala: »To ogledalo Ti kaže, kakšna bi morala biti in v čem je prava lepota.« Z veliko napetostjo odvija še ta zavojček in najde v njem čudovito lep kipček Brezmadežne. Pri tem pogledu zakliče ta dobra deklica vsa gajnena: »Da, moja dobra mamica ima prav! To ogledalo kaže pravo lepoto. Pogosto, da vsak dan se hočem v njem ogledovati in se potruditi, da bom vsak dan napredovala v pravi, resnični lepoti.« Ozdravljena je bila od ničemurnosti, ki se opira

samo na minljivo telesno lepoto, in je postala zvesta posnemovalka in goreča častilka preblažene Device Marije, katera je med vsemi stvarmi božjimi čudežno delo lepote in dobrote.

Nimamo pa samo te dolžnosti, da posnemamo dober zgled, temveč ga moramo tudi dajati. Poleg preblažene Device Marije imamo vse polno vzornikov v nebesih, ki nas s svojim življenjem vzpodbujajo k posnemanju. Oni so nam pa tudi najlepší zgled ne le v posnemanju, temveč tudi v dajanju dobrega zgleda. Kristus sam nam kliče: »Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih.« (Mat. 5, 16.)

Modri Simeon pravi: »Dolga je pot poučevanja; kratka in učinkovita pa pot zgleda.« Približno to pové star pregovor: »Besede mičejo, zgledi vlečejo.«

Beremo o svetem Frančišku Asiškem, da je šel nekoč z nekim redovnim bratom na ulico, da bi pridigala. Prehodila sta več ulic, kjer so ju povsod zasmehovali, a nista spregovorila nobene besedice. Ko sta bila zopet doma, vpraša Frančišek brata: »Brat, kako ti je ugajala moja pridigaja?« — »Oče,« odgovori ta, »kaj naj rečem? Saj nisi spregovoril nobene besede.« — »Oba sva prav dobro pridigala,« mu odvrne Frančišek, »kajti molčé sva prenesla vsa zasmehovanja.«

Med vrtnimi dišavnicami je ena najpriljubljenejših in najlepše duhtečih *rezeda*. O njej pripoveduje legenda takole: Bila sta dva prijatelja, ki sta prisrčno ljubila božjo naravo, posebno mile cvetlice. Toda smrt ju je imela ločiti. Eden od njiju je zbolel in je pred smrtjo za spomin izročil svojemu žalostnemu prijatelju škatlico nepoznane cvetnega semena ter ga prosil, naj bi vsako leto zasadil na njegov grob nekaj tega cvetja. Storil je po naročilu in čez leto doživel veselje, da je imel pred seboj rastlinico, ki je bila sicer

skromna, toda izredno nežna in prav posebno prijetno duhteča. Žal mu je bilo, da je pozabil rajnkega prijatelja povprašati po imenu te cvetke, ki je bila vsem še nepoznana. Po dolgem iskanju in premišljevanju se je odločil, da ji da ime, ki bi zvenelo slično imenu njegove komaj rojene hčerke. Hčerki je bil dal ime *Tereza* in cvetki pa nekoliko spremenjeno: *Rezeda*. Ko je pozneje ta Tereza postala svetnica, so lepo in pristrčno čuvstvujoče duše izbrale rezedo za njeno cvetko.

Če pogledamo v življenje te nebeške Rezede, vidimo, kakó je razširjala krog sebe *blagodejni duh lepih čednosti in lep zgled svetih kreposti*. Trdna vera in zaupanje v Boga, ki se posebno živo kaže v obnovi njenega reda; globoka ponižnost in velika pokorščina, ki jo je izkazovala posebno nasproti svojim duhovnim voditeljem, od katerih je bila celó večkrat nekam prezirana in mučena, ker je niso dobro poznali in razumeli; njena pobožna molitvenost in čudovita gorečnost, ki jo je nagibala k vsakdanjemu premišljevanju; njena plamteča ljubezen, ki je bila tako silna, da si je morala od ljubezni razplamtelo srce hladiti z mrzlo vodo. To so le nekatere izmed mnogih čednosti svete Tereze, te nebeške Rezede, ki je silno veliko dobrega storila že samo z blagoduhtečo močjo svojega lepega zgleda. Ona sama nam iz svojega življenja pripoveduje, da jo je v starosti štirinajstih let slab zgled neke sorodnice in hišnih dekel zavajal k ošabnosti in slabemu govorjenju in je bila vsled tega v veliki nevarnosti, da vedno bolj globoko pade, če bi je ne bil pravočasno *rešil dober zgled*, ki je zveličavno vplival nanjo. Ona pravi: »Naj bi se vsi starši zgledovali nad menoj in bili v tem oziru zelo čuječi!«

Sveti Janez Evangelist nam kliče: »Preljubi, ne posnemaj hudega, marveč to, kar je dobro. Kdor dela dobro, je iz Boga, kdor dela hudo, Boga ni videl!« (3. Jan. 11.)

Dobremu zgledu nasproten je slab zgled in pohujševanje ter zapeljevanje. Koliko in na koliko načinov se v tem oziru greši! Ozrimo se na ženske in njihovo včasih tako nedostojno nošo, ki se že tako širi, da vedno bolj ubija pristno žensko tankočutnost in plemenito sramežljivost. V življenju svetega Karola Boromejskega beremo, da je videl nekoč na praznik neko gospó v nedostojni obleki prihajati v cerkev. Ta svetnik, ki se je silno veliko prizadeval, da bi odvrnil vsako pohujšanje od svoje črede, se je po pravici bal, da bi gospa s svojo nedostojno obleko dala pohujšanje in ji je zato stopil naproti z besedami: »Kam hočete?« »V cerkev!« mu odgovori ona. On ji pa odvrne: »Bi se moralo misliti, da greste na plesišče ali v gledališče. Proč od tu, pregrešna ženska! Poberi se! Pojdi in na skrivnem objokuj svoje razuzdanosti, a ne hodi sem, Gospoda Boga v njegovi hiši s svojo ošabnostjo zasmehovati in s svojo nesramnostjo duše pridobivati za greh in pekel!«

Če pogledamo v moški svet, koliko je tam slabega zgleda s preklinjevanjem, nespodobnim govorjenjem, pijančevanjem! In najbolj žalostno je to, da so premnogi starši takó brezvestni, da dajajo slab zgled svojim lastnim otrokom, in takó brezskrbni, da prepuščajo svoje otroke slabim zgledom drugih in raznoličnim pohujševanjem. Kak strašen odgovor bodo imeli pred Bogom! Vedno in vedno zopet bi jih trebalo svariti in opominjati; toda žal premnogim vsi opomini, ki jih slišijo v cerkvi in spovednici, nič ne izdajo. Naj bi taki resno premišljevali besede Gospodove, ki pravi: »Kdor pa pohujša katerega teh malih, ki v me verujejo, bi mu bilo boljše, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morjá. Gorjé svetu zaradi pohujšanja!« (Mat. 18, 6—7.)

Kar je v lepem vrtu škodljiv in smrdljiv ple-

vel, to so v božjem vrtu ljudje, ki dajajo slab zgled in pohujšanje; taki morejo pričakovati le žalostno usodo, ki čaka ljuljko, katera bo v ogenj vržena in pokončana.

Toda vrnimo se rajše za hipček zopet v vrt naše ljube nebeške Gospé, pod ljubkoduhteči grmiček blagoduha — njenega prelepega zgleada.

Če je *Marija* vsem lep zgled, je *prav posebno lep zgled za ženski svet*. Kako modro je ravnala tista mati, ki je poslala svoji hčerki Marijino podobo kot ogledalo, ki naj bi ji kazalo, kakšna bi morala biti. Dandanes imajo ženske navado, da nosijo vedno in povsod s seboj ogledalo in se ob vsaki primerni in neprimerni priliki v njem ogledujejo in lepšajo. Tudi v cerkvi se mnoge ne znajo premagati in jim je nad vse njihova zunanost, pozabljajo pa pri tem na svojo notranjost; skrbijo za lepoto glave, pa pozabljajo, žal, na lepoto svoje duše. Naj bi nosile rajši s seboj podobo Marijino in se v njej ogledovale in po njenem zgledu ravnale. Marija — vzor žen in deklet! O da bi se vsaka večkrat vprašala: »Kako se je pač zadržala preblažena Devica in blagoslovljena Mati Gospodova v domačem krogu, v občevanju z osebami drugega spola? Kako pri delu in kako v hiši božji? Kako je nastopala v javnosti in kakšno je bilo vse njeno govorjenje in ponašanje?« Pobožno in verno srce bo dalo ženam in dekletom pravi odgovor na vsa taka vprašanja. Potem naj svoje lastno življenje obzrcalijo s tem ogledalom Marijine podobe, da spoznajo, kaj imajo na sebi spremeniti in poboljšati, da bi njej vedno podobnejše in ljubše postajale.

Rimski cesar Avgust je imel razuzdano hčer Julijo. Ko so jo nekoč zaradi njenega slabega zgleada opomnili, da je vendar cesarjeva hči, je odvrnila: »Če smé moj oče pozabiti, da je cesar, tudi jaz lahko pozabim, da sem cesarjeva hči!«

Ti imaš Marijo za svojo Gospó in Kraljico, za svojo nebeško Mater. Kakor ona tega nikdar ne pozabi, tako tudi ti tega pozabiti ne smeš in se moraš truditi, da te Matere vedno bolj vreden postajaš s tem, da jo posnemaš in se po njenem vzoru upodabljaš, dokler ne vzcveš v blagoduhtečega otroka nebeške Rože Marije.

*Čednosti tvoje, nebeška Gospá,
svetnikom so kazale pot do neba.
Ti si vzgojila, jih okrasila
brezmadežne sredi sveta...
Vodi še nas, o Marija takó,
da bomo prispeli gotovo v nebó!...*

(Zdrava Marija, 4.)

Zvončki in trobentice.

Zvonček moj nežni, oj zvonček moj snežni,
 kaj mi ob snegu kopnečem sloniš? ...
 mnogo krasnejšo bom dal ti nalogo...

— — — — —
 Oj to se v travi jasno bliska,
 po jarkih vse svitló, zlató,
 stotisoč tam trobentic piska
 glasan pozdrav domu v nebo!

(S. Gregorčič.)

Pesnik zapoje lépo pesem zvončku, tej zgodnji pomladanski cvetki. Vprašuje ga:

»Zvonček moj nežni, o zvonček moj snežni,
 kaj mi ob snegu kopnečem sloniš?
 Reci, k pokopu li zimi nadležni,
 ali k nastopu pomladi zvoniš?
 Tvoje svetišče je nizko, ubogo,
 kvišku moj zvonček, iz talovih tal!
 Mnogo krasnejšo bom dal ti nalogo,
 lepše zvonišče ti bodem izbral.
 Pojdi, na prsi se devi nasloni,
 sneg je v teh prsih in ti si snežán;
 ondi o srčni pomladi ji zvoni,
 cvet ji življenja izvabi na dan!«

(S. Gregorčič.)

Beli, nežni pomladanski zvonček je pesniku simbol snežnobele mladostne nedolžnosti dekliške, ko je njenega srca krepost še snežnobela in neoskrunjena. Kako lepa je ta nedolžna srčna pomlad dekliška. Kako lepo nalogo ima beli zvonček na njenem srcu.

Mi pa mu hočemo dati še lepšo nalogo in ga hočemo iz njegovega nizkega stališča prestaviti v vzvišeno svetišče Marijino; Devi brezmadežni ga želimo pokloniti na srce, naj bi ji prizvanjal in oznanjal neprestano našo hvaležno ljubezen. *Na Srcu Marijinem naj nam bo zvonček simbol njene večnohvaležne ljubezni do Boga in naše večnohvaležne ljubezni do Marije.* Naj bi snežnobeli cvetni zvončki prav to pomenili, kar pesnici srebrnozvoki cerkveni zvonovi:

»Srebrni zvonovi, kaj kličete z viška
čez griče in solnčne planjave?«
— Najlepši naš Avel —

Naj bi oznanjali našo hvaležnost in prizvanjali neprestano kakor v sveti daritvi našega življenja: »Zdrava, Marija! Pozdravljena, zahvaljena, Kraljica, Mati usmiljenja!«

In podoben pomen imajo tudi *trobentice*. Legenda pripoveduje o njih takole: Angeli božji so v nebeškem dvoru prepevali pesmice svete; toda pri petju so jim iz belih rok popadale zlate trobente. Padale so od zvezde do zvezde in padle slednjič na zemljo. V tla so se vsadile te zvočne zlate trobente in iz njih so vzrastle nove *zlatorumene cvetke trobentice*, da bi zemlji leto za letom novo pomlad oznanjevale.

Druga legenda, ki jo tako lepo obdela pesnik (Gregorčič), pravi, da so trobentice vzklile iz zlatega prahu solnčnih žarkov. Zato jih pesnik imenuje »solnčne matere rojenci« in »svetov nebeških izseljenci«. Kadar zasije na nebu pomla-

dansko solnce, se mu tu doli nasproti posmeje »solnčec stotisoč«, porojenih iz solnčnega prahu. *Marija nam je solnčna Mati*, ki nam je rodila »*Kristusa-Solnce*«; zato so po pravici tudi te *zlate trobentice Marijine cvetke*. Njene so, naj jih že gledamo kot hčerke solнца nebeškega ali kot angelske trobentice nebeške. Kot solnčni utrinki nam s svojim zlatim bleskom *slavijo solnčno Devo*, kot angelske trobentice *glasijo njeno slavo in našo hvaležno ljubezen do nje*.

Ob največjih praznikih slovesno *zvonijo zvonovi* čast in slavo božjo in njegove presvete *Mater* Marije; ob takih praznikih, ko opravlja sam sveti oče sveta opravila, donijo v največjem svetišču, v svetega Petra rimski cerkvi, *srebrne trobente*.

V pomladnem jutru, ko se prebuja narava iz zimskega spanja in vzklije praznik novega, mladega življenja, obudi sam Oče nebeški po bregéh in po doléh na milijone *srebrnobelih snežnih zvončkov* in *solnčnorumenih zlatih trobentic*, da *prizvanjajo in oznanjajo slavo in čast cvetne Kraljice svetá*. Temu donenju in zvonanju vse narave se morajo harmonično prilagoditi tudi naše duše in naša srca v hvaležnem slavospevu nebeški *Gospé*.

Trobentic je veliko vrst; najlepše cveteče in najslajše duhteče so planinske trobentice ali ječlični. Gojijo jih tudi po vrtovih in cvetličnjakih kot prvo pomladansko cvetje, a tistega duha nikdar ne dosežejo, kakor ga daja njihovim planinskim sestricam božje solnce in zrak nebeški.

Če bi prevedli nemško ime za našo trobentico (Schlüsselblume), bi ji morali reči ključnica ali cvetek=ključek. Legenda pripoveduje, da je sveti Peter izgubil nekoč svoje zlate nebeške ključe, ki so padli na zemljo in so iz njih pognale zlatorumene cvetlice, ki so jim zrekli »ključki«. S pomočjo teh cvetic so se lahko dvigali skriti za-

kladi. Tako pripoveduje neka pravljica, da je neki pastir s »ključkom« ali trobentico odklenil oboz kano duplino, v kateri je našel zaboje polne ovčjih zob. Kar tako brez premisleka je zagrabil nekaj pesti teh zob in jih vtaknil k sebi. Cvetko je zavrgel in odšel. Drugo jutro je našel v žepih čisto zlato.

Pravljica je to, toda zelo pomembna nam postane, ako vzamemo *trobentico kot simbol*, ki naj bi oznanjal našo *hvaležnost do Boga in božje Matere Marije*. Kajti *hvaležnost je zares ključ do nebeških zakladov*.

Združimo torej v šopek slave Marijine ta lepi *dvozvok hvaležne ljubezni*, označene in oznanjene z *zvončki in trobenticami*.

Če se človek poglobi v premišljevanje Marijinega življenja in njenih čednosti in kreposti ter primerja vse to z našim sedanjim češčenjem Marijinim, se mu zazdi, da še veliko manjka do tega stega češčenja, ki ji gré po vsej pravici. Zato razumemo lahko, zakaj dobimo od časa do časa kak njen nov praznik v koledar ali kak nov naslov Marijin v njene litanije. In včasih bi se v takem premišljevanju zahotelo, da bi jo počastili z naslovom: »*Devica najhvaležnejša!*« Sveti Alfonz Ligvorski pravi v nekem premišljevanju k prazniku rojstva Marijinega: »Marija je bila od prvega trenutka svojega življenja *polna hvaležnosti* do Boga in si je takoj prizadevala, da bi veliki zaklad mišlosti, ki ji je bil izročen, dobro uporabljala.«

Ker je imela Marija vse lepe čednosti, in sicer v najvišji človeško možni meri, in ker je hvaležnost prav lepa čednost, pridemo že iz tega sklepanja s svojo lastno pametjo do zaključka, da je morala biti Marija prav zares Devica najhvaležnejša.

Zavest in dolžnost hvaležnosti je tako globoko ukoreninjena v srcu človeškem, da vidimo v vseh časih od najstarejših sem prav do naših dni in pri vseh ljudstvih in narodih, tudi pri najbolj

divjih, žrtve in daritve kot izraz zahvale in dokaz hvaležnosti. Vidimo Kajna in Abela, ki darujeta v hvaležen dar Bogu od pridelka polja in prirastka črede. Vidimo Melkizedekovo daritev kruha in vina v zahvalo za Abrahamovo zmago nad sovražniki. Bog sam je zahteval od svojega ljudstva zahvalne praznike in zahvalne daritve. In on tudi izrečno poziva to ljudstvo k hvaležnosti: »Ko te bo pripeljal Gospod, tvoj Bog, v deželo, ki jo je s prisego obljubil tvojim očetom, Abrahamu, Izaku in Jakobu, in ko ti bo dal velika in prav dobra mesta, ki jih nisi sezidal, hiše polne vsakterega blaga, ki jih nisi postavil, vodnjake, ki jih nisi skopal, vinnograde in oljčne vrtove, ki jih nisi zasadil, in ko boš jedel in boš nasiten, se skrbno varuj, da ne pozabiš Gospoda, ki te je izpeljal iz egiptovske dežele, iz hiše sužnosti. Gospoda, svojega Boga se boj in njemu samemu služi!« (V. Moz. 6, 10—13.) Tu Gospod sam po svojem služabniku Mozesu poudari, v čem je prava hvaležnost: ne pozabiti dobrot, temveč jih imeti lepo v spominu; Boga se bati in njemu v pokorščini služiti. Saj je prav neposredno pred temi besedami opominjal Mozes svoje ljudstvo: »Poslušaj, Izrael, in glej, da storiš, kar ti je zapovedal Gospod, da ti bo dobro in da se še bolj množiš, kakor ti je obljubil Gospod, Bog tvojih očetov, deželo, po kateri se cedi mleko in med. Poslušaj, Izrael, Gospod, naš Bog, je edini Gospod. Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše in iz vse svoje moči.« (V. Moz. 6,3—5.) Najlepši dokaz hvaležnosti je pač ljubezen.

Pri premišljevanju velikih dobrot, ki jih je Bog skazal človeku, je vzkliknil David: »Kaj naj povrnem Gospodu za vse, kar mi je storil?« (Ps. 115, 3.) Prelep zgled, kako se imamo Bogu zahvaliti tudi za trpljenje in bridkosti, nam daja hudo izkušani Job. Ko je bil izgubil vse svoje otroke, svoje črede, vse svoje imetje, pade na zemljo in

moli rekoč: »Gospod je dal in Gospod je vzel; kakor je Gospodu všeč, tako se je zgodilo; Gospodovo ime bodi češčeno!« (Job, 1, 21.)

Iz evangelijev vemo, da se je Jezus zahvaljeval svojemu Očetu nebeškemu pri vsakem važnem dejanju, ki ga je izvršil. Tako se mu je zahvalil, ko je s čudežno pomnoženimi kruhi nasitil dvakrat lačne množice; ravno tako, ko je bil postavil za krament presvetega Rešnjega Telesa.

Prelep zgled hvaležnosti nam je Marija z vsem svojim življenjem; prav posebno očiten pa je ta zgled v njenem prelepem spevu: »Moja duša poveličuje Gospoda...« (Luk. 1, 46 ss.) Potem ko jo je bila Elizabeta obsula z veliko hvalo, je Marija, Mati modrosti in ponižnosti, ki je v svojem srcu dobro spoznala, da je vsa njena odlika le dar Najvišjega, dala temu svojemu spoznanju izraza v svojem slavospevu, ki Boga poveličuje in se mu s tem poveličevanjem najlepše zahvaljuje za vse neizmerne milosti. Ona, poveličana v Mater božjo in v tem svojem materinstvu vsa blažena in v tej blaženosti neskočno hvaležna Bogu, se iz svoje ponižnosti imenuje le nizka dekla Gospodova. Kakor je ponižnost temelj vseh drugih čednosti, tako je tudi prav posebno temelj hvaležnosti, predvsem hvaležnosti nasproti Bogu. Kajti le prava in resnična ponižnost spoznava svojo ničnost in resničnost, da le od Boga prihaja »vsak dober dar in vsako popolno darilo.« (Jak. 1, 17.)

Eden najponižnejših svetnikov božjih je bil sveti Frančišek Asiški. O njem se pripoveduje, da ko je šel nekoč sam po polju, je s palico narahlo udarjal po cvetkah ob potu in jim klical: »Molčite, molčite, ljube rožice, saj vem, kaj mi hočete povedati. Kaj ne da, Boga naj začnem vendar enkrat ljubiti, ki je vas in mene ustvaril, ki je vas tako lepo okrasil in mene tako visoko postavil. Saj ga bom, saj ga bom ljubil!« V svoji preveliki ponižnosti je mislil svetnik, da je še daleč s svojo pravo

ljubeznijo in hvaležnostjo. Kako daleč pa je prav zares marsikateri kristjan. Toliko dobrot in darov je v svojem življenju že prejel od Boga, kateremu se ni morda nikdar prav zahvalil za vse to. Rožce po polju in ptičke po drevju bi mu morale biti neprestano živo očitanje njegove velike nehvaležnosti, ko se on za Boga ne zmeni, one mu pa vsaka po svoje s svojim cvetenjem in duhtenjem in s svojim prelepim petjem izražajo svojo hvaležnost.

Če globoko v življenje pogledamo, vidimo, da je prav zares malo hvaležnosti nasproti ljudem in prav posebno malo šele proti Bogu. Gospod sam se pritožuje nad človeško nehvaležnostjo, ko kliče po svojem preroku Izaiji: »Čujte nebesa in z ušesi poslušaj zemlja, kar je Gospod govoril: sinove sem si izredil, oni pa so me zaničevali. Vol pozna svojega lastnika in osel jasli svojega gospodarja: Izrael pa me ne pozna in moje ljudstvo me ne ume.« (Iz. 1, 2—3.)

Če se hočemo naučiti te prepotrebne in Bogu tako ljube čednosti hvaležnosti, je treba, da gremo v šolo naše nebeške matere Marije. Ona nas bo naučila v šoli svojega Srca ponižne in ljubeznive polne hvaležnosti. V življenju Ernesta Mlakarja beremo: Hvaležnost ni spomladanska, ampak jesenska cvetlica. Redkokdaj se pokaže spomladi, v mladosti, in če se pokaže, jo hitro popari slana. Največ dijakov, tudi dijakov-gojencev misli, da so dobrote, ki se jim delé, nekaj samoobsebi umevnega in jih sprejemajo z brezbriznostjo. Niso redki slučaji, da nimajo dijaki za svoje učitelje in predstojnike drugega kakor zabavljice in priimke. Ernest ni tako umeval hvaležnosti. Ljubil je svoje učitelje in predstojnike...

In če gledamo v življenje druge mladine našnjih dni, se mora človek kar zgroziti, koliko je nehvaležnosti nasproti staršem in predstojnikom. Koliko je otrok, ki odidejo z doma v tujino in tam

popolnoma pozabijo na svoje starše, ki dni in noči zaradi njih trpijo in skrbijo. Pomislimo na nehvaležnost izgubljenega sina proti njegovemu očetu! Spomnimo se pa tudi lepih nauk, ki jih daje stari Tobija svojemu sinu: »Spoštuj svojo mater vse dni njenega življenja; zakaj spominjati se moraš, kakšne in kolike nevarnosti je ona pretrpela zavrlo tebe!« (Tob. 4, 3—4.) Kako hvaležen je bil Jezus svoji Materi, za katero je tako lepó skrbel še s križa doli, trpeč in umirajoč.

Prav zato, ker je bilo Srce Marijino hvaležnosti polno in ker je ona najbolj poznala in doživljala hvaležnost božjega Srca Jezusovega, moramo v Marijino šolo hvaležnosti; kajti ona nas ne bo samo učila hvaležnosti, temveč nam bo tudi pomagala, da se v tej za človeka včasih nekoliko težavni čednosti utrdimo. Predvsem pa se učimo pri njej prave hvaležnosti do Boga in jo prosimo, da nam ona do nje pomore. Saj je hvaležnost ključ do vedno novih dobrot. Kakor pravi pravljica, da si je pastirček s trobentico odprl bogate zaklade, tako si mi s hvaležnostjo odpremo pot do novih dobrot in milosti božjih.

Tako lepo se bere o Mlakarju nadalje v njegovem življenju:

Še neke lepe poteze njegove ljubezni do Boga ne smemo pozabiti, to je njegova hvaležnost do Boga za vse prejete dobrote. Kako hvaležen je bil Bogu ob koncu šolskega kakor tudi ob koncu cerkvenega in navadnega leta, ob svojem godu in rojstnem dnevu. Naj zadostuje ena sama zahvala, ki jo je zapisal ob koncu leta 1914.: »Moja ljuba mati Marija, prosim te, pojdi k mojemu ljubemu Jezusu in zahvali ga namesto mene za milosti, ki mi jih je v tem letu podelil. Jaz sem revež in ga ne morem dostojno zahvaliti, le tebi je to mogoče. Prosi ga tudi, naj mi odpusti vse grehe, s katerimi sem ga v svojem življenju razžalil. Povej mu, da mi je srčno žal in da sem trdno sklenil, v no-

vem letu boljše živeti, ga bolj ljubiti in mu bolj zvesto služiti. Če ti, o brezmadežna Devica, zame prosiš, mi bo usmiljeni Jezus vse rad odpustil. — Pa tudi tebi, o Devica, se iz srca zahvaljujem za milosti, ki si mi jih izprosila, in za pomoč, ki si mi jo tolikokrat poslala — meni nevrednemu otroku. Zahvaljujem se ti, da si me tolikokrat obvarovala greha in me rešila iz tako velikih nevarnosti. Mislim, da bo ta moja zahvala najlepša in tebi najprijetnejša, če jo združim s trdnim sklepom, da te hočem v novem letu bolj ljubiti, se bolj k tebi zatekati, se ti bolj z otroškim zaupanjem bližati, bolj posnemati tvoje lepe čednosti, ti zvesteje služiti in te v vseh rečeh ubogati. Odpusti mi, da sem bil v preteklem letu tako nezvest, da sem tolikrat bolj ljubil svet kakor tebe in da sem te tolikrat žalil. V novem letu hočem biti bolj zvest v tvoji in Jezusovi službi.«

Za Bogom smo Mariji vsi dolžni največ hvaležnosti za nešteto duhovnih in telesnih dobrot in milosti. In ta zavest dolžne hvaležnosti do Marije odmeva skozi vse čase iz vse zgodovine njenega česčenja. Če premislimo samo lavretanske litanije in njihov razvoj, že vidimo, kako hvaležnost povečuje Marijo, ko jo v svojih potrebah na pomoč kliče z vedno novimi nazivi, kateri povečujejo njeno dobrotljivost in dobrodelnost, njeno mogočno pomoč in materinsko ljubezen. Premislimo nadalje razvoj njenih mnogoštevilnih praznikov, od katerih je le nekaj posvečenih skrivnostim in dogodkom njenega življenja; vsi drugi so, po veliki večini vsaj, izraz hvaležnosti zaradi dobrot, ki so jih na raznih krajih in v raznih časih po njej ljudstva prejemale.

Tako je praznik rožnega venca, ki je tudi praznik Marije Zmagovalke, postavljen v zahvalo za zmage nad Turki in Marijino pomoč in zaščito, ki jo je opetovano izkazala krščanstvu. Podobno praznik Marijinega imena. Pij VII. je Mariji v za-

hvalo razširil praznik Marije Pomočnice. Španci so v zahvalo za zmago nad Mavri uvedli praznik Marijinega varstva. To je samo nekaj zgledov, o katerih smo deloma že govorili.

Ako poromamo na kako Marijino bolj znamenito božjo pot, vidimo vse stene poobešene z zaobljubnimi in zahvalnimi darovi in podobami. Stopi samo v svetogorsko svetišče in ozri se po stenah tam za glavnim oltarjem. Vse to se je nabralo v teh malo letih, kar stoji to obnovljeno svetišče. Poglej na Barbano in prebiraj tam vse izraze prisrčne hvaležnosti. Še lepši način se skuša uvesti v višarskem svetišču. Mesto najraznoličnejših, včasih tako neumetniških in nelepkih podob, ki samo kvarijo lepoto svetega kraja, se je začelo z marmornatimi ploščami, v katere so vklesani zahvalni izrazi. Nekaj takih plošč je že tam blizu oltarja; upanje je, da se polagoma vsa stena okrog glavnega oltarja preobleče s takimi marmornatimi ploščami in zahvalnimi napisi. Lep zahvalen dar Mariji je to, ker polepša njeno svetišče.

Poleg zahvalnih darov moramo posebno upoštevati zaobljubljene darove. Zahvalni dar se porodi šele po prejeti dobroti ali milosti kot prostovoljen izraz hvaležnosti. Zaobljubljeni dar se pa porodi v sili in potrebi iz prošnje za kako dobroto ali milost; v sili in stiski človek nekaj obljubi, če bo uslišan. In če je uslišan, je dolžan svojo obljubo tudi izpolniti. Žalibog pa je mnogo takih, ki v sili obljublajo in ko sila mine, obljube pozabijo. To je silna nehvaležnost do matere Marije. Zaobljubimo pa lahko ne le zunanje darove, temveč tudi dobra dela miloščine, posta in pobožnosti; in s prav temi dobrimi deli se tudi lahko zahvaljujemo. Koliko takih izrazov najplemenitejše hvaležnost ostane ljudem prikritih, so pa znani in ljubi Mariji. Naučimo se tej dobri Materi se zahvaljevati ne le s samo besedo, temveč z dejanjem: z dobrimi deli ali pa z lepim darom. Če

bi več hvaležnosti Mariji izkazovali za njeno dobroto, bi od nje le še več dobrot prejeli. Ne iščimo pa pri njej samo ali najbolj telesnih dobrot, temveč predvsem duhovnih dobrot in se ji za te najbolj zahvaljujmo. Saj je ona naša duhovna Mati.

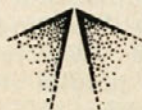
V kroniki slavnoznane Marijine božje poti v Altöttingu na Bavarskem se v letu 1759. poroča sledeče: V neki družini so živeli štirje ljudje v zelo žalostnem stanju. Najbolj žalostno je bilo moralno in dušno stanje enega od obeh sinov. Bil je velik malopridnež in pravi izgubljeni sin. Njegov brat je bil sicer dober mladenič, toda njegovo telesno stanje ni bilo nič boljše kakor dušno stanje njegovega brata; bil je namreč na smrt bolan. V kakem stanju neizmerne žalosti zaradi teh dveh nesrečnih sinov sta bila šele uboga starša. V tem žalostnem položaju je mati pregovorila očeta, naj poroma v Altötting k preljubi Gospé po tolažbo in pomoč. Oče je odšel z globokopotrtnim in zaupanja polnim srcem na daljno pot iz Avstrije na Bavarsko. V Marijinem svetišču je prejel svete zakramente in nato pomolil pred milostno podobo s tako pobožnostjo kakor najbrže še nikdar v svojem življenju. Potolažen je potem nastopil svojo pot proti domu. Toda, glej, kdo mu pride naproti! Njegov izgubljeni sin, ki pade pred njim na kolena in ga prosi odpuščanja za vso sramoto, ki jo je bil napravil družini. Bratova bolezen ga je tako pretresla, da je sklenil, spreobrniti se. Toda to še ni dovolj. Ko je oče dvignil svojega skesanega sina in mu zagotovil svoje odpuščenje in svojo ljubezen, izvé, da se je zdravje na smrt bolnemu sinu doma zboljšalo in da je že izven nevarnosti. »Kaj je v tem trenutku čutilo moje srce,« je pozneje sam pripovedoval, »to ve samo Bog. Pod prostim nebom sem se zgrudil na kolena, da se zahvalim preblaženi Devici, ki je moja bridkost v tako kratkem času spremenila v tako tolažbo in tako

veselje.« V svetišču Marijinem je obesil dve zlati
srca v zahvalo za dobljeno pomoč.

Tudi naša srca naj bi neprestano blestéla, Ma-
riji dopadljiva, kakor od najčistejše hvaležnosti
pozlačena; saj prejemamo po njenih dobrotljivih
rokah neprestano pomoč in milost.

*Ti sprejmi naša srca v dar,
Marija, blaga pomočnica,
ljubezni naše klic, Devica:
»Mariji čast, Mariji slava!«*

(Venec, 913.)

Krizantema.

In tretji dan. Odprli so gomilo...
 Po čudežnih je rožah zadehtelo.
 Obiskovalci so se začudili;
 namesto Nje so našli cvetje belo.
 (S. Sardenko.)

Krizantema, ki nam je napriljubljenjša cvetka po grobovih naših dragih rajnih, je doma s Kitajskega, kjer samorašča cvete zlatorumeno ter ji po pravici pravijo krizantema, kar pomeni »zlatá cvetlica«, po naše se ji pravi tudi »indijska kresnica«. Starodavno je že znana ta cvetlica; Konfucij jo omenja že 500 let pred Kristusom. S Kitajskega se je razširila na Japonsko, kjer so jo po dolgotrajnem negovanju zelo izpopolnili. S skrbnim gojenjem in izrednim prizadévanjem se je umetnim vrtnarjem posrečilo dobivati vedno nove vrste, ki so se od starih razlikovale po barvi in obliki. In vsako leto se še pojavljajo nove zvrsti krizantem. Na Japonskem, kjer je negovanje krizantem na višku, je ta cvetka v izrednih čislih in jo imajo za narodno cvetlico. Najvišje odlikovanje pri njih je red krizanteme. Japonci so znani kot narod, ki je najbolj vdan cvetlicam in mu je vsa duševnost prepletena z življenjem cvetlic. Pravijo, da je »dežela jesenskega solnca« podobna cvetličnemu raju; cvetlični vrt je Japoncu njegova pešem, življenje in sanjavo čuvstvovanje srca. Pet velikih narodnih praznikov imajo Japonci, a vsak praznik je v motivni in simbolični zvezi s posebno rastlinsko vrsto. Peti in zadnji od teh praznikov

je kraljevski praznik krizantem. *Krizantema* je Japoncu *znamenje dolgega življenja*. V »deželi 500 jeseni«, kakor nazivajo svojo domovino japonski pesniki, je zraka, svetlobe, solнца dovolj za krizantemo, da se razvije do najpopolnejše krasote in učinkovitosti. Kakor je pri nas priljubljeno dekliško ime ali laskav naziv »Rožica«, tako je Japoncem »*gospodična krizantema*«. Japonski vrtnarji gojijo krizanteme z nepopisno skrbnostjo; z najpotrpežljivejšim trudom se posvečajo posameznim rastlinam, ki jih oblikujejo v čudovite podobe. Barve teh cvetov žaré v številnih izpremenah: od čisto bele in živo rumene do kostanjevo rjave in temno škrlatne. Doslej so bili zaman vsi trudi, da bi vzgojili krizanteme modre in črne barve. Nek zelo potrpežljiv gojitelj krizantem se je potrudil, da je ugotovil v pokrajinah gornje Italije 2800 vrst krizantem; od teh je 814 rumenih, 687 belih, 505 rdečih, 794 od zelenih in vijoličastih do najrazličnejših barvnih odtenkov. Šele v 18. stoletju so prišle lepe japonske krizanteme v Evropo.

Povedali smo to o krizantemi, ker se mnogim zdi nekaka mrtvaška cvetlica in jim vzbuja samo na grob in smrt spomine. Po krivici se ozirajo s tako mračnim pogledom na krizanteme, ki so cvetne, solnčne hčerke. Ko nas v jeseni in prav pod zimo zapušča drugo vrtno cvetje, nam pestrobojne in mnogolične krizanteme razveseljuje oko. *Krizantema* nam je postala *nagrobna cvetlica*, ker se je prav ona usmilila naših rajnih in je zacvetela po njihovih domovih-grobovih prav v tistem času, ko se jih mi najbolj spominjamo in je drugega cvetja najmanj. Radovoljno se nam sama nudi za okras grobov na vernih duš dan. *Četudi je to priljubljena nagrobna cvetlica, nam ne sme veljati za nekako mračnjaško mrtvaško rožo, temveč nam mora veljati slično kot v svoji solnčni domovini kot simbol dolgega življenja, — še več:*

nam kristjanom naj velja ta nagrobna cvetka kot *simbol večnega, nesmrtnega življenja, ki nam vzcvete iz telesne smrti in pozemeljskega groba* in požene svoj cvet v zveličavne in večnosolnčne višave nebeškega raja.

Naj nam le ostane krizantema spomin telesne smrti in naj le cvete po naših grobovih, saj so tudi iz Marijinega groba rožce vzcvetele; toda vse te rožce nam morajo biti le simbol večnega življenja.

Kako lepa je praznična misel in praznična pesem rožnice:

*»Danes odprto je sveto nebo,
rajski duhovi na zemljo gredó,
angeli hvalo in slavo pojó,
Rožo Marijo v nebesa nesó.«* (Venec, 298.)

Roža Marija je iz groba vzcvetela, tako naj bi tudi mi vzcveteli nekoč iz njega. Ta misel je zelo priljubljen legendaren predmet. Takó nam poje narodna pesem o svetem Izidorju, ki je ovčice pasel in potem stopil v vojaški stan in zvesto služil svojemu kralju, še veliko lepše pa Gospodu Bogu, da:

*»Na njega grobu je trava rastla,
lepo zelena travica.
Ven iz groba so prirastle
tri bele lilije..«* (Štr. 594.)

Druga pesem vé povedati, da je ta travca:

*»zvečer bila pokošena,
zjutraj le še lepš' zelena.
Tam na grobu rastle rožce,
lepe rožce pisane.
Vsi ljudje so takó dejali:
»V grobu en svetnik leži.«
So kopali, so skopali
svetega Zidorčeka.*

*Našli so na prsih pismo,
kje da on počival bo:
Tam na Oljski gori,
tam pri Mater' božji...»* (Štr. 597.)

Prav podobno pripoveduje narodna pesem o svetem Feliksu, vojščaku, da je bil pokopan tja na gmajnico, kamor so pokopavali neumno živinico. Iz groba pa so vzrastle rožce tri, oj lilije tri. Kdor je tam mimo šel, je vsak dejal: »Tukaj gotovo svetnik leži.« Pridejo trije duhovniki in najdejo truplo svetnikovo, ki drži v rokah pismo, iz katerega izvedo, kdo da je. (Štr. 603.) To nas spominja na legendo o žlahčiču trde glave, ki ni znal drugega moliti kot: »Maria, ave!« Iz njegovega groba je vzrastla lilija s tem napisom.

Narodna pesem ve povedati o fantu in dekletu, ki sta se pošteno ljubila, pa se nista mogla poročiti. Oba sta žalosti umrla.

*»Njeno truplo so pokopali
v žegnan grob na solčni kraj,
njegovo truplo so pokopali
v žegnan grob na senčni kraj.
Iz njen'ga groba je izrastla
lepa bela lilija,
z njegov'ga groba je izrastla
lepa rdeča gartroža.
So nad cerkvo se sprejeli,
rastli vkup v svetò nebó,
ker ljubezen je taka bila,
da jo je bil sam Bog vesel.«* (Štr. 743.)

Vse to so samo legende, pobožne pravljice, kakor jih najdemo tudi v življenjepisih svetnikov vse polno; toda četudi le pravljice, pa imajo lepo in dragoceno jedro resničnosti: *v grobu naše življenje ne umrje, temveč je grob le cvetna gredica*, svetost in pobožnost, krepost in čednost, poštenost in dobrotnost so kali, ki vzcveto v nevenljivi

vo in bogudopadljivo cvetje blaženosti in zveličanja. Prav legende nam najlepše pričajo, kako globoko je zakoreninjeno to sveto prepričanje v pobožno in trdno vero našega ljudstva, in kako lepo iz tega grobnega legendarnega cvetja duhti presladko upanje večnega življenja.

Poklonimo danes v šopek *Mariji krizantemo*, to grobno cvetko, ta lep spomin telesne smrti in simbol večnega življenja s ponižno prošnjo, naj bi bila ona naša smrtna pomočnica in grobna vrtnarica, naj bi ona prosila za nas ob naši smrtni uri na tem svetu in po naši smrti tam na drugem svetu.

Za večino ljudi je smrt najstrašnejši dogodek. Ona jih loči od vsega, kar so tu imeli in ljubili. »O, smrt, kako grenak je tvoj spomin človeku, ki v miru uživa svoje premoženje; možú brez skrbi, ki mu v vseh rečeh gre po sreči in ki še lahko jé!« (Sir. 41, 1—2.) Saj je sam Gospod Jezus trepetal pred smrtjo. Sveti Avguštín pravi: »Ko sem to slišal, sem se prestrašil. In kdo bi se ne bal, če se je ob bližanju smrti bal On, ki je smrt smrti in zmagovalec pekla?« — To grozo smrti pa nam olajša Marija s svojo pomočjo in tolažbo; ona oslajša bridkost in okrepi upanje. Komur ona pomaga, ta ima smrt brez bridkosti, brez nevarnosti in brez strahú. Kakor ni v vsem življenju ure, ko bi bolj potrebovali nebeške pomoči kot ravno v smrtni uri, katera odloča o vsej naši večnosti in ko — po nauku svetega pisma — prihaja hudobni duh z veliko jezo dobro vedoč, da ima le malo časa, tako tudi ni nobene druge ure, v kateri bi mogel častilec Marijin z večjim zaupanjem biti gotov njene vsemogočne pomoči. Ona ne prihaja samo zato, da bi nam olajšala grozo in strah, bridkost in trpljenje, temveč predvsem, da nam pomaga v zadnjem boju in nam pridobi zveličanje, da nas varuje pred hudobnim duhom in nas reši pogubljenja.

V zavesti, da prav gotovo vsakega čaka nekoč ta groza in nevarnost smrtne ure, se tukaj v življenju prav pridno in pobožno priporočajmo Mariji s prisrčno prošnjo: »Prosi za nas grešnike zdaj in ob naši smrti uri!«

Legenda nam pripoveduje iz življenja svete Jederti, da je na praznik rojstva preblažene Device Marije prinesla božjemu Zveličarju v dar sto petdeset zdravamarij in ga prosila pri ljubezni do njegove visokočeščene Matere, naj ji stoji ob strani v uri njene smrti. Med to prošnjo je zagledala pri nogah Odrešenikovih kup zlatnikov, ki so po številu odgovarjali besedam, ki jih je bila med molitvijo izpregovorila. Videla je, kako je polagal Kristus te zlatnike v roke Marijine, ona jih je pa spravljala v nedrije in dala svetnici razumeti, da ji ob uri ločitve podeli ravno toliko milosti in da bo z njimi lahko premagala vse napade svojih nevidnih sovražnikov.

Da bo naše zaupanje na Marijino pomoč prav za našo zadnjo uro tem večje in tem trdnejše, spomnimo se prav pogosto, da nam je bil Jezus postavil Marijo za mater takrat, ko mu je ob strani stala prav v njegovi zadnji uri; s tem nam je hotel preskrbeti mater, ki bi nam pomagala ne samo v življenju, temveč tudi v naši smrti uri; da bi nam v tej najbridkejši uri stala ob strani s svojo nebeško mogočnostjo in presladko materinsko ljubeznijo in skrbljivostjo.

Kadar zadene človeka v življenju kaka velika nezgoda ali hudo trpljenje, tedaj postane kakor otrok in zakliče svojo mater, če je tudi nima več med živimi. Najbolj bi materino pomoč potrebovali ob zadnji uri; primeroma le malo je ljudi, ki imajo v svoji smrti uri svojo telesno mater pri sebi kot pomočnico in tolažnico. Zato nam je Bog dal poleg človeške še nebeško Mater, da nam ona pomaga pri naši smrti.

Če bi prav nič drugega ne imeli od češčenja Marijinega kot samo njeno materinsko pomoč ob zadnji uri, pa bi jo že samo zaradi te milosti morali prav lepo častiti.

Iz Franklina v Ameriki se poroča o nekem duhovniku sledeče:

Bilo je v jeseni 1865, ko je maševal v neki oddaljeni misijonski postaji. Potem ko je bil že vernike obhajal in tudi že vino in vodo použil, je zapazil na korporalu posvečeno hostijo, ki je prej ni videl. Sklenil je, da jo vzame s seboj domov, ker že ni bil več tešč. Za povratek so mu ponudili voz, toda odklonil ga je, ker je hotel rajše sam z ljubim Jezusom peš nazaj skozi prostran gozd. Pot ga pripelje mimo koč v gozdu. Pred kočo zagleda Irca, ki je v njem takoj spoznal katoliškega duhovnika. Takoj mu je skočil nasproti in ga zaprosil, naj bi podelil svete zakramente njegovi smrtno bolni ženi. Vstopil je; ko ga žena ugleda, dvigne s tresočimi rokami rožni venec in pravi s slabotnim glasom: »Torej sem vendar uslišana; moje zaupanje me ni varalo!« Prejela je z ganljivo pobožnostjo svete zakramente za umirajoče. Ji je pač sama Marija prihranila posvečeno hostijo, ki jo je bil pri sveti maši spregledal in jo nosil s seboj. Povedala mu je, da je že skozi več let molila rožni venec zato, da bi ji ljuba Mati božja izprosila milost, da bi vsaj na zadnjo uro mogla v tej divji puščavi prejeti svete zakramente. Marija jo je uslišala in bolnica je še tisti dan mirno umrla.

Ne bo zaman naša prošnja, če se bomo vsak dan zaupno k njej obračali z molitvijo: »Prosi za nas grešnike zdaj in ob naši smrtni uri!«

Sveti Alfonz Ligvorski, ta veliki častilec Marijin, je imel zelo težak smrtni boj; poleg telesnih bolečin so ga mučile tudi silne dušne stiske. Eden od navzočih patrov mu v tem smrtnem boju po-

kaže Marijino sliko, na kateri je stal napis: »Upanje naše, pozdravljena!« — in mu rekel: »Poglejte podobo preblazene Device. Ona vam mora v tem trenutku pomagati. Priporočite se ji z vsem srcem! Vse svoje življenje ste pouspeševali njeno češčenje, ona vam bo sedaj ob smrti pomagala!« Umirajoči svetnik se je z zaupanjem ozrl na podobo Marijino in pri tem je postal njegov od trpljenja izpačeni obraz kakor povečan v nebeški radosti. Vsi navzoči so pri tem pogledu spoznali, da je Marija prinesla v ta smrtni boj svojemu častilcu veliko in sladko tolažbo.

Toda pomislimo, da če je velikokrat hud in težak smrtni boj svetnikov, kakšen bo šele smrtni boj nesrečnih grešnikov. Za tisto uro nam ostane eno samo upanje in to je naša nebeška, neskočno dobra Mati Marija. Sveti Mehtildi je Marija obljubila: »Jaz hočem vsem, ki so mi služili v otroški ljubezni, kot najmilostljivejša mati stati ob strani ob smrtni uri, jih tolažiti in ščititi.« Suarez, goreči častilec Marijin, je rekel ob svoji smrtni uri: »Nisem mislil, da je smrt tako sladka!« Sveti Klemen Dvorak, tudi vnet častilec Marijin, je rekel umirajoč: »V prsih imam nebesa!«

Pa ni samo to, da nam je Marija pomočnica in tolažnica v naši smrtni uri, ona nam je mogočna priprošnjica tudi po smrti. Ona ima posebno usmiljenje do trpečih duš v vicah.

Dovolj je, če premišljujemo Marijino mogočnost, ki jo ima s svojo priprošnjo pri Bogu, in njeno neskončno usmiljenost in dobrotljivost, pa moramo biti prepričani o prav posebni in nad vse uspešni Marijini skrbi in ljubezni za verne duše v vicah. Če je zaprosila svojega božjega Sina na ženitnini v Kani galilejski za svate: »Vina nimajo!« (Jan. 2, 3.), kako ga prosi šele za verne duše v vicah, ki jih muči neznosna žeja očiščevalnega trpljenja in neutešnega hrepenenja po snidenju z Bogom!

Sveti Brigiti je rekla preblažena Devica некоč: »Jaz sem Kraljica nebes, Mati usmiljenja, radost pravičnih, zastopnica grešnikov pri Bogu; ga ni trpljenja v vicah, ki bi ga jaz ne lajšala in tešila.« Drugič ji je zopet rekla: »Jaz sem mati onih, ki so v vicah, in Bogu je dopadlo, da se po moji priprošnji trpljenje, ki ga prenašajo zaradi svojih grehov, lahko vsako uro in vsak čas olajša.«

Češčenje Matere božje kot mogočne priprošnje duš v vicah posebno pouspešuje karmelska škapulirska bratovščina. Pij V. piše leta 1612.: »Kriščansko ljudstvo naj brez skrbi veruje, da preblažena Devica in Mati božja Marija dušam škapulirske bratovščine s svojo priprošnjo, s svojim zasluženjem in s svojim varstvom na pomoč pride zlasti na njej posvečeni sobotni dan, ako so se bratje in sestre s tega sveta v ljubezni božji ločili in so v svojem življenju škapulir nosili, molitve k Materi božji opravljali, po svojem stanu čisto živeli in cerkvene poste spolnjevali.« V brevirske berilu na karmelski praznik beremo: »Pobožno verujemo, da presveta Devica s svojo materinsko ljubeznijo tolaži karmelske brate, ki trpijo v ognju vic, in da jih s svojo priprošnjo čimprej pripelje v nebesa.«

Kakor pomaga Marija svojim otrokom v karmelski bratovščini, tako pač v izdatni meri tudi vsem drugim svojim otrokom, ki jo na posebne načine častijo v raznih družbah in bratovščinah. Kaka tolažba je za zvestega družbenika in družbenico: »Ko bom v trpljenju vic, mi pride Marija na pomoč!«

Lepa je cerkvena molitev iz maš za rajne, ki se glasi: »O Bog, ki odpuščaš in človeško zveličanje ljubiš: prosimo tvojo usmiljenost; daj, da bodo naše družbe bratje, sorodniki in dobrotniki, kateri so se s tega sveta ločili, na priprošnjo blažene Marije vedno Device in vseh tvojih svetnikov prišli v družbo večne blaženosti.«

Hudó je v vicah in sládko je upanje: »Mati Marija nam bo pomagala!« Hudó je v vicah, pa še veliko bolj hudó, če bi kdo niti v vice ne prišel! Marija je v svojem neskončnem usmiljenju Pribežališče grešnikov. Ona, ki dušam pravičnih iz vic pomaga, pomaga dušam grešnikov v vice, da jih tako reši večnega pogubljenja in jim odpré pot v nebesa.

Bilo je v prvi polovici minulega stoletja v Franciji, ko sta se poročila mlada zakonska. Gospa je bila globokoverna in je z veliko bridkostjo spoznala, da je njen mož v verskih rečeh popolnoma brezbrizen. Vse njeno prizadevanje in pri srčno prigovarjanje ni nič izdalo. Preostala ji je samo še molitev za nesrečnega moža. Prišel je mesec maj, ona je imela doma svoj oltarček Marijin; soprog, ki se ni prav nič zmenil za verske dolžnosti, je vsako nedeljo odšel z doma ven v prosto naravo in ji ob povratku prinesel vselej cvetni šopek, ki ga je bil med potjo nabral. Te šopke je ona postavljala na Marijin oltarček. Nekoga dne ta gospod naglo zboli in umrje nepreviden. Uboga pobožna vdova se ni mogla potolažiti. Ko ni našla prav nikjer pokoja in tolažbe, je sklenila, obrniti se do svetega župnika Janeza Vianeya. Pisala mu je, da ga želi obiskati, in mu priporočila v molitev osebo, ki je umrla nagle in neprevidene smrti. Ničesar drugega ni omenila. Kakó se je zavzela, ko je stopila pred svetega moža v Arsu in ji ta reče, še predno je ona kaj spregovorila: »Gospa, vi se mučite zaradi zveličanja vašega moža. Ali ste pozabila na šopke cvetic, ki jih je en vsak teden meseca maja prinašal domov. Dobro; pomnite, da se je Bog usmlil njega, ki je tako počastil njegovo nebeško Mater. V hipu smrti, četudi je prišla tako naglo, je bil deležen od Boga milosti resničnega in popolnega nadnaravnega kesanja nad svojimi grehi. Zato je njegova duša rešena. Res da mora sedaj trpeti v vicah; toda mi mu lahko pomagamo s svojo pri-

prošnjo, da bo čimprej rešen!« — Marijino cvetje mu je pomagalo v vice in iz vic v nebesa.

Pomagajmo tudi mi radi ubogim dušam v vicah, da bi bile čimprej rešene trpljenja! Saj bomo prav v tem lepem delu usmiljenja najlepše posnemali Marijo in bo njej sami to naše delo ljubo in dopadljivo. In čim bolj bomo po njenem zgledu mi usmiljeni do ubogih duš v vicah, tem bolj bo ona usmiljena do nas, ko bomo tam trpeli za to, kar smo tu zagrešili. Da pa bomo njenega usmiljenja še bolj vredni, jo prav lepo častimo pod naslovom: Kraljica vernih duš.

Na tretjem marijanskem mednarodnem kongresu v Einsiedeln¹⁾ je bila leta 1906. izražena želja, naj bi se v lavretanske litanije sprejel vzklík: Kraljica vic, prosi za nas!

Potem ko smo skozi vsak dan majnika pri našali naši nebeški Gospé svoj skromni cvetni šopek, poklonimo ji danes šopek *krizantem*, ki so nam *spomin smrti in simbol večnega življenja* in se ji prav lepo priporočimo, naj prosi za nas na našo zadnjo uro in naj prosi za vse uboge verne duše v vicah.

*»Duše ljubeče, duše trpeče
v ognju čistilnem v nebó hrepene.
Milostna mati, usmili se jih!
Muke olajšaj, čase prikrajšaj
tvoje ljubezni jim blaženi dih...
Tvoje Srcé je najslajša oblast.
Raj jim odkleni; daj, razodeni
svojega Sina jim slavo in čast!«*

(S. Sardenko.)

¹⁾ Ajnzideln.

Spominčica.

Z Bogom! Z Bogom, sladka Mati!
bridek je ločitve čas!
To te prosimo v tolažbo:
Mati, ne pozabi nas!
Z Bogom! Z Bogom, sladka Mati!

(Zdrava Marija, 112.)

Zadnji dan majnika, praznik Matere lepe lju-
bezni! Zadnja cvetka v šopek Marijin! Kakšno
cvetko naj povijemo kot zadnjo Materi za spo-
min na vse te dni? Dajmo ji *spominčico!*

Spominčica, Nемеc jo imenuje »Vergissmein-
nicht« — »nepozabime!«, se tudi potóčnica ali
očnica imenuje.

Tako le nam pripoveduje legenda: Marija in
Jožef sta bežala z božjim Detetom. Jezušček je
jokal, ker je bil lačen, in Marija se je ozirala
okrog, če bi se kje kaj našlo, s čimer bi mogla po-
tolažiti Detetu lakoto. Toda ničesar ni našla. Pot
je vodila svete ubežnike mimo potočka. Ko so tako
nekaj časa hodili, je Mati božja z veseljem zapa-
zila, da ob potoku neka žena platno izpira. Marija
je stopila k njej in jo je vprašala: »Žena, ali
nimaš ničesar da bi mogla potolažiti lakoto mo-
jega Otročička? Žena se je prijazno nasmehnila,
vzela iz košarice, ki jo je imela s seboj, vrč mleka
in kruh in ponudila z besedami: »Če si zadovoljna

s to malenkostjo, ki jo imam tu pri delu s seboj, ti srčno rada privoščim.« S prisrčno ganjenostjo je Marija ponudeno sprejela in se zahvalila, kakor se zna zahvaliti samo mati, kadar se izkaže do brota njenemu detetu. Sveti begunci so posedli ob potoku in se okrepčali. Otrokove oči so počivale polne svete resnosti na ženi. Tu reče žena: »Kakega čudežnega otroka imate; njegove oči so globoke kot morje in njegov pogled sega v srce.« Marija je poljubila svoje sveto Dete in je molčala. Jožef je pripravil jezdno živinče in dvignil nanje Marijo in Dete. Tu se je Marija še enkrat sklonila k ženi in ji rekla: »Žena, Bog ti povrni, kar si nam storila. *Ne pozabi me in spominjaj se mojega Sina.* Tako se je poslovila sveta družina in pustila ženo v globoki zamišljenosti: »Kdo more biti ta družina z ljubeznivim detetom?«

Toda nihče ni prišel, da bi ji odgovoril na to vprašanje; tako je pobrala svoje platno in odšla domov. Bila je žena tkalčeva in je drugi dan šla zopet s platnom k potočku. Z velikim začudenjem je opazila na mestu, kjer je prejšnji dan počivala čudna družina, rasti male, ljubke cvetlice, ki so bile višnjeve kakor poletno nebo in so imele na sredi pikico, zlato kakor samo solnčece. Tu se žena spomni besed, ki jih je spregovorila lepa mati ob slovesu: »Ne pozabi me!« in je tako imenovala te cvetke. Ponavljala je sama pri sebi: »Ne pozabi me! Spominjaj se mojega Sina!« Zopet je stalo pred njeno dušo vprašanje: Kdo je ta žena in njeno ljubeznivo dete?

Leta, mnoga leta so minula. Tkalčevka se je postarala in sključila. Toda niti leta niti starost niso mogli izbrisati spomina, ki ga je zapustila izredna žena s svojim otrokom. Zraven tega so še cvetele ob potoku ljubke cvetke »nepozabime«. Tu je prišla pa tudi v samotno hišo stare tkalčevke vest o čudodelnem učeniku Jezusu, o katerem se govori, da je on Kristus, Izraelov Odra-

šenik. Žena je imela še samo to željo, da bi mogla videti velikega učenika; toda poiskati ga ni mogla, ker je bila prestara in preslabotna. Nekega dne pa je sedela žena pred svojo hišico, tu pride po poti, ki vodi mimo potočka, neki mož, ki je po obleki kazal biti učenik. Stopil je do hišice in zaprosil staro tkalčevko požirek vode. Ženica mu je prinesla, kar je želel, pri tem je spoštljivo gledala visoko postavo pred seboj in na ustnice se ji vsili vprašanje: »Gospod, si ti Jezus, ki ga imenujejo Kristus?« In tujec ji odgovori: »Da, jaz sem. Žena, čemu me vprašaš? Kaj bi rada?« — »Učenik, vem, da si moder in da so ti odkrite reči, ki so nam drugim prikrite« . . . in že je hotela povedati zgodbo o nebeškovišnjevih cvetkah ob potoku, ko se ozre v Jezusove oči in zakliče: »Gospod, ti si tisto čudežno dete, ki mi ni nikdar izginiilo iz spomina. Po tvojih očeh sem te spoznala; kajti teh oči pogled je globok kakor morje in sega v globino srca. *Nikdar te nisem pozabila!*«

»Žena!« je rekel Jezus, »*ne pozabi me* in nič se ti ni treba bati doline smrtnih senc. Blažena si, ker si me napojila, ko sem bil žejen.« Učenik se je dvignil in hotel oditi, tu ga žena ustavi in mu ponudi šopek nežnih cvetk »nepozabime«. — »Moje matere cvetke, ki jih je od Očeta izprosila za té v zahvalo za tvojo ljubezen,« je rekel Jezus in nato še pristavil: »Vendar veliko večje bo tvoje plačilo v večnosti samo — *ne pozabi me!*«

To ljubko Marijino cvetko imenujejo po nekod tudi Marijine očke. Njihova višnjeva barva je znak zvestobe in stanovitnosti, ki se ohranja v ljubeznipolnem spominu.

Neka nemška pesem pravi:

»Lepa cvetka, višnjev cvet,
— Ne pozabi mé! —
Cvetko shrani na srcé,
spomni se na mé!«

Ko prinašamo danes za slovo majniški Kraljici kot zadnji cvet v njen šopek nebeškobarvno spominčico, nam mora biti to kot obljuba Mariji, da se hočemo prav zvesto držati njenega naročila, ki smo ga slišali iz legende: »*Ne pozabi me in spominjaj se mojega Sina!*«

Kdo ni še začutil solz v očeh, ko je po lepó opravljeni celomesečni majniški pobožnosti zapel za slovó z drhtečim glasom:

»Z Bogom!« dan's Marija pravi.

»Z Bogom!« ljúbo nas pozdravi...

Za vas bom prosila, oj

»Z Bogom!« preljubi«...«

Kdo ni še ob slovesu od ljubega romarskega svetišča, ki ga je v kratkih urah zajelo s silo in priklenilo nase, s pridušenim plakom zapél:

»Vse prepeva, se raduje,
pesmi do neba doné,
moja duša le žaluje,
v solzah se topi srcé.
Ker slovesna ura bije,
ko od Matere Marije
moram se ločiti zdaj,
zapustiti sveti kraj.«

Kogar ni v srce ganilo tako slovo od Marije, ta ni pravi otrok in častilec Marijin. Kajti vsakemu dobremu otroku je slovo od ljubljene Matere bridko in grenko.

Ali bomo pa morda danes žalostni? Ali se bomo danes od Marije poslovili? Ali jo bomo zapustili? Tega Bog ne daj! Nikdar je ne bomo zapustili, nikdar je pozabili do zadnjega hipa našega življenja, ko še zadnjič zašepetajo naše umirajoče ustnice njeno presladko ime: »Marija!«

Poslavljamó se od šmarnične pobožnosti in ne od naše nebeške Matere.

Saj nas tudi ona ne zapusti in ne pozabi, saj nam prav danes kliče:

»Ne bom zapustila vas, čredica mila!«

Tudi o Mariji veljajo besede, ki jih je govoril Gospod po preroku Izaiji: »Ali more žena pozabiti svojega otroka, da bi se ga ne usmilila? In ko bi tudi ta pozabila, vendar jaz ne pozabim tebe!« (49, 15.) Mi kličemo k njej v molitvi: »Spomni se, o premila Devica Marija, da še nikdar ni bilo slišati, da bi bila ti koga zapustila, ki je pod tvoje varstvo pribežal...« A žalibog je tolikokrat slišati, da so njeni otroci njo zapustili in jo popolnoma pozabili. Kaka bridkost je to za njeno materinsko Srce!

Danes, predno zaključimo naš šopek, ji s *spomirčico* povimo v ta šopek sveto obljubo, da je *nikdar in nikjer ne pozabimo* in da hočemo ostati zvesti v našem čiščenju in v naši pobožnosti do nje.

Četudi nam pristrčnost ljubezni večkrat narekuje, da vsak izmed nas, ki jo pobožno časti, rad ponavlja: »Mati, ne pozabi me!« Vendar mora biti danes naše uho in naše srce odprto le njenemu klicu, ko kliče vsakemu izmed nas: »Ne pozabi me! Spominjaj se mojega Sina!« Saj Marijina najpristrčnejša želja je ta, da bi vsakega od nas pripeljala k svojemu božjemu Sinu.

»Ne pozabi me!« — Njeno materinsko *okó* gleda na nas, čuje nad nami, se s sočutjem ozira v našo revščino in se blesti v veseli radosti, če vidi, da jo ljubimo, da jo posnemamo, da nanjo mislimo, da po njej hrepenimo in iščemo njene ljubezni. — Njena materinska *roka* nas brani in varuje vsega hudega, kakor je nekoč branila svoje božje Dete pred nevarnostjo na begu v Egipt. Ta njena materinska roka nas vodi, kakor je nekoč vodila svojega Sina v Jeruzalem, mesto mirú, in v tempelj, dom Očetov; vodi nas v zavetje božjega mirú in nas hoče privedi v nebeški Jeruzalem.

lem. Ta njena roka, ki je nekoč pod križem umivala rane Zveličarjeve, se s čudežno zdravilno močjo božajoč spušča v velikem sočutju na rane našega srca. Ta roka, ki je zatisnila ugašajoče oči svetega Jožefa in bi bila tako neskončno rada zatisnila tudi božje oči svojega umirajočega Sina, zatisne nekoč tudi naše oči, ko ugasne v njih luč pozemeljskega življenja, da nam jih potem odpre za gledanje njene neskončne lepote in neizmerna veličanstva božjega. — Njeno materinsko Srce je tako plemenito, dobrotljivo in usmiljeno, tako ljubeznivo in zvesto, tako bogato in radodarno, da za božjim Srcem ni takega srca na vsem svetu in ga ne bo skozi vso večnost.

Ne pozabi tega materinega očesa, te materine roke, tega materinega Srca!

Pa ne pozabi tudi Sina te Matere, ki ga je za nas rodila, ko ga je položila v jaselce in ga je za nas darovala, ko je pod križem jokála. Ne pozabi njegovega nauka in njegovih zapovedi! Ne pozabi njegovih zakramentov in njegovih milosti! Ne pozabi, da jo je on za Mater tebi potrdil v svojem najbridkejšem trpljenju in da je Marija kot Mati delež dedščine iz testamenta Gospodovega.

Takó zeló je Bog Oče svet ljubil, da nam je svojega edinorojenega Sina dal. (Jan. 3, 16.) Jezus pa nas je takó zeló ljubil, da nam je v svojem testametu dal dvojno dedščino: V svojem testametu pri zadnji večerji nam je v najsvetejšem Zakramentu dal *samega sebe*. V svojem testametu na križu nam je zapustil pa *svojo Mater* in jo nam za Mater postavil. In tako nam mora biti ta dedščina Jezusova vedno najtesneje združena: Jezus in Marija, Marija in presveta Evharistija. To misel, ki smo jo že poudarili, je treba, da si danes k slovesu od maja prav globoko v spomin vtisnemo. To je prav tista misel, ki jo tako lepo poudarja legenda o spominčici: *Marije ne smemo pozabiti in na Jezusa moramo vedno misliti!* Mati

Marija nam s svojim materinskim očesom kaže k *tabernakelju*, kjer prebiva njen božji Sin med nami kot naš najboljši prijatelj; kaže nam s svojo materinsko roko na *oltar*, kjer on obnavlja kot veliki duhovnik za nas svojo daritev s križa; kaže nam s svojim materinskim *Srcem* k *obhajilni mizi*, kjer se nam nudi v hrano za naše duše živi Kruh iz nebes, ki nam ga je ona pripravila.

Marija je bila vedno in vedno ostane z Bogom združena. Do učlovečenja je bila z Bogom združena po svojem *hrepenenju*, s katerim je pričakovala Odrešenika. Po učlovečenju je bila z njim združena po svojem svetem *materinstvu*, ko ga je v obiskovanju Elizabete nosila, ko ga je v hlevčku rodila, ko ga je kot mati pestovala in varovala, ko je pri njem živela in za njim hodila. Po vnebohodu ga je tudi imela v presveti *Evharistiji* in po svojem vnebovzetju je in ostane na veke ž njim združena v nebesih. Za Marijo ni hipa in ni misli brez Boga. Zato njej nikakor ne more biti dovolj že samo to, da *nje ne pozabimo*, temveč hoče, da tudi *nanj mislimo*. Kakor je bila v svojem življenju ona z njim vedno združena, tako hoče biti z njim tesno združena tudi v našem češčenju. Tako moramo smatrati za najlepše in Mariji najdopadljivejše češčenje tisto, ki je najtesneje združeno z njenim božjim Sinom v presvetem Rešnjem Telesu. To misel, ki smo jo bili že poudarili, moramo vedno zopet ponavljati: *Evharistično posvečeno češčenje Marijino!*

Prekratkovidni so ljudje velikokrat v tem oziru. Mnogo je takih, ki iščejo in častijo Marijo, pa pozabljajo in zanemarjajo presveto Evharistijo. Koliko je po svetu namišljeno pobožnih ljudi, posebno med mestnimi in dozdevno izobraženimi sloji, ki v maju stopijo včasih pred oltar Marijin in pošljejo cvetja Majniški kraljici, pa popolnoma pozabijo v cerkvi na njenega božjega Sina, ki kakor jetnik ljubezni čaka v tabernakelju in vabi

k sebi tako siromašno revne in milosti in resnične vernosti in pobožnosti neskončno potrebne.

Sveta Bernardka iz Lurda je bila poslanka nebeške Gospé, po njenem naročilu je odprla svetu s svojim oznanilom lurško svetišče, v katerem se prav tako časti presveta Evharistija, kakor Devica Marija najbolj želi. Na grob te Marijine poslanke je poromal v juliju leta 1897. neki gospod iz Pariza, ki je bil hudo bolan na očeh. Položil je na grob svete Bernardke cvetlico spominčico in se pokojni prav toplo priporočil za ozdravljenje. Opravljal je devetdnevnicu k Marijini služabnici in si skozi teh devet dni polagal spominčico z Bernardkinega groba na oči. Dne 20. julija je spregledal in zadobil naprošeno zdravje. Pomembna je ta spominčica, ki da oslepelim očem vid. Koliko je takih napolslepih in oslepelih, ki ne spoznajo več prave poti življenja in ne vidijo več svojega večnega cilja in nadnaravnega poklica. Vsem tem bi trebalo položiti na oči spominčico Marijino: »Ne pozabi me! Spominjaj se mojega Sina!« Tu je vse naše zdravje in vsa naša sreča za časno in za večno življenje.

Živa misel na Marijo naj nas spremlja vedno in povsod! Ta misel nam bo najvarnejša in najzanesljivejša spremljevalka in vodnica skozi življenja nevarnosti in bridkosti, težave in skušnjave. Gorjé otroku, ki matere pozabi! Gorje človeku, ki Marije pozabi! Človek, brez spomina na Marijo, brez misli na Mater nebeško, je izgubljen sirota v solzni in grešni dolini svetá.

Bilo je leta 1809., ko je bil v Strassburgu¹⁾ v vojski cesarja Napoleona I. neki korporal, Peter Pitois²⁾ iz Morvana, od vojnega sodišča na smrt obsojen. Dasiravno je bil na bojišču vedno med najpogumnejšimi in najsrčnejšimi in med prvimi

¹⁾ Štrasburgu.

²⁾ Pitoá.

v boju, je vendar po bitki pri Wagramu dezertiral. Kmalu nato so ga zajeli in sodba se je glasila v soglasju s strogimi vojnimi postavami na smrt z ustrelitvijo. Tako je prišla zadnja noč pred smrtjo. Ko je bilo polnoči, je vstopil v ječo neki častnik. Bil je to sam Napoleon, toda preoblečen, tako da ga obsojeni vojak ni spoznal. Preoblečeni cesar je prijel obsojenca za roko in mu rekel prijazno: »Videl sem te v boju in si se mi priljubil. Če imaš sedaj pred smrtjo še kaj naročiti, povej meni. Vestno ti vse izpolnim.« Vojak je odvrnil: »Ne!« »Ali nimaš pozdrava za svojega očeta, za svoje sestre?« On mu odgovori: »Moj oče je umrl in sester nisem imel.« »Pa za tvojo mater?« »Oh, ne izgovarjajte tega imena! Kolikorkrat je slišim, mi je takó, da bi moral jokati; toda jokati ni spodobno.« Napoleon odvrne: »Zakaj ne? Jaz bi se pri spominu na svojo mater ne sramoval solz.« »Kakó?« zakliče vojak, »vi ljubite svojo mater? Dá, potem vam pa hočem vse povedati. Odkar sem na svetu, nisem ljubil drugega bitja kot samo njo. Ko sem bil vpoklican k vojakom, mi je dala svoj blagoslov in je rekla tako le: »Moj sin, ako me ljubiš, potem izpolnjuj svojo dolžnost!« Tako sem odšel in te besede so mi bile vedno pred očmi. One so mi dale pogum, da sem se spuščal v najhujše boje. Tu dobim sporočilo, da je mati hudó zbolela. Prosil sem dopust, pa ga nisem dobil. Nazadnje mi pride obvestilo, da je umrla. Sedaj me ni več držalo. Moral sem videti kraj, kjer je ležala zakopana moja mati. Hotel sem utrgati na njenem grobu prvo cvetko. Pri nas je ta vera, da kdor utrga na materinem grobu prvo cvetko, ta svoje matere nikdar več ne pozabi skozi celo življenje in tudi njegova mati bo iz groba vedno misljila nanj. Šel sem in našel na materinem grobu spominčico, ki sem jo utrgal in jo nosim sedaj na svojem srcu. Jutri umrjem; toda sedaj mi smrt ni težka.«

Ni se bal smrti, ker je nosil spomin na mater na svojem srcu. Drugo jutro ga odvedejo na dvorišče, da ga tam ustrelijo. Toda tu prijaha na konju cesar, ki obsojenca pomilosti, mu daruje življenje in ga poviša za častnika.

Tudi nas čaka nekoč smrt, toda brez pomiloščenja. Kako bo lahka smrt za tistega, ki bo nosil v svojem srcu poleg Jezusa, ki ga je prejel kot sveto popotnico, tudi Marijo v njenem spominu, v prelepi živi misli, ki je ni prav nikdar pozabil, ampak mu je bil njen spomin v srcu kakor prelepa živa spominčica, vsa nebeškobarvna in tako lepa, kakor so lepe nebeške oči samega Gospoda Jezusa in njegove presvete Matere.

Nekoč je sleporojena deklica po srečni operaciji izpregledala in je priznala: »Najlepše, kar ima svet zame sedaj, ko ga gledam živega in resničnega, najlepše na njem se mi zdé cvetlice. Le tako čudežnih si jih nisem predstavljala niti v najsvetlejših sanjah.«

Kakor so za oči cvetlice največja lepota, tako je najlepša lepota za srce misel na prelepo nebeško Rožo Marijo. Ta misel nanjo, vedno tesno spojena z mislijo na njenega božjega Sina, je kakor čudežen cvet v srcu. Kako pa nam bo šele, ko bomo to Rožo Marijo živo gledali v nebeškem raju in ko pogledamo v njene oči in pa v čudežnomilostne oči njenega Sina, ki so Marijinim tako zeló podobne in so lepota lepot nebeških. Če pa hočemo do tega nebeškega plačila in do te rajske sreče, moramo tu doli v dolini svetá, kjer se še kakor v potočkih pretakajo solzé, skrbno gojiti Marijino spominčico: »Ne pozabi me!« V vrtu našega srca mora biti ta cvetka neprestanega spomina in žive misli na Marijo vedno sveža kakor čudežen cvet.

Pobožna pravljica pravi, da cvetje po nebeških vrtovih ne le v prekrasnih barvah blesti in čudežno duhti v najslajših vonjavah, temveč tudi presladko

doni v čudežnih melodijah. Tako naj bi bilo tudi naše srce nekak rajski vrt Marijin, na katerem bogato blesti, duhti in zveni najlepše in najslajše Marijino cvetje.

Sklepni akord teh cvetnih Marijinih melodij naj bo spev Marijine spominčice:

*»In ko bo zadnja ura bila,
boš moja misel Ti, Marija.
Ko bodo mi moči pošle,
o, nate bodem mislil še!«*

(Venec, 355.)

Pisec te knjige izjavlja po določbi papeža Urbana VIII., da se v vsem pokorava sodbi svete Cerkve in da ne pripisuje zasebnim razodetjem, prikazovanjem in naziranjem druge vešrodostojnosti kot zgolj človeško, dokler sveta Cerkev ne proglasi drugače.

Viri.

Namen knjige opravičuje, da se niso vsi viri navajali sproti v tekstu. Podajamo tu seznam glavnih virov, ki so služili pri delu. Tu in tam je besedilo več ali manj tesno naslonjeno na vire, kar ni vselej posebej poudarjeno.

Štr. pomeni Štrekljevo zbirko narodnih pesmi; številke so zaporedne kakor v zbirki. Isto velja za druge zbirke pesmi. Izvirno besedilo iz Štrekljeve zbirke je včasih nekoliko popravljenjeno, da ne bi pri branju preveč motila domača oblika raznih narečij; vendar se je skušal ohraniti zvok domačnosti v teh pesmih, kar jih dela bolj pristrčne kakor stroga slovenska pravilnost.

Allioli, Sveto pismo stare in nove zaveze. I—VI. Lj. 1856—59.

Jerè=Pečjak=Snoj, Sveto pismo nove zaveze. I—II. Celov. 1925—29.

Lampè=Krek, Zgodbe sv. pisma. I—II. Celov. 1894—1903. Rimski obrednik. Lj. 1932.

Missale Romanum.

Breviarium Romanum.

P. E. Caronti, Il Mariale. Torino 1929.

Podgorc, Razlaganje cerkvenega leta ali slov. Goffine. Celov. 1910.

Fr. Rihar, Marija v zarji slave. Celov. 1909.

M. Meschler, Unsere Liebe Frau. Freiburg 1919.

J. Volčič, Življenje prebl. Device in Matere Marije in sv. Jožefa. I—IV. Celov. 1884—1889.

E. Campana, Maria nel Dogma Cattolico. Torino 1928.

E. Campana, Maria nel Culto Cattolico. I—II. Torino 1933.

S. Zoccali, Letture Mariane. Venezia 1932.

P. Borghi, Le Litanie Lauretane. Torino 1933.

G. Diessel, Maria der Christen Hort. Regensburg 1900. I—II.

Knjiga o Mariji. Spomin na prvi slov. Marijin kongres 1924 v Ljubljani. Lj. 1925.

G. Ferro, La Medaglia Miracolosa. Casale 1928.

Harrasser-Sinthern, Im Dienste der Himmelskönigin. I—II. Freiburg 1923.

H. Hansjakob, Sancta Maria. Freiburg 1910.

Kl. Oberhammer, Vertrauet auf die Gottesmutter. Innsbruck 1932.

Kl. Oberhammer, Beispiele aus dem Leben. Innsbruck 1931.

G. M. Cristini, I Fiori a Maria. Torino 1926.

G. Buetti, Esempi Mariani. Torino 1930.

P. Benedetti, Rose-Rosetti-Rosai. I—II. Torino 1931.

A. Scherer, Bibliothek für Prediger. I—VIII. Freiburg 1911. (V. Aufl.)

A. Scherer, Bibliothek für Prediger. Exempel-Lexikon. I—IV. Freiburg 1908. (II. Aufl.)

A. Hoppe, Des Österreichers Wallfahrtsorte. Wien 1913.

Na sveti poti. Višarski Molitvenik. Gor. 1931.

Svete Višarje. Celov. 1910.

L. Fischer, Fatima. Das portugiesische Lourdes. Villingen 1930.

L. Fischer, Fatima im Lichte der kirchl. Autorität. Bamberg 1931.

L. Rolando, Le meraviglie di Fatima. Bologna 1931.

L. Da Fonseca, Le meraviglie di Fatima. Casale Monf. 1932.

G. Foschiani, Lourdes. Vicenza 1930.

Eck-Atz, Die Madonna als Gegenstand christlicher Kunst und Skulptur. Brixen 1888.

Regensb. Marien-Kalender. 1930.

Ina Hertin, Ein duftender Kranz um Maria mit dem Kinde. München 1930.

Märchen von der Mutter Gottes. Volksverein Gladbach 1913.

Medved-Koželj, Slovenske legende. Celov. 1910.

Rogač-Torkar, Življenje svetnikov in svetnic božjih. I—II. Celov. 1906—08.

Werfer-Steck-Lander, Grosse, ill. Heiligen-Legende. Ulm 1858.

Fr. Hense, Heiligen-Legende. Freiburg 1903.

- B. Bughetti, I Fioretti di San Francesco. Firenze 1925.
- A. Res, Rožice sv. Frančiška. Gor. 1927.
- Rožica s Krasa. Življenjepis E. Mlakarja. Ljub. 1921.
- J. Valjavec, Vzor Marijinih družbenic. Ljub. 1928.
- J. Žagar, Umetnica veselja. Domžale-Groblje 1933.
- F. Lama, Therese Neumann von Konnersreuth. Karlsruhe 1930. (IV. Aufl.)
- F. Gerlich, Die Stigmatisierte Therese Neumann von Konnersreuth. München 1929.
- A. Werfer, Die Poesie der Bibel. Tübingen 1875.
- A. Wünsche, Die Schönheit der Bibel. Leipzig 1906.
- A. Wünsche, Die Bildersprache des Alten Testamentes. Leipzig 1908.
- J. Müllendorf, Wappenschilder. Graz 1910.
- Dante Alighieri. Divina Commedia. Comm. di T. Casini. Firenze 1905.
- Dom in Svet 1918.
- S. Gregorčič, Poezije (razne izdaje).
- S. Sardenko, Marijine pesmi. Ljub. 1933.
- S. Sardenko, Dekliške pesmi. Ljub. 1922.
- Venec svetih pesmi. Mar. 1907 (8. natis).
- V. Vodopivec, Zdrava Marija. Gor. 1933. Gospodov dan 1930, Božji spevi 1929.
- K. Štrekelj, Slovenske narodne pesmi. I—IV. Ljub. 1895—1923.
- M. Cilenšek, Naše škodljive rastline. Celov. 1892.
- J. Künzle, Chrut und Unchrut. Feldkirch 1932 (in slovenski prevod: Zdravilna zelišča. Ljub. 1914).
- J. Potrata. Zdravje in rastline. Gor. 1933.
- C. Jeglič, Naše prijateljice. Celje 1928.
- E. M. Zimmerer, Kräutersegen. Donauwörth 1910.
- Hochstetter-Martin, Grosses, ill. Kräuterbuch. Reutlingen 1885.
- J. Kugy, Die Julischen Alpen im Bilde. Graz 1934.
- H. Máchal, Nákres Slovanského Bájesloví. Praha 1891.
- J. Ružička, Slovanské Bájesloví. Olomouc 1907.
- In še kaki drugi viri.

KAZALO.

1. Zaprt vrt	5
2. Drevo življenja	15
3. Šmarnica	27
4. Vijolica	39
5. Vrtnica	51
6. Lilija	65
7. Solnčnica	77
8. Pšenični klas	88
9. Vinska trta	101
10. Oljka	113
11. Cedra libanonska	125
12. Palma	137
13. Lavorika	151
14. Brin	163
15. Hizop	176
16. Tavžentroža	188
17. Pelin	201
18. Pasijonka	213
19. Marjetica	225
20. Dobra misel — materna dušica	239
21. Planika	251
22. Svetega Janeza roža	262
23. Srčki Marijini	275
24. Device Marije plašček	287
25. Mačeha — sirotica	299
26. Mirta	311
27. Nageljček in rožmarin	323
28. Blagoduh	335
29. Zvončki in trobentice	347
30. Krizantema	359
31. Spominčica	370

